

DET KONGELIGE
KULTUR- OG KIRKEDEPARTEMENT

St.meld. nr. 21

(2007–2008)

Samspill

Et løft for rytmisk musikk

Innhold

1	Innledning og formål	7	2.10.4.5	Midtnorsk jazzsenter	28
1.1	Musikkpolitiske mål	9	2.10.4.6	Vestnorsk jazzsenter	28
1.1.1	Departementets forslag til mål for tilskudd til rytmisk musikk	9	2.10.4.7	Sørnorsk jazzsenter	29
1.2	Sammendrag	10	2.10.4.8	Østnorsk jazzsenter	29
2	Beskrivelse av det rytmiske musikkfeltet	13	2.10.4.9	Trondheim Jazzorkester	29
2.1	Innledning	13	2.10.5	Rikskonsertene	29
2.2	Definisjon	13	2.10.5.1	Konsertstatistikk 2007	30
2.3	Bakgrunn	13	2.10.5.2	Jazz	31
2.3.1	Innledning	13	2.10.5.3	Pop/rock	31
2.3.2	Stortingsmeldinger	13	2.10.5.4	Folkemusikk	31
2.3.3	Utredninger og rapporter	14	2.10.5.5	Verdensmusikk	32
2.4	Utviklingstrekk	15	2.10.5.6	Intro-programmene	32
2.5	Om utdanningstilbud	16	2.10.5.7	Internasjonal virksomhet	32
2.5.1	Innledning	16	2.10.6	Musikkeksport	32
2.5.2	Høgskole og universitet	16	2.10.6.1	Innledning	32
2.5.3	Videregående skoler	17	2.10.6.2	MIC Norsk musikkinformasjon... ..	33
2.5.4	Kulturskoler	18	2.10.6.3	Music Export Norway	33
2.6	Scener og klubber for rytmisk musikk	19	2.10.7	Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge	33
2.7	Publikum og tilbud	20	2.10.8	NOTAM – Norsk nettverk for Teknologi, Akustikk og Musikk ..	34
2.7.1	Oppsummering	22	2.10.9	Arkiv og dokumentasjon	34
2.8	Konsertpublikum	22	2.10.9.1	Norsk visearkiv	34
2.9	Utøvere	25	2.10.9.2	Norsk Jazzarkiv	34
2.10	Aktører	25	2.10.9.3	Det nasjonale opplevelsessenteret for pop og rock og regionale tiltak	35
2.10.1	Innledning	25	2.10.10	Utøver-, bransje- og interesseorganisasjoner	36
2.10.2	Formidling av rock og populærmusikk	26	2.10.10.1	Utøverorganisasjoner	36
2.10.2.1	Notodden Blues Festival	26	2.10.10.2	Interesseorganisasjoner for fonogramprodusenter	36
2.10.2.2	Knutepunkt for rock	26	2.10.10.3	NOPA	36
2.10.2.3	BRAK – Bergens Rockaktører	26	2.10.10.4	Norsk musikkråd	36
2.10.2.4	Europas Blues Senter (tidligere Blueshus Notodden)	26	2.10.10.5	Rådet for folkemusikk og folkedans	37
2.10.3	Formidling av folkemusikk, folkedans og verdensmusikk	26	2.10.10.6	Landslaget for Spelemenn	37
2.10.3.1	Riksscenen – scene for nasjonal og internasjonal folkemusikk, joik og folkedans	26	2.10.10.7	Norsk Folkemusikk- og Danselag	37
2.10.3.2	Førde Internasjonale Folkemusikkfestival	26	2.10.10.8	Norsk kvedarforum	37
2.10.3.3	Stiftelsen Horisont/Mela	27	2.10.10.9	Noregs Ungdomslag – folkedans- satsing	37
2.10.3.4	Ole Bull Akademiet	27	2.10.10.10	Norsk Country Musikk Forbund ..	38
2.10.4	Formidling av jazz	27	2.10.10.11	Norsk Viseforum	38
2.10.4.1	Nasjonal jazzscene	27	2.10.10.12	Norsk jazzforum	38
2.10.4.2	Cosmopolite	27	2.10.10.13	Norsk Rockforbund	38
2.10.4.3	Molde International Jazz Festival .	28	2.10.10.14	Norgesnett	38
2.10.4.4	Nordnorsk Jazzsenter	28	2.10.10.15	AKKS	39
			2.10.10.16	Samspill	39
			2.10.10.17	Rytmisk musikkforum	39
			2.10.11	Frivillighetens betydning	39

3	Musikkfeltets økonomi	43	4.9.1	Jazz	67
3.1	Innledning	43	4.9.2	Folkemusikk	68
3.2	Utøvernes økonomi	43	4.9.3	Pop og rock	68
3.2.1	Inntekt av kunstnerisk arbeid	43	4.10	Tilskuddsordninger for vekstlag, amatørvirksomhet og voksenopplæring	69
3.2.2	Inntekter fra statens stipend og garantiinntekter	46	4.10.1	Musikkverkstedsordningen	69
3.2.3	Sammensetningen av inntektene til musikerne på det rytmiske feltet	47	4.10.2	Frifond	70
3.2.4	Oppsummering	48	4.10.3	Musikkens studieforbunds voksenopplæringsmidler	70
3.3	Plate- og fonogrambransjen	49	4.11	Andre støtteordninger	70
3.4	Norsk musikkexport	50	4.11.1	Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner	70
3.5	Musikkformidling gjennom NRK	51	4.11.2	Festspillene i Nord-Norges	70
3.6	Forlag og verkplassering	52			
3.7	Konsertmarkedet, booking og management	52	5	Løkenutvalgets delutredning om rytmisk musikk	73
3.8	Sponsing	53	5.1	Innledning	73
3.8.1	Undersøkelser om kultursponsing	53	5.1.1	Utvalgets mandat og sammensetning	73
3.8.2	Sponsing av festivaler	54	5.2	Begrepet rytmisk musikk	74
3.8.3	Oppsummering	55	5.3	Om mandatet	74
3.9	Rettigheter og rettighetsforvaltning	55	5.4	Forslag	75
			5.4.1	Høring	76
4	Statlig finansiering	57	6	Framtidige støtteordninger	79
4.1	Innledning	57	6.1	Innledning	79
4.2	Økonomisk omfang – femårs-perspektiv	57	6.2	Færre og større sjangeruavhengige ordninger	79
4.2.1	Oppsummering	59	6.2.1	Utvalgets forslag	79
4.3	Norsk kulturråd	60	6.2.2	Høringsuttalelser	79
4.3.1	Innledning	60	6.2.3	Departementets vurdering	80
4.3.2	Overordnede mål	60	6.3	Tilskudd til musikkinnkjøp, innspilling og produksjon	81
4.3.3	Norsk kulturfonds støtteordninger	60	6.3.1	Løkenutvalgets forslag	81
4.3.3.1	Innledning	60	6.3.2	Høringsuttalelser	82
4.3.3.2	Tilskuddsordningen for musikkensembler	61	6.3.3	Departementets vurdering	82
4.3.3.3	Innkjøpsordningen for fonogram	61	6.4	Tilskuddsordning for arrangører	83
4.3.3.4	Tilskuddsordningen for musikkfestivaler	61	6.4.1	Utvalgets forslag	83
4.3.3.5	Bestillingsverk	62	6.4.2	Høringsuttalelser	84
4.3.3.6	Turné- og arrangørstøtte for rock og populærmusikk	62	6.4.3	Departementets vurdering	84
4.3.3.7	Andre tilskuddsordninger	63	6.5	Tilskuddsordning for utstyr	85
4.4	Statens stipend og garantiinntekter for kunstnere	63	6.6	Tilskuddsordning for musikere	86
4.5	Fond for lyd og bilde	64	6.6.1	Utvalgets forslag	86
4.6	Fond for utøvende kunstnere	65	6.6.2	Høringsuttalelser	86
4.7	Sametinget – tilskudd til musikkformål	66	6.6.3	Departementets vurdering	87
4.8	Utenriksdepartementet	66	6.7	Om innretting av tilskuddsordninger og saksbehandling	88
4.8.1	Innledning	66	6.7.1	Kriterier for utforming av tilskuddsordninger	88
4.8.2	Reisestøtteordning for profesjonelle norske musikeres offentlige konserter i utlandet	66	6.7.1.1	Utvalgets forslag	88
4.8.3	Støtteordning for musikksam arbeid med land i sør	66	6.7.1.2	Høringsuttalelse	89
4.9	Midler som fordeles av sjangerorganisasjonene	67	6.7.1.3	Departementets vurdering	89
			6.7.2	Bevilgningsstruktur	89
			6.7.2.1	Utvalgets forslag	89

6.7.2.2	Høringsuttalelser	90	7.3	Landsomfattende musikk-organisasjoner	103
6.7.2.3	Departementets vurdering	90	7.4	Knutepunkt og nettverk	104
6.7.3	Administrasjon	90	7.5	Kunnskap om lokaler	105
6.7.3.1	Utvalgets forslag	90	7.6	Forskning om tendenser og utvikling	106
6.7.3.2	Høringsuttalelser	91			
6.7.3.3	Departementets vurdering	91			
6.8	Fortløpende tilskuddstildeling – organisasjonenes rolle	91	8	Miljø og sikkerhet	109
6.8.1	Høringsuttalelser	92	8.1	Generelt	109
6.8.2	Departementets vurdering	93	8.2	Sikkerhet	109
6.9	Frifond	93	8.2.1	Risikoanalyse	110
6.9.1	Om Frifond	93	8.2.2	Meldinger og søknader	110
6.9.2	Utvalgets forslag	94	8.2.3	Brannsikkerhetsarbeid	111
6.9.3	Høringsuttalelser	94	8.2.4	Mat- og alkoholserving	111
6.9.4	Departementets vurdering	95	8.2.5	Vakt og medisinsk beredskap	112
			8.2.6	Lydnivå	112
7	Kompetanse og nettverk	97	8.3	Miljø	113
7.1	Modeller for kompetansenettverk/sentra for rytmisk musikk	97	8.4	Universell utforming	113
7.1.1	Utvalgets forslag	97	8.5	Svartebørshandel med billetter	114
7.1.2	Høringsuttalelser	97	9	Økonomiske og administrative konsekvenser	117
7.1.3	Departementets vurdering	100			
7.2	Internasjonalisering	100	Vedlegg		
7.2.1	Utvalgets forslag	100	1	Høringsuttalelser til departementet	118
7.2.2	Høringsuttalelser	101			
7.2.3	Departementets vurdering	102			

Figur 1.1 Publikum på Melafestivalen.

Foto: Horisont

DET KONGELIGE
KULTUR- OG KIRKEDEPARTEMENT

St.meld. nr. 21

(2007–2008)

Samspill

Et løft for rytmisk musikk

*Tilråding fra Kultur- og kirke departementet av 25. april 2008,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning og formål

Regjeringen legger med dette fram en stortingsmelding om rytmisk musikk.

Begrepet rytmisk musikk har ikke et entydig innhold. I denne meldingen omfatter det pop, rock, jazz, folkemusikk og verdensmusikk samt alle undersjangrer. Innenfor dette ligger også blues og visesang.

Med meldingen ønsker regjeringen å legge til rette for at rytmisk musikk likestilles med andre musikkuttrykk hva gjelder anerkjennelse og betydning. Sjangrene som denne meldingen omfatter, har et bredt publikum og betyr mye for folks kulturopplevelser. Sjangrene bidrar også til viktig nyskaping og utvikling. Derfor må de ha en plass i kulturpolitikken som er likeverdig med andre musikkjangre.

Det rytmiske musikkfeltet i Norge er i stor grad et ikke-institusjonalisert felt. Musikere innenfor dette feltet har tradisjonelt sett vært frilansutøvere, siden det meste av faste stillinger i dag går til utøvere som primært har utdannelse og bakgrunn innen kunstmusikk. Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge har gode erfaringer med en modell hvor det tilsettes jazzutøvere og utøvere innen andre rytmiske musikkjangre.

Formålet med meldingen er en satsing som er framtidsrettet, og som sikrer gode vilkår for utøvere og for arrangører og sikrer et mangfoldig tilbud av rytmisk musikk med høy kvalitet til flest mulig.

Regjeringen har en visjon om at Norge skal være en ledende kultur nasjon som legger vekt på kultur i alle deler av samfunns livet. Samtidig har satsing på kultur stor betydning for andre samfunnsområder som næringsutvikling og arbeidsplasser, integrering og inkludering, helse, læring og kreativitet.

Gjennom Kulturløftet har regjeringen lagt til rette for en satsing på norsk musikk. Innkjøpsordningen for fonogram, digital formidling, støtte til spillesteder, lokale arrangører, festivaler, transport og programutvikling er viktige elementer i denne satsingen, og de er økt betydelig siden regjeringsskiftet.

Et viktig virkemiddel for å få tydeliggjort det offentliges ansvar for kultursektoren er også lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturverksemd (kulturlova) som trådte i kraft 1. august 2007. Kulturloven lovfester statens, fylkeskommunens og kommunens ansvar for kulturvirksomhet,

og gjør det til en plikt å sikre at flest mulig har tilgang til et mangfoldig kulturtilbud.

2008 er markeringsår for kulturelt mangfold. Målet med markeringsåret er at aktiviteter og prosesser gjennom hele året skal bidra til å øke muligheten for å delta i og oppleve det mangfold av kulturuttrykk som dagens norske samfunn faktisk kan frambringe. Institusjoner og tiltak som mottar offentlig støtte til kulturaktiviteter, skal i større grad enn i dag speile det kulturelle mangfoldet i Norge. Et mer langsiktig mål er å øke kunnskap om og respekt for kulturelt mangfold som en nødvendig og positiv dimensjon ved det norske samfunnet. 2008 skal derfor markere starten på en utvikling der stimulering av kulturelt mangfold blir et markant og gjennomgående trekk ved norsk kulturpolitikk.

Utvikling av det rytmiske musikkfeltet i Norge forutsetter en helhetlig innsats innenfor et vidt spekter av virkemidler for utøvere og for formidlere av musikk. Det gjelder både for amatører og for profesjonelle. Dette helhetlige perspektivet er lagt til grunn for meldingens beskrivelse av det rytmiske musikkfeltet. Meldingens hovedfokus er likevel den profesjonelle virksomheten.

Begrepet profesjonell kan defineres ut fra ulike kriterier. Ett kriterium er utdanningsbakgrunn og at man kan anta at utdannede musikere og andre aktører er profesjonelle. Mangelen på formell utdanning innebærer imidlertid ikke nødvendigvis det motsatte. Et godt eksempel er pop/rock-feltet, som av mangel på utdanningstilbud har hatt et stort innslag av selvlærte utøvere. En del musikere innen pop/rock har imidlertid klassisk utdanningsbakgrunn.

Et annet kriterium for profesjonalitet kan være yrkesutøvelse – at man livnærer seg som musiker. Mange musikere livnærer seg likevel ikke primært som musikere, men må anses som profesjonelle. Mange mottar liten eller ingen økonomisk kompensasjon for arbeidet uten at man av den grunn ville regne deres innsats til det frivillige kulturliv. Enkelte har musikken som bigeskjeft ved siden av annet arbeid, men er likevel på et meget høyt kvalitativt nivå.

En tredje mulighet er å la begrepet profesjonalitet avhenge av kvaliteten på de kunstneriske prestasjonene. MIC Norsk musikkinformasjon definerer begrepet profesjonell slik i sin beskrivelse av virksomheten: «Med «profesjonell» menes komponister og utøvere som befinner seg på et profesjonelt faglig / kunstnerisk nivå, uavhengig av inntjening på virksomheten», jf. www.mic.no. Departementet har i meldingen lagt en slik definisjon til grunn.

Det er en glidende overgang mellom amatør- og profesjonell virksomhet. I dette mellomstadiet finnes et stort vekstlag som representerer et stort tilfang av konserter for publikum, og et grunnlag for videre utvikling av utøvere og nye talenter.

Regjeringen la i 2007 frem en handlingsplan for kultur og næring (Nærings- og handelsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Kultur- og kirke departementet). Handlingsplanen følger opp St.meld. nr. 22 (2004–2005) *Kultur og næring* med 25 forpliktende tiltak til en kostnad av 50,5 mill. kroner. Handlingsplanen har som overordnet mål å legge til rette for utvikling av verdiskapende kulturnæringer med høy kvalitet. I 2007 ble det blant annet avsatt 15 mill. kroner til Innovasjon Norge som er øremerket nyskapende prosjekter og utviklings- og forsøksprosjekter med størst mulig verdiskapingspotensial. Beløpet er videreført i 2008. Målgruppen er først og fremst aktørene innen kunst- og kulturnæringene.

Kulturpolitikken skal fremme kulturelt og estetisk mangfold, stimulere kunstnerisk kvalitet og nyskaping, bevare og sikre kulturarven og legge til rette for at hele folket har tilgang til et rikt og mangfoldig kulturtilbud. De kulturpolitiske virkemidlene vil imidlertid også ha innvirkning på utviklingen av næringspotensialet i kulturlivet, først og fremst som grunnlagsinvesteringer, men også ved mer direkte å utløse næringspotensialer i sektoren.

Meldingen om rytmisk musikk legger til grunn samme perspektiv som handlingsplanen når det gjelder forholdet mellom kulturpolitikk og næringspolitikk. Den beskriver og vurderer det statlige virkemiddelapparatet som er rettet inn mot det rytmiske musikkfeltet og foreslår tiltak for å målrette innsatsen og styrke den kulturpolitiske måloppnåelsen. I mange tilfeller vil tiltakene være knyttet til utvikling av infrastruktur og til grunnlagsinvesteringer som er viktige, også med tanke på styrking av næringspotensialet for det rytmiske musikkfeltet. Innkjøpsordningen for fonogram er bare ett eksempel på dette.

Bevilgningene til kunst og kulturformål er gitt et betydelig løft i tiden etter regjeringsskiftet og også for 2008. Kulturbudsjettet er samlet økt med godt over 1 milliard kroner siden 2005, hvorav 192 mill. kroner til musikkformål. Bevilgningene til rytmisk musikk er økt med vel 80 mill. kroner eller 82 pst. i perioden.

Over Kultur- og kirke departementets budsjett gis det støtte til rytmisk musikk gjennom både generelle og sjangerspesifikke tilskuddsordninger. Statens samlede tilskudd til musikkformål under kap. 323 Musikkformål og post 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk

kulturråd utgjør totalt om lag 795 mill. kroner. Av dette utgjør avsetningen til rytmisk musikk for 2008 om lag 141 mill. kroner eller 18 pst.

Midlene fordeles til utøvere, organisasjoner, arrangører og enkeltprosjekter. Statsinstitusjonen Rikskonsertene representerer gjennom oppdrag en betydelig formidlingsinstans og inntektskilde også for musikere innenfor de rytmiske sjangrene.

Den statlige støtten til det rytmiske feltet er vokst fram over en rekke år og er sammensatt av flere mindre og delvis overlappende ordninger. Det er derfor behov for å vurdere om ordningenes formål og innretning er i tråd med sektorens behov og om midlene blir brukt på en målrettet og effektiv måte.

Departementet varslet i St.prp. nr. 1 (2006–2007) en gjennomgang av funksjonsdelingen mellom blant annet Norsk kulturfond og andre deler av kulturbudsjettet. Hensikten er å sørge for at offentlige midler til kulturformål forvaltes på en effektiv og byråkratisk måte slik at mest mulig av kulturmidlene kommer kulturlivet til gode. Dessuten må ordningene på feltet være innrettet i henhold til sektorens behov. Viktige prinsipper er: armlengdes avstand, desentralisering, spredning av beslutninger og kunstfaglig skjønnsutøvelse, ansvarliggjøring av institusjonene og reduksjon av kostnadskrevende byråkrati for å kanalisere mer penger til skapende kunstnerisk virksomhet.

Kultur- og kirke departementet nedsatte 10. oktober 2007 et utvalg til å gjennomgå tilskuddsordningene innenfor kulturområdet og herunder en gjennomgang av tilskudd til rytmisk musikk. Av hensyn til departementets arbeid med en stortingsmelding om rytmisk musikk, ble utvalget bedt om å legge fram en separat vurdering av dette området. Utvalgets delrapport er mottatt av departementet i begynnelsen av februar 2008 og er et viktig utgangspunkt for meldingsarbeidet.

1.1 Musikkpolitiske mål

Kulturpolitikkenes viktigste oppgave er å legge til rette for at alle kan få oppleve et mangfold av ulike kulturtilbud og kunstneriske uttrykk og delta i et aktivt kulturliv. Den skapende kunsten bidrar til fornyelse og utvikling for samfunn og enkeltmennesker ved formidling av et mangfold av kunstopplevelser. Tilgang til kunst- og kulturopplevelser og muligheten til å uttrykke seg gjennom kunst og kultur skal ikke være avhengig av bosted eller sosiale skillelinjer. Det er nødvendig med et offensivt offentlig engasjement for å sikre bredde og mangfold.

Det er viktig å sørge for at midlene forvaltes og beslutninger fattes på en effektiv og byråkratisk måte slik at mest mulig av kulturmidlene kommer kulturlivet til gode. Dessuten må ordningene på feltet være innrettet i henhold til sektorens behov, og statlige tilskudd til samme formål bør i størst mulig grad komme fra én statlig kilde. Utøvelse av kunstnerisk skjønn og beslutning om anvendelse av midler skal skje så nær mottaker som mulig. Prinsippet om likebehandling av likeartede søknader/tiltak/prosjekter/institusjoner må ivaretas. Krav til søknader og rapporter om bruk av bevilgede midler skal ikke gjøre søknads- og oppfølgingsarbeidet mer omfattende enn det som følger av økonomiregelverket for staten, jf. St.prp. nr. 1 (2007–2008).

Departementet legger til grunn at institusjoner og virksomheter som mottar fast årlig statstilskudd selv tar ansvar for å skape rom innenfor sine budsjetter for tiltak som kan fremme forsøk og utvikling i egen virksomhet. Virksomheter med fast årlig driftstilskudd skal derfor som hovedregel ikke søke Norsk kulturråd om tilskudd.

Det er tidligere utarbeidet mål for tilskudd bevilget under statsbudsjettets kapittel 323 Musikkformål til orkestre, festivaler med knutepunktstatus og andre faste musikk institusjoner i et samarbeid med sektoren ved Norsk teater- og orkesterforening. Disse målene er å:

1. Gjøre musikk av høy kunstnerisk kvalitet tilgjengelig for flest mulig.
2. Fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse.
3. Målrette virksomheten og utnytte ressursene best mulig.

Det er også et viktig mål at kulturlivet i større grad enn tidligere skal gjenspeile et kulturelt mangfold. Institusjoner og tiltak med fast tilskudd skal legge vekt på de perspektiver og utfordringer som kulturelt mangfold inviterer til.

Målene som er utarbeidet med tanke på orkesterinstitusjoner, knutepunkt m.m. kan også egne seg for tilskudd til institusjoner innenfor det rytmiske musikkområdet. Det rytmiske musikkområdet er imidlertid i liten grad bygd på faste institusjoner. Feltet er i stor grad dynamisk, preget av skiftende samarbeid, prosjekter og ensembler. Det er nødvendig å fastsette mål for tilskuddene til området som ivaretar feltets særpreg og behov.

1.1.1 Departementets forslag til mål for tilskudd til rytmisk musikk

Tilskudd til rytmisk musikk blir i hovedsak gitt fra ordninger som retter seg mot det frie musikkfeltet under Norsk kulturråd. Tilskudd fra Fond for lyd

og bilde og Fond for utøvende kunstnere er også viktige finansieringskilder, i tillegg til ordninger som sjangerorganisasjonene forvalter.

Norsk musikkliv har de siste tiårene utviklet et stort mangfold av uttrykk innen ulike sjangre. Økningen i bredde og kvalitet har gitt nye muligheter til å skape og produsere musikk. Formidlingsarenaene for musikk er stadig mer varierte, og det er en økende interesse for betydningen av programmering og nye formidlingsformer. En av hovedutfordringene i dagens kunstliv er å gjøre musikk av høy kvalitet i ulike sjangre tilgjengelig for nye publikumsgrupper.

Økningen i bredde og kvalitet blant utøverne har gitt nye muligheter til å skape og framføre musikk. Som følge av dette er det etablert musikensemble, orkestre, grupper, band osv. som formidler rytmisk musikk på et høyt internasjonalt nivå, og som gjør seg bemerket både i inn- og utland. Særlig innen jazz og improvisasjonsmusikk, men også innen folkemusikken og populærmusikken – og i den senere tid også innenfor den flerkulturelle tradisjonsmusikken i Norge har det vært en rekke interessante etableringer.

Mange utøvere vil også kunne ha et betydelig kommersielt potensiale. Sammen med ulike ledd i verdikjeden som plateselskap, management, arrangører og støtteapparat utgjør dette et stort næringspotensiale. Et hovedmål er å legge til rette for at dette potensialet kan bli realisert.

Hovedmålet er

å legge til rette for og utvikle et mangfold av norsk rytmisk musikk som er anerkjent for høy kvalitet, preget av musikalsk bredde, mangfold og nyskaping og som når et stort publikum i Norge og internasjonalt.

Dette skal nås gjennom:

1. Et godt konserttilbud over hele landet
  - bedre rammer for musikeres konsert- og turnévirksomhet
  - styrke arrangørene, særlig klubber og spillesteder
  - ha gode utstyrsordninger
  - se festivaler og helårsarrangører mer i sammenheng.
2. God tilgang på innspilt musikk av høy kvalitet
  - styrket innkjøpsordning
  - bedre samordnet produksjonsstøtte
  - gode digitale formidlingssystemer.
3. Styrket kompetanseutvikling og kvalitet
  - bidra til økt kvalitet i alle ledd
  - styrke regionale kompetansesentra og organisasjonenes kompetansebygging.

4. Å utvikle næringspotensialet innenfor rytmisk musikk
  - gjennomføre handlingsplanen for kultur og næring
  - sikre rettighetshavernes inntekter
  - styrke profilering av norsk musikk i utlandet.

1.2 Sammendrag

Kapittel 1 omtaler formålet med meldingen og avgrensner begrepet rytmisk musikk til sjangrene pop/rock, jazz, folkemusikk og verdensmusikk. I dette kapitlet blir også målene for det rytmiske musikkområdet definert. *Kapittel 2* inneholder en tallmessig beskrivelse av antallet utøvere på det rytmiske musikkfeltet og tilbudet til publikum om konserter med rytmisk musikk. I dette kapitlet blir det også redegjort for en rekke ulike aktører innenfor feltet og for utdanningstilbudet. *Kapittel 3* omhandler musikkfeltets økonomi og gir en oversikt over utøvernes inntektsforhold basert på foreløpige data fra kunstnerundersøkelsen som Telemarksforskning-Bø gjennomfører på oppdrag av departementet. Kapitlet inneholder også nøkkeltall for norsk platebransje og konsertmarked, og omhandler dessuten kultursponsing og spørsmål knyttet til opphavsrett og rettighetsklarering. I *kapittel 4* redegjøres det for statlige tilskudd til rytmisk musikk. *Kapittel 5* omhandler Løkenutvalget, utvalgets mandat og delutredningen om rytmisk musikk fra februar i år og en omtale av utvalgets forslag. I *kapittel 6* redegjøres det nærmere for forslagene fra Løkenutvalget når det gjelder statlige tilskuddsordninger for rytmisk musikk og fordelingsmekanismene for slike ordninger, samt høringsuttalelser til departementet fra berørte parter. I dette kapitlet er det også redegjort for departementets vurderinger og forslag når det gjelder tilskuddsordninger for rytmisk musikk. Det tas blant annet til orde for fire tilskuddsordninger: musikkinnkjøp, musikere, arrangører og utstyr. Norsk kulturråd skal fortsatt ha en sentral rolle. Det skal utvikles en felles nettportal for de store fondsordningene for å forenkle søkerprosessene. Det skal gis tilskudd til regionale kompetansesentra. *Kapittel 7* omhandler kompetanse og nettverk, internasjonalisering og krav til lokaler for framføring av rytmisk musikk. Tilskudd til internasjonalisering vil bli samordnet. *Kapittel 8* omhandler miljø og sikkerhet ved gjennomføring av større konserter og de lover og regler som gjelder for slike arrangementer, og statlig tilskudd til slike tiltak. Det foreslås blant annet ledsagerbevis for

funksjonshemmede og krav til universell utforming av produkter, byggverk og uteområder. Kapitlet omhandler også lovforbudet mot svarte-

børshandel på billetter. I *kapittel 9* redegjør departementet for de økonomiske og administrative konsekvensene av forslagene i meldingen.

Figur 2.1 «Den magiske melodien». Stein Erik Tafjord (Brazz Brothers) og Elisabeth Lindland (NRK).
Foto: Scanpix/Rikskonsertene

2 Beskrivelse av det rytmiske musikkfeltet

2.1 Innledning

Dette kapitlet gir en beskrivelse av det rytmiske musikkfeltet. Kapitlet drøfter hvordan begrepet rytmisk musikk kan defineres og gir opplysninger om konserttilbudet til publikum og antallet utøvere på det rytmiske musikkfeltet.

2.2 Definisjon

Begrepet «rytmisk musikk» har ikke et allment definert innhold. I St.meld. nr. 48 (2002–2003) *Kulturpolitikk fram mot 2014* er det rytmiske feltet omtalt slik (s. 40):

«Vidare har dei nye rytmiske sjangrane fått gjennomslag. Dette heng saman med den merkerte utviklinga for slik musikk i etermedia og den tilhøyrande omskapinga av den offentlege musikkinteressa nasjonalt og internasjonalt. I 1950-åra kom rockemusikken og seinare alle dei andre formene for pop, rock, blues osv. Samstundes har musikk frå Asia, Afrika og Latin-Amerika fått ein plass i musikklivet som var ukjent i 1970-åra. Særleg frå 1990-åra av er konsertar med musikk forankra i ulike kulturar svært vanlege, i Noreg som i andre vestlege land. World music er eit omgrep som fortel om stor interesse blant publikum. Denne interessa har i stor grad vore fremja av nordmenn med innvandrarbakgrunn.»

Norsk kulturråd, har i sin «strategi 2006–2009» for musikkfeltet gitt følgende definisjon:

«Den samme økningen i bredde og kvalitet på utøverfeltet innenfor det rytmiske musikkområdet har resultert i en rekke spennende ensemble-etableringer; særlig innen jazz og improvisasjonsmusikk, men også innen folke-musikken og populærmusikken – og i den senere tid også innenfor den flerkulturelle tradisjonsmusikken i Norge. Som følge av disse kunstneriske etableringene har komposisjons-musikken og den utøverbaserte musikkskapingen innen rytmiske sjangere og folkemusikk og annen tradisjonsmusikk et stadig mer aktivt utvekslingsforhold. Det er derfor et behov for å gi utviklingsmuligheter for ulike sjangere og hybridformer.»

I Danmark skriver Kulturministeriet i rapporten «De rytmiske vækstlag – Rapport med anbefalinger fra Kulturministeriets udvalg om vilkår for de rytmiske vækstlag» (s. 6):

«Først og fremmest dækker betegnelsen «de rytmiske vækstlag» de kunstneriske og musikalske potentialer inden for den rytmiske musik – her i den bredeste forståelse folkemusikken, jazzen, rocken og verdensmusikken, som alle findes i rene og blandede udtryk samt «undergenerer». Desuden særligt miljøtilknyttede genrer som electronica, folkrock, hiphop, metal, pop, punk, rap m.fl., samt fusionsmusik i grænselandet op til den rene jazz.»

Begrepet «rytmisk musikk» omfatter i denne meldingen pop/rock, folkemusikk, verdensmusikk og jazz samt eksisterende undersjangrer og blandingsformer. Innenfor dette ligger også blues og visesang.

2.3 Bakgrunn

2.3.1 Innledning

Det finnes ingen samlet framstilling av det rytmiske musikkfeltet i offentlige dokumenter. Sjangrene er i noen grad omtalt i ulike stortingsmeldinger. I tillegg er det gjennom årene gjennomført utredninger som omhandler strukturen på deler av området.

2.3.2 Stortingsmeldinger

St. meld. nr 61 (1991–1992) *Kultur i tiden* og Stortingets behandling av denne i Innst. S. nr. 115 (1992–1993) pekte på viktigheten av at alle sjangrer og musikktyper måtte få mulighet til å utfolde seg og at folkemusikk, jazz og rock måtte få bedre muligheter til å drive turnévirksomhet. Meldingen pekte på behovet for permanente spillesteder i Norge for profesjonelle jazzmusikere og initierte utredning av et norsk jazzforum. Videre ble det pekt på behovet for tiltak på rockområdet for å sikre formidling av norsk rock til et internasjonalt publikum der ikke markedet selv fungerte. Behovet for øvingslokaler for rock ble særlig presisert.

Den nasjonale musikkarven skulle styrkes gjennom støtte til forskjellige former for musikkutførelse og formidling samt innsamlings- og forskningsarbeid.

I St.meld. nr. 48 (2002–2003) *Kulturpolitikk fram mot 2014* ble folkemusikk og folkedans, verdensmusikk, populærmusikk og jazz særskilt omtalt som egne sjangre og satsingsområder. Meldingen la opp til at alle musikkformer må forstås og verdsettes ut fra egne estetiske premisser, og at den kulturpolitiske oppgaven er å fremme det kunstnerisk beste innenfor alle sjangrer.

St.meld. nr. 22 (2004–2005) *Kultur og næring* søkte å gi et helhetlig perspektiv på forholdet mellom kultur, næring og samfunnsbygging. Meldingen ga blant annet en beskrivelse av struktur og utviklingstrekk på musikkfeltet, sysselsetting, produksjon og distribusjon av fonogram, publisering og media, internasjonalisering, markedsføring og eksport. Handlingsplan for kultur og næring fra 2007 fulgte opp denne meldingen med forpliktende tiltak.

St.meld. nr. 8 (2007–2008) *Kulturell skulesekk for framtida* peker på Rikskonsertene som nasjonal aktør for musikk i Den kulturelle skolesekken. Rikskonsertene har bygd opp en landsomfattende ordning med skolekonserter gjennom førti år og dekker alle kommuner i landet med unntak av én. Rikskonsertenes skolekonserter bygger på et samarbeid mellom alle fylkeskommunene i landet og Rikskonsertene, hvor produksjonsansvaret er delt og nedfelt i avtaler. Rikskonsertene fikk tildelt ca. 135 mill. kroner over statsbudsjettet i 2007, hvorav ca. 74 mill. kroner finansierte skolekonserterne. Rikskonsertene har i tillegg mottatt 19 mill. kroner per år siden 2004 fra de sentrale midlene til Den kulturelle skolesekken. Fra 2006 disponerte Rikskonsertene kommunenes egenandeler til dekning av utgifter til disse konsertene. Rikskonsertenes inntekter økte med om lag 11 mill. kroner, og skolekonserterordningen kunne utvides til å omfatte alle grunnskoleelever i alle landets kommuner. Inntektskravet i 2007 var ca. 30 mill. kroner. Gjennom skolekonserterordningen arrangerte Rikskonsertene 6 473 konserter for 861 422 elever innenfor ulike rytmiske sjangre i 2007.

I St.meld. nr. 39 (2006–2007) *Frivillighet for alle* pekes det blant annet på betydningen av frivillig innsats for etablering og gjennomføring av musikkfestivaler over hele landet, også på det rytmiske musikkområdet.

St.meld. nr. 10 (2007–2008) *Knutepunkt* omhandler kriterier og krav som skal stilles til festivaler med knutepunktstatus og et opplegg for periodisk evaluering av mål- og resultatoppgjør

for slike virksomheter. På det rytmiske musikkfeltet gis tilskudd til en knutepunktfestival innenfor hvert av feltene jazz, rock, blues, folkemusikk og kulturelt mangfold.

2.3.3 Utredninger og rapporter

På oppdrag fra Kulturdepartementet foretok Statskonsult i 1998 en gjennomgang av statlige tilskudd til rock. Hensikten med gjennomgangen var å bidra til at utformingen av de statlige tilskuddene til rock var i tråd med økonomiregelverket og tilpasset området sine særegne behov, jf. Statskonsult Rapport 1998:4 *Statlige tilskudd til rock*.

Med bakgrunn i St.meld. nr. 61 (1991–1992) *Kultur i tiden* ba Kulturdepartementet Norsk kulturråd lede et utredningsarbeid om organisering, styring og finansiering av et norsk jazzforum, «Improvisasjon sett i system – om etablering av Norsk jazzforum» (1995). Norsk jazzforum tok høsten 2000 selv initiativ til å gjøre en revisjon av utredningen og evaluere de viktigste tiltakene. Revisjonen «System eller improvisasjon? Norsk jazzforum og regionale jazzsenter fem år etter...» (2001) skulle være basis for den videre offentlige innsatsen overfor norsk jazz. Norsk jazzforum nedsatte i 2001 et utvalg for utredning av eventuell oppretting av en nasjonal scene for jazz i Oslo, «Den norske jazzscene – en utredning om etablering av en nasjonal scene for jazz i Oslo» (2002). Etablering av en slik scene hadde gjentatte ganger vært tema i Norsk jazzforums forskjellige fora og i landsmøtesammenheng.

Organisasjonene Noregs Ungdomslag, Landslaget for Spelemenn, Norsk Folkemusikk- og Danselag og Rådet for folkemusikk og folkedans ba i 1999 Norsk kulturråd utrede feltet og kom med forslag til innhold og opplegg for utredningen. Departementet ba Kulturrådet bidra til at utredningen belyste forholdene «formidling og distribusjon». Utredningen *Men vi skal koma i hug at tradisjonen alltid vert oppløyst og omskapt. Om folkemusikk og folkedans i det seinmoderne Noreg. Rapport nr. 27, Norsk kulturråd, Georg Arnestad 2001* drøfter utfordringene for folkemusikk- og folkedansfeltet, gjennomgår organisasjonene og deres arbeid og stiller spørsmål om sektoren har et hensiktsmessig organisasjonsmønster. Det blir særlig fremhevet at Norge har et overordnet forvaltningsansvar for den norske folkemusikken og folkedansen som en viktig del av vår felles kulturarv.

På bakgrunn av Georg Arnestads utredning i 2001 utarbeidet organisasjonene på folkemusikkfeltet, Landslaget for Spelemenn, Noregs Ungdomslag, Norsk Folkemusikk- og Danselag

sammen med Rådet for folkemusikk og folkedans i mai 2003 et felles notat om ulike prioriterte tiltak for sektoren, deriblant en nasjonal scene for folkemusikk og folkedans i Oslo. På oppdrag fra Norsk Folkemusikk- og Danselag utredet Odd Are Berkaak mulighetene for opprettelse av et sentralt, profesjonelt produksjonsmiljø for folkemusikk og folkedans i Norge, i rapporten *Riksscene for folkemusikk og folkedans. En utredning. Norsk Folkemusikk- og Danselag, 2004*. Utredningsarbeidet ble støttet av Norsk kulturråd og Musikkverkstedsordningen.

Departementet ba Norsk kulturråd forestå utredningen av det rytmiske musikkområdet med hovedvekt på rock, jf. *Jostein Gripsrud (red.): Populærmusikken i kulturpolitikken. Rapport nr. 30, Norsk kulturråd, 2002*. Utredningen kaster lys over dette musikkområdet fra flere innfallsvinkler. Drøftingene er konsentrert rundt tre hovedtemaer: Populærmusikk som kunstform, populærmusikkens betydning for identitetsdannelse og populærmusikkens økonomiske, sosiale og politiske rammebetingelser. Dette er utgangspunktet for en oppsummering om populærmusikken, dens kulturelle betydning og kulturpolitiske stilling. Utredningen framstår først og fremst som en tilstandsrapport som setter søkelyset på en del relevante problemstillinger.

Departementet ba Norsk kulturråd forestå utredningen av musikkensemblene og korene. Utredningen drøfter situasjonen for musikkensemblene i Norge, jf. *Jørgen Langdalen: Musikkliv og musikkpolitikk. En utredning om musikkensemblene i Norge. Rapport nr. 31, Norsk kulturråd, 2002*. Utredningen beskriver ensemblefeltet, analyserer ensembleenes rolle og betydning, og peker på utfordringer i forhold til å bedre ensembleenes kulturpolitiske vilkår.

Norsk kulturråd vedtok i desember 2003 at kap. 320, post 74 Tiltak under Norsk kulturråd skulle bli gjenstand for vurdering. Bakgrunnen var at post 74 forvaltes på et annet grunnlag og etter andre retningslinjer enn post 50 Norsk kulturfond, som er Norsk kulturråds hovedoppgave. Formålet med evalueringen var å gi Norsk kulturråd et godt grunnlag for framtidige beslutninger, både om enkelttiltak og for den langsiktige, samlede oppfølging av post 74, jf. *Simonsen, Mie Berg: Historien om en budsjettpost. En evaluering av statsbudsjettets kapittel 320, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd. Norsk kulturråd, 2005*. Rapporten evaluerer de enkelte tiltakene og tilskuddsmottakerne og gir en samlet analyse og vurdering av kap 320, Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak

under Norsk kulturråd i den hensikt å belyse forvaltningen av posten.

2.4 Utviklingstrekk

Det profesjonelle musikklivet i Norge har siden 1970-årene gjennomgått en markant utvikling både når det gjelder omfang og profesjonalisering. For det første har utbygging av musikkutdanninger ført til sterk økning av tallet på profesjonelle musikere. Det er bygd opp et helhetlig opplæringstilbud fra undervisning for barn til høyere musikkutdanning. Utbygging av musikkskolene ble intensivert i 1970-årene. Norges musikkhøgskole ble etablert i 1973 og musikkonservatorier ble etablert fra Kristiansand i sør til Tromsø i nord. Etableringen av jazzlinjen ved Musikkonservatoriet i Trondheim i 1979 var særlig viktig for norsk jazz. Også utdanningstilbud innenfor folkemusikk har ført til økt profesjonalisering og etablering av nye ensembler.

Egne utdanningstilbud innenfor pop og rock er først blitt etablert i den senere tid. Høgskolen i Agder (tidligere Agder musikkonservatorium) har siden 1985 markert seg med en bevisst satsing på rytmisk musikk og fikk landets første professorat i rytmisk musikk i 2003.

Rekrutteringen av profesjonelle musikere og grupper innenfor det rytmiske feltet har i stor grad vært avhengig av bransjemekanismer. I motsetning til hva som har vært tilfellet innenfor den institusjonaliserte og akademiske kunstmusikken, var de rytmiske sjangrene lenge preget av en stor grad av selv lærte komponister og utøvere. Komponering og utøvervirksomhet har vært og er tettere forbundet, og det å skape musikk har i større grad funnet sted gjennom samspill i band og ensembler enn det en finner i kunstmusikkens praksisformer. Det store innslaget av ikke-formaliserte læringsprosesser gjør at det er et fellestrekk ved jazz, folkemusikk og populærmusikk at skillet mellom amatørvirksomhet og profesjonell virksomhet er relativt flytende. Den allmenne utdanningsrevolusjonen har ført til at dette har endret seg. Innenfor alle stilretninger har det funnet sted en relativt kraftig oppbygging av formelle utdanningstilbud som har bidratt til en akademisering og profesjonalisering av utøvermiljøene.

Profesjonaliseringen har hatt betydelige kvalitative konsekvenser slik at musikk i alle sjangre framstår like kompleks, variert, gjennomarbeidet og seriøs som kunstmusikken.

Grensene mellom de ulike musikksjangrene er mindre markante enn før. Crossover-tendensene på musikkfeltet er mange, og de har medvirket til

kvalitative endringer. Samlet sett har profesjonaliseringsprosessene og åpningen av sjangerbarrierer bidratt til at jazz, tradisjonsmusikk, populærmusikk og kunstmusikk har nærmet seg hverandre. Tilnærmingen går delvis på en større utveksling av estetiske impulser, dels handler den om bruk av felles teknologi og dels om at sjanger-spesifikke metoder – for eksempel improvisasjon – tas i bruk på nye områder. Det er symptomatisk for denne utviklingen at mange unge utøvende musikere mestrer flere musikkjangre. Dette har ikke minst preget populærmusikkfeltet, som har tatt opp i seg en rekke nye former med grenseflater til andre musikkformer.

Utdanningsrevolusjonen har også hatt en annen effekt som gjør at det å skape og fremføre musikk er blitt mer likt på tvers av sjangre. Etter 1970 har det vært en vesentlig vekst i antallet kunstnere i musikkfeltet, som på andre kunstrområder. Å være kunstmusiker var tidligere ensbetydende med å arbeide mer eller mindre fast i et orkester. Å være jazz-, rocke- eller folkemusiker betydde at en måtte «slå gjennom» som turné- og/eller plateartist, og forbli mer eller mindre semi-profesjonell. Den store veksten i antallet kunstnere gjør at det i de senere år, og innenfor alle sjangre, har blitt mange flere måter å være musikere på. De fleste profesjonelle kunstnere i musikkfeltet er nå frilansere.

Et siste element som bidrar til endringer i og mellom sjangrene, er den tiltakende grad av internasjonalisering som har funnet sted etter 1990. En kan regne med at både kvantitative og kvalitative endringer bidrar til økt internasjonal utveksling – både av rent kulturell og rent kommersiell karakter. Det fins musikere på meget høyt nivå innenfor alle musikalske nisjer.

En viktig effekt av den økende internasjonaliseringen av tradisjonsmusikken er den sjangeråpne verdensmusikken. Folkemusikken er stadig en nasjonal kulturarv med åpenbare norske særtrekk. Men utøverne i det norske folkemusikkmiljøet er i økende grad på jobb på internasjonale scener, og folkemusikere fra alle verdenshjørner opptrer på norske klubber og festivaler i stort omfang.

Norsk metalmusikk er en viktig del av norsk musikkexport til utlandet og norske metalband er til en hver tid på turné rundt om i verden. Metalmusikken fra Norge har en popkulturell egenart som gjør at den er i ferd med å bli et globalt fenomen og bidrar slik til en del av Norges kulturelle identitet i utlandet.

Den styrkede legitimiteten, profesjonaliteten og kvaliteten i de rytmiske delene av musikklivet har en viktig parallell i publikums oppslutning og

utvikling. Fonogrammarkedet er dominert av de rytmiske sjangrene både nasjonalt og internasjonalt. Også interessen for å gå på konserter har økt, og konsertvanene peker i retning av en tiltakende og subkulturelt strukturert etterspørsel. Den store tilveksten av musikkfestivaler med spesialisert nisjeprogrammering kan forstås i lys av denne utviklingen.

Platebransjen har tradisjonelt vært den viktigste markedsfører av norsk musikk. Etterspørselen etter særlig CD-plater har imidlertid vist en klar nedgang over de siste ti år. Konsert- og liveoppdrag samt radiospilling har dermed blitt stadig viktigere for utøverne. Det vises til nærmere omtale under pkt. 3.3 *Plate- og fonogrambransjen*.

2.5 Om utdanningstilbud

2.5.1 Innledning

Kapitlet gir en kort oversikt over det offentlige utdanningstilbudet innen rytmisk musikk. Det finnes også private utdanningstilbud.

2.5.2 Høgskole og universitet

Høgre musikkutdanning i Norge gis innenfor et bredt spekter av ulike studie- og institusjonstyper. Utøvende og skapende utdanning gis i hovedsak ved Norges musikkhøgskole og ved de tidligere musikkonservatoriene Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø, som i dag utgjør deler av større universiteter og høgskoler. I tillegg har Universitetet i Oslo og NTNU i Trondheim lang tradisjon for utdanning i musikkvitenskap, der det vanligvis inngår en utøvende del, og der opptak til studiene er basert på opptaksprøver. Ut over dette gis musikktilbud ved en rekke statlige høgskoler, i hovedsak med utgangspunkt i musikkfagmiljøene ved lærerutdanningene. For en beskrivelse av utdanning innen rytmisk musikk er det naturlig å konsentrere seg om de utøvende og skapende utdanninger, samt utdanningen i musikkvitenskap ved universitetene. Når det gjelder folke-musikk må også utdanningen i folkekunst ved Høgskolen i Telemark og utdanningen i tradisjonsmusikk ved Ole Bull Akademiet nevnes.

Både Norges musikkhøgskole, musikkonservatoriene og de musikkvitenskapelige utdanningene er i utgangspunktet etablert innenfor den klassiske tradisjonen. Musikkonservatoriet i Trondheim var den første norske institusjonen som startet en egen jazzutdanning i 1979, i første omgang som en forsøksordning, men fra 1982 som et permanent studietilbud. Ved Norges musikk-

Tabell 2.1 Utdanningstilbud

Institusjon	Betegnelse	Studenttall
Norges musikkhøgskole	Improvisert musikk/jazz	Ca. 80
Universitetet i Agder	Rytmask musikk	Ca. 75
NTNU, Trondheim	Jazz	Ca. 50
Griegakademiet, Universitetet i Bergen	Jazz	Ca. 20
Universitetet i Stavanger	Jazz	Ca. 15
Høgskolen i Tromsø	Rytmask musikk	Ca. 15

høgskole ble det fra 1984 gitt mulighet for sjangermessig hovedinnretning på jazz/pop/rock innenfor det musikkpedagogiske kandidatstudiet. Fra 2002 etablerte Norges musikkhøgskole også en egen utøvende utdanning i improvisert musikk/jazz. Den tredje institusjonen som la opp til rytmisk musikk var Agder musikkonservatorium, i dag en del av Universitetet i Agder. Der ble det etablert en egen rytmisk linje i 1991. De tre overnevnte institusjonene har i dag utdanningstilbud i rytmisk musikk både på bachelor- og masternivå. På 2000-tallet har også konservatorieutdanningene ved Høgskolen i Tromsø, Griegakademiet ved Universitetet i Bergen og Universitetet i Stavanger etablert utdanningstilbud i rytmisk musikk på bachelornivå. Den følgende oversikten viser studenttallet innenfor rytmisk musikk (uten folkemusikk) ved disse institusjonene.

Samlet gir dette et studenttall på ca. 255, som er rundt 30 pst. av studenttallet innenfor utøvende og skapende studier ved disse institusjonene. Ved Universitetet i Agder tilhører over halvparten av utøverstudentene rytmiske sjangre, mens det ved de øvrige institusjonen er overvekt av studenter innenfor klassisk sjanger. I Norge dekker alle institusjonene flere sjangre, i motsetning til en noe større grad av sjangerspesialiserte institusjoner i utlandet. Imidlertid er det også internasjonalt mest vanlig at rytmisk musikkutdanning tilbys ved institusjoner som dekker flere sjangre.

Sjangerbetegnelsen på studietilbudene som er nevnt over varierer fra improvisert musikk/jazz, via jazz til det mer åpne begrepet rytmisk musikk, noe som avspeiler litt ulik sjangermessig innretning. Samtidig er det slik at sjangergrensene innen musikkutdanning, som i musikklivet for øvrig, blir stadig mindre tydelige, og også studenter som har en hovedinnretning på klassisk musikk vil ofte beskjeftige seg med sjangre som tradisjonelt hører til den rytmiske musikken. Ved Norges musikkhøgskole innebærer begrepet improvisert musikk/jazz en åpning mot deler av samtidsmusik-

ken som springer ut av den klassiske tradisjonen, og her finner man eksempel på at både jazzstudenter og klassiske studenter samles innenfor samme undervisningsopplegg under begrepet improvisasjonsbasert samtidsmusikk.

Ved Universitetet i Oslo og NTNU gis musikkvitenskapelig utdanning med en viss utøvende innretning. Ved begge institusjoner har mer enn halvparten av studentene en rytmisk innretning. Ved Universitetet i Oslo har 87 av 152 bachelorstudenter rytmisk innretning. Ved NTNU er 30 av 48 studenter på bachelorstudiet sjangermessig knyttet til rytmisk musikk.

Når det gjelder folkemusikk innen høgre utdanning, er det i hovedsak tre institusjoner som gir tilbud om spesialisert utdanning. Det er Norges musikkhøgskole, Ole Bull Akademiet på Voss og Høgskolen i Telemark, avdeling for estetiske fag, folkekultur og lærerutdanning. Tilbudet ved Norges musikkhøgskole ble startet opp i 1995. Her gis i dag utøvende utdanning i folkemusikk på både bachelor- og masternivå, med totalt ca. 15 studenter. Ole Bull Akademiet ble etablert i 1977, i første omgang for å gi kortere kurs i folkemusikk for norske musikkstudenter. Fra 1996 har Ole Bull Akademiet, i samarbeid med Griegakademiet ved Universitetet i Bergen, gitt heltidsutdanning på bachelornivå. Dette studietilbudet har i dag ca. 15 studenter. Folkemusikkutdanningen ved Høgskolen i Telemark ble opprettet på 1980-tallet, og skiller seg fra den øvrige høgre musikkutdanningen ved at det ikke kreves opptaksprøve for opptak. Høgskolen i Telemark har ca. 30 folkemusikkstudenter på bachelornivå og ca. 12 folkemusikkstudenter på masternivå.

2.5.3 Videregående skoler

Det finnes i dag mulighet for musikkspesialisering innenfor utdanningsprogrammet for musikk, dans og drama ved til sammen 47 videregående skoler spredt over hele landet. Dette er et fellesprogram

for alle musikksjangre, og det finnes ikke statistisk materiale som kan si noe sikkert om fordelingen mellom ulike sjangre. Innenfor denne aldersgruppen vil det også være slik at mange elever ikke har en klar forankring i en bestemt sjanger. Et generelt inntrykk er likevel at andelen elever med hovedtilknytning til rytmisk musikk var jevnt økende på 1980- og 1990-tallet, mens fordelingen mellom sjangrene de siste 10 årene har vært relativt stabil, med litt i underkant av halvparten av elevene innenfor rytmisk musikk og litt i overkant av halvparten av elevene med hovedtilknytning til klassisk musikk. Innenfor rytmisk musikk er andelen elever med folkemusikk som sjanger svært lav. Vinstra videregående skole er den eneste med et relativt stort innslag av folkemusikkelever, med 14 elever inneværende skoleår. I resten av landet finnes noen få enkeltelever med folkemusikkspesialisering.

Innenfor videregående opplæring må også folkehøgskolene nevnes. En del av folkehøgskolene har relativt sterkt fokus på musikk. Heller ikke for folkehøgskolene finnes statistisk materiale som kan si noe sikkert om sjangermessig fordeling. Et generelt inntrykk er, som for de videregående skolene, at elevtallet innenfor klassisk og rytmiske sjangre er noenlunde likt fordelt. Folkemusikken er svakt representert i folkehøgskolenes musikktilbud. Siden folkemusikkstudiet ved Høgskolen i Telemark ikke har opptaksprøver, er det grunn til å anta at en del ungdom som ellers ville gått på en

folkehøgskole for å forberede seg for høgre musikkutdanning, heller søker til dette tilbudet.

I tillegg finnes tilbud i populærmusikk ved Norsk institutt for scene og studio og i musikkteater ved Bårdar Akademiet, begge i Oslo. Disse studietilbudene framstår som yrkesrettede, men er formelt ikke høgre utdanning.

2.5.4 Kulturskoler

Heller ikke for musikk- og kulturskolene finnes statistisk materiale som kan si noe sikkert om omfanget av undervisning i rytmisk musikk. Tradisjonelt har musikkskolene hatt fokus på den klassiske musikken. Utviklingen de siste 20 årene fram mot dagens kulturskoler har innebåret åpning mot en stor bredde av ulike kulturuttrykk, og også innenfor musikk har sjangerbredden økt. Denne utviklingen har gått parallelt med – og vært avhengig av – en økende tilgang på kandidater fra høgre musikkutdanning med kompetanse i andre sjangre enn den klassiske. I dagens situasjon er fortsatt den klassiske musikken i klar overvekt i musikk- og kulturskolene, men det er en klar tendens til stadig økende andel av undervisning innenfor de rytmiske sjangrene. For aldersgruppen som er dominerende i musikk- og kulturskolene, finnes også en del kommunale rockeverksted-tilbud utenom kulturskolene.

2.6 Scener og klubber for rytmisk musikk

Figur 2.2 Scener og klubber for rytmisk musikk.

Kilde: Samstemt!

2.7 Publikum og tilbud

Det finnes et omfattende tilbud om konserter med rytmisk musikk over hele landet. Viktige konsertarrangører er de årvisse sjangerfestivalene og tilbudet i regi av klubber med et helårig tilbud. Totalt representerer disse vel 6 700 konserter til et samlet publikum på tilnærmet 1,2 mill. i 2007.

Tabell 2.2 viser konserttilbudet i regi av festivaler innen jazz, rock, blues, folkemusikk/verdensmusikk med tilskudd fra festivaltilskuddsordningen under Norsk kulturfond, tallet for konserter i regi av rock-, blues- og studentklubber som er medlemmer av Norsk Rockforbund og antall konserter i regi av lokallag i Landslaget for Spele-

menn, scener som inngår i Den Norske Folkemusikkscena og konserttilbudet i regi av Riksscenen for nasjonal og internasjonal folkemusikk, joik og folkedans i Oslo. Antallet konserter for rock-, blues- og studentklubbene omfatter også konsertkvelder som kan omfatte mer enn én konsert.

Konserttilbudet er spredt over hele landet, jf. fig. 2.2 *Scener og klubber for rytmisk musikk* og tabell 2.3 *Publikum og konserter på rytmiske festivaler fordelt på sjanger, kommune og fylker* som viser fordelingen av festivaler med statlig tilskudd i 2007 fordelt på fylke. Det finnes aktive klubbmiljøer innen henholdsvis rock, jazz og folkemusikk i alle landets regioner, konsentrert til store byer og tettsteder.

Tabell 2.2 Antallet klubber, konserter og publikum innen jazz, rock og folkemusikk i 2007

	Klubber/scener	Konserter	Antall publikum
Festivaler	55	2 151	563 079
Rock, blues, studentklubber	144	2 869	482 354
Jazzklubber	62	1 476	122 865
Folkemusikkscener/lokallag	165	247	22 000
Totalt	275	6 743	1 190 298

Kilde: Norsk kulturråd, Landslaget for Spellemenn, Norsk Rockforbund, Norsk jazzforum

Tabell 2.3 Publikum og konserter på rytmiske festivaler fordelt på sjanger, kommune og fylke i 2007

Festival	Kommune	Fylke	Antall konserter	Antall publikum
Folkemusikk/verdensmusikk				
Árinn	Kristiansand	Vest-Agder	-	-
Den norske Folkemusikkveka	Ål	Buskerud	48	6 500
Folkelarm	Oslo	Oslo	30	1 372
Hilmar Alexandersen	Steinkjer	Nord-Trøndelag	50	-
Jørn Hilme-stemnet	Nord-Aurdal	Oppland	29	9 000
Kalottspel	Målselv	Troms	9	1 730
Latinfestivalen i Trondheim	Trondheim	Sør-Trøndelag	21	4 300
Nordsjøfestivalen i Farsund	Farsund	Vest-Agder	20	3 522
Osafestivalen	Voss	Hordaland	18	2 611
Telemarkfestivalen	Bø	Telemark	20	6 454
Totalt			245	35 489
Jazz				
Balejazz	Balestrand	Sogn og Fjordane	17	3 000
Barentsjazz	Tromsø	Troms	20	910
Canal Street	Arendal	Aust-Agder	60	29 000
Døljazz – Lillehammer Jazzfestival	Lillehammer	Oppland	27	3 700

Tabell 2.3 Publikum og konserter på rytmiske festivaler fordelt på sjanger, kommune og fylke i 2007

Festival	Kommune	Fylke	Antall konserter	Antall publikum
Hemnesjazz	Hemnes	Nordland	14	3 200
Kongsberg jazzfestival	Kongsberg	Buskerud	96	29 000
Maijazz	Stavanger	Rogaland	43	10 900
Nattjazz	Bergen	Hordaland	112	28 225
Oslo Jazzfestival	Oslo	Oslo	77	80 000
Sildajazz – Haugesund	Haugesund	Rogaland	203	60 000
Soddjazzfestivalen	Inderøy	Nord-Trøndelag	11	750
Sortland Jazzweekend	Sortland	Nordland	17	1 700
The Groove Valley Jazzcamp	Beiarn	Nordland	6	1 262
Trondheim Jazzfestival	Trondheim	Sør-Trøndelag	55	7 512
Varangerfestivalen	Vadsø	Finnmark	26	12 300
Vossajazz	Voss	Hordaland	37	6 300
Totalt			821	277 759
Populærmusikk				
ALO festivalen	Flakstad	Nordland	15	250
Alta Soul og Bluesfestival	Alta	Finnmark	-	-
Barents Spektakel	Kirkenes	Finnmark	10	3 800
Bergenfest	Bergen	Hordaland	90	40 000
by:Larm – Trondheim	Trondheim	Sør-Trøndelag	220	22 000
Christiansand String Swing Circus	Kristiansand	Vest-Agder	-	-
Egersund Visefestival	Egersund	Rogaland	75	-
Eikerapen Roots Festival	Åseral	Vest-Agder	25	6 055
EKKO 2007	Bergen	Hordaland	37	1 360
Granittrock	Oslo	Oslo	2	40 000
Hole In The Sky festivalen	Bergen	Hordaland	25	3 300
Insomnia Festival	Tromsø	Troms	19	2 350
Karlsøyfestivalen	Karlsøy	Troms	20	1 400
Kibneb-festivalen	Rissa	Sør-Trøndelag	15	2 900
Malakoff Rockfestival	Eid	Sogn og Fjordane	3	-
Målrock	Årdal	Sogn og Fjordane	11	3 900
Månefestivalen	Fredrikstad	Østfold	35	5 500
Norsk Country Treff	Gloppen	Sogn og Fjordane	18	11 000
Notodden Blues Festival	Notodden	Telemark	80	42 000
Prøysenfestivalen	Ringsaker	Hedmark	-	-
Punkt	Kristiansand	Vest-Agder	29	-
Safe as Milk Festivalen	Haugesund	Rogaland	10	797
Skiippagurrafestivalen	Tana	Finnmark	17	2 900
Skjærgårds M&M festival	Tvedestrand	Aust-Agder	67	18 276
Slottsfjellfestival i Tønsberg	Tønsberg	Vestfold	120	20 000
Træna Festivalen	Træna	Nordland	33	5 400
Vikedal Roots Music Festival	Vindafjord	Rogaland	27	6 805
Viser ved Kanalen	flere kommuner	Telemark	17	6 338
West Coast Festival of Numusic	Stavanger	Rogaland	65	3 500

Tabell 2.3 Publikum og konserter på rytmiske festivaler fordelt på sjanger, kommune og fylke i 2007

Festival	Kommune	Fylke	Antall konserter	Antall publikum
Totalt			1 085	249 831
Rytmask musikk samlet			2 151	563 079

Kilde: Norsk kulturråd

Tabell 2.4 Publikum og konserter på rytmiske festivaler med knutepunktstatus i 2007

Festival	Fylke	Antall arrangement	Antall Publikum
Molde International Jazz Festival	Møre- og Romsdal	136	80 000
Førde Int. Folkemusikkfestival	Sogn- og fjordane	65	25 000
Notodden Blues Festival	Telemark	80	23 000
Stiftelsen Horisont/Mela	Oslo	38	300 000
		319	428 000

Kilde: Knutepunktfestivalenes budsjettsøknader 2009

Tabell 2.3 viser festivaler innen jazz, pop/rock, folkemusikk/verdensmusikk med statlig tilskudd fra Norsk kulturråds tilskuddsordning for musikkfestivaler i 2007 og antallet konserter og publikum for disse festivalene. Festivalene fordeler seg på 17 fylker. Møre- og Romsdal og Nord-Trøndelag er ikke representert i dette utvalget. For Møre- og Romsdal vises det til omtale av Molde International Jazz Festival i tabell 2.4

Festivalene med tilskudd fra den statlige tilskuddsordningen for musikkfestivaler i Norsk kulturråd bidro i 2007 med totalt 2 151 konserter fordelt med 245 innen folkemusikk/verdensmusikk, 821 jazzkonserter og 1 085 innen pop/rock. Totalt antall publikum var 563 000, hvorav om lag 35 500 på festivaler for folkemusikk/verdensmusikk, 278 000 for jazz og 250 000 på festivaler innen populærmusikk.

Tabell 2.4 viser totalt antall arrangement i 2007 i regi av rytmiske festivaler med knutepunktstatus i 2008.

Arrangementene vil i hovedsak være konserter. For Stiftelsen Horisont/Mela inkluderer det også flerkulturelt marked. Antallet publikum omfatter både billetterte og ikke billetterte arrangement. Stiftelsen Horisont/Mela tar som hovedregel ikke billetter for sine arrangement. Antall publikum på billetterte arrangement er for Molde International Jazz Festival oppgitt til 27 624, for Førde Internasjonale Folkemusikkfestival 13 000 og for Notodden Blues Festival 23 000.

2.7.1 Oppsummering

Tilbudet om rytmisk musikk er både omfattende og mangfoldig og dekker hele landet. Basert på opplysninger fra sjangerorganisasjonene, fra knutepunktfestivalene og fra Norsk kulturråd ble det i 2007 avholdt tilnærmet 2 500 konserter for et samlet publikum på tilnærmet 1 million.

I tillegg kommer en rekke store festivaler som ikke omfattes av tabellene over, eksempelvis Hovefestivalen på Tromøya, Storås i Meldal, Norwegian Wood og Øya i Oslo, Parken i Bodø, Hamar Music Festival, Bukta i Tromsø, Stavernfestivalen, Ekstremsportveko på Voss, Skral i Grimstad og Pstero i Trondheim. Til sammen hadde disse festivalene om lag 570 konserter og et publikum på tilnærmet 278 000 i 2007.

Summert representerer de omtalte festivalene mer enn 3 000 konserter og et publikum på tilnærmet 1,3 millioner. I tillegg kommer konserter og besøkende på mindre festivaler som ikke omtales i denne meldingen.

2.8 Konsertpublikum

Konsert- og festivaltilbudet av rytmisk musikk har et stort publikum. Kulturbruksundersøkelsene som Statistisk sentralbyrå (SSB) gjennomfører med 3–4 års mellomrom, gir den mest systematiske oversikten over hvem som utgjør konsertpublikummet for landet som helhet. Kulturbruksundersøkelsene omfatter spørsmål til et landsrepre-

Tabell 2.5 Prosentvis andel av befolkningen som har vært på populærkonserter siste 12 måneder, gjennomsnittlig antall besøk blant alle og blant besøkende. 1991, 1994, 1997, 2000 og 2004

År	Andel siste 12 mnd	Antall ganger alle	Antall ganger besøkende
1991	32	1,2	3,6
1994	38	1,5	4,0
1997	38	1,4	3,7
2000	39	1,5	3,8
2004	47	1,9	4,1

Kilde: SSB

sentativt utvalg om besøk på konserter med populærmusikk definert som pop, jazz, country & western, viser, folkemusikk og korpsmusikk. Den foreløpig siste kulturbruksundersøkelsen er fra 2004. Nedenfor presenteres en oversikt over populærmusikkpublikummet basert på SSBs kulturbruksundersøkelser.

Tabell 2.5 viser at hele 47 pst. av befolkningen (9–79 år) i 2004 hadde vært på en konsert med populærmusikk siste 12 måneder, og at disse i gjennomsnitt går på konsert om lag fire ganger i året. Publikumsbesøket har økt betydelig, fra 32 pst. i 1991.

Tabell 2.6 Prosentvis andel som har vært på pop-, jazz-, vise-, folkemusikk-, korpskonsert e.l. siste 12 måneder, gjennomsnittlig antall besøk blant alle og blant besøkende, i ulike befolkningsgrupper. 2004

Befolkningsgrupper	Prosentandel	Antall besøk	
		Alle	Besøkende
<i>Alle</i>	47	1,9	4,1
<i>Kjønn</i>			
Menn	46	2,1	4,4
Kvinner	47	1,8	3,8
<i>Kjønn/alder</i>			
<i>Menn</i>			
9–15 år	29	1,1	3,5
16–24 år	62	4,1	6,6
25–44 år	59	2,6	4,4
45–66 år	38	1,3	3,3
67–79 år	22	0,5	:
<i>Kvinner</i>			
9–15 år	38	1,4	3,7
16–24 år	67	3,8	5,5
25–44 år	59	2,2	3,8
45–66 år	39	1,0	2,7
67–79 år	16	0,4	:
<i>Utdanning (16–79 år)</i>			
Ungdomsskole	27	0,9	3,4
Videregående skole	47	1,9	3,9
Universitet/høgskole, kort	62	3,1	5,1
Universitet/høgskole, lang	62	2,3	3,7
<i>Husholdningsinntekt (kroner)</i>			

Tabell 2.6 Prosentvis andel som har vært på pop-, jazz-, vise-, folkemusikk-, korpskonsert e.l. siste 12 måneder, gjennomsnittlig antall besøk blant alle og blant besøkende, i ulike befolkningsgrupper. 2004

Befolkningsgrupper	Prosentandel	Antall besøk	
		Alle	Besøkende
Under 200 000	51	3,5	7,0
200 000 – 349 000	36	1,6	4,5
350 000 – 499 000	44	1,3	2,9
500 000 – 599 000	50	1,8	3,6
600 000 – 749 000	51	1,8	3,4
750 000 eller mer	59	2,4	4,2
<i>Familiefase</i>			
9–24 år hos foreldre	45	1,8	4,1
Enslige ellers 9–44 år	68	5,1	7,3
Enslige 45–79 år	25	0,5	2,2
Enslige forsørgere	46	2,6	5,7
Gift/samboene med barn 0–6 år	54	1,6	3,0
Gift/samboende med barn 7–17 år	56	1,7	3,1
Gift/samboende 16–44 år uten barn	69	3,2	4,6
Gift/samboende 45–79 år uten barn	30	0,8	2,7
<i>Landsdel</i>			
Oslo/Akershus	44	1,9	4,3
Østlandet ellers	47	1,6	3,5
Agder/Rogaland	45	1,8	4,1
Vestlandet	48	2,2	4,5
Trøndelag	53	2,6	4,9
Nord-Norge	49	2,0	4,0
<i>Bostedsstrøk</i>			
Tettbygd 100 000 eller flere	51	2,8	5,4
Tettbygd 20 000 – 99 000	50	2,0	4,0
Tettbygd under 20 000	46	1,7	3,7
Spredtbygd	42	1,5	3,5

Kilde: SSB

Populærmusikkonsserter er av de få kulturtilbud der Statistisk sentralbyrå registrerer at andelen besøk er omtrent like stort blant kvinner som blant menn, jf. tabell 2.6. Blant menn er andelen 46 pst., blant kvinner 47 pst. Det er i særlig grad ungdom i alderen 16–24 år som går på slike konsserter. De har en besøksandel per år på 62 pst. Også for denne type kulturtilbud blir det generelle funnet i kulturbruksundersøkelsene bekreftet med hensyn til at andelen brukere er størst blant dem som har høy utdanning. Husholdningsinntekt har også betydning, men unge med liten inntekt er likevel svært aktive brukere av slike tilbud. Fordeelingen etter familiefase underbygger hovedtrekket

om at de yngre er de hyppigste konsertbesøkende og at konsertbesøket går ned i en livsfase med små barn i familien. Det er noe færre antall besøk på populærmusikkonsserter i mindre tettbygde områder enn i byene. Konsertbesøket er nokså jevnt fordelt på de ulike landsdelene.

Tabell 2.7 handler om den sist besøkte konserten og viser at 60 pst. da var på en rock- eller popkonsert. Denne typen konsert har økt i forhold til andre typer populærkonsert fra 2000. 14 pst. var på en jazzkonsert. Besøket på vise-, folkemusikk- og country & westernkonsert har holdt seg nokså stabilt.

Tabell 2.7 Andel som har vært på ulike typer populærkonserter (rock/pop, jazz, viser, country & western og folkemusikk) siste gang de var på konsert. 1991, 1994, 1997, 2000 og 2004. Prosent.

År	Rock/pop	Jazz	Viser	C & W	Folkemusikk
1991	47	13	13	5	6
1994	52	12	11	4	7
1997	48	13	14	5	10
2000	53	17	11	5	8
2004	60	14	12	5	6

Kilde: SSB

2.9 Utøvere

Det finnes et stort antall utøvere på det rytmiske musikkfeltet, både profesjonelle og amatører. Det finnes imidlertid ikke en samlet statistikk for området. Departementet har innhentet opplysninger om antallet utøvere fra flere organisasjoner.

Norsk jazzforum opplyser at organisasjonen i 2008 har 487 aktive, profesjonelle utøvere som medlemmer.

Landslaget for Spelemenn (Lfs) oppgir antallet utøvende frilansmusikere til å være 192 personer.

Basert på registrerte opplysninger har Musikkernes fellesorganisasjon beregnet medlemstallet fra de rytmiske musikkjangrene til ca. 1 450 fordelt med 500 innen jazz, 800 innen pop/rock, 100 innen folkemusikk og ca. 50 innen verdensmusikk.

GramArt oppgir medlemstallet til å være vel 3 400 utøvere fordelt på alle rytmiske sjangre, hvorav 750 betegnes som profesjonelle, ca. 1 800 som semiprofesjonelle (det vil si at de normalt har deltidsjobb ved siden av musikken) og 900 betegnes som amatører.

Norsk Artistforbund er en interesseorganisasjon for utøvere og låtskrivere innen pop, rock og beslektede musikkformer. Antallet medlemmer i 2008 er av Norsk Artistforbund oppgitt til 1 100, hvorav ca. 15 pst. er å anse som profesjonelle og inntil 20 pst. som semiprofesjonelle. Vurderingsgrunnlaget er utbetalt vederlag fra Gramo.

Opplysningene over er ikke entydige. Flere utøvere er medlem i mer enn én organisasjon. Musikkernes fellesorganisasjon har i noen grad overlappende medlemstall med GramArt. Samme forhold gjelder for GramArt og Norsk Artistforbund.

Begrepet profesjonell utøver er ikke entydig avgrenset og definert. Norsk musikkråd opplyser at det i 2007 ble gitt statlig tilskudd fra Tilskuddsordningen for musikkverksteder til 1 380 enkeltband innen rock og beslektede musikkformer. I tillegg

ble søkte 1 425 band om tilskudd fra Frifond fra Norsk musikkråd i 2007. Vekstlaget innenfor det rytmiske musikkområdet synes derfor å være betydelig.

2.10 Aktører

2.10.1 Innledning

Med aktører menes i denne meldingen de organisasjoner og institusjoner som bidrar til produksjon, kunnskap, dokumentasjon, formidling og eksport av rytmisk musikk i Norge og i utlandet.

I 2008 gis det statlig tilskudd under kap. 323 Musikkformål, post 55 Norsk kulturfond til 56 festivaler innen rytmisk musikk, hvorav 16 jazzfestivaler, 29 pop/rockfestivaler og 11 festivaler innen folkemusikk/ verdensmusikk. I tillegg har seks festivaler innen jazz, folkemusikk/ verdensmusikk, rock og blues fått i oppdrag å være knutepunktfestivaler med et særskilt ansvar innen sin sjanger.

Veksten, profesjonaliseringen og differensieringen i kunstmiljøene har paralleller også i infrastrukturen rundt musikken. Det er blitt flere og mer desentraliserte arenaer for framføring av musikk i alle sjangre. Framveksten av et hundretalls kulturhus, musikkfestivaler, klubber og scener har bidratt til en spredning og styrking av arrangørkompetansen det siste tiåret. Også i musikkbransjen er det stor tilvekst både av aktører og kompetanse.

Rock og populærmusikk har vært preget av en ikke-institusjonell tradisjon. Jazzens og rockens spesifikke organisasjoner har vokst fram rundt klubbmiljøer og festivaler, samtidig som disse musikkformene også har en plass innenfor de bredere interesse- og bransjeorganisasjonene på musikkområdet. Innslaget av klubbmiljøer, festivaler, turnévirkosomhet og band er stort på det rytmiske musikkfeltet, og i tillegg til det formaliserte organisasjonslivet gir dette grunnlag for en ufor-

mell organisering med mindre stabile og mer fleksible nettverk mellom aktørene.

I det følgende gis en kort omtale av de ulike aktørene på det rytmiske musikkfeltet, deres formål og virksomhet.

2.10.2 Formidling av rock og populærmusikk

2.10.2.1 Notodden Blues Festival

Notodden Blues Festival ble etablert i 1988, og festivalen arrangeres hvert år i august på Notodden i Telemark. Festivalen fikk knutepunktstatus fra 2007.

Notodden Blues Festival er i dag en medlemsforening, men er under omdanning til stiftelse. Den praktiske gjennomføringen av festivalen er basert på dugnadsinnsats fra frivillige gjennom foreninger og lag. Festivalen oppgir blant annet følgende innsatsområder: spre blues som musikkform til nye målgrupper, sørge for utvikling og nyskaping innenfor sjangeren, opprettelse av egen norsk rekrutteringsscene under festivalen og befeste Notodden Blues Festival som et europeisk tyngdepunkt innen bluesrelaterte aktiviteter ved å satse på en seriøs faglig og musikalsk profil og en satsing på nyskaping og næringsutvikling.

Vedtektene for festivalen sier at: «Notodden Blues Festival har som formål å fremme blues som musikkform i Norge. Festivalens visjon lyder: Notodden Blues Festival – Europas største bluesopplevelse.»

Tilskuddet til Notodden Bluesfestival over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner og er på kr 1 565 000.

2.10.2.2 Knutepunkt for rock

Det ble i St.prp. nr 1 (2006–2007) lagt inn midler til en knutepunktfestival for rock. Øyafestivalen i Oslo er gitt tilbud om slik status fra 2008. Det er satt av kr 1 565 000 for 2008 over kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner til formålet.

2.10.2.3 BRAK – Bergens Rockaktører

BRAK (Bergens Rockaktører) er en interesse-, kompetanse- og samarbeidsorganisasjon for det rytmiske musikkmiljøet i Bergensregionen. Formålet er «å bedre og tilrettelegge rammebetingelser for musikkmiljøet i bergensregionen for å fremme rytmisk musikk, likestilt med andre kulturuttrykk».

Tilskuddet til BRAK over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tiltak under Norsk kulturråd og er på kr 700 000.

2.10.2.4 Europas Blues Senter (tidligere Blueshus Notodden)

Europas Blues Senter ble stiftet i 1998. Deltakere i stiftelsen er Notodden Blues Festival, Notodden kommune og Notodden Utvikling AS. Stiftelsen arbeider med dokumentasjon av blues. Stiftelsens formål er

«i samarbeid med Notodden Bluesfestival å markedsføre bluesbyen Notodden, fremme interessen for blues nasjonalt og internasjonalt og styrke Notoddenregionens attraktivitet som reiselivsmål».

Tilskuddet til Europas Blues Senter over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 78 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd og er på kr 1 340 000.

2.10.3 Formidling av folkemusikk, folkedans og verdensmusikk

2.10.3.1 Riksscenen – scene for nasjonal og internasjonal folkemusikk, joik og folkedans

Riksscenen som er under etablering i Schous Kulturbryggeri i Oslo, er en ny institusjon for et voksende miljø av utøvende kunstnere innen folkemusikk og folkedans i hele landet, inkludert samisk musikk og folkemusikk, dans med utenlandsk opprinnelse og tilknytning til ulike innvandremiljøer i Norge. Riksscenen ble etablert som stiftelse i 2007 av Juoigiid Searvi, Landslaget for Spelemenn, Noregs Ungdomslag, Norsk Folkemusikk- og Danselag og Samspill International Music Network.

Riksscenen formål iht. vedtektene er «å vere ein nasjonal møteplass for aktørar innanfor sektoren og publikum».

Tilskuddet til Riksscenen over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 323 Musikkformål, post 78 Ymse faste tiltak og er på kr 2 557 000.

2.10.3.2 Førde Internasjonale Folkemusikkfestival

Festivalen ble første gang arrangert i 1990. Førde Internasjonale Folkemusikkfestival er en årlig festival som arrangeres hver juli i Førde kommune i Sogn og Fjordane. Festivalen fikk knutepunktsta-

tus i 2005. Festivalen engasjerer artister fra flere land/kulturer og sikrer at ulike musikalske uttrykk blir representert i repertoaret.

I vedtektene til Førde Internasjonale Folkemusikkfestival heter det:

«Stiftinga har som oppgåve å gjennomføre ein internasjonal folkemusikkfestival kvart år i Førde. Målet er

- å fremje kunnskap om og interesse for norsk og internasjonal folkemusikk og -dans gjennom konsertar, kurs og andre tiltak
- å vere med på å auke generell kunnskap om andre lands kultur, og medvirke til fred og forståing mellom ulike folk og nasjonar ved å gjere Førde og Sogn og Fjordane til ein møtestad for utøvarar fra heile verda.

Den årlege festivalen skal ha folkemusikk og folkedans som hovudinnhald. I tillegg kan det knytast andre kulturuttrykk og aktivitetar til arrangementet, som kan sjåast i naturleg samanheng med hovudføremålet. Stiftinga kan òg stå for arrangement i samsvar med hovudføremålet andre stader i fylket og utanom tida for sjølve festivalarrangementet.»

Tilskuddet til Førde Internasjonale Folkemusikkfestival over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner og er på kr 3 228 000.

2.10.3.3 *Stiftelsen Horisont/Mela*

Festivalen Mela ble etablert av Norsk kulturråd i 2000, og den første festivalen ble avholdt samme år. Stiftelsen Horisont/Mela ble gitt status som knutepunkt for kulturelt mangfold fra 2008.

«Stiftelsen Horisont skal arbeide for:

- kompetanseheving og økt deltakelse av minoriteter i kunst- og kulturlivet
- utvikling av nye metoder i kulturutveksling, primært med de land norske etniske minoriteter kommer fra
- å ta i bruk offentlige arenaer som kulturelle møteplasser mellom minoriteter og majoritet.»

Tilskuddet til Stiftelsen Horisont/Mela over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner og er på kr 3 000 000 og med 0,5 mill. kroner fra Utenriksdepartementet.

2.10.3.4 *Ole Bull Akademiet*

Ole Bull Akademiet formidler kunnskap om og gir opplæring i norsk folkemusikk og folkedans til studenter på høyskoler og universitet, bl.a. gjennom kursvirksomhet ved Ole Bull Akademiet og ved Griegakademiet v/ Universitetet i Bergen. Formålet er «å formidle kunnskap om, og gje opplæring i norsk folkemusikk og folkedans til studentar på høyskular og universitet» og «å vera ein møtestad for ulike musikkretningar inn til norsk folkemusikk, og å formidla kunnskap om norsk folkemusikk til interesserte frå andre land, gjennom eigne internasjonale kurs eller på annan måte».

Tilskuddet til Ole Bull Akademiet over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tiltak under Norsk kulturråd og er på kr 2 849 000.

2.10.4 **Formidling av jazz**

2.10.4.1 *Nasjonal jazzscene*

Målet med Nasjonal jazzscene har vært å etablere et solid konserttilbud i Oslo for både musikere og publikum. Nasjonal jazzscene fikk tilskudd over statsbudsjettet første gang da tiltaket kom inn i revidert statsbudsjett i 2005 med 1,5 mill. kroner til formålet gjennom Norsk jazzforum.

Stiftelsen Nasjonal jazzscene skal iht. vedtektene «være den sentrale formidleren av jazz i Oslo og et godt og synlig møtested for jazzmiljøet. Stiftelsen Nasjonal jazzscene skal også være en del av et nasjonalt og internasjonalt nettverk for jazzformidling.»

Tilskuddet til Nasjonal jazzscene over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 323 Musikkformål, post 78 Ymse faste tiltak og er på kr 6 425 000.

2.10.4.2 *Cosmopolite*

Stiftelsen Cosmopolite Scene ble startet opp i 1992 og er en privat, kommersielt drevet scene i Oslo for formidling og opplevelse av internasjonal rytmisk musikk. Formålet er i følge vedtektene å

«være en aktiv scene som skal legge forholdene i Oslo kommune best mulig til rette for arrangører av konserter med stor musikalsk kvalitet, formidle rytmisk samtidsmusikk, herunder jazz, musikk fra Afrika, Asia og Latin-Amerika, folkemusikk og beslektede musikkformer og spre kunnskap om, øke forståelsen og interessen for denne type musikk.»

Fra 2006 har Cosmopolite vært eneste arena for Nasjonal jazzscene og dermed en hovedscene for jazz og annen rytmisk musikk i Norge.

Tilskuddet til Cosmopolite over Kultur- og kirke departementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tiltak under Norsk kulturråd og er på kr 1 500 000.

2.10.4.3 Molde International Jazz Festival

«Moldejazz» ble etablert i 1961 og har siden den gang vært arrangert årlig. I vedtektene heter det at:

«Stiftelsen Molde International Jazz Festival er en ideell organisasjon med formål å øke kunnskap om og interesse for jazz og beslektede kulturuttrykk. Dette søkes primært oppnådd ved å arrangere en årlig jazzfestival forankret i jazz fra fortid, nåtid og fremtid, med vekt på samtidsmusikalske uttrykk fra inn- og utland.

Stiftelsen skal videre stimulere og bidra til jazzrelaterte aktiviteter lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Lokalt skal Stiftelsen blant annet bidra med teknisk, administrativ og/eller økonomisk bistand ved arrangement og andre aktiviteter utenom jazzfestivalen.»

Tilskuddet til Molde International Jazz Festival over Kultur- og kirke departementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner og er på kr 4 567 000.

2.10.4.4 Nordnorsk Jazzsenter

Nordnorsk Jazzsenter er et regionalt produksjons- og kompetansesenter for jazz i Nord-Norge. Stifterne er fylkeskommunene Nordland, Troms og Finnmark, samt Bodø Kommune og Nordnorsk Jazzforum. Nordnorsk Jazzsenterets formål iht. vedtektene er:

«Stiftelsen skal fremme kulturtilbudet til fastboende og besøkende i Nord-Norge ved:

- å drive formidling av jazz og beslektet musikk i form av konserter og turneer
- å arbeide for utvikling av så vel den profesjonelle som det fritidsorienterte utøvermiljø innenfor jazzsektoren
- å arbeide for opplæringstiltak innenfor jazz
- å dokumentere og informere om jazz for å øke interessen for musikkformen
- å virke som regionalt senter; et service-, samarbeids- og kontaktorgan for jazzmiljøet i landsdelen
- å påta seg oppgaver som fremmer jazzmiljøet i Nord-Norge

Stiftelsens virksomhet skal ikke ta sikte på økonomisk overskudd, utover det som er nødvendig for å dekke driftsutgiftene og etablere en kapitalbase som kan gi grunnlag for utvikling og kontinuerlig drift i samsvar med stiftelsens formål.»

Tilskuddet til Nordnorsk Jazzsenter over Kultur- og kirke departementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 323 Musikkformål, post 74 Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge. Av det statlige tilskuddet til Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge er det for 2008 avsatt kr 1 827 000 til Nordnorsk Jazzsenter.

2.10.4.5 Midtnorsk jazzsenter

Midtnorsk jazzsenter (MNJ) er en stiftelse som driver utviklingsarbeid innenfor jazz og beslektede musikkformer i Midt-Norge. Midtnorsk jazzsenter skal iht. vedtektene

«fremme kulturtilbudet innen jazzmusikk i Trondheim og regionen bestående av de tre midtnorske fylkene Møre- og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag ved:

- å drive formidling av jazz og beslektet musikk i form av konserter og turneer
- å arbeide for utvikling av både det profesjonelle og det fritidsorienterte utøvermiljøet innenfor jazzsektoren
- å virke som et kompetansesenter og være et service-, samarbeids- og kontaktorgan for jazzmiljøet i Midt-Norge.

Stiftelsen MNJ er en ideell organisasjon og dens virksomhet skal ikke ta sikte på økonomisk overskudd, utover det som er nødvendig for å dekke driftsutgifter og til etablering av en kapitalbase som kan gi grunnlag for utvikling og kontinuerlig drift i samsvar med stiftelsens formål.»

Tilskuddet til Midtnorsk jazzsenter for 2008 over Kultur- og kirke departementets budsjett over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tiltak under Norsk kulturråd er på kr 1 660 000.

2.10.4.6 Vestnorsk jazzsenter

Vestnorsk jazzsenter ble åpnet i november 1996. Stifterne var Hordaland fylkeskommune, Bergen kommune, Bergen jazzforum og Norsk jazzforum. Senteret fikk driftstilskudd over Kulturdepartementets budsjett (kap. 323 Musikkformål, post 78 Ymse faste tiltak) for første gang i 1998 med 1 mill. kroner. Vestnorsk jazzsenter dekker fylkene Hordaland, Sogn og Fjordane og Rogaland. Senterets hovedoppgaver er å drive profesjonell scenedrift av

kulturhuset USF i Bergen, å fordele tilskudd til klubber, festivaler og andre jazzprosjekt i regionen, å drifte Bergen Big Band og å drive internasjonalt arbeid.

Vestnorsk jazzsenter skal iht. vedtektene

«arrangere konserter som er forankret i jazz og tilgrensende musikkformer. Stiftelsen skal i tillegg ivareta Norsk jazzforbunds regionoppgaver i region 3, også i form av ulike pedagogiske tiltak og turneforbidling. Stiftelsen skal fremme, og delta i, utvikling av musikere/miljø som arbeider med jazz og tilgrensende musikkformer, med henblikk på å øke interessen for slik musikk og skape attraktive miljøer for opprettholdelse og utvikling av musikalske kvaliteter. Gjennom aktiviteter som er beskrevet foran, er det stiftelsens overordnede, ideelle formål å fremme kulturtilbudet til fastboende og besøkende i regionen som er stiftelsens virkeområde».

Statstilskuddet til Vestnorsk jazzsenter for 2008 over Kultur- og kirke departementets budsjett er gitt over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tiltak under Norsk kulturråd og er på kr 2 175 000.

2.10.4.7 Sørnorsk jazzsenter

Sørnorsk jazzsenter ble stiftet i 1998 og er et regionalt formidlings- og servicesenter for jazz med Agder-fylkene som geografisk arbeidsområde. Sørnorsk jazzsenter har som formål å formidle jazz og beslektede musikkformer primært i form av konserter, samt å spre kunnskap om og øke forståelsen og interessen for denne typen musikk på Sørlandet.

Iht. vedtektene er stiftelsens formål å

«arrangere konserter som er forankret i jazz og beslektede musikkformer. I tillegg skal stiftelsen ivareta Norsk Jazzforums regionoppgaver i region 5, også i form av ulike pedagogiske tiltak og turneforbidling. Stiftelsen skal fremme, og delta i, utvikling av musikere/ miljø som arbeider med jazz og beslektede musikkformer, med henblikk på å øke interessen for slik musikk og skape attraktive miljøer for opprettholdelse og utvikling av musikalske kvaliteter. Gjennom aktiviteter som er beskrevet foran, er det stiftelsens overordnede, ideelle formål å fremme kulturtilbudet til fastboende og besøkende i regionen som er stiftelsens virkeområde».

Tilskuddet til Sørnorsk jazzsenter over Kultur- og kirke departementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tiltak under Norsk kulturråd og er på kr 593 000.

2.10.4.8 Østnorsk jazzsenter

Iht. vedtektene har Østnorsk jazzsenter som formål

«på ideelt grunnlag å spre kunnskap om og øke forståelsen og interessen for jazz og beslektede musikkformer i fylkene Østfold, Akershus, Oslo, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold og Telemark.»

Tilskuddet til Østnorsk jazzsenter over Kultur- og kirke departementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tiltak under Norsk kulturråd er på kr 2 254 000.

2.10.4.9 Trondheim Jazzorkester

Trondheim Jazzorkester er en virksomhet under Midtnorsk jazzsenter. I strategidokument for Midtnorsk jazzsenter heter det at

«Trondheim Jazzorkester skal være et orkester for utøvelse av improvisasjonsmusikk av høy internasjonal kvalitet».

Trondheim Jazzorkester benytter administrative ressurser fra Midtnorsk jazzsenter, mens kunstneriske ledere blir engasjert fra prosjekt til prosjekt.

Tilskuddet til Trondheim Jazzorkester over Kultur- og kirke departementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 323 Musikkformål, post 78 Ymse faste tiltak og er på kr 1 043 000.

2.10.5 Rikskonsertene

Rikskonsertene er en statsinstitusjon og får bevilgning til lønns- og driftsutgifter over kap. 323 post 01. For 2008 er bevilgningen til Rikskonsertene på 139 406 000 kroner. Siden 2004 har Rikskonsertene også mottatt 19 mill. kroner per år fra de sentrale midlene til Den kulturelle skolesekken.

Rikskonsertene ble opprettet i 1968 og er i dag produsent og leverandør av kvalitetskonserter innenfor alle musikkjangre til konsertarrangører over hele landet. Rikskonsertene skal formidle konserter som er produsert internt og eksternt i samarbeid med utøvere og aktører innenfor norsk og internasjonalt musikkliv. Rikskonsertene skal ha et spesielt ansvar for norske musikk- og utøvertradisjoner, og stimulere kunstneriske nyvinninger. Rikskonsertene har bygd opp en landsomfattende ordning med skolekonserter gjennom 40 år, i tillegg til offentlige konserter og barnehagekonserter, og er nasjonal aktør for musikk i Den kulturelle skolesekken.

Nærmere 75 pst. av Rikskonsertenes konsertvirksomhet i barnehager, skoler og konsertlokaler i inn- og utland faller inn under de rytmiske sjangrene. I 2007 gjennomførte Rikskonsertene i alt 7 038 konserter med rytmisk musikk med et besøkstall på 930 282. I tillegg ble det avholdt 63 offentlige konserter i utlandet med et totalt besøkstall på 50 020. Disse konsertene inngår i Rikskonsertenes prosjekter i land i Sør i samarbeid med og finansiert av Utenriksdepartementet.

Totalt ble det signert 1 284 utøverkontrakter for konsertproduksjonene, hvorav en del utøvere var med på flere produksjoner. I tillegg engasjerte Rikskonsertene mer enn 70 utøvere til internasjonale prosjekter. Dette gjør Rikskonsertene både til den største arbeidsgiveren for musikere innen feltet rytmisk musikk og den største konsertformidleren innen det samme feltet.

Rikskonsertene har tre hovedformer for kontrakter med utøvere:

Det framforhandles avtale med Musikernes Fellesorganisasjon om gjeldende satser for utøvere på lønnskontrakt. Denne typen kontrakter benyttes konsekvent innen skolekonsertordningen.

Utøvere med enkeltpersonsforetak som er engasjert innen skolekonsertordningen, blir tilbudt et fast honorar. Honoraret er satt på en slik

måte at personer med enkeltpersonsforetak ikke skal komme økonomisk dårligere ut enn utøvere på lønnskontrakter. Det er ikke noen juridisk binding mellom kontraktene for enkeltpersonforetak og framforhandlet avtale med MFO.

Innen området offentlige konserter blir hovedsaklig alle honorarer fastsatt etter individuelle forhandlinger mellom utøver/utøverens representant og Rikskonsertene.

Innen skolekonsertordningen avlønnes alle musikere likt, og honorarene ligger mellom 2 500–3 000 kroner per konsertdag avhengig av ansiennitet og andre mer detaljerte forhold regulert i avtaleverket. Dette lønnsnivået samsvarer i store trekk med praksis for sjangerorganisasjonene.

Lønnsnivået for skolekonserter anvendes også ved kontraktsinngåelse med mange av artistene innen offentlige konserter. Honorarene her vil likevel i større grad avstemmes etter utøverens rolle i prosjektet (solist, ensemblemusiker etc.) og etter markedet, særlig når det gjelder de mest ettertraktede utøverne og internasjonale toppartister.

2.10.5.1 Konsertstatistikk 2007

Den følgende statistikken viser hvordan konserter, besøk og engasjerte utøvere fordeler seg på sjan-

Tabell 2.8 Offentlige konserter

Sjanger	Offentlige konserter	Besøk pr sjanger	Antall utøvere
Jazz	74	7 587	28
Pop/Rock	31	14 091	20
Folkemusikk	37	4 630	8
Viser inkl. Hele Norge Synger	51	7 521	41
Verdensmusikk	35	7 860	31
Oslo World Music Festival	25	12 031	270
Totalt 2007	253	53 720	398

Kilde: Rikskonsertene

Tabell 2.9 Skolekonserter

Sjanger	Skolekonserter	Tilhørere pr sjanger
Jazz/Blues	1 104	146 919
Pop/Rock	1 142	151 977
Viser	528	70 266
Norsk tradisjonsmusikk	845	112 452
Verdensmusikk	1 504	200 151
Annet/Hele Norge Synger	1 350	179 657
Totalt 2007	6 473	861 422

Kilde: Rikskonsertene

Tabell 2.10 Barnehagekonserter

Sjanger	Barnehage-konserter	Barn pr sjanger
Jazz/Blues	80	3 882
Pop/Rock	38	1 844
Viser	20	971
Norsk tradisjonsmusikk	102	4 950
Verdensmusikk	20	971
Annet/Hele Norge Synger	52	2 523
Totalt 2007	312	15 140

Kilde: Rikskonsertene

ger. For skole og barnehage er ikke utøverne fordelt på sjanger. Tall for utøvere gjelder engasjerte enkeltutøvere per produksjon i 2007.

Antallet engasjerte utøvere til skolekonserter med rytmisk musikk var 831.

Antallet engasjerte utøvere til barnehagekonserter med rytmisk musikk var 55.

2.10.5.2 Jazz

Rikskonsertene har fra starten vært en betydelig leverandør av jazzproduksjoner til lokale arrangører over hele landet, både gjennom den ordinære offentlige turnévirkosomheten og Musikantbruket som er en turnéformidlingstjeneste for frilansmusikere innen alle sjangrer.

Gjennom samarbeid med jazzklubbene og kulturhusene som prioriterer jazz innenfor sin programprofil, bidrar Rikskonsertene til å sikre et helårig tilbud om jazzkonserter. Rikskonsertene har prioritert norske musikere/band, men har med jevne mellomrom også turnert internasjonale toppartister som publikum ellers bare kan oppleve på de store festivalene. I perioder har Rikskonsertenes Musikantbruk-ordning samarbeidet med Norsk Jazzforum både økonomisk og praktisk for å formidle norske jazzmusikere til Norsk jazzforums klubbnettverk.

Rikskonsertene har bare unntaksvis levert subsidierte produksjoner til festivalene og har i stedet prioritert å turnere festivalenes nyproduksjoner til sine arrangørnettverk. Rikskonsertene har også samarbeidet med festivalene om å utvikle nye produksjoner og bestillingsverk. Et viktig samarbeidsprosjekt med festivalene har vært lanseringsprogrammet JazzIntro.

Antallet skolekonserter innen jazz og blues har de siste årene vært stabilt med et gjennomsnitt på ca. 1 240 per år. Rikskonsertene har presentert et vidt spekter av stilarter fra tradisjonell blues og

New Orleansjazz, via string swing og bossa nova til mer moderne improviserte uttrykk. Andelen konserter innen jazz har vært vesentlig høyere enn innen blues. Enkelte av produksjonene har vært koblet med andre uttrykk som teater, eventyrfortelling eller visuelle virkemidler. De fleste av produksjonene har vært med trioer eller kvartetter. I 2007 ble det også avholdt 80 barnehagekonserter innen jazz/blues.

2.10.5.3 Pop/rock

Rock og pop har vært integrert i Rikskonsertenes program fra tidlig på 1990-tallet. I tillegg til formidling av populærmusikk bidro også Rikskonsertene til formidling av andre samtidige uttrykk innen det elektroniske og rytmiske musikklivet i Norge gjennom flere prosjekter på 1990-tallet, fra «Dawn at Vara» på Quart-festivalen i 1994 til «Lydlandskap» i 2000.

Rikskonsertene har siden den gang levert pop/rock/elektronika-produksjoner til rock- og studentklubbene, og har hatt et jevnt samarbeid med Norsk Rockforbund og Norgesnett. Rikskonsertene har i all hovedsak hatt et hovedfokus på norske artister, men har tidvis også turnert internasjonale produksjoner. I årene 2005–2007 har Rikskonsertene i snitt formidlet 1070 skolekonserter per år innen pop/rock fordelt på et vidt spekter av stilarter. Særlig har hiphop-konserter hatt en viss økning de siste tre årene. De fleste av produksjonene har vært med trioer, kvartetter eller kvintetter. I 2007 ble det i tillegg avholdt 38 barnehagekonserter innen pop/rock.

2.10.5.4 Folkemusikk

Folkemusikken var representert på den aller første skolekonserten 23. september 1968 i Sandnes. Siden den gang har skolekonserterne vært en

svært viktig arena for folkemusikere fra store deler av landet. Barn og unge har fått anledning til å bli kjent med tradisjoner fra eget distrikt, men også folkemusikk fra andre områder. Utradisjonelle sammensetninger av musikere og tradisjoner, kobling med musikere fra andre kulturer, samt program med joik i ulike varianter, har synliggjort den store variasjonsbredden som finnes innen folkekunstmusikktradisjoner.

I den offentlige konsertvirksomheten kom folkemusikken spesielt i fokus gjennom Musikantbruk-ordningen. I senere tid har også Rikskonsertene tatt initiativ til å utvikle konsertformatet for folkemusikken. Den svensk/norske samproduksjonen «Tryllefløyta» i 2005 er et viktig eksempel. Rikskonsertene tok initiativ til å etablere et eget Introfolk-samarbeid i 2004 for å sette fokus på velutdannede og nyskapende musikere.

2.10.5.5 Verdensmusikk

I 1988 gjorde styret i Rikskonsertene et prinsippvedtak om å starte musikktiltak med utgangspunkt i innvandrergupper i Norge. Foruten oppstart av konsertvirksomhet i samarbeid med musikere med bakgrunn fra Pakistan, ble det gjennomført et 3-årig prosjekt, Klangrikt Fellesskap i fem skoler i Oslo.

Prosjektet Klangrikt Fellesskap ble videreutviklet gjennom hele 1990-tallet og førte til opprettelsen av Norsk Flerkulturelt Musikkcenter i 1992, samarbeidsavtale om musikkbistand med NORAD og Etnisk musikkcafé i samarbeid med Cosmopolite. Festivalen Verden i Norden ble etablert i 1994 og er senere utviklet til dagens Oslo World Music Festival, der mer enn 3000 musikere har stått på scenen i løpet av 15 år. Gjennom konsertserien World arrangeres det turneer over hele landet, ikke minst til kulturhusene.

Skolekonsertene har siden 1990-tallet vært en viktig arena for formidling av musikk fra andre deler av verden og sikrer samtidig engasjement av et høyt antall musikere med innvandrerbakgrunn per år.

I dag er musikk fra hele verden innlemmet i Rikskonsertenes konsertvirksomhet. I mangfoldsåret inviterer Rikskonsertene, i samarbeid med fylkeskommunene til mer enn 50 konserter med verdensmusikk hver uke i barnehager og på skoler over hele landet.

2.10.5.6 Intro-programmene

I samarbeid med Norsk kulturråd ble det i 1972 etablert en støtteordning for «unge tonekunstnere

som skal debutere». Musikerne som etter prøve-spill ble tildelt debutstøtten, fikk dekket utgiftene til sin debutkonsert. Dessuten arrangerte Rikskonsertene før-debutkonserter i distriktene, for at debutantene skulle få spilleerfaring før den viktige konserten i Oslo.

I dialog med jazzmiljøet ble lanseringsprogrammet Jazzintro etablert i 1989 av Rikskonsertene og Norsk Jazzforum i fellesskap. Dette ga i sin tur inspirasjon til lanseringsprogrammet INTRO-klassisk, som i 2001 avløste lanseringsstøtten. Erfaringene med de to lanseringsprogrammene var gode og la grunnlag for å utvide virksomheten. I samarbeid med folkemusikkorganisasjonene kom i 2005 INTRO-folk som et lanseringsprogram for talenter innen norsk folkemusikk og samisk musikk. I 2007 ble programmet ytterligere utvidet til å omfatte INTRO-komponist i et samarbeid med Norsk Musikkinformasjon og med RiksAlarm! for utøvere av pop og rock som gjennomføres i samarbeid med Alarmprisen.

Lanseringspakkene som er knyttet til Intro-programmene er i hovedtrekk basert på uttaking via prøvespill, som i seg selv er konserter der mange artister får vist seg fram, utvikling av PR-materiell og utstrakt konsertvirksomhet for vinnerne både i Norge og i utlandet over en 2-års periode. Samlet er dette det største lanseringstiltaket innen rytmisk musikk, og 13 jazz- og folkemusikkfestivaler og flere nasjonale organisasjoner deltar i et forpliktende samarbeid med Rikskonsertene.

2.10.5.7 Internasjonal virksomhet

I internasjonale prosjekter og samarbeidsprogram finansiert av Utenriksdepartementet/NORAD, har Rikskonsertene siden 2000 hatt hovedfokus på jazz, rock og folkemusikk i sammenhenger som omfatter aktiv deltakelse av musikere. Målet for programmene har vært å bidra til utvikling, men for jazz og folkemusikk har slike program også vært nyttig i representasjonsøyemed.

Rikskonsertene har også et 3-årig samarbeid med Utenriksdepartementet knyttet til lansering av INTRO-artistene, hovedsakelig i Europa, men også til USA.

2.10.6 Musikketsport

2.10.6.1 Innledning

I henhold til den etablerte arbeidsdelingen mellom departementene har Utenriksdepartementet ansvaret for å presentere norsk kultur i utlandet. Et av Utenriksdepartementets hovedmål på dette området er å legge forholdene til rette for interna-

sjonaliseringen av norsk kulturliv ved blant annet å bidra til at norske musikere kan delta aktivt på den internasjonale konsertarenaen.

Music Export Norway er en viktig aktør for å tilrettelegge den internasjonale virksomheten for norske artister. MIC Norsk musikkinformasjons viktige oppgaver er å informere om og profilere kvalitetene i det profesjonelle norske musikklivet i inn og utland.

Rikskonsertene er involvert gjennom prosjekter, særlig i utviklingsland. De fleste sentrale organisasjoner og virksomheter har informasjons- og promoteringsressurser internasjonalt. Som eksempel kan det nevnes at Vestnorsk jazzsenter av Norsk jazzforum er gitt et særlig ansvar for internasjonalt samarbeid på jazzområdet, og at Norgesnett arrangeder turnéprosjekter samt koordinerer og gjennomfører tekniske produksjoner ved arrangementer som promoterer norske artister i Norge og Europa. Flere sjangerfestivaler driver tilrettelegging for eksport innen sine nisjer.

2.10.6.2 MIC Norsk musikkinformasjon

Stiftelsen MIC Norsk Musikkinformasjon ble opprettet i 1979, på initiativ av Norsk komponistforening og Norsk kulturråd. MIC ble omdannet til stiftelse i 2003. Stifterne er Norsk Komponistforening (NKF), Foreningen for norske komponister og tekstforfattere (NOPA), Musikernes fellesorganisasjon (MFO), Rikskonsertene (RK) og Foreningen norske plateselskaper (FONO).

«Formålet er å arbeide for økt bruk av norsk musikk i inn- og utland. MIC skal informere om og profilere kvalitetene i det profesjonelle norske musikklivet (komponister, utøvere og andre aktører) uavhengig av sjangertilhørighet og kunstnerisk/estetisk ståsted. MIC skal være en sentral samarbeidspartner for aktørene i norsk musikkliv og norsk offentlighet. MIC skal utvikle gode tjenester innen publisering av musikkverk og informasjonsformidling om norsk musikkliv.»

MIC Norsk musikkinformasjon arbeider blant annet med publisering, informasjon og promotering av norsk musikk i alle sjangre. Virksomheten er rettet mot det profesjonelle musikklivet, nasjonalt og internasjonalt. MIC forvalter en manuskriptsamling med over 7 000 norske musikkverk og produserer framføringsmaterieil for norske musikkverk, samt distribusjon og formidling til framføringsinstitusjoner og utøvere verden over. MIC administrerer flere netjtjenester, blant annet et kontakt- og bransjeregister for norsk musikkliv,

ballade.no som er en nettavis for musikk og mic.no/english, som er en nettportal til norsk musikkliv for utlandet. Det er etablert et samarbeid med Phonofile AS om publisering av noter og tekster til rytmisk musikk på «*www.mic.musikkonline.no*», der både kommersielle forlag og MIC kan legge ut verk for lovlig digital nedlasting.

Siden 2003 har MIC Norsk musikkinformasjon forvaltet de to støtteordninger på musikkfeltet som er finansiert over Utenriksdepartementets budsjett, reisestøtteordningen og støtteordningen for musikkutveksling med land i sør. Begge ordningene er sjangeråpne, og legger vekt på sjangerbredde i sine tildelinger. Reisestøtten anses som en viktig suppleringsstøtteordning for musikere som ønsker å etablere en internasjonal karriereforankring, og søkes av musikere fra et svært bredt sjangerområde.

Tilskuddet til Musikkinformasjonssenteret over Kultur- og kirke departementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 323 Musikkformål, post 78 Ymse faste tiltak og er på kr 8 481 000.

2.10.6.3 Music Export Norway

Music Export Norway A/S (MEN) er et selskap eiet av FONO (interesseorganisasjon for uavhengige norske plateselskaper), International Federation of the Phonographic Industry (IFPI), NOPA Forening for norske komponister og tekstforfattere, MIC Norsk musikkinformasjon, Musikernes fellesorganisasjon og GramArt (Grammofonartistenes forening), og har som formål «å være et service- og kompetansesenter for eksportører av norske musikkprodukter». Selskapet konsentrerer sin virksomhet om å styrke norsk musikkliv på kommersiell basis i utlandet. MEN initierer, tilrettelegger og koordinerer internasjonale eksportfremstøt, og skal bistå med å legge til rette for norsk eksport av norske innspillinger, deltakelse på internasjonale messer, presentasjoner på Internett m.m.

Tilskuddet til Music Export Norway for 2008 er på kr 2 000 000 og bevilges under kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd. Music Export Norway har også mottatt tilskudd fra Innovasjon Norge til sitt arbeid.

2.10.7 Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge

Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge er et musikk samarbeid som omfatter de fylkeskommunale enhetene Musikk i Nordland (MiN), Musikk i

Troms (MiT) og Musikk i Finnmark (MiF), i tillegg til Nordnorsk Jazzsenter. Landsdelsmusikerordningen driver sju profesjonelle, utøvende musikkensembler innenfor klassiske og rytmiske sjangre gjennom MiN, MiT og MiF. Det rytmiske feltet er representert med ensemblene Inga Juuso Group (joik), folkemusikkgruppen Fotefar, jazzensemblet Link og Varangermusikerne.

Tilskuddet til Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 323 Musikkformål, post 74 Landsdelsmusikere i Nord-Norge og er for 2008 på 14 163 000 fordelt slik:
kr 1 827 000 til Nordnorsk Jazzsenter
kr 3 013 000 til Musikk i Finnmark
kr 5 018 800 til Musikk i Nordland
kr 4 304 200 til Musikk i Troms.

Nordnorsk Jazzsenter er omtalt i eget punkt.

2.10.8 NOTAM – Norsk nettverk for Teknologi, Akustikk og Musikk

NOTAM – Norsk nettverk for Teknologi, Akustikk og Musikk – er et produksjonssted for nyskapende arbeid med lyd i komposisjon, forskning, utdanning og formidling. NOTAMs viktigste funksjon er å yte hjelp til selvhjelp og å vedlikeholde og utvikle tekniske ressurser som et fellesgode for norsk musikkliv.

Formålet er at NOTAM

«skal være en dynamisk premissleverandør for bruk av moderne teknologi i norsk musikkliv, i komposisjon, produksjon, pedagogisk virksomhet og formidling av lyd og musikk. NOTAM skal stimulere til forskning og utvikling, samt øke oppmerksomheten rundt fagområdet gjennom å tilrettelegge og viderebringe kunnskap og informasjon, nasjonalt og internasjonalt. NOTAM skal fremme innovative tilnæringer til musikk på tvers av tradisjonelle faggrenser. NOTAM skal være et nasjonalt, kreativt kompetanse- og ressurscenter, og ivareta koordinering og samarbeid mellom institusjoner, organisasjoner og miljøer.»

Tilskuddet til NOTAM for 2008 over Kultur- og kirkedepartementets budsjett er gitt over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd og er på kr 2 684 000.

2.10.9 Arkiv og dokumentasjon

Innenfor de rytmiske sjangrene finnes det statlig finansierte arkiv- og dokumentasjonssentra. Norsk Jazzarkiv og Norsk visearchiv er samlokalisert med

Nasjonalbiblioteket som har rollen som arkivinstans for populærmusikk.

Norsk Folkemusikksamling er et tilsvarende arkiv, lokalisert til Universitetet i Oslo. Rff-senteret under Rådet for folkemusikk og folkedans er en arkiv- og forskningsinstitusjon lokalisert til Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) i Trondheim. I Trondheim bygges det opp et nasjonalt museum og opplevelsessenter for pop og rock. Senteret vil arbeide for at hele Norges pop- og rockhistorie blir samlet inn og formidlet i nært samarbeid med Nasjonalbiblioteket og regionale aktører.

2.10.9.1 Norsk visearchiv

1983 ble Visearchivet etablert og i 1996 ble navnet endret til Norsk visearchiv. Norsk visearchiv driver formidling om og forskning på norske viser og norsk sangtradisjon. Samlingen består av bl.a. eldre folkeviser og litterære sanger, gamle slagere og revyviser, låttekster og vår samtids viser på plater, i bøker, skillingstrykk og manuskripter.

Formålet for Norsk visearchiv er iht. vedtektene:

- «Å samle, arkivere og registrere nyare folkelege og litterære viser, som ikkje alt er innsamla og katalogisert i eksisterande arkiv. Visearchivet femner om trykt og utrykt materiale, lydbandopptak, plateinnspelningar, radio- og fjernsynsprogram.
- Å yte alle brukargrupper service i form av råd og vegleing, tilvising til litteratur eller andre arkiv og kopiering av eige materiale.
- Å aktivt fremje interessa for og auke kunnskapen om viser. Arkivet driv utåtventt verksemd gjennom kurs, seminar og publikasjonar. Det gjev råd og vegleing i samband med lokal innsamling og arkivering. Det samarbeider og utvekslar stoff med lokalarkiv.
- Å drive viseforskning.»

Tilskuddet til Norsk visearchiv over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 323 Musikkformål, post 78 Ymse faste tiltak og er på kr 1 418 000.

2.10.9.2 Norsk Jazzarkiv

Norsk Jazzarkiv er organisert som en stiftelse med eget styre og finansieres med tilskudd fra Kultur- og kirkedepartementet. Norsk jazzarkiv formidler kunnskap og informasjon om jazzens historie i Norge. Stiftelsen tar imot, ordner og sikrer lydopptak, bilder, tidsskrifter, programmer, plakater og

annet materiale som kan dokumentere norsk jazzhistorie.

Iht. vedtektene er formålet

«å utvikle og drive et dokumentasjonssenter for norsk jazzhistorie og norsk jazz generelt. Stiftelsen har tre hovedoppgaver:

- innsamling, ordning og oppbevaring av ulike typer materiale som kan belyse norsk jazzliv
- forskning på norsk jazz
- informasjon om norsk jazzhistorie og om norsk jazz generelt.»

Tilskuddet til Norsk Jazzarkiv over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 323 Musikkformål, post 78 Ymse faste tiltak og er på kr 935 000.

2.10.9.3 *Det nasjonale opplevelsessenteret for pop og rock og regionale tiltak*

Det nasjonale senteret for pop og rock er under oppbygging i Trondheim, jf. St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005–2006). Senteret skal hete Rockheim og vil bli åpnet sommeren 2009 i det gamle mellageret på Brattørkaia i Trondheim. Ved hjelp av moderne elektronisk formidlingsteknologi skal senteret stille ut, fortelle og redegjøre for norsk pop- og rockhistorie.

Av det samlede nettoareal på 3325 kvm. vil halvparten være formidlingslokaler. I tillegg skal senteret inneholde en scene, kafé, mediatek, butikk, verksteder, kontorer m.m. Det vil bli egne undervisningsrom for barn og unge. Publikum vil også få anledning til å prøve seg på alle sider av en pop- og rockemusikers hverdag.

Det virtuelle Rockheim skal åpne høsten 2008. Dette er en internettside hvor man vil få tilgang til Norges pop- og rockhistorie og hvor man kan søke i norske utgivelser, lytte til musikk eksempeler og lære om norsk pop og rock. Nettsiden skal også inneholde et virtuelt museum hvor publikum kan vandre rundt i en tredimensjonal versjon av rockesenteret som er under bygging.

Til dette prosjektet ble det over Kultur- og kirkedepartementets budsjett gitt et tilskudd på 1,5 mill. kroner for 2006, hvorav 0,5 mill. kroner ble overført Rock City Namsos, og 3 mill. kroner i 2007 over kap. 323 Musikkformål, post 78 Ymse faste tiltak, hvorav 1 mill. kroner ble overført Rock City Namsos. For 2008 ble det gitt 6 mill. kroner over kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål, post 78 Ymse faste tiltak, hvorav 1 mill. kroner øremerket Rock City Namsos. I tillegg er det for 2008 bevilget 35 mill. kroner investeringstilskudd over

kap. 320 Allmenne kulturformål, post 73 Nasjonale kulturbygg.

I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005–2006) heter det at:

«Regjeringen vil tilrå at Trøndelagsalternativet legges til grunn for utviklingen av et nasjonalt opplevelsessenter for pop- og rockhistorie, dvs. en delt løsning med funksjoner både i Namsos og Trondheim med faglig ankerfeste i Ringve Museum.»

Rock City Namsos skal være et ressurscenter for profesjonell musikk. Senteret planlegger med tanke på å kunne tilby nye utdanningsretninger basert på sektorens ønsker og behov. I tillegg planlegges et bransjesenter som skal være et sted for utvikling av ideer, prosjekter, bedrifter og kompetanse. Rock City vil også omfatte et Trønderrockmuseum.

Rock City Namsos fikk bevilget 0,5 mill. kroner for 2006 og 1 mill. kroner for 2007 over kap. 323 Musikkformål, post 78 Ymse faste tiltak. Begge årene ble midlene overført via Rockheim. For 2008 er det øremerket 1 mill. kroner over kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål, post 78 Ymse faste tiltak til videre planlegging og utvikling av Trønderrockmuseet samt tilskudd til kjerneorganisasjonen til Rock City Namsos.

I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005–2006) er det forutsatt at det nasjonale senteret i Trondheim skal samarbeide med relevante institusjoner og tiltak i andre deler av landet, slik at disse kan samarbeide i et nettverk.

Det er eksempler på at det arbeides for å etablere regionale sentra flere steder i landet. Mest konkret er Popsenteret i Oslo som er en del av Schous Kulturbryggeri og planlegges åpnet i siste halvdel av 2009. Senteret er på 2500 kvm og vil blant annet inneholde fire etasjer med utstillinger og opplevelser om norsk musikkhistorie. Samarbeid mellom det nasjonale senteret i Trondheim og de regionale aktørene er innledet og vil blir videreutviklet.

Internettsiden, Det virtuelle Rockheim, skal være linken mellom de regionale sentrene. Nettsiden vil bli lagt opp på samme måte som NRK sine hjemmesider, dvs. slik at regionene kan få sine egne regionsider hvor lokale artister og band kan bli trukket frem. Nettsiden kan dermed formidle hele Norges musikkhistorie.

Nasjonalbibliotekets ansvarsområder vedrører innsamling, arkivering og digitalisering av norsk pop- og rockhistorie. Pliktavleveringsloven gjelder fra 1. juli 1990 også fonogrammer, og det langsiktige ansvaret for bevaring av allment tilgjengelige

lyd- og billedopptak, tekster og andre papirbaserte dokumenter ligger derfor hos Nasjonalbiblioteket. I prinsippet skal det finnes eksemplarer av alle musikkinnspillinger fra denne datoen i Nasjonalbiblioteket. For å gjøre samlingene komplette har Nasjonalbiblioteket bygd opp omfattende samlinger av lyd- og billedopptak fra tiden før 1. juli 1990 gjennom kjøp, donasjoner og deponeringer. Nasjonalbiblioteket er en viktig aktør i innsamlings- og arkiveringsarbeidet av Norges pop- og rockhistorie.

Det vil bli arbeidet for at man på best mulig måte kan tilrettelegge for samarbeid ved innsamling, arkivering, digitalisering og formidling av Norges pop- og rockhistorie.

Alle aktører som mottar statlig støtte innenfor pop- og rockfeltet må forutsettes å samarbeide med Nasjonalbiblioteket, slik at de audiovisuelle samlingene ved denne nasjonale bevaringsinstitusjonen blir så komplette som mulig.

2.10.10 Utøver-, bransje- og interesseorganisasjoner

2.10.10.1 Utøverorganisasjoner

Det finnes en rekke nasjonale utøverorganisasjoner. Musikernes fellesorganisasjon (MFO) – forbundet for utøvende kunstnere og pedagoger – er størst og organiserer musikere i alle sjangre. MFO er tilsluttet Landsorganisasjonen i Norge. Organisasjonens formål er å «ivareta medlemmenes faglige, økonomiske, sosiale og kunstneriske interesser».

«GramArt – Grammfonartistenes Forening – er en landsomfattende interesseorganisasjon for etablerte og uetablerte grammfonartister og organiserer først og fremst artister innenfor populærmusikkfeltet. GramArt har til oppgave «å arbeide for å ivareta Grammfonartisters rettigheter og økonomiske interesser og å fremme artistenes komponist- og forlagsrettigheter og øvrige interesser i rettighetsspørsmål.»

Den minste organisasjonen er Norsk Artistforbund. Norsk Artistforbund er en ideell forening for utøvere og/eller opphavsmenn (komponister og tekstforfattere), med bopel i Norge, innen populærmusikk. Formålet er å «fremme medlemmenes økonomiske, faglige og ideelle interesser overfor offentlige myndigheter, fonds og andre foreninger der medlemmenes interesser blir behandlet.»

2.10.10.2 Interesseorganisasjoner for fonogramprodusenter

IFPI Norge er en interesseorganisasjon for norske fonogramprodusenter. Medlemmer er norske daterselskaper av alle de internasjonale plateselskapene samt rent norske selskaper.

FONO er interesseorganisasjonen for uavhengige norske plateselskaper. Formålet er å «arbeide til beste for norsk fonogramproduksjon, til fremme av fonogrammet som kulturmedium, og for bruk av norske innspillinger i eksisterende og fremtidige medier».

2.10.10.3 NOPA

Forening for norske komponister og tekstforfattere (NOPA) organiserer komponister og tekstforfattere innenfor rytmiske sjangre og er «en forening av personer som har opphavsrett til musikk, eller til tekster som er brukt i tilknytning til musikk. Foreningens formål er å ivareta medlemmenes kunstneriske, økonomiske og sosiale interesser.»

2.10.10.4 Norsk musikkråd

Norsk musikkråd er et samarbeidsnettverk og en interesseorganisasjon for norsk musikkliv.

Formålet er å

«koordinere og initiere faglig og organisatorisk samarbeid innen musikklivet, lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt, forvalte de offentlige økonomiske virkemidlene som organisasjonen til enhver tid disponerer til beste for musikklivet, og koordinere og initiere interessepolitisk samarbeid for musikklivet».

Norsk musikkråd er paraplyorganisasjon for 33 landsomfattende musikkorganisasjoner med til sammen om lag 100 000 medlemmer. Rådet ble etablert i 1976, har 19 fylkeskontorer og koordinerer over 100 lokale musikkråd. Organisasjonen har tradisjonelt drevet opplæringsvirksomhet. Siden 2004 har dette skjedd gjennom Musikkens studieforbund. Norsk musikkråd forvalter midler til statlige tilskuddsordninger, i hovedsak rettet mot frivillig sektor og ungdomsarbeid.

Tilskuddet til Norsk musikkråd over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 323 Musikkformål, post 78 Ymse faste tiltak og er på kr 2 780 000. Tilskuddet inkluderer tilskudd til Jeunesses Musicales.

2.10.10.5 Rådet for folkemusikk og folkedans

Rådet for folkemusikk og folkedans ble opprettet i 1972 etter initiativ fra Norsk kulturråd for å samordne interessene på feltet og være rådgivende organ for det daværende Kirke- og undervisningsdepartementet. Rådets medlemmer ble oppnevnt av departementet. Mot slutten av 1980-tallet ble rådet omdannet til en offentlig stiftelse med et representantskap der utsendinger fra alle nasjonale og regionale interesser, både på utøversiden, innen forskning og undervisning, innsamlingsarbeid osv. kan møte. Som koordineringsorgan har rådet fordelt noen offentlige midler.

Formålet til Rådet for folkemusikk og folkedans iht. til vedtektene er å «fremja, verna og føra vidare norske folkemusikk- og folkedanstradisjonar som eit uttrykk for kulturell identitet og som bærar av særeigne kvalitetar». I tillegg er det satt delmål for virksomheten med følgende hovedpunkt: samordning av innsats (Rådet), bidra med sakskunnskap om folkemusikk og folkedans i offentlig forvaltning (Rådet), vitenskapelig arbeid (dokumentasjon og gransking, Rff-sentret), samt å arbeide for kvalitet og bredde i folkemusikk og folkedans (Rff-sentret).

Rådet for folkemusikk og folkedans er i dag en stiftelse som holder til i Trondheim og består av Rådet som styrende organ, Rff-sentret som utøvende organ og Representantskapsmøtet som valgforsamling og rådgivende organ. Nasjonale og regionale folkemusikk- og -dansinstitusjoner har stemmerett i Representantskapet.

Rådet for folkemusikk og folkedans fordeler midler til aktivitet. For 2007 ble det fordelt kr 750 000 til Den norske folkemusikkscena, kr 500 000 til formidling av folkemusikk og folkedans, kr 750 000 i tiltaksmidler til mindre tiltak for folkemusikk og folkedans og kr 850 000 til Bygda dansar. Tilskuddet til Rådet for folkemusikk og folkedans over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 323 Musikkformål, post 78 Ymse faste tiltak og er på kr 7 146 000.

2.10.10.6 Landslaget for Spelemenn

På folkemusikkområdet er den eldste og største organisasjonen Landslaget for Spelemenn. Landslaget ble stiftet i 1923 og er «ein landsomfattande samskipnad av lag og einskildpersonar som arbeider for den levande tradisjonen i spel, song og bygdedans». Formålet er å «arbeide for å halde levande norske folkemusikk- og dansetradisjonar.»

Landslaget for Spelemenn administrerer Den norske folkemusikkscena i samarbeid med Norsk

Folkemusikk- og Danselag. Midlene til Den norske folkemusikkscena kanaliseres gjennom Rådet for folkemusikk og folkedans.

Det statlige tilskuddet til Landslaget for Spelemenn i 2008 utgjør kr 2 030 000 og bevilges over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd over tilskuddsordningen for landsomfattende musikkorganisasjoner.

2.10.10.7 Norsk Folkemusikk- og Danselag

Norsk Folkemusikk- og Danselag ble stiftet i 1987 for å videreføre folkemusikk- og bygdedanstradisjonene i Norge, og å fremme norsk folkemusikk og bygdedans som fullverdige kunstformer. Laget kjenner et særlig ansvar for å formidle disse kunstformene til et bredere publikum og stiller seg åpen for nyskaping og eksperimentering på folkemusikkens grunn. Formålet er «å ta vare på og fremje norsk folkemusikk og -dans og å sikra utøvarane sine økonomiske, sosiale og kunstnarlege interesser».

Norsk folkemusikkformidling er Norsk Folkemusikk- og Danselags arrangør- og formidlingsorganisasjon, og ble etablert som egen virksomhet under NFD i 1992. Den norske folkemusikkscena er et samarbeidsprosjekt mellom Landslaget for Spelemenn og Norsk Folkemusikk- og Danselag.

Tilskuddet til Norsk Folkemusikk- og Danselag over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd og er på kr 1 793 000.

2.10.10.8 Norsk kvedarforum

Norsk kvedarforum skal i følge vedtektene være » ein møtestad for kvedarar, det vil seia utøvarar og tradisjonsberarar. Norsk Kvedarforum skipar samlingar til inspirasjon i arbeidet for å vidareføre, formidle, verne og forske i norske og andre song- og kvedartradisjonar.»

Tilskuddet til Norsk kvedarforum over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tiltak under Norsk kulturråd og er på kr 40 000.

2.10.10.9 Noregs Ungdomslag – folkedanssatsing

Noregs Ungdomslag har siden 2004 mottatt tilskudd til folkedansarbeidet. Tilskuddet skal gå til en rekke konkrete tiltak for å spre kunnskap om og kjennskap til norsk folkedans.

Tilskuddet til Noregs Ungdomslag – folkedanssatsing over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tiltak under Norsk kulturråd og er på kr 338 000.

2.10.10.10 Norsk Country Musikk Forbund

Norsk Country Musikk Forbund (NCF) er en landsomfattende interesse- og samarbeidsorganisasjon som jobber aktivt for å spre kunnskap om countrymusikken. Formålet er i følge vedtektene

«å fremme interesse for countrymusikk. NCF skal spre kunnskap – øke forståelsen for countrymusikk og beslektede musikkformer, legge forholdene til rette og yte hjelp og støtte til countrymiljøet».

Tilskuddet til Norsk Country Musikk Forbund over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tiltak under Norsk kulturråd og er på kr 150 000.

2.10.10.11 Norsk Viseforum

Norsk Viseforum er en interesseorganisasjon for alle som synger, skriver eller på annen måte er interessert i viser. Både enkeltpersoner, artister, viseklubber og institusjoner er medlemmer. Forbundet ble stiftet i 1975 og har som mål i følge vedtektene «å styrke norsk visetradisjon og visesangen i Norge på et bredt folkelig grunnlag».

Tilskuddet til Norsk Viseforum over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tiltak under Norsk kulturråd og er på kr 628 000.

2.10.10.12 Norsk jazzforum

Norsk jazzforum ble etablert i sin nåværende form i 1997 etter at Norsk kulturråd året før presenterte en utredning om samordning og utvikling av jazzfeltet, «*Improvisasjon sett i system*», Norsk kulturråd 1995. Organisasjonen ble etablert gjennom en sammenslåing av Norsk Jazzforbund og Foreningen Norske Jazzmusikere. Norsk jazzforum organiserer både individuelle musikere og musikkstudenter, storband, jazzklubber og jazzfestivaler og de fem regionale jazzsentrene. Organisasjonen ble ved opprettelsen utviklet for å være både interesseorganisasjon, kompetansesenter, ressursforvalter og informasjons- og promoteringsinstans. Formålet er i følge vedtektene å «arbeide for å styrke jazzmusikkens betydning og dens vilkår og være inte-

resseorganisasjon for alle aktører innen norsk jazz.»

Tilskuddet til Norsk jazzforum over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 323 Musikkformål, post 78 Ymse faste tiltak og er på kr 9 234 000.

2.10.10.13 Norsk Rockforbund

Norsk Rockforbund er en landsomfattende interesse- og kompetanseorganisasjon for konsertarrangører innen rock og beslektet musikk. Formålet er:

«å arbeide for at det arrangeres konserter av rock og beslektet musikk i tråd med publikums, arrangørers og artisters behov. Norsk Rockforbund skal arbeide for å gi medlemsorganisasjonene et tilbud som gjør dem i stand til å utvikle seg og være dyktige arrangører over tid, samt bidra til å øke profesjonaliteten i arrangørleddet».

Medlemmene er festivaler, rockklubber, bluesklubber, studentsamfunn og rockverksteder. Hovedtyngden av medlemmene er organisert i fire faste fagråd, Fagråd for Studentarrangører, Norsk Bluesunion, Rockeklubbens Fellesfront og Norske Rockfestivaler. Fagrådene skal bidra til samarbeid og kompetanseutvikling innen sine respektive områder.

Tilskuddet til drift av Norsk Rockforbund over Kultur- og kirkedepartementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd og er på kr 3 480 000.

2.10.10.14 Norgesnett

Norgesnett er en medlemsorganisasjon for spillesteder med profesjonell teknisk standard og har per i dag 26 medlemmer. Formålet er

«å etablere, utvikle og drive et landsomfattende nettverk av profesjonelt drevne og utstyrte spillesteder for rytmisk musikk. Norgesnett er ingen interesseorganisasjon, men et forum for praktisk og målrettet samarbeid mellom aktører på den norske konsertscenen».

Spillestedene presenterer ca. 2500 arrangementer for ca. 700 000 besøkende hvert år. Norgesnettets administrasjon arrangerer turnéprosjekter, samt koordinerer og gjennomfører tekniske produksjoner ved arrangementer som promoterer norske artister i Norge og Europa. Organisasjonen har bl.a. som oppgave «å forvalte statlige tilskudd på en måte som sikrer et stabilt nettverk av slike

spillesteder, til beste for artister, arrangører, publikum og den rytmiske kulturen».

Tilskuddet til Norgesnett over Kultur- og kirke departementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd og er på kr 7 509 000.

2.10.10.15 AKKS

AKKS (opprinnelig Aktivt Kvinne Kultur Senter) ble opprettet i 1982 og er en idealistisk, landsomfattende musikkorganisasjon som i hovedsak retter seg mot kvinner innenfor segmentet rytmisk musikk. Formålet er å «jobbe for å rekruttere, motivere og synliggjøre kvinner i alle ledd av musikkbransjen». AKKS har selvstendige avdelinger i Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim. Avdelingene arrangerer kurs innenfor rytmisk musikk, utleie og administrasjon av øvingslokaler og egen konsertvirksomhet.

Tilskuddet til AKKS over Kultur- og kirke departementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd og er på kr 1 000 000.

2.10.10.16 Samspill

Samspill er en interesseorganisasjon for verdensmusikk og verdensmusikere i Norge. Formålet er «å styrke verdensmusikkens posisjon i norsk musikkliv gjennom rådgivning, utstrakt informasjonsarbeid og arrangering av konserter, workshops og kurs».

Tilskuddet til Samspill over Kultur- og kirke departementets budsjett for 2008 er gitt over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd og er på kr 592 000.

2.10.10.17 Rytmask musikkforum

Rytmask musikkforum er en landsdekkende interesseorganisasjon for ivaretagning av rytmisk musikk og musikkpedagogikk. Formålet til Rytmask musikkforum er i følge vedtektene

«på landsbasis å arbeide for en styrket rytmisk musikkpedagogikk, analysere, koordinere og tilrettelegge rytmisk musikkundervisning, formidle samarbeid og kontakt på det rytmiske område, medvirke til produksjon og distribusjon av undervisningsmateriale og å styrke rytmisk utdanning og etterutdanning på alle nivåer».

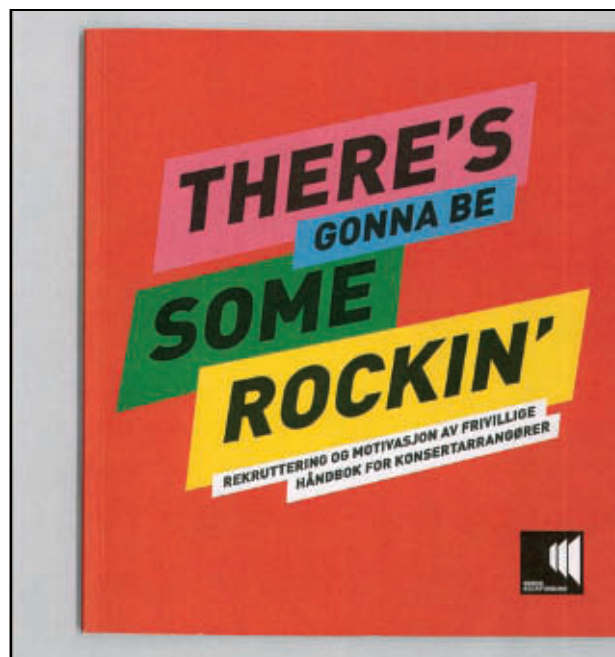
Musikk i Skolen har overtatt driftsansvaret for Rytmask musikkforum og virksomheten koordineres med Musikk i Skolens egen aktivitet.

Tilskuddet til Rytmask musikkforum over Kultur- og kirke departementets budsjett er gitt over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tiltak under Norsk kulturråd og er for 2008 på kr 100 000.

2.10.11 Frivillighetens betydning

Frivillig arbeid på kulturområdet er av uvurderlig verdi og utgjør en hjørnestein i det lokale kulturlivet. Frivillig sektor yter betydelige bidrag til musikkfeltet av økonomisk, samfunnsmessig og menneskelig art. Det foregår stor og variert frivillig aktivitet på dette feltet, og det eksisterer et omfattende samarbeid mellom profesjonelle og amatører.

Store musikkarrangementer er ofte basert på samhandling mellom profesjonelle og frivillige aktører. Festivaler har en sentral rolle som formidler av musikk, og de er for en stor grad avhengig av frivillig innsats. Særlig blant unge er prosjektbasert og tidsbegrenset deltakelse populært, og på festivaler kan ungdom jobbe frivillig i avgrensede tidsrom. På de største festivalene deltar opp til 600–700 frivillige i planlegging og gjennomføring av festivalen. De fleste frivillige deltar som vaktpersonell, riggpersonell med videre, uten lederansvar. De største festivalene trekker til seg frivillige ikke

Figur 2.3 Håndbok i frivillighetsarbeid fra Norsk Rockforbund 2008.

Kilde: Norsk Rockforbund

bare lokalt og regionalt, men også fra resten av landet og utlandet. Aktive frivillige ser på arrangementene eller festivalene som «sine», og slike arrangementer er dessuten viktige for folks identitet, stolthet og tilhørighet til hjemstedet.

Det frivillige kulturlivet er en viktig faktor for utviklingen av et lokalsamfunn. For den enkelte deltaker utgjør det frivillige kulturlivet en arena hvor man har mulighet til å dyrke egne interesser, til egenutvikling og læring, et sted hvor man kan gjøre erfaringer med lederskap og ikke minst møte andre mennesker innenfor en meningsfylt ramme.

Frivillig arbeid for eksempel på en festival gir muligheter for folk til å få til noe i fellesskap. Folk gjør en frivillig innsats fordi de har lyst. Det å jobbe som frivillig gir mange positive erfaringer og utvider horisonten. Å være frivillig er et uttrykk for engasjement og handlekraft. Å gå inn i frivillig arbeid betyr også kontakter og nettverk for de frivillige. Den enkelte opparbeider seg ressurser knyttet til sosiale omgangsformer, tillit, normer og

sosiale nettverk. En vesentlig side ved aktiv frivillig innsats på en festival eller et annet musikkarrangement er at de frivillige forholder seg til noe som er nært, lokalt og oversiktlig. Det er dessuten en egenverdi for samfunnet å ha aktive og engasjerte samfunnsborgere.

For befolkningen for øvrig utgjør det frivillige musikklivet et viktig kulturtilbud. Mange lokalmiljø i Norge har ingen profesjonell musikkinstusjon, og den lokale folkemusikkgruppa eller jazzorkesteret, er dermed de som kan sørge for muligheten til å høre levende musikk. Ikke minst har dette stor betydning for den mindre mobile del av befolkningen, som ikke så lett reiser til nærmeste by for å gå på konsert. Det eksisterer et omfattende samarbeid mellom profesjonelle og amatører på musikkfeltet. I St. meld. nr 39 (2006–2007) *Frivillighet for alle* pekes det på den betydelige ressurs som frivillig sektor bidrar med til formidling av rytmisk musikk, herunder også til den profesjonelle delen av dette musikkfeltet.

Figur 3.1 «Spelemann». Andreas Skeie Ljones.

Foto: Knut Utler, Riksscenen

3 Musikkfeltets økonomi

3.1 Innledning

Kapitlet gir en oversikt over jazz-, pop/rock- og folkemusikernes inntektsforhold basert på foreløpige data fra kunstnerundersøkelsen som Telemarksforskning-Bø gjennomfører på oppdrag av departementet. Videre oppgis nøkkeltall for norsk platebransje og konsertmarkedet basert på en rapport utarbeidet av Ingrid Røynesdal og Svein Bjørkås på oppdrag fra departementet, og rapporten Musikk ut av Norge (Agderforskning 2007). Kapitlet omhandler også kultursponsing og spørsmål knyttet til opphavsrett og rettighetsklarering.

3.2 Utøvernes økonomi

En undersøkelse av kunstnerens inntekts- og arbeidsforhold som Telemarksforskning-Bø gjennomfører på oppdrag av departementet skal foreligge i 2008. Undersøkelsen omfatter medlemmene i 33 kunstnerorganisasjoner supplert med 489 uorganiserte kunstnere som har mottatt statlig kunstnerstipend. Telemarksforskning-Bø har foretatt en kartlegging av inntektsforholdene for utøvere i det rytmiske musikkfeltet basert på foreløpige data, det vil si basert på de svar på spørreskjemaet i undersøkelsen som forelå ved årsskiftet 2007/2008. Nedenfor presenteres resultater av denne foreløpige kartleggingen. Et sikrere bilde vil først kunne foreligge når kunstnerundersøkelsen er sluttført. Først da vil man også kunne se situasjonen for utøvere i det rytmiske feltet i forhold til øvrige deler av musikkfeltet og kunstnere på andre kunstområder.

Kartleggingen av inntektsforhold for utøvere i det rytmiske musikkfeltet er basert på medlem-

mene i GramArt, Norsk Artistforbund, NOPA, Norsk jazzforum og Norsk Folkemusikk- og Danselag. Til sammen har disse organisasjonene 2 353 medlemmer. Kartleggingen omfatter kun de medlemmene som ved årsskiftet 2007/2008 hadde sendt inn svar på spørreskjemaet i kunstnerundersøkelsen, og av disse igjen kun utøvere som har oppgitt musiker eller komponist som hoved- eller biyrke og som hadde kunstnerisk arbeid i 2006. For eksempel er folkedansere ikke tatt med. Ut fra dette omfatter denne foreløpige kartleggingen 166 personer. Alle tall som presenteres i tabellene er for inntektsåret 2006.

3.2.1 Inntekt av kunstnerisk arbeid

Tabell 3.1 viser at utøverne på det rytmiske området i gjennomsnitt hadde 185 000 kroner i inntekt av kunstnerisk arbeid. Den såkalte medianinntekten er på 97 000 kroner og representerer inntekten til den personen som ligger midt mellom personen med høyeste og personen med laveste registrerte inntekt. Når medianinntekten slik som her er lavere enn gjennomsnittinntekten, betyr dette at noen relativt få har høy inntekt, mens flere har lavere inntekt. Standardavviket er et mål for spredning, i hvilken grad de enkeltes inntekter ligger nær gjennomsnittet. Liten spredning rundt et gjennomsnitt har man når standardavviket er halvparten eller mindre av gjennomsnittet. Standardavviket i tabell 3.1 er høyt, og det er et gjennomgående trekk at det er store inntektsforskjeller mellom utøvere i det rytmiske feltet.

Tabellen viser videre at mannlige utøvere i gjennomsnitt har høyere inntekt av kunstnerisk arbeid enn kvinnelige utøvere, hhv. 189 000 kroner og 164 000 kroner. Spredningen i kunstnerisk inn-

Tabell 3.1 Inntekt fra kunstnerisk arbeid i 2006 for alle og fordelt på kjønn, alle rytmisk (1000 kroner).

Kjønn	Antall	Gjennomsnitt	Median	Standardavvik
Menn	142	189	93	323
Kvinner	24	164	155	149
Alle	166	185	97	304

Kilde: Telemarksforskning-Bø

tekt er klart større blant de mannlige utøverne, mens fordelingen i inntekt fra kunstnerisk arbeid blant kvinnene derimot er mer jevn.

Tabell 3.2 viser inntekt fra kunstnerisk arbeid etter alder, dvs. blant utøvere på 30 år eller yngre og blant utøvere over 30 år. Aldersforskjellene gir samtidig en indikasjon på forskjeller i inntekt mellom mindre etablerte og etablerte utøvere på det rytmiske feltet. Gjennomsnittsinntekten for utøvere over 30 år er 208 000 kroner, mens de yngre utøverne har 91 000 kroner i gjennomsnittlig kunstnerisk inntekt. Spredningen i kunstnerisk inntekt er størst blant de etablerte utøverne. For begge gruppene er medianinntekten lavere enn gjennomsnittsinntekten, dvs. at flertallet har lavere kunstnerisk inntekt enn gjennomsnittsinntekten.

Av de 166 musikerne som er med i denne foreløpige kartleggingen, er det 105 utøvere – 63 pst. – som oppgir at kunstnerisk arbeid utgjør mer enn halvparten av deres samlede yrkesaktivitet. Gjennomsnittsinntekten for disse mest kunstnerisk aktive er 253 000 kroner.

Selv om noen musikere har høye kunstneriske inntekter, er hovedinntrykket at mange har lave inntekter av kunstnerisk arbeid. Telemarksforskning-Bø har i tillegg til å kartlegge inntekt av

kunstnerisk arbeid også undersøkt musikernes totalinntekt. Totalinntekt er i denne sammenhengen summen av lønns- og næringsinntekter fra kunstnerisk arbeid, fra kunstnerisk tilnyttet arbeid og fra ikke-kunstnerisk arbeid.

Tabell 3.3 og tabell 3.4 viser totalinntekt for utøvere på det rytmiske feltet etter kjønn og alder. Gjennomsnittlig totalinntekt for musikere på det rytmiske feltet var på hhv. 369 000 kroner for mannlige utøvere og 239 000 kroner for kvinnelige, for utøvere på 30 år eller yngre var gjennomsnittsinntekten totalt på 158 000 kroner og for utøvere over 30 år var totalinntekten i gjennomsnitt 398 000 kroner. Til sammenlikning har lønsmottakere for øvrig i gjennomsnitt en personinntekt på 275 000 kroner, mens gjennomsnittlig personinntekt for selvstendig næringsdrivende i Norge i 2006 var 248 500 kroner.

I et levekårsperspektiv synes utøvere på det rytmiske feltet samlet sett ikke å utgjøre en lavinntektsgruppe, men som vist ovenfor er det store inntektsforskjeller mellom utøvere. Generelt er det et mindretall med høye inntekter som trekker gjennomsnittstallene for gruppen opp. Videre viser kartleggingen at inntektene av kunstnerisk arbeid for de fleste er relativt lave.

Tabell 3.2 Inntekt fra kunstnerisk arbeid (KA) etter alder, alle rytmisk (1000 kroner).

Alder	Antall	Gjennomsnitt	Median	Standardavvik
< 30 år	33	91	32	123
> 30 år	133	208	106	330

Kilde: Telemarksforskning-Bø

Tabell 3.3 Totalinntekt fordelt på kjønn, alle rytmisk (1000 kr).

Kjønn	Antall	Gjennomsnitt	Median	Standardavvik
Menn	142	369	286	591
Kvinner	24	239	226	185

Kilde: Telemarksforskning-Bø

Tabell 3.4 Totalinntekt etter alder, alle rytmisk (1000 kr).

Alder	Antall	Gjennomsnitt	Median	Standardavvik
< 30 år	33	158	153	133
> 30 år	133	398	313	605

Kilde: Telemarksforskning-Bø

Det er til dels betydelige forskjeller i inntekt av kunstnerisk arbeid mellom musikerne innen jazz, pop/rock og folkemusikk, jf. tabell 3.5.

Folkemusikerne har i gjennomsnitt den høyeste kunstneriske inntekten, mens pop- og rockemusikerne har lavest gjennomsnittlig kunstnerisk inntekt. Sistnevnte sjanger har for øvrig en meget skjev fordeling og stor spredning i kunstnerisk inntekt.

Inntekten er gjennomgående lavere for de mindre etablerte enn for de etablerte musikerne. Blant pop- og rockemusikerne ser vi for øvrig at inntektspredning og skjevfordeling er stor både blant etablerte og mindre etablerte utøvere, jf. tabell 3.6.

Av tabell 3.7 går det frem at kvinner gjennomgående har lavere kunstnerisk inntekt enn menn. Dessuten er spredningen og skjevheten i kunstnerisk inntekt mindre for kvinner enn for menn.

Det er ikke like klart i jazzfeltet som det er for de to andre sjangerne, men tendensen finnes også for jazzmusikere.

Sammenligningen av kunstnerisk inntekt mellom sjangrene har så langt ikke tatt hensyn til at fordelingen av tid brukt på kunstnerisk arbeid kan være forskjellig mellom de tre sjangerne. Til forskjell fra det tabellene ovenfor har vist, gjelder at når det kontrolleres for tid brukt på kunstnerisk arbeid, er gjennomsnittlig inntekt fra kunstnerisk arbeid høyest blant pop- og rockemusikere. Men inntektsfordelingen er fortsatt skjev og spredningen stor. Medianinntekten innen rock/pop er betydelig lavere enn innen folkemusikk og jazz.

Oppsummert er hovedinntrykket at når det ikke tas hensyn til ulikheter i arbeidstid, er gjennomsnittlig inntekt for kunstnerisk arbeid høyest innen folkemusikk. Tas det hensyn til kunstnerisk

Tabell 3.5 Inntekt fra kunstnerisk arbeid, etter sjanger (1000 kroner).

	Antall	Gjennomsnitt	Median	Standardavvik
Folkemusikk	21	214	202	187
Jazz	47	183	192	164
Pop/rock	98	180	44	370

Kilde: Telemarksforsking-Bø

Tabell 3.6 Inntekt fra kunstnerisk arbeid etter sjanger og alder (1000 kroner).

	Alder	Antall	Gjennomsnitt	Median	Standardavvik
Folkemusikk	< 30 år	6	168	124	153
	> 30 år	15	232	228	201
Jazz	< 30 år	11	135	70	150
	> 30 år	36	198	210	167
Pop/rock	< 30 år	16	32	6	48
	> 30 år	82	209	55	398

Kilde: Telemarksforsking-Bø

Tabell 3.7 Inntekt fra kunstnerisk arbeid etter sjanger og kjønn (1000 kroner).

	Kjønn	Antall	Gjennomsnitt	Median	Standardavvik
Folkemusikk	Menn	14	236	179	220
	Kvinner	7	169	202	92
Jazz	Menn	39	184	202	160
	Kvinner	8	177	74	193
Pop/rock	Menn	89	183	43	386
	Kvinner	9	148	140	156

Kilde: Telemarksforsking-Bø

arbeidstid, endres dette bildet. Da er gjennomsnittlig inntekt fra kunstnerisk arbeid størst blant pop- og rockmusikere. Uansett arbeidstid er inntektskjevheten og inntektsspredningen imidlertid størst her. Dette kan illustreres med at medianinntekten i de aller fleste inndelinger av materialet, er lavere for pop- og rockmusikere enn den er for folke- og jazzmusikere. Den økonomiske usikkerheten er stor for alle, men størst for pop- og rockmusikere. Kartleggingen viser videre at det er betydelig færre kvinner enn menn som er utøvere i det rytmiske feltet. Den relative forskjellen er imidlertid størst i pop/rock feltet. Mens vel 1/3 er kvinner blant folkemusikerne er det bare om lag 10 pst. kvinner blant pop- og rockmusikerne. Uavhengig av sjangre er inntektsfordelingen blant kvinnelige utøvere mindre skjev og spredningen er også mindre.

3.2.2 Inntekter fra statens stipend og garantiinntekter

Statens stipend og garantiinntekter for kunstnere skal bidra til at målene i den statlige kunstnerpolitikken nås ved å legge forholdene til rette for at enkeltkunstnere, gjennom å motta direkte tilskudd til fra staten, skal kunne bidra til et mangfoldig og nyskapende kunstliv. Stipend og garantiinntekter inngår i inntekt av kunstnerisk arbeid som er gjennomgått ovenfor. Som det fremgår av kapittel 4.4 *Statens stipend og garantiinntekter for kunstnere* er det Utvalget for statens stipend og garantiinntekter

for kunstnere som fordeler stipend og garantiinntekter til kunstnerne etter innstilling fra 23 komiteer oppnevnt av kunstnerorganisasjonene og 1 komité oppnevnt av utvalget selv.

Totalt er det 68 utøvere i det rytmiske feltet som mottar statlige kunstnerstipend eller garantiinntekt i 2006. Informasjonen om stipend og garantiinntekter har Telemarksforskning-Bø hentet fra sekretariatet for utvalget som tildeler stipend, Statens kunstnerstipend (SKS). Denne informasjon er ikke, som inntektsdataene overfor, basert på respondentene til spørreskjemaundersøkelsen, men bygger på den samme definisjonen av det rytmiske feltet.

Annet: Diverse stipend: Etableringsstipend, materialstipend, vikarstipend, reisestipend og lignende. Disse er fra 2007 slått sammen til ett samlet stipend, diversestipend.

Arbeidsstipend: Stipendbeløpet var på kr 163 500 i 2006. Snittbeløpet ligger imidlertid noe høyere.

Av tabell 3.8 går det frem at flest mottakere av garantiinntekt finnes innen jazz, mens flest mottaker av arbeidsstipend og arbeidsstipend for yngre kunstnere finnes innen pop/rock. Selv om det er flest mottakere av garantiinntekter innen jazz, er likevel det gjennomsnittlige utbetalte beløpet lavt. Det betyr at regelen om avkorting av garantiinntekten i forhold til den enkelte kunstners egeninntekter gjør seg spesielt gjeldende her. Totalt utbetales det kun 120 000 kroner til de 7 mottakerne – altså mindre enn det som utbetales til den ene mot-

Tabell 3.8 Antall kunstnere og utbetalt fra den statlige ordningen for stipend og garantiinntekter etter sjanger og stønadstype (1000 kroner).

		Antall	Utbetalt, snitt	Sum, hele gruppen
Folkemusikk	Arbeidsstipend	2	164	328
	Arbeidsstipend yngre kunstnere	2	166	332
	Garantiinntekt	1	168	168
	Annet	6	20	125
Jazz	Arbeidsstipend	3	167	501
	Arbeidsstipend yngre kunstnere	2	164	327
	Garantiinntekt	7	17	120
	Annet	14	22	304
Pop/rock	Arbeidsstipend	6	151	907
	Arbeidsstipend yngre kunstnere	2	166	332
	Garantiinntekt	1	113	113
	Annet	22	23	500
Totalt		68	60	4 055

Kilde: Telemarksforskning-Bø

takeren innen folkemusikk. Flest utøvere er det som mottar diverse stipend/annet, til sammen 42 musikere. I gjennomsnitt utbetales det rundt 20 000 kroner per utøver som mottar slike midler.

Folkemusikerne er de som relativt sett mottar mest i midler fra den statlige ordningen for stipend og garantiinntekt for kunstnere. De har både relativt flere utøvere som mottar midler, og hver utøver mottar i gjennomsnitt mer enn utøvere innen de to andre sjangerne. Jazz kommer som en god nummer to. Sett i absolutte størrelser er derimot menn i pop/rock-feltet vinnerne. Til tross for at antall kvinner i pop/rock-feltet er mer enn 10 ganger flere enn kvinnelige folkemusikere, utbetales det likevel mer til sistnevnte også i absolutte størrelser.

Det er relativt sett langt flere kvinner som mottar midler fra den statlige ordningen for stipend- og garantiinntekter for kunstnere enn menn. Det gjelder særlig innen folkemusikk, men også i betydelig grad innen jazz. På pop/rock-feltet er imidlertid ikke denne forskjellen lenger så tydelig, men også her er det relativt flere kvinner som mottar midler. I tillegg til at det relativt sett er flere kvinner som mottar midler, er det også slik at kvinner i gjennomsnitt får utbetalt større beløp enn menn, med unntak for folkemusikkfeltet.

3.2.3 Sammensetningen av inntektene til musikerne på det rytmiske feltet

Kartlegging av inntektsforholdene som Telemarksforskning-Bø har gjennomført som grunnlag for omtalen i denne meldingen, omfatter også en

oversikt over sammensetningen av inntektene til musikerne på det rytmiske feltet. I den forbindelse er det også lagt til grunn data fra svar på spørreskjema om inntekter fra opphavsrettsbaserte vederlagsordninger og ulike stipend og legatmidler utover statlige kunstnerstipend og garantiinntekter. Telemarksforskning-Bø har også tatt med inntekter fra offentlige overføringer (trygd, dagpenger, sosialhjelp mv.).

Tabell 3.9 viser at folke- og jazzmusikerne henter om lag 60 pst. av sine inntekter fra kunstnerisk arbeid. Jazzmusikerne har noe større andel fra kunstnerisk tilknyttet arbeid enn folkemusikerne, mens de til gjengjeld har noe lavere andel fra ikke-kunstnerisk arbeid. Pop- og rockutøverne har en betydelig lavere inntektsandel fra kunstnerisk arbeid og kunstnerisk tilknyttet arbeid. Faktisk henter utøvere innen denne sjangeren omtrent like store inntekter fra ikke-kunstnerisk arbeid som fra kunstnerisk arbeid.

Andelen offentlige overføringer – trygd, dagpenger, sosialhjelp mv. – er ikke særlig høy i noen av sjangrene, og utgjør i gjennomsnitt 3–4 pst. av samlede inntekter.

Sammensetningen av de kunstneriske inntektene er vist i tabell 3.10. Kunstnerisk hovedinntekt utgjør den største andelen av kunstneriske inntekter, og denne andelen er svært lik uavhengig av sjanger. Totalt utgjør kunstnerisk hovedinntekt om lag ¾ av de kunstneriske inntektene i det rytmiske feltet.

De resterende inntektene henter folkemusikerne i stor grad fra den statlige ordningen med

Tabell 3.9 Sammensetning av samlede inntekter, inkl. offentlige overføringer, etter sjanger (prosent).

	Kunstnerisk inntekt	Kunstnerisk tilknyttet inntekt	Ikke-kunstnerisk inntekt	Overføringer	Totalt
Folkemusikk	62,0	12,2	21,4	4,3	100 (n=21)
Jazz	60,6	19,2	16,9	3,3	100 (n=47)
Pop/Rock	45,1	6,5	44,0	4,4	100 (n=98)

Kilde: Telemarksforskning-Bø

Tabell 3.10 Sammensetning av kunstnerisk inntekt etter sjanger (prosent).

	Kunstnerisk hovedinntekt	Stipend og garantiinntekt	Vederlag	Andre stipender	Total kunstnerisk inntekt
Folkemusikk	73,2	16,9	5,6	4,2	100 (n=21)
Jazz	73,9	7,6	10,9	7,6	100 (n=47)
Pop/Rock	73,6	2,3	20,7	3,4	100 (n=98)

Kilde: Telemarksforskning-Bø

stipend og garantiinntekter, mens pop- og rockutøverne i hovedsak henter dem fra individuelle vederlagsmidler. Jazzutøverne har på sin side en jevnere fordeling av sine inntekter fra de kunstnerpolitiske ordningene.

3.2.4 Oppsummering

Omtalen av inntektsforholdene til utøverne på det rytmiske feltet er basert på en særskilt rapport utarbeidet i forbindelse med denne meldingen fra Telemarksforskning-Bø. Grunnlaget er data samlet inn i forbindelse med Kunstnerundersøkelsen 2006. Datamaterialet som er benyttet er ikke det endelige datamaterialet, men slik det foreligger per 1.1.2008. Det betyr at personer som svarer på andre og siste purring ikke er med.

Av de 33 organisasjonene som er med i kunstnerundersøkelsen, er det fem som er knyttet direkte til det rytmiske feltet. Det er Forening for norske komponister og tekstforfattere (NOPA), GramArt og Norsk Artistforbund som til sammen utgjør pop/rocksjangeren. Norsk Folkemusikk- og Danselag utgjør sjangeren folkemusikk, og Norsk jazzforum utgjør jazzsjangeren. I tillegg til denne avgrensningen er det lagt til grunn at de som danser det rytmiske musikkfeltet skal være musikere/populærkomponister, og at de skal ha utført kunstnerisk arbeid i 2006. Til sammen er det 166 personer i utvalget fra spørreundersøkelsen som tilfredsstill disse kriteriene, mens det totalt er drøyt 2000 fra medlemspopulasjonen.

Totalinntektene for det rytmiske feltet indikerer en gjennomsnittsinntekt som er noe høyere enn en gjennomsnittlig norsk pensjonsgivende lønnsinntekt på 275 000 kroner. Når vi ser på næringsinntekt ført som pensjonsinntekt, er gjennomsnittsinntekten høyere, men her er skjevheten større. Mer enn halvparten av de som kun har næringsinntekt i det rytmiske feltet, tjener langt mindre enn gjennomsnittet for Norge. Uavhengig av sjanger tjener kvinner mindre enn menn i gjennomsnitt, men kvinner har en jevnere inntektsfordeling.

Inntektene fra kunstnerisk virksomhet fordeler seg på sjanger og kjønn omtrent som totalinntekt. Det kan også konkluderes med at inntektsspredning og skjevhet i inntektfordelingen er større for inntekt fra kunstnerisk arbeid enn den er for totalinntekt. Det indikerer at utøverne i det rytmiske feltet benytter inntektskombinasjoner med kunstnerisk tilknyttet og ikke-kunstnerisk arbeid for å redusere den økonomiske usikkerheten i det kunstneriske virket.

Når det ikke tas hensyn til ulikheter i arbeidstid, er gjennomsnittlig inntekt for kunstnerisk

arbeid noe høyere innen folkemusikk og jazz. Tas det hensyn til kunstnerisk arbeidstid, endres dette bildet. Da er gjennomsnittlig inntekt fra kunstnerisk arbeid størst blant pop- og rockmusikere. Uansett arbeidstid er inntektsskjevheten og inntektsspredningen imidlertid størst her. Dette kan illustreres med at medianinntekten for alle inndelinger av materialet, er lavere for pop- og rockmusikere enn den er for folke- og jazzmusikere. Den økonomiske usikkerheten er stor for alle, men den er størst for pop- og rockmusikere.

Det er dessuten interessante resultater i sammenlikningen mellom menn og kvinner. For det første er det betydelig færre kvinner enn menn som er utøvere i det rytmiske feltet. Den relative forskjellen er imidlertid størst i pop/rockfeltet. Mens 1/3 er kvinner blant folkemusikerne, er det bare om lag 10 pst. kvinner blant pop- og rockmusikere. Uavhengig av sjangre er inntektsfordelingen blant kvinnelige utøvere mindre skjev, og spredningen er også mindre.

Totalt mottar det rytmiske feltet om lag 40 mill. kroner i individuelle vederlagsmidler. I gjennomsnitt mottar jazzutøvere mest, med pop- og rockmusikere som en god nummer to. Fordelingen mellom mottakerne er meget skjev og medianutøveren mottar ikke, eller svært lite, slike midler. Det gjelder uavhengig av sjanger. Totalt er det pop- og rockmusikere som mottar mest – drøyt 30 mill. kroner i 2006. Kvinnene mottar i gjennomsnitt mindre vederlag. Det er ikke overraskende at man får en fordeling av slike midler som reflekterer kunstneriske inntekter, fordi suksess innebærer større salg og inntekter for øvrig, samtidig som det gir større sannsynlighet for avspilling i medier som det kompenseres for gjennom disse vederlagsordningene.

Totalt mottar utøverne i det rytmiske feltet om lag 4 mill. kroner av statens stipend og garantiinntekter for kunstnere. Folkemusikere mottar i gjennomsnitt mer slike midler enn rocke- og popmusikere og jazzmusikere. Dessuten er det relativt sett langt flere kvinner som mottar midler fra statens stipend og garantiinntekter for kunstnere enn menn. Det gjelder særlig innen folkemusikk, men også i betydelig grad innen jazz. På pop/rockfeltet er imidlertid ikke denne forskjellen lenger så tydelig, men også her er det relativt flere kvinner som mottar midler.

Andre stipender utgjør i 2006 om lag 15 mill. kroner og det er jazzutøverne som mottar mest i gjennomsnitt. Relativt sett mottar jazzfeltet også langt det meste av slike midler. I likhet med stipendene fra den statlige stipend- og garantiinntektsordningen er det her en klar kvinneprofil ved at de

relativt sett er begunstiget og i gjennomsnitt mottar større beløp.

Folke- og jazzmusikerne henter om lag 60 pst. av sine inntekter fra kunstnerisk arbeid. Jazzmusikerne har noe større andel fra kunstnerisk tilknyttet arbeid enn folkemusikerne, mens de til gjengjeld har noe lavere andel fra ikke-kunstnerisk arbeid.

Totalt utgjør kunstnerisk hovedinntekt om lag $\frac{3}{4}$ av de kunstneriske inntektene i det rytmiske feltet. Med kunstnerisk hovedinntekt menes kunstneriske inntekter som ikke kommer fra kunstnerpolitiske ordninger som stipend eller vederlagsordninger. Utover dette er det mer forskjeller enn likheter som er slående. De resterende inntektene henter folkemusikerne i stor grad fra den statlige stipend- og garantiinntektsordningen, mens pop- og rockutøverne i hovedsak henter dem fra individuelle vederlagsmidler. Jazzutøverne har på sin side en mer jevn fordeling av sine inntekter fra de kunstnerpolitiske ordningene.

Menn har gjennomgående høyere andel inntekt fra kunstnerisk hovedinntekt. Innen jazz har menn nesten dobbelt så høy andel kunstnerisk hovedinntekt. Kvinners kunstneriske inntekter utgjøres i relativt stor grad av midler fra den statlige stipend- og garantiinntektsordningen. Kvinnelige jazzutøvere har også en stor andel av sine kunstneriske inntekter fra andre stipendordninger. De individuelle vederlagsordningene derimot ser det ut til å være menn som har mest glede av.

3.3 Plate- og fonogrambransjen

CD-utgivelser er, ved siden av konserter, en av de viktigste kommunikasjonskanalene som artister og opphavsmenn på det rytmiske musikkområdet har til sitt publikum. I følge FONO gis det årlig ut over 500 norske CD-utgivelser.

CD-markedet er dominert av de rytmiske sjangrene. Dette gjelder både i Norge og internasjonalt. Av den samlede fonogramomsetningen i Norge i 2007, utgjorde klassisk musikk bare 5 prosent.

Platebransjen har tradisjonelt vært en helt sentral aktør innenfor markedsrettet virksomhet på det rytmiske musikkområdet. Plateselskapene har hatt en rolle som ligner på forlagene i bokbransjen. De har oppdaget og utviklet talenter, de har produsert fonogrammer, de har sikret markedstilgang og de har stått for strategier for formidling og salg.

En betydelig del av konsertmarkedet har vært knyttet til lansering og markedsføring av nye plateutgivelser.

I følge salgsstatistikk fra IFPI Norge ble det i 2007 registrert et samlet salg av fysiske produkter (album, singler og DVD-musikk) på ca. 10,5 millioner enheter, til en verdi av 658 mill. kroner. Det ble i tillegg solgt nedlastede produkter for 42 mill. kroner. Lovlig nedlasting utgjorde 6 pst. av det totale markedet for omsetning av musikk i Norge. Salget av fysiske album hadde en nedgang på 6 pst. sammenlignet med 2006, mens salget av fysiske singler falt med hele 45 pst. Salg av nedlastede produkter viser en økning på 64 pst. i verdi sammenlignet med 2006.

Tabell 3.11 viser utviklingen i salget de siste ti år i volum og verdi. Den markante nedgangen har ført til at inntekter fra konsert- og liveoppdrag samt radiospilling har blitt viktigere for utøverne. Det er grunn til å tro at nedgangen i platesalg først og fremst skyldes ulovlig nedlasting. Samtidig har nye produkter som f.eks. ringetoner vokst frem. Konkurransen fra slike nye produkter (DVD, mobilt innhold m.m.) kan nok også være med å forklare noe av nedgangen.

Verdimessig utgjorde i 2007 norsk musikk 37 pst. av totalsalget av album, som var på tilnærmet 631 mill. kroner.

Ovenstående tall representerer salg via hovedrapportører til IFPIs bransjestatistikk og omfatter alle de store internasjonale selskapene samt, de fleste rent norske selskaper.

Av de om lag 140 organiserte plateselskapene i Norge står de 14 internasjonale selskapene som er organisert i IFPI for den alt overveiende del av omsetningen. Det er også de internasjonale selskapene som står for mesteparten av omsetningen av norske artisters utgivelser. Universal er det største plate- og importselskapet i det norske markedet med en markedsandel på 28,6 pst. i 2007. Deretter følger Sony BMG med tilnærmet 19 pst, EMI med vel 13 pst. og Warner med 11 pst. De mest markerte av de norske, uavhengige selskapene representerer svært begrensede markedsandeler. I 2007 stod Bare Bra Musikk/Tylden for om lag 3 pst. av markedet, mens for eksempel Kirkelig Kulturverksted hadde om lag 2 pst. av totalsalget registrert i IFPIs statistikk. De norske selskapene er imidlertid viktige for omsetningen av norsk musikk. Norske selskap som FONO organiserer, står i følge FONO for mer enn 80 pst. av alle norske utgivelser hvert år.

Platebransjen utfordres for tiden av to typer teknologiske endringer. For det første er innspillingsteknologi av høy kvalitet blitt billig og lett å

Tabell 3.11 Utviklingen i platesalg (volum og verdi) de siste ti årene.

Volum (alle tall i millioner)										
År	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Totalt	15	15	15	13	15	14	14	13	11	10
Verdi /ut fra lager eks. mva (alle tall i millioner)										
År	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Salg av fysiske produkter	991	966	998	929	986	921	923	804	704	658
Salg av nedlastede produkter									26	42
Totalt									730	700

Kilde: IFPI

håndtere. Stadig flere musikere og band produserer sine egne innspillinger. For det andre har fysiske lydbærere, særlig CD-plater, fått konkurranse av digital distribusjon av musikk via internett, ledsaget av en kraftig økning i utbredelsen av private datamaskiner med rask internettforbindelse og bærbart avspillingsutstyr. Også de internettbaserte distribusjonsmulighetene gjør at flere utøverbiljøer distribuerer musikk uten medvirkning fra plateselskapene.

FONO-selskapene var gjennom etableringen av selskapet Phonofile AS tidlig ute med å forberede seg på de teknologiske endringene. Phonofile har siden 1999 forvaltet de «digitale rettighetene» på vegne av et stadig økende antall norske og svenske uavhengige plateselskaper. I dag har virksomheten avtaler med ca. 250 plateselskaper. Over 90 000 enkeltinnspillinger er tilgjengelig i digital form gjennom en lang rekke ulike tilbydere og tjenester i Norge og internasjonalt. Phonofile leverer musikk til bl.a. iTunes, eMusic og Nokia. Selskapet lanserte i 2002 nettbutikken Musikkonline, Norges første kommersielle tjeneste for salg av musikkfiler mot betaling. Musikkonline-plattformen danner også grunnlaget for over 50 nettbutikker for individuelle plateselskaper, og er ryggraden i nedlastingstjenestene til aktører som Music Export Norway, Kulturnett, Norway.com og MIC Norsk musikkinformasjon. Det er grunn til å forvente at det vil bli en tiltakende samordning av den digitale distribusjonen av musikk. Imidlertid er det ingen som hittil har funnet en foretningsmodell for nedlastbar musikk som sikrer at brukerne velger lovlig i stedet for ulovlig nedlasting.

Ulovlig nedlasting og kopiering av musikkfiler representerer et betydelig problem og et stort inntektstap for musikkbransjen. Selv om regelverket for nedlasting er klart, er det mange som ikke overholder det. Departementet vil foreta en helhetlig

gjennomgang av åndsverkloven, bl.a. for å få en mer helhetlig lov og for å forenkle den i størst mulig grad. I tillegg har bransjen selv iverksatt opplysnings- og holdningsarbeid. Kjennskap til og respekt for regelverket er en forutsetning for at det skal bli overholdt.

For at flere skal velge lovlig fremfor ulovlig nedlasting, må de lovlige nedlastingstjenestene utvikles. Departementet ser positive tendenser i retning av at tjenestene som tilbys blir mer brukervennlige. Stadig flere tilbyr nå DRM-fri musikk for lovlig nedlasting. I tillegg er lyd kvaliteten blitt bedre. Det er grunn til å tro at tjenester som tilbyr musikk med høyere lyd kvalitet og som ikke låser brukeren til en bestemt plattform, kan få flere til å velge lovlige fremfor ulovlige alternativer.

Ulovlig fildeling og nedlasting kan medføre straffe- og erstatningsansvar, også for dem som medvirker til slike handlinger. Åndsverkloven er teknologinøytral, og legger følgelig også til rette for håndheving av rettigheter på internett. Håndheving på internett reiser imidlertid særskilte personvernspørsmål. En personvernkommissjon nedsett av Fornyings- og administrasjonsdepartementet i 2007 skal levere sin rapport innen utgangen av 2008. Kultur- og kirke departementet har oppfordret kommisjonen til å se nærmere på problemstillinger knyttet til rettighetshavernes behov for å følge opphavsrettskrenkelser på nettet, og hensynet til personvernet. Slike spørsmål vil også bli vurdert i forbindelse med den helhetlige gjennomgangen av åndsverkloven.

3.4 Norsk musikk eksport

I 2006 tok by:Larm og Agderforskning initiativ til å kartlegge verdien av norsk eksport av musikk i en periode på tre år.

Kildene til kartleggingsprosjektet er opphavsrettighetsorganisasjoner, plateselskaper og managementselskaper, og det er kun selskaper som driver med eksport som er kartlagt. Flere norske musikere og band som for eksempel AHA, Røyk-sopp med flere har gjennom kontrakter med utenlandske platekontrakter gjort suksess på utenlandske markeder. Disse artistene bidrar dermed ikke statistisk til å bygge opp verdiskapingen i den norske eksportnæringen. Statistikken for hvor mye som eksporteres av norsk musikk er derfor ikke fullstendig. Eksportørenes utgifter forbundet med eksport er heller ikke kartlagt.

Undersøkelsen basert på på eksporttall for 2006 viste at verdien av eksporten dette året var om lag 150 mill. kroner og lavere enn tidligere antatt.

Nøkkeltallene fra kartleggingen av norsk musikk eksport i 2007 viser en økning på 2,6 pst. til 155,4 mill. kroner. Mens inntektene fra royalties var stabile og managementselskapenes inntekter økte, sank plateselskapenes inntekter vesentlig og det var blitt færre musikk eksportører (både plate- og managementselskaper).

Eksportverdien omfatter plateselskapenes salgsinntekter, managementselskapenes inntekter knyttet til norske artisters virksomhet i utlandet og inntekter fra opphavsrettigheter

Den estimerte verdien av eksport inkludert nedlasting fra plateselskaper i 2007 var på 65,7 mill. kroner. Det er en nedgang på 15 pst. fra 2006 da eksporten var på 77,3 mill. kroner. Likevel ser eksporten ut til å bli viktigere for å holde inntektsgrunnlaget oppe blant aktører som operer på internasjonale markeder. I 2006 utgjorde eksporten 15,5 pst. av eksportørenes inntekter, og i 2007 utgjør det 21 pst. av inntektene. Inntektene til nedlastningsselskaper kan ikke kompensere for platebransjens tapte inntekter, og svikt i salget begrunnes ofte med ulovlig nedlasting. Andre årsaker til nedgang i eksport kan skyldes at flere og særlig små eksportører falt bort fra 2006 til 2007.

Eksporten fra managementselskapene økte fra 35,7 millioner kroner i 2006 til 51,2 mill. kroner i 2007. Det er en økning på over 30 pst. Mens plate-salg stadig får mindre økonomisk betydning i musikkindustriens inntektsgrunnlag, blir konsertmarkedet viktigere. I 2006 utgjorde eksportinntektene 15 pst. av managementselskapenes totale inntekter. I 2007 var inntekter fra utlandet økt til rundt 20 pst. I snitt tjente managementselskapene 17 500 kroner per utenlandske konsert. Inntektene varierer svært avhengig av artistenes popularitet og konsertpublikummets betalingsvilje i ulike markeder.

For de fleste eksportselskapene er inntektene fra utlandet små sammenliknet med inntektene fra

det norske markedet. Tyskland er det viktigste markedet både når det gjelder opphavsrett, konsertopptredener og salg av innspilt musikk i form av CDer. Andre viktige markeder er USA og England. Også det nordiske markedet med Sverige og Danmark i spissen, er viktige land der norsk musikkindustri henter inn en god del inntekter.

Finsk musikk eksport var i 2006 på 211 mill. kroner. Norge og Finland har en ganske lik nasjonshistorie. Sverige har hatt stor suksess med å bygge en musikkindustri som evner å ta talenter fra øvingslokalet og ut på markedene. Sveriges siste kartleggig av musikk eksport estimerte at svensk musikkindustri eksporterte for 979 mill. kroner i 2006.

Inntekter som stammer fra opphavsrettigheter (TONO, GRAMO, NCB og utenlandske publishingselskaper) var stabile fra 2006 da innsamlingsorganisasjonene samlet inn nesten 38,5 mill. kroner. Også i 2007 samlet innsamlingsorganisasjonene inn 38,5 mill. kroner. Det var små endringer med hensyn til om inntektene stammet fra offentlige opptredener, kringkasting i TV og radio eller lydfestingsrettigheter.

3.5 Musikkformidling gjennom NRK

NRK har særlig gjennom sin radiovirksomhet en betydelig rolle i formidlingen av norsk rytmisk musikk. NRK gjør i stort omfang opptak av ulike typer fremføringer av norske artister innen rock, pop, jazz og folkemusikk. Slike opptak gjøres på festivaler, enkeltstående konserter og ved mindre arrangementer, for eksempel opptredener i regi av NRK selv. NRK P1 gjør for eksempel alene ca. 50–60 opptak fra ulike festivaler på området hvert år. Av disse opptakene er normalt 20–25 opptak med norske artister. NRK P3 gjør opptak i omtrent samme omfang, mens NRK P2 ligger noe bak i antall. I tillegg til festivalopptakene kommer opptak fra studioopptredener i NRKs egen regi og opptak fra enkeltstående arrangementer på andre scener. De fleste opptakene er innen sjangrene rock og pop, men særlig NRK P2 gjør en ikke ubetydelig mengde opptak av folkemusikk og jazz. I tillegg til virksomheten knyttet til konsertopptak og studioopptredener spiller NRK P3 en betydelig rolle i promoteringen av nye norske artister på området gjennom den internettbaserte databasen «Urørt», der artister uten platekontrakt kan legge ut innspillinger, som har blitt det kanskje viktigste nettstedet for norsk undergrunnsmusikk.

NRKs opptak blir av bransjen ansett for å holde høy kvalitet. Opptakene utnyttes både internt av NRK og eksternt. Flertallet av opptak sendes etter miksing som opptak i NRKs faste sendeflater. I noen tilfeller utnyttes opptakene i direktesendinger. Dette gjelder særlig for festivalopptak, der det gjerne sendes direkte «festivalradio» fra hele eller deler av festivalen. Flere av opptakene har også blitt sendt med lyd og bilde som webcast på NRKs nettsider; for eksempel gjorde NRK P3 sommeren 2007 ca. 50 festivalkonserter tilgjengelig på denne måten. I tillegg til NRKs egen utnyttelse av opptakene blir mange av opptakene i ettertid gitt ut på CD, enten i form av utgivelser av den aktuelle artist, eller på samleverk som for eksempel samlinger av opptak fra en festival.

NRKs aktiviteter spiller en rolle i arbeidet med å fremme norske artister i utlandet. Norsk rock, pop og jazz er etterspurt utenfor Norges grenser. En viktig del av NRKs bidrag til eksport av norsk rytmisk musikk skjer gjennom den europeiske kringkastingsunionen (EBU). NRK P2 og P3 opplyser at man i 2007 tilbød om lag 25 konserter med rytmisk musikk til EBU. NRK P2 opplyser videre at særlig norsk jazz er etterspurt i flere land. NRK bidrar dessuten mer indirekte til eksport av norsk rytmisk musikk, for eksempel ved at artister gis muligheten til å selv bruke NRKs opptak i fremstøt overfor radiostasjoner og andre i utlandet, og gjennom å delta i internasjonale samarbeidsprosjekter for utveksling av musikk innen rytmiske sjangre blant annet i EBU-regi. Et eksempel på det siste er at NRK P3 hvert år sender en norsk artist som kanalen mener har eksportpotensiale til den EBU-støttede Eurosonic-festivalen i Groningen, der artisten får mulighet til å opptre for musikkjournalister og bransjefolk fra hele Europa.

I tillegg har NRK gjennomført enkeltstående samarbeidsprosjekter av internasjonal karakter. Et eksempel er NRK P1s turnésamarbeid gjennom flere år med Danmarks Radio som omfattet norske og danske artister på turne i Norge og Danmark og konsertopptak som ble sendt i NRK P1 og dansk radio. NRK P3 har på sin side jevnlig utvekslinger av konsertopptak med sine søsterkanaler i Sverige og Danmark.

3.6 Forlag og verkplassering

Norsk Musikkforleggerforening organiserer de profesjonelle norske musikkforlagene. Musikkforlagsvirksomhet hviler i Norge, som i de fleste andre land, på tre økonomiske fundament. Disse er fremføringsrettigheter (normalt 33 prosent av

komponistens eller tekstforfatterens royalty for bruk av musikken), salg av egne publikasjoner (som læremateriell, noter og sang- og visebøker med mer) og utleie av orkestermateriale. For komponister og tekstforfattere innenfor de rytmiske sjangrene er det de to første kategoriene som har betydning.

Samlet representerer Norsk Musikkforleggerforening en portefølje av trykte verk på rundt 20 000 titler. Dette inkluderer klassisk musikk. Det presenteres til sammen ca. 1000 nyutgivelser i året. Med et begrenset nasjonalt marked har forlagene tilrettelagt en stadig større del av sine utgivelser for utenlandske markeder i de senere år. Publiseringsvirksomhet i musikkbransjen består – i tillegg til produksjon, utleie og salg av noter, undervisningslitteratur osv. – av arbeid som bidrar til at verk av komponister og tekstforfattere blir brukt slik at det utløses lydfestings- og fremføringsrettigheter. Innenfor det rytmiske musikksegmentet arbeides det for at verk blir innspilt av andre artister enn opphavsmannen, det plasseres verk i filmer, i reklame, i radio og TV-program, som ringetoner, vignetter osv. Radio er imidlertid stadig en viktig formidlingskanal. De siste tiårene har det vært en betydelig vekst i antallet timer som det spilles musikk i de riksdekkende radiokanalene.

3.7 Konsertmarkedet, booking og management

Konserter og turneer er en meget omfattende virksomhet innenfor alle sjangre. De siste årene har det skjedd en vekst i og profesjonalisering av bookingbyråer og management. Musikere og band tar seg i stor grad av booking og turnéplanlegging selv, med og uten støtte av arrangører og interesseorganisasjoner. Men tendensen går klart i retning av at etterspørselen etter «mellomleddskompetanse» øker. Konkurransen om spillejobber og vekst i den internasjonale delen av konsertmarkedet for norske utøvere kan bidra til en slik utvikling. Aktører knyttet til konsertvirksomhet – managere og lignende – synes å få en stadig mer sentral rolle når det gjelder utvikling og pleie av talenter og artister.

Det fins et godt utbygd nettverk av musikkscener, kulturhus og klubber med infrastruktur som er tilrettelagt for konsertvirksomhet. Mesteparten av disse permanente scenene er etablert og ofte også drevet med større eller mindre innslag av offentlige tilskudd – fra stat og/eller kommuner og fylkeskommuner. Også bygg som primært er knyttet til andre formål, benyttes til konsertvirksomhet. Dette gjelder særlig skoler, idrettsanlegg og

kirker. I tillegg til de faste spillestedene har det de senere årene vært en tilvekst både av klubber og ikke minst av musikkfestivaler. Klubbene og festivalene har som oftest utspring i bestemte sjangermiljøer. Festivalene er fleksible med hensyn til arenaer og tar i bruk et bredt spekter av fasiliteter – innendørs og utendørs. Klubbscenene er oftest etablert i tilknytning til, eller med egne, serveringssteder. Norgesnett, som er beskrevet ovenfor, er et nettverk av spillesteder som med offentlige tilskudd sikrer høy teknisk standard i lokalene.

Norske musikere står for en omfattende konsertervirksomhet i utlandet. Hvert år gjennomføres det et betydelig antall konserter med norske utøvere på utenlandske scener. I overkant av 20 norske managementselskaper arbeider internasjonalt. Av disse deltok 13 i eksportundersøkelsen i 2006. Disse 13 hadde totalt en omsetning på 150 millioner kroner. Eksportandelen var på 22,5 millioner.

Ifølge eksportundersøkelsen for 2007 var det 18 eksporterende managementselskaper i 2007. De selskapene som deltok i undersøkelsen i 2007, økte sine inntekter fra eksport med 30 pst. i forhold til 2006. Mens managementselskapene hentet ut 15 prosent av sine inntekter utenfor Norge i 2006, hentet de ut 20 prosent av inntektene fra utlandet i 2007.

Høyest antall konserter har festivalene. Det er ikke uvanlig at musikkfestivalene avvikler fra 50 til 100 enkeltarrangementer hvert år – de største også mer enn det. Det fins ingen sikre tall på det samlede omfanget, men det er ikke usannsynlig at musikkfestivalene i løpet av et år avvikler mellom 8 000 og 10 000 konserter.

Rikskonsertene er uten sammenligning Norges største oppdragsgiver for norske utøvere i rytmiske sjangre. En betydelig del av midlene i konsert-, festival- og prosjektporteføljen er relatert til tradisjonsmusikk, jazz og populærmusikk, jf. også omtale under kapittel 2.10.5. *Rikskonsertene*.

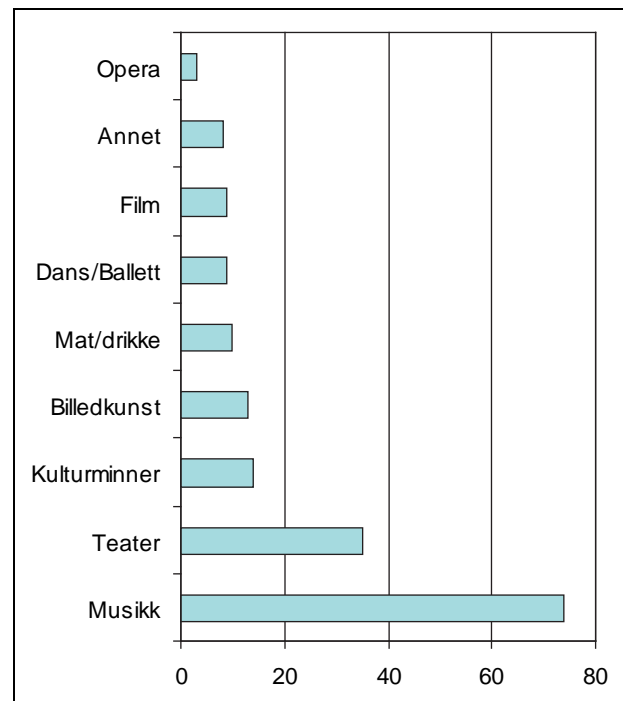
I tillegg til skolekonserter og barnehagekonserter tilrettelegger Rikskonsertene turneer med ensembler, band og enkeltmusikere i samarbeid med lokale konsertarrangører gjennom egne konsertserier. Organisasjonen og dens samarbeidspartnere står bak bortimot 8000 arrangementer per år, og gir gjennom dette tilbud til mer enn 800 000 publikummere, først og fremst barn og ungdom.

3.8 Sponsing

3.8.1 Undersøkelser om kultursponsing

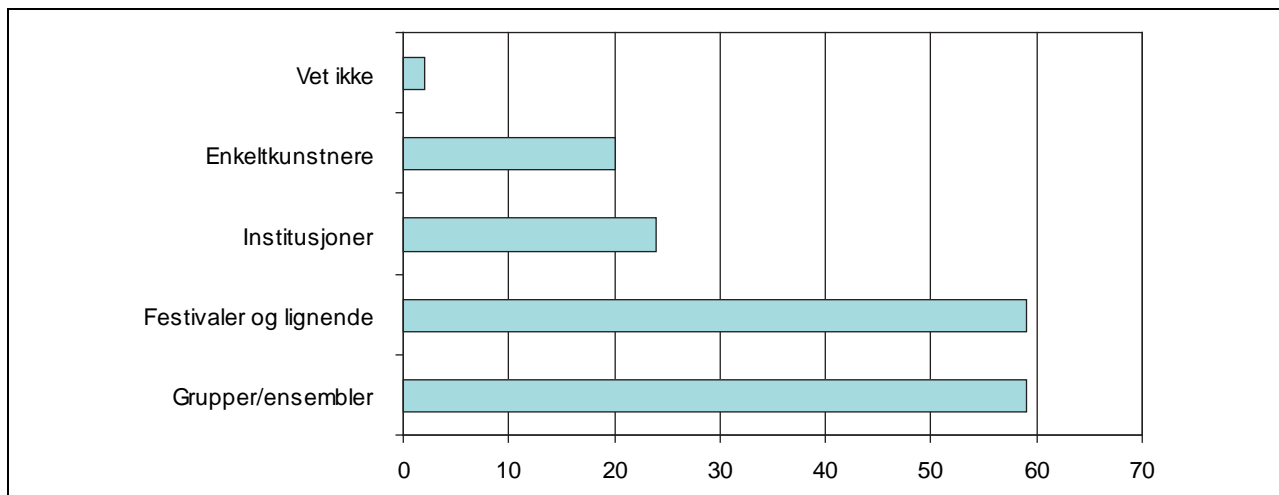
Sponsorene bidrar med betydelige beløp til norsk kulturliv. Ifølge en undersøkelse foretatt av Synovate/MMI ble det brukt 519 mill. kroner på kultursponsing i Norge i 2006. Da er ikke sponsing av festivaler, som i undersøkelsen ble kategorisert under «events», medregnet. Av det samlede sponsormarkedet i Norge på over 3 milliarder kroner hadde kultursponsing og sponsing av events til sammen en andel på 27 pst., dvs. vel 800 mill. kroner.

Etter oppdrag fra Kultur- og kirkedepartementet utarbeidet Perduco AS og Cultura Capital i 2004 en rapport om kultursponsing og kultursamarbeid, som inngikk i grunnlagsmaterialet for St.meld. nr. 22 (2004–2005) *Kultur og næring*. En av hovedkonklusjonene i Perduco/Cultura-rapporten er at sponsormidler blir stadig viktigere for kulturlivet ved at disse midlene utgjør en økende andel av kulturaktørenes totale budsjett. Andelen sponsormidler i forhold til kulturinstitusjonenes totale budsjett hadde økt fra 11 pst. i 1999 til 14,3 pst. i 2004. Et annet utviklingstrekk i kulturlivets avtaler med næringslivet det siste tiåret er overgangen fra ren

Figur 3.2 Prosentandel sponsorbedrifter som har bidratt økonomisk eller med annen støtte til de ulike kulturformene musikk, teater, kulturminner, billedkunst, mat/drikke, dans/ballett, film, opera og annet.

Kilde: Perduco Kultur 2007

Figur 3.3 Prosentvis andel sponsorbedrifter som har sponset/samarbeidet med ulike kulturoperatører de siste 12 mnd.

Kilde: Perduco 2007

mesénvirksomhet til samarbeidsavtaler som ligner mer på utveksling av tjenester. Det er videre en tendens til samarbeidsavtaler der kulturproduktene og aktiviteten i større grad blir integrert i bedriftens profil og organisasjon.

På oppdrag for Sparebanken Vest gjennomførte Perduco Kultur/Perduco AS høsten 2007 en ny undersøkelse blant næringslivsledere om bedrifters sponning av kulturlivet. Kulturlivet er i undersøkelsen definert som teater, musikk og kunst. Denne undersøkelsen, som er noe mer omfattende enn bedriftsundersøkelsen gjennomført i 2004, gjelder kultursponning avgrenset til 2006 og omfattet 637 bedrifter/respondenter innen industri, varehandel, tjenesteytende næringer og andre over hele landet med varierende størrelse.

Hele 74 pst. av sponsorbedriftene i undersøkelsen fra 2007 har sponset musikk i løpet av perioden 2006–2007. Deretter følger teater med en andel på 35 pst. For annen kulturvirksomhet er prosenten under 15 pst., jf. figur 3.2.

Amatørvirksomhet er en vinner innenfor kultursponning. 56 pst. av sponsorbedriftene har sponset amatøraktiviteter og 34 pst. har sponset semiprofesjonell virksomhet der det deltar flest amatører, jf. fig. 3.2. Den store festivalsektoren, der musikk er dominerende, er en av grunnene til at musikk er den foretrukne kulturformen for sponsorbedriftene. Omfanget av lokale kor, orkestre og korps kan være en annen grunn til at musikk oppnår så omfattende sponsorstøtte.

Figurene 3.2 og 3.3. viser at ensembler/grupper og festivaler og lignende tidsavgrensede kulturarrangementer er den gruppen som støttes av flest sponsorbedrifter.

3.8.2 Sponsing av festivaler

Det rytmiske feltet er godt representert innenfor festivalsektoren. Jazz, pop/rock og folkemusikk/tradisjonsmusikk utgjør majoriteten av de festivaler som mottar tilskudd fra Tilskuddsordningen for musikkfestivaler under Norsk kulturfond. Noen av festivalene har betydelige sponsorinntekter, men bildet er ikke entydig. Det er store forskjeller også innenfor samme sjanger.

Det er flere aspekter ved musikkfestivalene som gjør dem interessante i sponsorsammenheng. Festivaler kan inngå i tilbud fra reiselivsaktører, de kan være et viktig element og drivkraft i lokal og regional utvikling, og de trekkes gjerne også frem som del av en internasjonal norgesprofilering. Festivaler som sponspartnerne vil være interessante både for direkte musikkrelaterte virksomheter (kulturnæringer), for reiselivsaktører (kulturbaserte næringer) og for annet næringsliv med interesse for lokal og regional utvikling, for eksempel handelsstanden på stedet.

Det var tidligere tendenser til skepsis til privat finansiering fordi det kunne innebære begrensning i den kunstneriske friheten. Denne skepsisen synes å være sterkt redusert. Av de kulturoperatørene som faktisk har sponsorer, var det ingen i undersøkelsen fra 2007 som svarte ja på spørsmålet om dette begrenser deres kunstneriske frihet. Storåsfestivalen i Meldal kommune, en festival som på kort tid har oppnådd stor publikumsoppslutning og god økonomi, er derimot et eksempel på en festival som har besluttet å ikke inngå sponravtaler.

3.8.3 Oppsummering

Generelt sett er inntektsgrunnlaget for institusjoner og tiltak på kulturområdet svært sammensatt og varierende. Undersøkelser viser imidlertid en økende interesse fra kulturlivet for sponing og samarbeid med næringslivet, både innenfor frivillig og profesjonell kultursektor.

Kultur- og kirkedepartementet legger til grunn at kulturaktører som mottar tilskudd fra staten, utnytter sitt potensial for å skaffe seg egeninntekter. Private bidrag er ofte nødvendige for at nye tiltak og satsinger kan bli realisert. En har også sett at samarbeid med næringslivet kan medvirke til publikumsutvikling, nye formidlingsarenaer og utvikling av profesjonell kompetanse i forbindelse med kultursektorens næringsaspekter. Departementet er derfor opptatt av at kulturaktører som er avhengige av statlig finansiering, ikke skal ha grunn til å frykte at private bidrag skal påvirke deres sjanser for å få innvilget søknader om tilskudd fra staten.

3.9 Rettigheter og rettighetsforvaltning

Det er fem organisasjoner som krever inn, avregner og utbetaler inntekter fra bruk av opphavsrettsbeskyttet musikk. Disse organisasjonene er knyttet til rettighetshavernes organisasjoner.

TONO representerer komponister, tekstforfattere og musikkforlag. Det inngås individuelle forvaltningskontrakter med medlemmene. TONO krever inn vederlag for offentlig fremføring og lydfesting av musikk og musikktekster. Organisasjonen har gjensidighetsavtaler med tilsvarende selskap i utlandet. TONO forvalter rettighetene til bl.a. medlemmene av Norsk Komponistforening, Norsk forening for komponister og tekstforfattere og Norsk Musikkforleggerforening. Innkrevingen av lydfestingsrettigheter gjøres av Nordisk Copyright Bureau på vegne av TONO og de nordiske søsterorganisasjonene. I 2006 ble det fordelt 234 mill. kroner til opphavsrettshaverne. Midlene fordeles i hovedsak til individuelle rettighetshavere. En viss prosent av utenlandsavregningen blir hvert år trukket fra og avsatt til kollektive tiltak til fremme for norsk musikkliv. Disse midlene fordeles til organisasjonene og anvendes til promoteringstiltak, prosjekter, stipender og organisasjonsdrift. I tillegg fordeles organisasjonene det såkalte TONO-stipendet. For 2006 ble det fordelt til sammen 20 mill. kroner til slike kollektive formål.

TONO arbeider for tiden med endring av sitt klassifisering- og vurderingssystem med formål om å gjøre avregningssystemet mer rettferdig og tilgjengelig.

Musikernes, artistenes og plateselskapenes vederlagsbyrå, Gramo, krever inn vederlag for rettigheter på vegne av utøvere og produsenter i forbindelse med kringkasting eller offentlig fremføring av innspilt musikk. I 2006 ble det avregnet til sammen 70 mill. kroner fordelt med 38 mill. kroner til utøvere og 32 mill. kroner til produsenter. Den alt overveiende delen av inntektene stammer fra radioformidling av musikk innspilt av norske selskaper. Norskandelen av musikken som ble spilt i NRK-kanalene, P4 og Kanal 24 lå i 2006 gjennomsnittlig på 30 pst. med NRKs distriktsradio på topp med 51 pst. og med NRK mPtre på bunn med 8 pst. Det meste av midlene fordeles individuelt. Krav på vederlag der en etter tre år ikke har funnet en individuell rettighetshaver, blir anvendt til kollektive formål. Disse midlene fordeles til organisasjonene i henholdsvis utøver- og produsentsektoren som prosjektmidler og som støtte til organisasjonsdrift. I overkant av 15 mill. kroner ble fordelt til slike formål. Blant annet Grammofonartistenes forening og Musikernes Fellesorganisasjon representerer musikerne, IFPI og FONO produsentene. Musikernes, artistenes og plateselskapenes vederlagsbyrå, Gramo, formidler lite midler til kunstmusikken. Medlemmene i GramArt henter ut den største andelen av både de individuelle og de kollektive midlene.

I produsentsektoren er det interesseorganisasjonen for uavhengige norske plateselskaper, FONO, som forvalter medlemmenes rettigheter på enkelte områder, bl.a. ved å inngå avtaler på vegne av selskapene med riksdekkende TV-kanaler for innkopiering og lydfesting av musikk i fjernsynsproduksjoner.

Kopinor inngår avtaler om fotokopiering av verk til bruk i utdanningssystemet, i offentlig forvaltning, i organisasjoner og i bedrifter. Midlene fordeles kollektivt – først og fremst som stipender.

Norwaco er en frittstående forvaltningsorganisasjon som ivaretar opphavsrettigheter i lyd- og bildemedier som film, radio og fjernsyn og krever inn midler for videresending av radio- og fjernsynsprogrammer i kabelnett, midler for kopiering av radio og fjernsynsprogram og vederlag for satellitt og videodistribusjon av norske spillefilmer. Også Norwaco-midlene fordeles stort sett kollektivt. Tekstforfatterfondet, Norsk Musikkfond, Norsk Komponistfond og Komponistenes Vederlagsfond fordeles midler fra disse kildene.

Figur 4.1 Lillyjets.

Foto: Hugo Bergsaker / Scanpix

4 Statlig finansiering

4.1 Innledning

Det statlige virkemiddelapparatet som kommer det rytmiske området til gode, er sammensatt og omfatter sjangerspesifikke og sjangeruavhengige institusjoner, tiltak og tilskuddsordninger. Norsk kulturråd forvalter i hovedsak støtteordninger til det frie feltet og er således den viktigste kilden for statlig tilskudd til det rytmiske musikkfeltet.

Samlet bidrar disse til produksjon og formidling av rytmisk musikk av høy kvalitet over hele landet. I dette kapitlet gis en oversikt over produsenter og arrangører av rytmisk musikktilbud og totalt omfang av statlig tilskudd til dette formålet.

4.2 Økonomisk omfang – femårsperspektiv

Tabell 4.1 Tiltak og ordninger innen rytmisk musikk som får statlig tilskudd i 2008 (i 1000 kroner)

Alle beløp i 1000 kr					
Tiltak/ordning	2004	2005	2006	2007	2008
Musikkverkstedsordningen, sjangeroverskridende tiltak	4 180	4 250	6 600	7 858	10 732
Music Export Norway				1 500	2 000
<i>Populærmusikk</i>					
Musikkverkstedsordningen	2 401	2 799	2 720	3 404	2 534
Tilskuddsordning for musikkfestivaler	3 825	4 415	5 380	6 275	6 212
Tilskuddsordning for musikkensembler	100	225	400	425	0
TARP-ordningen	4 545	4 666	6 700	7 700	9 031
Tilskudd til bestillingsverk	0	0	40	50	
Tilskudd musikk andre formål	650	475	275	25	
Innkjøpsordningen for fonogram	3 380	2 646	3 570	5 112	
Norgesnett	5 859	5 935	6 935	7 166	7 509
Norsk Rockforbund	2 121	2 150	3 200	3 316	3 480
AKKS	912	924	965	1 000	1 000
Hell Bluesfestival	527	534	547	568	0
Blueshuset Notodden	1 025	1 038	1 238	1 285	1 340
Knutepunkter blues og rock				3 000	
Notodden Blues Festival					1 565
Øyafestivalen					1 565
Klubbstøtte				1 000	1 043
Prosjektstøtte Rockheim/Namsos			1 500	3 057	6 000
Investering Rockheim					35 000
BRAK – Bergen Rock Aktører				500	700
Rytmisk Musikkforum	95	95	97	100	100
Norsk Country Musikk Forbund	140	142	145	150	150

Tabell 4.1 Tiltak og ordninger innen rytmisk musikk som får statlig tilskudd i 2008 (i 1000 kroner)

Alle beløp i 1000 kr					
Tiltak/ordning	2004	2005	2006	2007	2008
Norsk visearkiv	1 218	1 190	1 214	1 360	1 418
Norsk viseforum	559	566	578	599	628
	27 357	27 800	35 504	46 092	79 275
<i>Jazz</i>					
Musikkverkstedsordningen	1 853	1 476	1 521	1 266	1 451
Tilskuddsordning for musikkfestivaler	6 100	6 600	7 300	8 100	8 700
Tilskuddsordning for musikkensembler	2 125	3 025	4 350	4 525	4 950
Tilskudd til bestillingsverk	653	1 061	768	1 109	
Tilskudd musikk andre formål	1 000	985	100	420	
Innkjøpsordning for fonogram	2 275	1 890	1 750	2 088	
Molde Int. Jazz Festival	2 827	4 137	4 219	4 379	4 567
Norsk Jazzarkiv	770	752	767	896	935
Vestnorsk jazzsenter	1 478	1 678	1 720	2 085	2 175
Midtnorsk jazzsenter	1 478	1 497	1 534	1 592	1 660
Østnorsk jazzsenter	2 005	2 031	2 082	2 161	2 254
Sørnorsk jazzsenter	528	535	548	569	593
Nordnorsk jazzsenter	1 506	1 539	1 570	1 771	1 827
Norsk jazzforum	7 675	9 345	13 502	15 016	9 234
Nasjonalt jazzscene					6 425
Norsk jazzforum (NKR)	2 235	2 265	2 315	2 399	2 518
Trondheim Jazzorkester				1 000	1 043
Jazzcamp for kvinnelige instrumentalister					50
	34 508	38 816	44 046	49 376	48 382
<i>Tradisjonsmusikk/verdensmusikk</i>					
Musikkverkstedsordningen	2 146	1 975	1 760	2 226	2 237
Tilskuddsordning for musikkfestivaler	3 175	1 850	2 375	3 050	3 550
Tilskuddsordning for musikkensembler	1 340	825	1 375	1 500	1 450
Tilskudd til bestillingsverk	273	205	197	540	
Tilskudd til musikk andre formål	965	1 120	1 830	1 910	
Innkjøpsordningen for fonogram	845	1 260	1 680	1 008	
Tilskudd til fonograminnspillinger	462	530	623	735	
Førde Internasjonale Folkemusikkfestival		2 000	2 039	2 616	3 228
Stiftelsen Horisont/Mela	410	415	915	1 200	3 000
Rådet for folkemusikk og folkedans	5 378	5 490	6 000	6 228	7 146
Riksscene for folkemusikk og folkedans			1 500	1 557	2 557
Norges Folkemusikk- og Danselag	1 595	1 616	1 656	1 719	1 793
Landslaget for Spelemenn	1 770	1 794	1 860	1 927	2 030
Samspill	527	534	547	568	592
Cosmopolite	898	910	933	968	1 500
Ole Bull Akademiet	2 535	2 568	2 632	2 732	2 849
Noregs Ungdomslag – folkedanssatsing	300	304	312	324	338
Norsk kvedarforum				40	40

Tabell 4.1 Tiltak og ordninger innen rytmisk musikk som får statlig tilskudd i 2008 (i 1000 kroner)

Alle beløp i 1000 kr					
Tiltak/ordning	2004	2005	2006	2007	2008
Tilskudd til samiske musikkformål	884	950	1 400	1 550	1 900
Samiske musikkfestivaler	1 360	1 520	1 680	1 730	1 806
	24 863	25 866	31 314	34 128	36 016
Totalt rytmisk musikk pr. år	90 908	96 732	117 464	138 954	176 405

Kilde: Årlige budsjettproposisjoner, Norsk kulturråd, Norsk musikkråd, Sametinget

Tabell 4.1 viser statlig tilskudd til rytmisk musikk i perioden 2004–2008. Tilskuddet til Hell Bluesfestival bortfalt fra 2008 som følge av konkurser.

I tillegg kommer Frifondsmidler til musikk som fordeles av Norsk musikkråd. Midlene bevilges over kap. 315 Frivillighetsformål, post 72 Frivillig virksomhet, samt overskudd fra Norsk Tipping, jf. tabell 4.2.

Tabell 4.2 viser tilskudd fra Frifond til det rytmiske musikkfeltet fordelt etter sjanger. Norsk musikkråd fordeler midlene fra Frifond til organisasjoner og lokale lag som ikke er medlem av noen landsomfattende organisasjon (i hovedsak band) på det rytmiske musikkfeltet.

4.2.1 Oppsummering

Totalt ble det for 2008 bevilget vel 176 mill. kroner til det rytmiske musikkområdet. I tillegg kommer tilskudd fra Frifondsordningen og midler fra andre avsetninger i Norsk kulturråd som ikke er fordelt for 2008, men som også kommer det rytmiske feltet til gode.

I 2005 var avsetningen til rytmisk musikk om lag 97 mill. kroner. I løpet av perioden 2005 til 2008 har således bevilgningene til det rytmiske

musikkområdet i nominelle tall økt med om lag 80 mill. kroner dvs. 82 pst.

Tabell 4.1 viser at tilskudd til tiltak innen sjangeren tradisjonsmusikk/verdensmusikk har økt med 39 pst., tilskudd til jazzformål har økt med 25 pst., mens tilskudd til tiltak innen populærmusikk er tredoblet i perioden 2005 til 2008.

Fra tilskuddsordningen for musikkfestivaler for 2008 går 6,2 mill. kroner til populærmusikkfeltet, 8,7 mill. kroner til jazzfeltet og 3,6 mill. kroner til festivaler innen tradisjonsmusikk/verdensmusikk. Totalt er det fordelt 28,2 mill. kroner fra tilskuddsordningen for musikkfestivaler for 2008. Det vil si at tilskudd til musikkfestivaler på det rytmiske feltet utgjør 65 pst. av den totale avsetningen.

I 2008 går det fra tilskuddsordningen for musikkensembler 5 mill. kroner til jazzensembler og 1,5 mill. kroner til ensembler innen tradisjonsmusikk/verdensmusikk. Tildeling av tilskudd til musikkensembler er samordnet med tilskuddsordningen Turné- og arrangørstøtte for rock og populærmusikk (TARP), og en rekke grupper og ensembler på dette feltet får tilskudd fra TARP-ordningen. TARP-ordningen har hatt en økning på 4,4 mill. kroner, dvs. en fordobling i perioden 2005 til 2008.

Tabell 4.2 Tilskudd til Frifond til rytmisk musikk 2004–2007

Alle beløp i 1000 kroner				
Fordelt etter sjanger	2004	2005	2006	2007
Populærmusikk	4 010	5 055	2 894	4 905
Jazz	462	505	443	458
Tradisjonsmusikk/verdensmusikk	434	496	418	437
Sum	4 906	6 056	3 755	5 800

Kilde: Norsk musikkråd

4.3 Norsk kulturråd

4.3.1 Innledning

Norsk kulturråd ble opprettet i 1965 og har som hovedoppgave å stimulere det profesjonelle kunstlivet, styrke kulturvernet og gjøre kunst- og kulturverdier tilgjengelige for så mange som mulig. Kulturrådet forvalter Norsk kulturfond, er et rådgivende organ for staten i kulturspørsmål og tar initiativ til forsøks- og utredningsvirksomhet på kulturområdet der det trengs en ekstra innsats.

Stortinget bevilger hvert år en sum til Kulturfondet. I 2008 er fondet på 340 millioner kroner. Kulturrådet fordeler midlene i Kulturfondet dels på grunnlag av de rundt fem tusen søknadene som kommer inn hvert år, og dels på områder der rådet selv finner at det trengs en særskilt innsats. Rådet fordeler fondets midler ut fra faglig og kunstnerisk skjønn i samsvar med fondets formål. Et viktig grunnlag for rådets forvaltning av Kulturfondet er de generelle kulturpolitiske prioriteringer som regjeringen og Stortinget fastsetter. Innenfor disse rammene avgjør Norsk kulturråd til enhver tid hvordan bruken av fondets midler skal prioriteres. Kulturrådet er i tillegg delegert forvaltningsansvaret for en del faste kulturtiltak fra Kultur- og kirke departementet.

Kulturrådet arbeider med følgende fagområder: litteratur og tidsskrift, billedkunst og kunsthåndverk, musikk, scenekunst, kulturvern, kulturbygg og barne- og ungdomskultur. I tillegg har Kulturrådet en egen Forsknings- og utviklingsavdeling og er nasjonalt kontaktpunkt for EUs kulturprogram.

Kulturrådet består av 13 medlemmer, der ni oppnevnes av regjeringen – to etter forslag fra Kommunenes Sentralforbund – og fire velges av Stortinget. Åtte faglige utvalg, andre utvalg for særskilte formål og ankenemnder oppnevnes av Rådet.

4.3.2 Overordnede mål

Norsk kulturråd skal arbeide for å styrke mangfoldet av samtidens kunst- og kulturuttrykk og gjøre kulturtradisjon og kulturvern tilgjengelig for flest mulig. Dette innebærer å gjøre bredden av profesjonell kunst og kultur mer synlig i en offentlighet preget av kulturindustriens prioriteringer. Vilkårene må bedres for kunstnerisk produksjon og formidling i forhold til et stadig mer sammensatt publikum på nye visningsarenaer og møteplasser. Kvalitet, profesjonalitet og mangfold skal være sentrale verdier i rådets arbeid.

Følgende mål er overordnet i perioden:

- utvikle kunstens rolle og rom i offentligheten
- styrke produksjon, formidling og dokumentasjon av vår tids profesjonelle kunst- og kulturuttrykk
- heve kvaliteten på kunst og kultur for og blant barn og unge

Kulturrådet vektlegger forståelsen av at kunstnere har ulike forutsetninger for å lykkes i ulike systemer. Videreutvikling av kunstarenaene for musikk vil være en sentral oppgave for Kulturrådet de neste årene gjennom å:

- støtte ny produksjon, fortolkningskunst og virksomhet av høy kvalitet
- bidra til omfang og kvalitet på formidling gjennom tilskudd til prosjekter og virksomhet som er faglig forankret og øker tilgjengelighet for et større publikum
- bidra til utvikling av tverrfaglig og flerkulturell virksomhet, samt produksjon og formidling til barn og unge
- bidra til å dokumentere og tilgjengeliggjøre musikkarven i Norge

Direktøren for Norsk kulturråd tilsettes av Kultur- og kirke departementet. Siden 2000 har administrasjonen også vært sekretariat for Fond for lyd og bilde og Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere.

4.3.3 Norsk kulturfonds støtteordninger

4.3.3.1 Innledning

Norsk kulturråd forvalter fem store tilskuddsordninger av betydning for det rytmiske musikkfeltet:

- Tilskuddsordningen for musikkensembler
- Innkjøpsordningen for fonogram
- Tilskudd til musikkfestivaler
- Turné- og arrangørstøtte for rock- og populærmusikk (TARP)
- Tilskudd til bestillingsverk

I tillegg kan Norsk kulturråd bevilge tilskudd til enkeltprosjekter og til innspillinger. Alle disse ordningene er åpne for søkere fra alle sjangrer, med unntak av TARP som er forbeholdt rock- og populærmusikkfeltet.

Norsk kulturråd har oppnevnt ett utvalg for musikk. I tillegg er det oppnevnt et eget utvalg for Innkjøpsordningen for fonogram, Festivalstøtten og TARP. Utvalgene er delegert vedtaksmyndighet, slik at de fleste sakene kan vedtas i utvalgene etter tilråding fra administrasjonen. Forslag om tilskudd over kr 200 000 samt tverrfaglige og prinsipielle saker skal legges fram for vedtak i Rådet.

4.3.3.2 Tilskuddsordningen for musikkensembler

Tilskuddsordningen for musikkensembler har som formål å styrke musikkensembles mulighet til å skape og formidle musikkproduksjoner på høyt nivå og å styrke deres kunstneriske identitet og utviklingsmuligheter. Hovedmålgruppen er frie, etablerte og profesjonelle musikkensembler innen alle sjangre. I søknadsbehandlingen legges det vekt på ensemblets kunstneriske utvikling, kontinuitet, størrelse og virksomhetsnivå, og at det har ulike måter å skape og utøve musikk på. Hensikten med ordningen er å fange opp den aktiviteten og de kvalitetene som finnes i ensemblefeltet og som fremkommer av søkermassen. Kulturrådet har som policy å gi større tilskudd til færre ensembler. Ordningen er sjangermessig åpen for hele musikkfeltet, men har normalt få søkere fra pop/rock-feltet.

I tilskuddsordningen vurderes kunstnerisk verdi og utvikling ut fra hver enkelt sjangers egne premisser. Det legges derfor noe ulik vekt på ulike kvaliteter i de forskjellige sjangrene. For tradisjons- og verdensmusikkfeltet prioriteres å gi utviklingsmuligheter for tradisjonsfornyelse og utforskning av feltets nye uttrykksretninger, hybridisering o.l. – i den såkalte muntlige tradisjonen, mens det i jazz- og improvisasjonsfeltet er utviklingen av materiale og uttrykk i utøvende samspillprosesser som særlig prioriteres. I 2007 ble det gitt ensemblestøtte til både jazz og tradisjonsmusikk, men ikke til pop/rock. Ensembler innen pop/rock har fått tilskudd fra Turné- og arrangørstøtte for rock og populærmusikk.

I 2007 ble 18,6 mill. kroner fordelt på 109 ensembler. Antall søkere var 163 i 2007. For 2008 er det avsatt 15,2 mill. kroner til tilskuddsordningen for musikkensembler. Tilskuddsordningen for musikkensembler fikk en realøkning med 1,5 mill. kroner i 2008 ved at tilskudd til fire ensembler ble overført fra tilskuddsordningen for musikkensembler og gitt som faste tilskudd over kap. 323 Musikkformål, post 78 Ymse faste tiltak fra 2008.

4.3.3.3 Innkjøpsordningen for fonogram

Hovedmålgruppen for innkjøpsordning for norske fonogram er norske utøvere og komponister i alle sjangre. Innkjøpsordningen innebærer at det årlig kjøpes inn et utvalg av årets fonogramutgivelser. Disse sendes ut til biblioteker, utdanningsinstitusjoner, kulturskoler og lignende i Norge, som har nytte av fonogrammene i sin virksomhet og som kan gjøre musikken tilgjengelig for et bredere publikum. I tillegg går en andel av de innkjøpte

fonogrammene til promotering og formidling av norsk musikk i utlandet. Formålet med innkjøpsordningen er å øke kjennskapen til og spredningen av norske fonogrammer, og å stimulere til et mangfoldig og kreativt musikkproduksjonsmiljø. Et vesentlig krav i ordningen har vært at utgiveren av fonogrammet må være norsk. Da flere interessante CD-utgivelser med norsk musikk utgis av andre lands plateselskaper, har man de senere årene også inkludert utgivelser av norsk musikk innspilt på utenlandske selskaper. Fonogrammene kjøpes inn i 580 eksemplarer, hvorav 442 gis til mottakere i Norge og resten (138) fordeles utenlands.

I 1985 hadde ordningen en ramme på 2 mill. kroner, der 1,7 mill. kroner ble brukt til å kjøpe inn 56 utgivelser i 550 eksemplarer. I 2007 var rammebevilgningen 11,9 mill. kroner, der vel 10,5 mill. kroner finansierte innkjøp av 157 utgivelser i 462 eller 582 eksemplarer. Antall eksemplarer varierer siden ikke alle norskspråklige utgivelser blir distribuert til alle utenlandske mottakere. Fonogrammene som kjøpes inn har noe ulik pris, avhengig av fonogrammens produksjonskostnader, men gjennomsnittlig ligger kostnadene for hvert innkjøp i dag rundt 75 000 kroner. Antall søkere var 620 i 2007.

Det er de rytmiske sjangrene som dominerer innkjøpsordningen. 114 av 157, det vil si ca. 73 pst. av innkjøpene, tilhører kategoriene jazz/ improvisasjonsmusikk, populærmusikk eller tradisjons- og folkemusikk. De fleste søknadene kommer også fra disse sjangrene.

For 2008 er det avsatt 13,4 mill. kroner til innkjøpsordningen for nye, norske fonogrammer.

4.3.3.4 Tilskuddsordningen for musikkfestivaler

Formålet med tilskuddet til musikkfestivaler er å sørge for at det finnes et mangfold av festivaler innen alle sjangre over hele landet, og å bidra til at musikkfestivaler på et høyt kunstnerisk og profesjonelt nivå kan opprettholdes og utvikles. Ordningen har også som mål å gjøre musikk av høy kvalitet tilgjengelig for flest mulig, å stimulere til kunstnerisk fornyelse og utvikling ved å ta vare på, formidle og videreutvikle musikktradisjoner i Norge, å fremme bruken av samtidsmusikk og musikk for barn og unge, samt å stimulere til nyskaping innenfor formidling. Hovedmålgruppen er festivaler innen alle musikksjangre.

Ordningen gir bare tilskudd til musikkfestivaler av minst to dagers varighet, og som arrangeres årlig eller annethvert år. Kulturrådet prioriterer festivaler som har offentlige konserter som sitt primære virkeområde, og som har et styre som er

Tabell 4.3 Festivalstøtte fordelt på sjanger 2007 og 2008

	2007	2008
Tradisjonsmusikk/ folkemusikk	3 mill. kroner	3,5 mill. kroner
Jazz	8,3 mill. kroner	8,7 mill. kroner
Populærmusikk	5,9 mill. kroner	6,2 mill. kroner

Kilde: Norsk kulturråd

ansvarlig for drift og en organisasjon som sikrer kontinuitet. Ordningen har vokst i omfang fra 72 søknader, 41 bevilgninger og en budsjettamme på 21,6 mill. kroner i 2001, til 145 søknader, 79 bevilgninger og 27,7 mill. kroner til fordeling i 2008. I tillegg har en rekke større festivaler som tidligere mottok støtte innenfor rammene av denne ordningen, blitt overført til andre poster i statsbudsjettet, slik at den reelle økningen i festivalstøtten er større enn disse tallene tilsier.

Tabell 4.3 viser den sjangermessige fordeling av festivalstøtten i 2007 og 2008. Jf. også tabell 4.1 Tiltak og ordninger innen rytmisk musikk som får statlig tilskudd i 2008.

4.3.3.5 Bestillingsverk

Norsk kulturråd gir tilskudd til utvikling av nytt musikkrepertoar gjennom ordningen for bestillingsverk. Hovedmålgruppen er komponister innen alle sjangre. Den overordnede målsettingen er å støtte den skapende delen av norsk musikkliv ved å stimulere til mangfold og nyskapende virksomhet, og å legge til rette for repertoarutvikling for et bredt og variert spekter av musikkinstitusjoner, organisasjoner, ensembler og utøvere, samt scener og formidlingsarenaer i norsk musikkliv. I vurderingen av søknadene legges det vekt på kvalitet, kompleksitet, verkets potensial for gjenbruk, samt at komposisjonen framføres og gjøres tilgjengelig for flest mulig. Utøvere og ensembler som har mye nyskrevet musikk på repertoaret, og som ønsker å utvikle sin kunstneriske profil og kvalitet, prioriteres.

Tilskudd til bestillingsverk er hovedsakelig tenkt som en fullfinansieringsordning og tar utgangspunkt i Norsk Komponistforenings anbefalte minstesatser for bestilling av musikkverk. Disse er beregnet på komposisjonsmusikk innenfor en klassisk tradisjon der musikken er gjennomkomponert og utskrevet i fullt partitur med tilhørende enkeltstemmer. Satsene er derfor ikke direkte overførbare til andre sjangrer, noe som også gjenspeiles i bevilgningene som gis.

Bestillingsverkordningen har i lang tid nærmest vært forbeholdt den klassiske musikktradi-

sjonen/ kunstmusikken, men den økende profesjonaliseringen som har skjedd – spesielt innenfor jazz og tradisjonsmusikk – har gjort at det er vokst frem en rekke festivaler og arrangører også i andre sjangrer/blandingssjangre med behov for støtte til bestillingsverk.

I 1997 var den totale bevilgningsrammen til bestillingsverk i underkant av 1 mill. kroner. I 2000 ble hele ordningen lagt til Kulturrådet. Det totale tilskuddet økte da til 2,1 mill. kroner, og har også økt i de påfølgende årene. I 2007 ble det i statsbudsjettet lagt inn 1 mill. kroner i øremerkede midler til bestillingsverk, noe som innebar at det ble bevilget totalt 7 mill. kroner fordelt på 111 prosjekter. Det var 273 søkere i 2007.

4.3.3.6 Turné- og arrangørstøtte for rock og populærmusikk

Hovedmålgruppene for Turné- og arrangørstøtte for rock og populærmusikk (TARP) er utøvere, grupper, managere, plateselskap og spillestedarrangører innen de populærmusikalske sjangrene. Ordningen har som formål å rekruttere nye aktører og å bidra til stabilitet og kvalitet i de rytmiske sjangrene. Både utøvere, grupper, managere, arrangører og plateselskaper kan søke om tilskudd til turneer og til mindre festivaler som faller utenfor festivalstøtten. Ordningen har tre typer tildelinger: 1) Innenlandsturné, 2) Utenlandsturné, og 3) Arrangørtilskudd (for festivaler og konsertarrangører).

I fordelingen av midler til innenlandsturneer vektlegges utøvernes kunstneriske kvaliteter og personlige uttrykk. Det tas også hensyn til om artisten står foran et kommersielt gjennombrudd eller har behov for støtte til å befeste sin posisjon og å videreføre sitt markedspotensial. Det legges dessuten vekt på behovet for å støtte opp om regionale artister, og det gis støtte til landsdelsturneer så vel som til norgesturneer.

I fordelingen av midler til utenlandsturneer vektlegges hvorvidt utøveren allerede har markert seg internasjonalt eller har opparbeidet et nettverk som kan bidra positivt til gjennomføringen av tur-

neen. Det vurderes også om støtten anses som viktig for at artisten skal kunne befeste sin posisjon i markedet. Artister som allerede er internasjonalt etablert, men som ønsker å utvide karrieren mot nye geografiske områder, prioriteres også.

Støtte til arrangører og festivaler fordeles med henblikk på kunstnerisk kvalitet og geografiske hensyn, og arrangører som ivaretar det lokale musikklivet og som samtidig presenterer artister på et høyt nivå, prioriteres. Det tas også hensyn til sjangerspredning og behovet for å støtte arrangører som bidrar til at rock- og populærmusikk har gode scener spredt over hele landet.

Søkerne på arrangørfeltet er konsertforeninger, etablerte og uetablerte spillestedsklubber og studentforeninger, og det søkes primært støtte til ukentlige eller månedlige konserter/serier med band og artister innenfor rock, pop, blues, metal, house, viserock og lignende. I vurderingen av arrangørsøknadene legges det vekt på programmering, og søkere med et godt gjennomarbeidet program og et realistisk ambisjonsnivå, prioriteres.

Tilskuddet til arrangører og festivaler utgjør 36,5 pst. av TARPs totale bevilgning i 2007.

For 2007 hadde Turné- og arrangørstøtte for rock og populærmusikk en tildelingsramme på 7,7 mill. kroner. Totalt søknadsbeløp var ca. 24 mill. kroner fordelt på 423 søknader. For 2008 er det avsatt 9 mill. kroner til Turné- og arrangørstøtte for rock og populærmusikk.

4.3.3.7 Andre tilskuddsordninger

Prosjektstøtte

Norsk kulturråd gir også tilskudd til en rekke spesielle tiltak og prosjekter på musikkområdet som har tilknytning til Kulturrådets øvrige arbeids- og satsingsområder. Det legges vekt på å bidra til nyskapende prosjekter og forsøksordninger i musikkfeltet, samt å verne og tilgjengeliggjøre musikkhistorien i Norge gjennom å støtte ulike dokumentasjons- og formidlingsprosjekter. I 2007 ble det bevilget 3,1 mill. kroner i prosjekttilskudd hvorav 535 000 kroner til rytmisk musikk.

Fonogramstøtte

Formålet med tilskudd til fonogramproduksjon er først og fremst å bidra til å sikre tilgjengeligheten av utgivelser av komposisjonsmusikk, og til innspillinger og «historiske opptak» som kan dokumentere utøvetradisjoner i Norge, herunder norsk folkemusikk. Fonogramstøtteordningen begrenser seg i hovedsak til tre bestemte områder: 1) klassikerstøtte (innspillinger av nyere kompo-

nerste musikkverk eller andre verk som det av kulturhistoriske grunner er viktig å dokumentere), 2) innspillingsprosjekter for barn og unge, og 3) innspillinger som dokumenterer utøvetradisjoner i Norge.

Innenfor det rytmiske feltet er det i hovedsak tradisjonsmusikken som mottar innstillingstøtte. Tradisjonsmusikk innenfor det flerkulturelle feltet faller også innenfor denne avgrensningen.

I 2007 ble det gitt støtte til 15 innspillingsprosjekter med tradisjonsmusikk over en samlet tildeling på 560 000 kroner. Det gis også noe støtte til jazz/- pop-/ rock-/ vise- dokumentasjonsutgivelser, men det er få søknader i denne kategorien.

Mangfoldstiltak

I 2007 ble om lag 2,1 mill. kroner fordelt til 27 prosjekter med en mangfoldsdimensjon. Tilskudd ble gitt til konserter, festivaler, turneer og innspillinger, og sjangermessig fordelte tiltakene seg til populærmusikk/rytmisk musikk, verdensmusikk/internasjonal populærmusikk, eller rytmisk tradisjonsmusikk/folkemusikk. I Mangfoldsåret 2008 er ytterligere 3 mill. kroner avsatt til dette formålet.

4.4 Statens stipend og garantiinntekter for kunstnere

Bevilgningen til kunstnerstipend og garantiinntekter over kap. 321 Kunstnerformål, postene 73 Kunstnerstipend og 74 Garantiinntekt for 2008 er til sammen tilnærmet på 193 mill. kroner. Kunstnerstipendene og garantiinntektene deles ut av Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere (utvalget) etter innstilling fra 23 komiteer oppnevnt av kunstnerorganisasjonene og 1 komité oppnevnt av utvalget selv. Utvalget består av fem personer, hvorav tre personer inkludert lederen oppnevnes av staten og to personer oppnevnes av kunstnerorganisasjonene.

Ordningen omfatter følgende fem stipendtyper til enkeltkunstnere:

1. Arbeidsstipend (fra 1 til 5 år)
2. Arbeidsstipend til yngre/nyetablerte kunstnere (fra 1 til 3 år)
3. Diversestipend
4. Stipend til eldre fortjente kunstnere
5. Garantiinntekt

Et arbeidsstipend er for 2008 på 176 000 kroner per år og garantiinntekten tilsvarer ltr. 1 i statens regulativ. Stipend til eldre fortjente kunstnere er på

20 000 kroner årlig og diversestipendene varierer i størrelse etter formål med søknaden.

Formålet med kunstnerstipendene er å gi skapende og utøvende kunstnere mulighet til å være kunstnerisk aktive og å gi unge kunstnere hjelp til å komme i gang med sin kunstneriske karriere. Ved behandlingen av stipendsøknadene skal det kun legges vekt på kunstnerisk aktivitet og kvalitet, og det skal ikke tas hensyn til søkerens inntekt, medlemskap i kunstnerorganisasjoner, kjønn eller religiøs eller politisk oppfatning. I 2008 har utvalget tildelt totalt 195 ledige arbeidsstipend og arbeidsstipend for yngre /nyetablerte kunstnere av i alt 388 slike stipend. Det ble tildelt 32 ledige garantiinntekter av i alt 507 garantiinntekter, og 20 ledige stipend til eldre fortjente kunstnere av i alt 281. I tillegg er det fordelt vel 13,2 mill. kroner til diversestipend.

Fordelingen av midler til de ulike kunstnergrupper/komiteer beslutes av departementet etter samråd med utvalget og kunstnerorganisasjonene. Hoveddelen av de statlige stipendene går til billedkunst og litteratur. Kun fire av de 24 komiteene som innstiller til utvalget omhandler musikkområdet: a) musikere/sangere/dirigenter, b) komponister, c) populærkomponister, og d) folkekunstnere. For 2008 utgjør dette til sammen 64 arbeidsstipend/arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere, 33 garantiinntekter og 2,3 mill. kroner i diversestipend.

For musikkfeltet er fordelingen for 2008 slik:

- a) Musikere/sangere/dirigenter (alle sjangrer): 20 arbeidsstipend, 11 arbeidsstipend for yngre, 1,5 mill fra diversestipend, og i alt 20 garantiinntekter.
- b) Komponister (primært til kunstmusikk, men også til noen jazzkomponister): 9 arbeidsstipend, 4 arbeidsstipend for yngre, 383 000 kroner fra diversestipend, og i alt 12 garantiinntekter.
- c) Populærkomponister: 10 arbeidsstipend, 4 arbeidsstipend for yngre, 611 000 kroner fra diversestipend og i alt 1 garantiinntekt.
- d) Folkekunstnere (også andre enn musikere): 4 arbeidsstipend, 2 arbeidsstipend for yngre, 204 000 kroner fra diversestipend og ingen garantiinntekter.

Det registreres i utgangspunktet ikke for sjanger i noen av stipendkategoriene, og det er derfor vanskelig å gi en presis oversikt over antall tildelinger i de ulike sjangrene. De fire nevnte komiteene innstiller i større eller mindre grad midler til rytmisk musikk. Erfaringsmessig gis det noe færre tildelinger til rytmisk musikk i kategori b, komponister,

men det er nærliggende å tro at både kategori c og d nesten utelukkende gis til de rytmiske sjangrene. Jf. også omtale under kapittel 3.2. *Utøvernes økonomi*.

I tillegg til den statlige stipend- og garantiinntektsordningen ble det i 2002 innført en ordning med stipend basert på gjennomført kunstutdanning, et stipend som gis til nyutdannede kunstnere fortrinnsvis innenfor billedkunst, kunsthåndverk, komposisjon, vokalutøvelse med mer. Innenfor musikkfeltet er det kun diplomutdannelsen innenfor kunstretningene vokal/orkesterledelse/komposisjon ved Norges Musikkhøgskole, samt operautdannelsen ved Kunsthøgskolen i Oslo, som faller inn under ordningen. Ved disse studiene går det svært få utøvere og vanligvis er ingen av dem fra de rytmiske sjangrene.

4.5 Fond for lyd og bilde

Fond for lyd og bilde er opprettet for å gi rimelig godtgjørelse til norske rettighetshavere for den lovlige kopieringen til privat bruk som skjer fra videogrammer og fonogrammer, og å fremme produksjon og formidling av innspillinger i lyd og/eller bilde. Bevilgningen til Fond for lyd og bilde for 2008 er på vel 26 mill. kroner. Fondsmidlene benyttes i all hovedsak til tilskudd til prosjekter etter søknad fra de målgrupper som fondet er rettet mot; opphavsrettshavere, utøvende kunstnere og produsenter, og tilskuddene fordeles etter tilrådning fra fagutvalg innenfor forskjellige sektorer. Totalt antall søknader til fondet i 2007 var 3 061.

Fondet har et styre på sju personer. Styreleder oppnevnes på fritt grunnlag av departementet, og de andre styremedlemmene oppnevnes etter forslag fra rettighetshaverorganisasjonene. De ulike fagutvalgene oppnevnes av styret, også etter forslag fra rettighetshaverorganisasjonene. Styret fattar sine vedtak om tilskudd på bakgrunn av innstillingene fra fagutvalgene, med unntak for 13,4 pst. av den årlige bevilgningen som er avsatt til fri disposisjon for styret.

Midlene til de ulike fagutvalgene er fordelt slik: a) fonogramproduksjon 28,5 pst. b) scene 13,5 pst. (dans, teater, musikkteater), c) musikk 18 pst. (turné, konsert, komponering), d) tekst 8 pst. og e) film/video 32 pst.

De rytmiske musikk sjangrene dekkes hovedsakelig gjennom kategori a) fonogramproduksjon og kategori c) musikk. I kategorien fonogramproduksjon (alle sjangrer) ble 6,6 mill. kroner fordelt på 119 prosjekter i 2007. I kategorien musikk (alle sjangrer) ble om lag 4,2 mill. kroner fordelt på 132

prosjekter. En vesentlig del av tildelingene fra disse kategoriene går erfaringsmessig til rytmiske sjangre.

Avsetningen til styrets frie disposisjon brukes bl.a. til prosjekttilskudd og tiltak som ikke hører naturlig inn under noe fagutvalg. I 2007 ble om lag 73 pst. (kr 2 605 500) av styrets avsetning (kr 3 572 500) brukt til å styrke formidlingen av prosjekter som faller innenfor fondets virkeområde gjennom tilskudd til markedsføring av fonogrammer og kortfilm/dokumentarfilm og tilskudd til gjenopptakelse og spredning av sceneforestillinger.

4.6 Fond for utøvende kunstnere

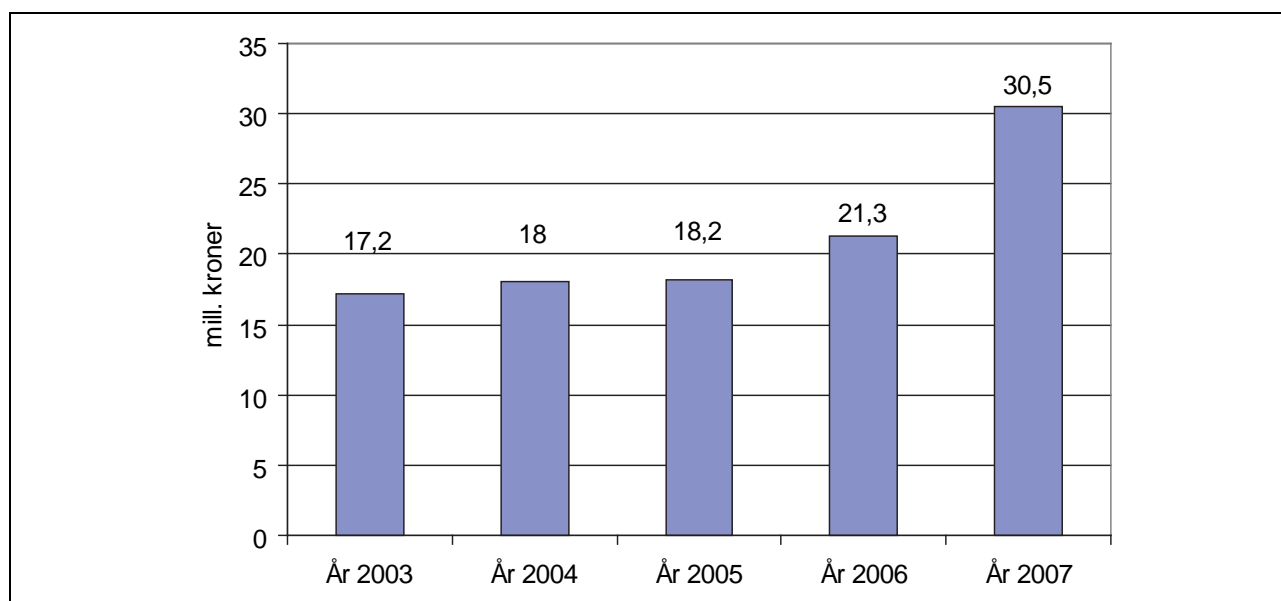
Ved lov nr. 4/1956 om avgift på offentlig framføring av utøvende kunstners prestasjoner mv. ble det lagt avgift på ervervsmessig bruk av lydopptak. Avgiftsmidlene gikk til Fond for utøvende kunstnere. Som følge av senere innførte individuelle vederlagsordninger får fondet i dag kun inntekter fra avgift på offentlig fremføring som ikke er vederlagspliktig etter åndsverkloven. Gramo krever inn både vederlag og avgift, og viderefordeler avgiften til fondet. I 2007 ble det fordelt ca. 30,5 mill. kroner fra fondet.

Fondets styre består av sju medlemmer oppnevnt av departementet, herunder styreleder og nestleder. Styrets leder oppnevnes på fritt grunnlag. Som øvrige styremedlemmer oppnevnes fem medlemmer som representerer de utøvende kunst-

ner og ett medlem som representerer produsent-siden.

Fondsloven definerer «utøvende kunstnere» som «musikere, sangere, skuespillere, dansere, sceneinstruktører, dirigenter og andre som gjennom sin kunst framfører åndsverk». Skapende kunstnere som komponister, forfattere, koreografer o.a. kan ikke søke personlig støtte eller stipend i Fondet. Støtten beregnes med utgangspunkt i søknad fra utøver, fra arrangør, produsent eller andre. Fondet har sju ulike støtteordninger: a) Innspilling av fonogram, b) Prosjektstøtte, c) Reise-støtte, d) Kurs-/ seminarvirksomhet, e) Stipend for videreutdanning, f) Orkester-/korpsstipend, og g) Stønad. Prosjektstøtten fra fondet gis som underskuddsgaranti. Ordningen kan dermed fungere motiverende i forhold til kunstnerisk interessante, men økonomisk risikofylte, prosjekt.

Fond for utøvende kunstnere har utarbeidet en sjangerfordelingsoversikt over søknader og tildelinger i de ulike stipendkategoriene de siste fem årene (2003–2007), jf. figur 4.2. I denne perioden er det totalt kommet inn 4 281 søknader i kategorien musikk, alle sjangre iberegnet. I musikkategorien er det i denne perioden søkt om i alt 168,9 mill. kroner og tildelt 24,5 mill. kroner. De siste fem årene er jazzfeltet blitt tildelt vel 4,6 mill. kroner fra fondets musikkmidler, rock har mottatt 2,7 mill. kroner, norsk folkemusikk/samisk musikk 1,9 mill. kroner, pop 1,6 mill. kroner, verdensmusikk 1,1 mill. kroner, metal 0,7 mill. kroner, elektronika 0,5 mill. kroner, blues 0,2 mill. kroner, hiphop /rap 0,1 mill. kroner, mens blandede sjangrer har mottatt 3,6 mill. kroner.

Figur 4.2 Totalt utdelte midler fra Fond for utøvende kunstnere i perioden 2003–2007 (i mill. kroner).

Innenfor fonogramstøtten er det totalt tildelt nesten 34,3 mill. kroner i perioden 2003–2007. Totalt har det kommet inn 4 351 søknader om støtte til innspillinger. I sjangeren jazz har det blitt bevilget 5,6 mill. kroner. Pop har mottatt 4,7 mill. kroner, rock 3,8 mill. kroner, folkemusikk 1,9 mill. kroner, elektronika 1,3 mill. kroner, verdensmusikk 1,0 mill. kroner, hiphop/rap 0,8 mill. kroner, metal 0,8 mill. kroner og blues 0,5 mill. kroner, mens blandingskategorien har fått 1 mill. kroner.

Fondet deler også ut priser til utøvere.

4.7 Sametinget – tilskudd til musikkformål

Statstilskudd bevilges over Kultur- og kirkedepartementets budsjett, kap. 320 Allmenne kulturformål, post 53 Samiske kulturformål og forvaltes av Sametinget. Formålet med tilskuddsordningen for musikk er å øke antallet tiltak innen samiske musikkuttrykk. Målgruppen for tilskuddsordningen er utgivere av samisk musikk, musikkutøvere og andre aktører som arbeider med samisk musikk. Innkomne søknader vurderes ut fra to hovedkriterier: Antall (tidligere) utgivelser av samisk musikk og antall gjennomførte samiske musikktiltak.

Tildelingsrammen for 2007 var 1,55 mill. kroner fordelt på 10 tildelinger. Samlet søknadssum var på ca. 6 mill. kroner fordelt på 35 søkere. For 2008 er avsetningen 1,9 mill. kroner.

Sametinget gir også tilskudd til musikkfestivaler. Formålet med tilskuddsordningen er å opprettholde og utvikle aktiviteten i eksisterende samiske festivaler som omfattes av det årlige budsjettvedtaket. Målgruppen er etablerte samiske festivaler. Tildelingsrammen for 2007 var 1,73 mill. kroner. Festivaler som fikk tilskudd i 2007 var Riddu Riu, Musikkfestivalen i Kautokeino, Markomeannu og Påskefestivalen i Karasjok. For 2008 er avsetningen 1,8 mill. kroner.

Bevilgningen til samiske kulturformål har blitt vesentlig styrket de senere år. Tiltak for samisk kultur vil også bli omtalt i en egen melding om samepolitikken.

4.8 Utenriksdepartementet

4.8.1 Innledning

Hovedmålsettingen med Utenriksdepartementets utenrikskulturelle arbeid er å skape arenaer og møteplasser som tilrettelegger for dialog, utveksling og samarbeid med andre land. Arbeidet skal

ha en verdi for norsk utenriks- og utviklingspolitikk ved at det støtter opp under definerte, norske interesser, og for norsk kulturliv ved å bidra til en bredere internasjonal kontaktflate og til å bringe kulturelle impulser tilbake til det norske samfunn.

Dette skjer blant annet gjennom stimulering av interesse for norsk musikk gjennom utenriksstasjonenes arbeid, og nettverksbygging overfor internasjonale musikkansmeldere, festivalarrangører og andre aktører. Årlig inviteres et hundretalls utenlandske musikkjournalister og festivalarrangører til ulike musikkmonstringer og -festivaler i Norge. Dette leder til et økende antall oppdrag for profesjonelle norske utøvere i utlandet på kommersiell basis.

Utenriksdepartementet har to søkbare støtteordninger for musikk – reisestøtteordningen for profesjonelle norske musikkutøvers opptredener i utlandet, og støtteordning for utvikling av musikkprosjekter med profesjonelle musikere i land i sør. MIC Norsk musikkinformasjon forvalter disse støtteordningene på vegne av Utenriksdepartementet. MIC Norsk Musikkinformasjon mottar totalt 100 000 kroner i administrasjonsgodtgjørelse for å forvalte midler fra ordningene, noe som utgjør 4,5 pst. av den totale budsjettammen.

Begge ordningene omfatter alle musikkjangre, og det legges vekt på sjangerbredde i tildelingene. Midlene fordeles gjennom et fagutvalg hvor alle musikkjangrene er representert.

4.8.2 Reisestøtteordning for profesjonelle norske musikers offentlige konserter i utlandet

Formålet er å yte støtte til reise- og oppholdskostnader i forbindelse med profesjonelle, norske musikers offentlige konserter i utlandet. Hovedmålgruppe er profesjonelle frilans- musikere og band/ensembler. Tildelingsrammen var i 2007 på 1,6 mill. kroner. Dette er økt til 2 mill. kroner fra 2008. Samlet søknadssum var på ca. 11,7 mill. kroner for alle sjangre i 2007.

Denne ordningen finansieres over programområde 02 Utenriksforvaltning, kap 115 Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål.

4.8.3 Støtteordning for musikk samarbeid med land i sør.

Hovedmålgruppe er profesjonelle aktører i kulturlivet i Norge som samarbeider om utvikling av musikkprosjekter med profesjonelle musikere i land i sør. Tildelingsrammen for 2007 var 500 000 kroner. Dette er økt til 700 000 kroner fra 2008.

Samlet søknadssum var på ca. 3,0 mill. kroner. For perioden 2002–2007 er om lag 77 pst. av midlene bevilget til rytmisk musikk.

Denne ordningen finansieres over programområde 03 Internasjonal bistand, kap. 160 Sivilt samfunn og demokratiutvikling.

4.9 Midler som fordeles av sjangerorganisasjonene

4.9.1 Jazz

Norsk jazzforum

Norsk jazzforum fordeler tilskudd i hovedsak innenfor rammene av fire ordninger:

Ad hoc-tilskudd:

Hovedmålgruppe er musikere, arrangører og storband som er medlemmer i Norsk jazzforum. Støtte gis som toppfinansiering av prosjekter, noe som innebærer at tilskuddene sjelden utgjør mer enn 10–20 pst. av prosjektenes totale budsjett. I 2007 ble det avsatt 2,1 mill. kroner til formålet. Samlet søknadssum var på om lag 6 mill. kroner. Antallet søkere var 382. Midlene ble fordelt til 250 prosjekter i 2007.

Klubbstøtte:

Medlemsklubber gis tilskudd i form av et generelt driftsstøttebeløp som deles ut hvert halvår på bakgrunn av en aktivitetsrapport. I 2007 var antallet medlemsklubber totalt 69, hvorav 65 mottok tilskudd med totalt 1 935 000 kroner.

Stipend:

Hovedmålgruppe er enkeltmusikere og band som er medlem i Norsk jazzforum.

Hvert år deler Norsk jazzforum ut mellom 15 og 25 stipender i størrelsesorden 10 000–15 000 kroner til enkeltmusikere og til band. Stipendenes formål er å bidra til at profesjonelle jazzmusikere får frihet til å fordype seg i sin kunst, enten via øving eller videreutdanning. Tildelingsrammen for 2007 var på 235 000 kroner. Antall søkere til ordningen var 185 og antall tildelinger 19.

Frifond:

Hovedmålgruppe er unge jazzmusikere 13–26 år som er medlem av Norsk jazzforum.

Norsk jazzforum fordeler også en viss andel av Frifondmidler fra Norsk musikkråd. Tildelings-

ramme for 2007 var 329 000 kroner. Det ble til sammen gitt 46 tilskudd.

I tillegg til de fire hovedstøtteordningene er formidlingsavdelingen i Norsk jazzforum også ansvarlig for noen turnéproduksjoner og enkeltprosjekter, både alene og i samarbeid med andre produksjonsmiljøer. Norsk jazzforum har også inngått et nærmere samarbeid med Rikskonsertene og produksjonsmiljøer i Norden om konserter i Norge og i utlandet.

De regionale jazzsentrene

Fire regionale jazzsentre: Vestnorsk, Midtnorsk, Østnorsk og Sørnorsk jazzsenter mottar statstilskudd over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd. I tillegg kommer Nordnorsk jazzsenter som er en del av Landsdelmusikerordningen for Nord-Norge, kap. 323 Musikkformål, post 74 Landsdelmusikere i Nord-Norge. Alle de fem jazzsentrene gir tilskudd til ulike prosjekter.

Vestnorsk jazzsenter:

Vestnorsk jazzsenter tildeler også midler i form av driftsstøtte til klubber i regionen, til ad hoc – prosjekter og til musikerinitierte prosjekter. Tilskudd til lokale arrangører utgjorde 1,9 mill. kroner i 2007 og tilskudd til musikere 960 000 kroner.

Midtnorsk jazzsenter:

Midtnorsk jazzsenter gir tilskudd til musikere og arrangører i Trondheim og de tre midtnorske fylkene Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. Tilskudd til lokale arrangører utgjorde 1,2 mill. kroner i 2007 og ble fordelt mellom hovedscenen i Trondheim, tilskudd til regionale jazzklubber og diverse prosjekttilskudd. Tilskudd til musikere på 1,7 mill. kroner ble fordelt på Trondheim jazzorkester, Trondheim voices og Midtnorsk Ungdomsstorband.

Østnorsk jazzsenter:

Østnorsk jazzsenter fordelte i 2007 1 216 000 kroner i arrangørstøtte til 31 jazzarrangører på Østlandet (Østfold, Akershus, Oslo, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold og Telemark), hvorav 553 000 kroner til Konsertforeningen Blå i Oslo. I tillegg har Østnorsk jazzsenter i 2007 fordelt 298 000 kroner i arrangørstøtte.

Sørnorsk jazzsenter:

Sørnorsk jazzsenter gir tilskudd til musikere og arrangører i Aust- og Vest-Agder. Det kan søkes støtte ut fra fire kategorier: 1) ad hoc-støtte, 2) klubb- og konsertstøtte for jazzklubber, 3) tilskudd til jazzfestivaler, og 4) tilskudd til pedagogiske tiltak. I 2007 ble det bevilget 18 000 kroner i Ad hoc-støtte til musikere, 163 000 kroner til jazzklubbene og 40 000 kroner til jazzfestivaler. I tillegg ble det gitt tilskudd til Rytmask sommerskole.

Nordnorsk jazzsenter:

Det gis støtte til lokale arrangører og musikere i fylkene Nordland, Troms og Finmark. Nordnorsk jazzsenter fordeler tilskudd innenfor to kategorier: 1) Ad hoc-tilskudd til ulike turneer og prosjekter som kan søkes av musikere og band, og 2) Prosjektstøtte, som er ment å skulle subsidiere arrangører som setter i gang «nye og spennende prosjekter». I 2007 utgjorde Ad hoc-støtten 134 000 kroner og prosjektstøtten 63 000 kroner. I tillegg til dette kommer driftstøtte til hoved- og fylkescener, samt honorartilskudd til musikere på 631 000 kroner til turnévirsomhet.

4.9.2 Folkemusikk*Landslaget for spelemenn*

Landlaget for Spelemenn fordeler tilskudd fra tre ordninger:

Norsk folkemusikkfond:

Landslaget for Spelemenn, i samarbeid med NRK, administrerer og finansierer Norsk folkemusikkfond. Bidraget fra LfS innebærer at det avsettes 15 kroner til fondet av kontingenten fra alle voksne medlemmer, mens NRK bidrar ved årlig å gi en sum tilsvarende reprisehonoraret til utøvere som ikke lenger er i live og som ikke har etterlatte som skal godskrives et slikt honorar. Hovedmålgruppen er enkeltpersoner, grupper og spill-/danselag som tilegner seg/viderefører særlig verdifulle folkemusikktradisjoner. Det ble overført 70 605 kroner fra Landslaget til fondet for 2007. Fondsmidlene blir fordelt av et eget styre til ulike tiltak etter søknad.

Frifond:

Målgruppen er medlemslag der minimum 1/3 av medlemmene er under 26 år, eller lag som setter i gang tiltak der deltagerne er under 26 år. Det ble i

2007 fordelt 412 293 kroner. Tilskuddet gis som generell driftsstøtte, eller som tilskudd til lokale aktiviteter eller prosjekter.

Andre midler:

Hovedmålgruppe er medlemslag som ønsker å gjennomføre særskilte opplæringstiltak. Det ble i 2007 fordelt 56 000 kroner. Formålet er å styrke rekrutteringen til folkemusikk og dans.

Rådet for folkemusikk og folkedans

Rådet for folkemusikk og folkedans fordeler tiltaksmidler/arbeidsstipend og formidlingsstøtte.

Tiltaksmidler/Arbeidsstipend:

Hovedmålgruppe er ulike aktører/utøvere i folkemusikk/folkedansfeltet. Tildelingsrammen for 2007 var 725 000 kroner. Samlet søknadssum var 4,1 mill. kroner.

Tiltaksmidler fordeles primært til feltarbeid, opplæring, lydfesting, publisering og lignende. Arbeidsstipend er en utvidelse av tiltaksmidlene og fordeles som lønn til aktører/utøvere. Arbeidsstipendene sees som en forlengelse av tiltaksmidlene.

Formidlingsstøtte:

Hovedmålgruppe er utøvere innen folkemusikk og folkedans. Tildelingsrammen for 2007 var 500 000 kroner. Gjennom formidlingsstøtten gis støtte til turneer, konserter, forestillinger, programutvikling, innstudering og lignende innenfor folkemusikkfeltet. Normalt er stipendbeløpene i denne kategorien 10 000–20 000 kroner. Antall søknader totalt var 78, og det totale søknadsbeløpet var 1,7 mill. kroner.

4.9.3 Pop og rock*Norsk Rockforbund*

Norsk Rockforbund fordeler midler til klubbstøtte og Frifondmidler fra Norsk musikkråd, midler til opplæringstiltak og interne midler gjennom en traineeordning.

Klubbstøtteordningen:

Hovedmålgruppe er klubber, spillesteder og arrangører over hele landet, innenfor rock og beslektede musikkformer. Klubbstøtten er en forsøksordning etablert i 2007. Tildelingsrammen for 2007 var

1 mill. kroner. I 2008 er det avsatt 1 043 000 kroner over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd.

Tilskuddet fordeles med bakgrunn i klubbenes program/profil og deres oppnådde resultater de siste årene. Hensikten med ordningen er tilskudd til uetablerte og nyskapende uttrykk, artister og sjangre. Tilskudd kan gis til klubber uavhengig av medlemskap i Norsk Rockforbund, og hver klubb kan maksimalt motta 50 000 kroner pr. år. 57 klubber mottok støtte for 2007.

Frifond:

Norsk Rockforbund fordeler Frifondsmidler fra Norsk musikkråd blant annet til konsertprosjekter og opplæringstiltak. Hovedmålgruppe er alle frivillige medlemmer i Norsk Rockforbund som kan dokumentere at 1/3 av medlemmene i organisasjonen er under 26 år. Tildelingsrammen for 2007 var 1 183 837 kroner. Norsk Rockforbund mottok 102 søknader og 94 prosjekter fikk tilskudd.

Midlene ble brukt til følgende prosjekter: Den største delen har gått til gjennomføring av konsertserier/festivaler, ungdoms/rusfrie konserter, kompetanseheving av frivillige, markedsføring og samarbeidsprosjekt.

Andre ordninger:

Norsk Rockforbund mottar statlig tilskudd til opplæringstiltak med 1 mill. kroner over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd – tilskudd til landsomfattende musikkorganisasjoner. Norsk Rockforbund fordeler også tilskudd gjennom en «trainéordning» som skal stimulere til at medlemmer besøker andre festivaler/arrangører og dermed drar nytte av andre medlemmers erfaringer. Trainéordningen har hatt en total ramme på ca. 20 000 kroner de seneste årene.

Norgesnett

Norgesnett er en utleieordning for profesjonelt sceneutstyr til rytmisk musikk. I dag har Norgesnett 25 tilknyttede kommersielle og/eller profesjonelle spillesteder. Hovedmålet med opprettelsen av et spillestednettverk var å ruste opp scener over hele landet med profesjonelt lyd- og lysutstyr, med den overordnede hensikten å redusere turné-kostnadene for band, grupper og artister. Norgesnett har ingen søknadsfrist, men behandler søknader gjennom hele året.

Utstyr som ikke lenger holder den tekniske standarden som forventes på spillestedene i nettverket, blir i stor utstrekning forsøkt gjenbrukt gjennom andre aktører, blant annet gjennom Musikkverkstedsordningen som fordeles av Norsk Musikkråd.

I 2007 utgjorde statstilskuddet 7,2 mill. kroner under kap. 320 allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd. For 2008 er tilskuddet 7,5 mill. kroner. Leieinntektene for 2007 var 2,4 mill. kroner.

4.10 Tilskuddsordninger for vekstlag, amatørvirksomhet og voksenopplæring

4.10.1 Musikkverkstedsordningen

Musikkverkstedsordningen er en tilskuddsordning for aktiviteter innenfor sjangrene jazz, rock, folkemusikk og verdensmusikk. Formålet med ordningen er å støtte virksomheter som styrker og videreutvikler aktivitet, utøvelse og kvalitet innenfor de nevnte sjangrene. De fleste av midlene som fordeles gjennom Musikkverkstedsordningen gis til utstyr i øvings- og fremføringslokaler, til opplæring og kortere kurs, til bygningsmessig tilrettelegging og til ikke-personlige instrumenter. I søknadsbehandlingen tas det hensyn til søkerens kjønn, alder, tidligere tildelinger og til geografisk lokalisering. Et flertall av søkerne går igjen fra år til år, og særlig er dette tilfellet for jazz- og folkemusikksjangrene.

Hovedmålgruppen er ikke-kommersielle og ikke-profesjonelle aktiviteter/miljøer innenfor rytmisk musikk, med minst 10–15 deltagere.

Musikkverkstedsordningen har de senere årene fått en betydelig økt økonomisk ramme, noe som i stor grad skyldes øremerkede midler til bygging og utbedring av øvingslokaler. Midler gis også til bygging av «Musikkbingen» (tidligere «Det plutselige øvelokalet»), en overomsmodell på 25 m² i en mobil dobbelcontainer. Det faglige ansvaret for MVO har styringsgruppen på fire personer, én for hver av sjangrene som ordningen omfatter (jazz, rock, folkemusikk og verdensmusikk). Styringsgruppen oppnevnes av styret i Norsk musikkråd for to år av gangen.

Tilskuddet bevilges fra Kultur- og kirkedepartementets budsjett over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd. Midlene utbetales som et rundsumtilskudd til Norsk musikkråd som fordeler midlene i tråd med formålet for midlene.

Tilskudd fordeles av sjangerutvalg for henholdsvis norsk og samisk folkemusikk, jazz, rock og verdensmusikk samt et utvalg for samarbeidstiltak.

I 2007 ble det bevilget 16,5 mill. kroner til Musikkverkstedsordningen. Kostnader til administrasjon dekkes innenfor bevilgningen. Det ble fordelt 14,8 mill. kroner til aktivitet. Samlet søknadssum var 43 mill. kroner.

I 2008 er det bevilget vel 19 mill. kroner til dette formålet, hvorav 17 mill. kroner ble fordelt.

4.10.2 Frifond

Hovedmålgruppe er organisasjoner som er medlemmer av Norsk Musikkråd.

Norsk musikkråds andel av Frifondmidlene for 2007 utgjorde 38,4 mill. kroner, som fordeles mellom 15 av deres medlemsorganisasjoner. Dette tilskuddet er summen av to ulike bevilgningskilder; Stortingets bevilgning på 6,5 mill. kroner og overskuddet fra Norsk Tipping stipulert til kr 31,9 mill. for 2007.

Kriterier for tildeling av tilskudd fra Frifond musikk er at tiltaket må: 1) være demokratisk oppbygd, 2) ha et allmenntilgjort siktemål, 3) ha kulturaktivitet som del av sin virksomhet, 4) arbeide for og med barn og unge under 26 år, 5) arbeide i lokalmiljøet/aktiviteten det søkes støtte til må foregå lokalt, 6) ha minimum 1/3 av medlemmene under 26 år. Det var totalt nærmere 2200 søkere til Frifond musikk i 2007. Interesseorganisasjonene har anledning til å ta ut en viss andel av tildelingsbeløpet til administrasjon. De samlede gjennomsnittlige administrasjonskostnadene for Frifond i 2007 var i overkant av 5 pst.

4.10.3 Musikkens studieforbunds voksenopplæringsmidler

Musikkens studieforbund får tilskudd til opplæring fra Kunnskapsdepartementets budsjett over kap 254 Tilskudd til Voksenopplæring, post 70 Tilskudd til studieforbund. Studieforbundet bestemmer selv hvor mye av tilskuddet som skal gå til opplæring og hvor mye som skal gå til administrasjon. Resten fordeles som tilskudd til opplæringsvirksomheten i medlemsorganisasjonene, deres lag og til kurs i regi av fylkesmusikkrådene.

Tilskuddet til Musikkens Studieforbund avsetning til opplæringsvirksomhet var i 2007 var på 10,9 mill. kroner hvorav tilskuddet til de rytmiske organisasjonene Aksjon kvinne kultur nettverk (AKKS), Landslaget for Spelemenn, Norsk Rockforbund, Norsk jazzforum, Norsk Viseforum og

Tabell 4.4 Tilskudd til voksenopplæring 2007

	i 1000 kroner
AKKS	167
Landslaget for Spelemenn	492
Norsk Rockforbund	211
Norsk jazzforum	765
Norsk Viseforbund	31
BandOrg	540
Totalt	2206

bandORG til sammen utgjorde 2,2 mill. kroner eller 20 pst.

Voksenopplæringsmidlene ble fordelt slik:

4.11 Andre støtteordninger

Det finnes også enkelte andre statlige støtteordninger der også tiltak og utøvere av rytmisk musikk kan søke. Blant de viktigste er:

4.11.1 Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner

Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) gir årlig tilskudd til utprøving av nye tiltak og prosjekter innenfor barne- og ungdomsarbeid i sine medlemsorganisasjoner.

Dette er en prosjektstøtteordning finansiert over Kultur- og kirke departementets budsjett der formålet er å styrke kulturarbeidet i de frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene. Tilskuddet for 2008 er på 2,4 mill. kroner og bevilges over Kultur- og kirke departementets budsjett over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 78 Ymse faste tiltak.

4.11.2 Festspillene i Nord-Norges

Stipend til unge, uetablerte kunstnere under 30 år:

Som et ledd i sin programutvikling deler Festspillene i Nord-Norge (FINN) hvert år ut to «stipend» à kr 130.000 til unge kunstnere, primært under 30 år, som ønsker å lage et prosjekt med tilknytning til Nord-Norge. Alle sjangre og kunstformer kan søke, men nye ideer, vinklinger og prosjekter med eksperimentelle, sjangeroverskridende og internasjonale tilnitt blir prioritert. Prosjektet bør i tillegg være rettet mot et ungt publikum. Prosjektene tilbys premiere under FINN det påfølgende året.

Turnéstipend:

Fra 2008 fordeler Festspillene i Nord-Norge midler til frie profesjonelle grupper på bakgrunn av søknad. Turnévirkosomhet i de nordlige fylkene og turneer med grupper som har tilknytning til disse områdene blir prioritert. Hver tildeling er på 90.000 kroner.

Ad hoc-tilskudd:

Ad hoc-støtten er et prosjekttilskudd som tildeles fortløpende med inntil 30.000 kroner. Ordningen er ment som toppfinansiering av prosjekter. Hvert år fordeles det inntil 330.000 kroner fra denne ordningen.

Ordningene for Turnéstipend og Ad hoc-tilskudd er overført fra Landsdelmusikerordningen i Nord-Norge fra 2008.

Figur 5.1 Hallingkast.

Foto: Norsk senter for folkemusikk og folkedans

5 Løkenutvalgets delutredning om rytmisk musikk

5.1 Innledning

Kultur- og kirkedepartementet nedsatte 10. oktober 2007 et utvalg til å gjennomgå tilskuddsordningene innenfor kulturområdet, herunder en gjennomgang av tilskudd til rytmisk musikk. Utvalget skal legge fram sin utredning 1. juni 2008.

Av hensyn til departementets arbeid med en stortingsmelding om rytmisk musikk, ble utvalget bedt om å legge fram en separat vurdering av dette området.

Kapitlet omhandler den avgrensning utvalget legger til grunn for begrepet rytmisk musikk og utvalgets utdyping av sitt mandat, samt forhold utvalget vil komme tilbake til i sin endelige rapport. Kapittel 6.5. *Forslag* gir en oppsummering av utvalgets forslag.

5.1.1 Utvalgets mandat og sammensetning

«Over Kultur- og kirkedepartementets budsjett skjer tildeling av tilskudd dels av departementet, av underliggende instanser og dels av ikke-statlige virksomheter og organisasjoner.

Det skal nedsettes et utvalg som skal gjennomgå fordelingsmekanismene og fremme forslag som bidrar til følgende mål:

- legge til rette for nyskaping og utvikling
- redusere kostnadskrevende byråkrati og frigjøre ressurser til kunstnerisk virksomhet
- gi større ansvar og frihet til de enkelte institusjonene på kulturfeltet
- desentralisere og spre beslutninger og skjønnsutøvelse
- styrke prinsippet om armlengdes avstand mellom politikk og kunstfaglig skjønn
- bidra til større mulighet for innsyn i ulike beslutninger.

Utvalget skal i lys av ovenstående mål gå gjennom og vurdere:

- ansvars- og arbeidsdelingen for statlig støtte til kulturformål mellom Kultur- og kirkedepartementet, Norsk kulturråd, Fond for lyd og bilde, Statens kunstnerstipend og Rikskonsertene samt ikke-statlige virksomheter og organisasjoner som fordele tilskudd av statlige midler

- arbeidsorganisering og arbeidsmåter ved fordeling av tilskudd i Norsk kulturråd, Fond for lyd og bilde, Statens kunstnerstipend og Rikskonsertene (fordeling av midler til skolekonsertordningen) samt ikke-statlige virksomheter og organisasjoner som fordele tilskudd av statlige midler
- kravene til søknader og rapporter fra departementets og de øvrige virksomhetenes side
- omfanget av administrative kostnader knyttet til fordeling av de aktuelle midlene i fht. de midler som blir fordelt.»

Videre heter det i mandatet:

«Gjennomgang av tilskudd til rytmisk musikk, herunder rock og populærmusikk, jazz og folkemusikk inngår som en del av utvalgets generelle oppdrag. Av hensyn til departementets arbeid med tilskudd til det rytmiske musikkområdet, bes utvalget om å legge fram en separat vurdering av dette området.»

Det er i mandatet vist til en rekke kapitler og poster i statsbudsjettet. For tiltak og ordninger på det rytmiske musikkfeltet er følgende budsjettkapitler og -poster berørt: Kap. 320 Allmenne kulturformål, post 01 Driftsutgifter (Norsk kulturråd), post 51 Fond for lyd og bilde, post 55 Norsk kulturfond, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, kap. 321 Kunstnerformål, post 72 Stipend basert på gjennomført kunstutdanning, post 73 Kunstnerstipend m.m, post 74 Garantiinntekter og kap. 323 Musikkformål, post 01 Driftsutgifter (Rikskonsertene), post 55 Norsk kulturfond, post 72 Knutepunktinstitusjoner, post 74 Landsdelsmusikere i Nord-Norge og post 78 Ymse faste tiltak.

Utover disse er utvalget stilt fritt til å inkludere flere budsjettkapitler/-poster.

Utvalget fikk følgende sammensetning

- Lene Løken (direktør Film & Kino) – utvalgets leder
- Terje Adde (kultursjef Namsos kommune/styreleder Norsk musikkråd)
- Arnfinn Bjerkestrand (forbundsleder Musikerne Fellesorganisasjon)
- Gerhard Dalen (kommunaldirektør Trondheim kommune)
- Snelle Ingrid Hall (danser)

- Leif Helland (førsteamanuensis Handelshøyskolen BI)
- Stein Olav Henrichsen (konst. operasjef i Den Nye Opera og kunstnerisk leder for BIT20 Ensemble)
- Maiken Ims (spesialrådgiver samfunnskontakt)
- Janne Langaas (skuespiller)
- Haddy N'jie (artist)

Frist for framleggelse av utvalgets utredning ble satt til 1. juni 2008. Frist for fremleggelse av delutredningen om tilskudd til det rytmiske musikkområdet var 1. februar 2008. Statskonsult ble engasjert som sekretariat for utvalget.

Løkenutvalgets delutredning om det rytmiske musikkfeltet inngår i meldingen som uttrykt vedlegg.

5.2 Begrepet rytmisk musikk

I utvalgets delutredning februar 2008 kapittel 2.1.2. *Avgrensning av feltet* heter det om begrepet rytmisk musikk:

I utvalgets mandat heter det at «gjennomgang av tilskudd til rytmisk musikk, herunder rock og populærmusikk, jazz og folkemusikk inngår som en del av utvalgets generelle oppdrag.»

Begrepet rytmisk musikk har ikke et klart definert og allment kjent innhold. Det kan derfor reises spørsmål om rytmisk musikk i utvalgets sammenheng for eksempel skal omfatte verdensmusikk og visesang. Utvalget har ikke sett det som sin oppgave å foreta en generell begrepsavgrensning, men benytter en bred tilnærming der også verdensmusikk er med.»

5.3 Om mandatet

I kapittel 6.1. *Enkelte prinsipper og vurderinger* i delutredningen utdyper utvalget sin forståelse av mandatet:

«Legge til rette for nyskaping og utvikling

Til forskjell fra de andre målene nedenfor er nyskaping og utvikling knyttet direkte til det overordnede målet for denne sektoren. Mens de andre målene kan plasseres i en mål/middel-relasjon for å få fram en bedre fungerende sektor og – i siste instans – en kvalitativt bedre kunstnerisk virksomhet, så er nyskaping og utvikling knyttet til egenskaper ved selve den kunstneriske virksomheten..

Utvalget ønsker å legge til grunn en bred forståelse av begrepene nyskaping og utvikling der både skapende og utøvende kunstnere kvalifiserer på like premisser. Som eksempel kan utvikling av en kunstnerisk tradisjon være nyskapende på samme vis som nyskrevet musikk.

Styrke prinsippet om armlengdes avstand mellom politikk og kunstfaglig skjønn

Begrepet «armlengdes avstand» markerer at kunst og kultur skal ha en relativ autonomi fra regjering og storting. Prinsippet er at staten skal være avgrenset fra å styre hvordan kunst og kultur skal få utvikle seg. Ikke minst er det viktig å sikre at statlige myndigheter ikke legger politiske føringer for den individuelle kunstners faglige virksomhet og uttrykk.

På myndighetsnivå vil dette blant annet tilsi en klarere definert faglig uavhengighet enn den et underliggende organ normalt har i sitt forhold til vedkommende departement. Typisk vil det være spørsmål om avskåret instruksjonsmyndighet i bestemte sammenhenger. De politiske myndigheter bør i denne sammenheng ta ansvar for å tilrettelegge infrastruktur, finansiering og å fordele ressurser mellom ulike kunstområder.

Et slikt definert armlengdes avstand-prinsipp (kombinert med en omfattende tilskuddsforvaltning) kan sees som en tilrettelegging for et kunstliv med stor frihet til nyskaping og utvikling.

Frigjøre ressurser fra administrasjon til kunstnerisk virksomhet Et sentralt punkt i utvalgets mandat er å frigjøre ressurser fra administrasjon. En størst mulig andel av bevilgningene til kulturformål bør komme kunstnerisk virksomhet til gode. Dette har flere mulige implikasjoner, men de er ikke nødvendigvis entydige, og de krysses ofte av andre hensyn:

a) Generelt bør det ikke være flere administrative organer og nivåer enn høyst nødvendig. Begrunnelsene er flere:

- unngå uklar ansvars- og arbeidsdeling
- unngå å skape forvirring for brukerne
- oppnå stordriftsfordeler bl.a. i søknadsbehandlingsprosessene.

Slik forstått kan effektivitetshensynet peke i retning av et fåtall sentrale organer som forestår all tilskuddstildeling. Men hensynet til desentralisering og spredning av skjønnsutøvelse peker i motsatt retning, spesielt med tanke på å overføre søknadsbehandling og delegere myndighet til lavere nivåer.

b) Ikke flere ansatte i tilskuddsforvaltningen og tilhørende administrativ virksomhet enn høyst nødvendig.

c) Færre ordninger, eventuelt bare en statlig kanal/kilde pr målgruppe. Dette kan ha flere positive effektivitetsvirkninger:

- Gi grunnlag for større enkelttilskudd slik at det blir mindre administrasjon pr tildelt krone.
- Unngå dobbelt-tildeling ved at mange overlappende tilskuddsordninger er samordnet.
- Søkere slipper å søke en rekke ordninger for å få midler nok til å kunne gjennomføre et prosjekt. Tilskuddssøking har kostnader for den enkelte, samt samfunnsøkonomiske kostnader ved at kunstneren ikke benytter tiden til produktivt arbeid.

Færre ordninger forutsetter imidlertid at ordningene gis en bred avgrensning som lett fanger opp nye behov, jf. verdien av å tilrettelegge for nyskaping. Færre ordninger kan også tilsi bredere sammensatte fagutvalg slik at ikke mangfoldet i kunstnerisk virksomhet begrenses.

Gi større ansvar og frihet til institusjonene på feltet

Utvalget oppfatter dette primært som et hensyn til at institusjonene på feltet (Kulturrådet, Rikskonsertene, FLB, FFUK) får ansvar og frihet, dels som en anerkjennelse av disse institusjonenes kompetanse, men mest for at de skal kunne innrette seg effektivt med tanke på å nå gitte mål og på fleksibel ressursbruk.

Dette er del av en langvarig tendens i staten (utvikling av mål- og resultatstyring) til å delegerer myndighet og til å gi underliggende organer økt handlefrihet til å disponere ressursene. Motsatsen er at det i større grad også pålegges et ansvar for å oppnå og rapportere om resultater.

Desentralisere og spre beslutninger og skjønnsutøvelse

Desentralisering knyttes normalt til en geografisk dimensjon: Fordeling av virksomhet på flere steder i landet. I tillegg brukes desentralisering i snevrere betydning om utflytting av virksomhet fra Oslo til et annet sted i landet, altså uten at det skjer en spredning av virksomheten på flere enheter. Ved flytting av oppgaver/myndighet fra departement til underliggende organ er det mer meningsfylt å bruke begrepet delegering enn desentralisering hvis begge organer ligger samme sted (Oslo), men det vil jo uansett innebære å «spre beslutninger og skjønnsutøvelse».

Delegering kan også skje til ikke-offentlige organer, for eksempel interesseorganisasjoner. Delegering sikrer ikke i seg selv armlengdes avstand fordi enhver delegering normalt kan oppheves av den som har delegert.

Til forskjell fra forrige punkt vil utvalget knytte dette mandatpunktet til nivåene under

de sentrale institusjonene i tilskuddsforvaltningen (som typisk omfatter interesseorganisasjonene regionalt/lokalt, enkeltinstitusjoner på operativt nivå osv.) I et deltakelses- og demokratiperspektiv er det viktig å spre beslutningsmyndighet til disse nivåene slik at de blir reelle aktører og får anledning til å påvirke utformingen av det rytmiske feltet.

Bidra til større mulighet til innsyn i ulike beslutninger

Utvalget vil se behovet for økt innsyn i et demokratisk perspektiv. Med innsyn i vurderingskriterier, innsyn i hvem som deltar i søknadsbehandling, innsyn i organisasjonenes tildeling til egne medlemmer osv. vil søkerne lettere kunne etterprøve og eventuelt utfordre myndighetsutøvelsen i tilskuddsforvaltningen. Dette kan også virke positivt ved å bidra til å skjerpe aktørenes årvåkenhet overfor tendenser til uheldig praksis.»

5.4 Forslag

Det vises til kapittel 1 *Oppsummerte forslag* i delutredningen:

- «Utvalget foreslår å opprette tre sjangeruavhengige støtteordninger for det rytmiske feltet:
  - Fonogramordningen,
  - Arrangørordningen,
  - Musikerordningen
- En del av dagens ulike tilskuddsordninger til rytmisk musikk foreslås innlemmet og samordnet innenfor disse ordningene
- Utvalget mener at tilskuddsordninger som er sjangeråpne og forutsetter kvalifiserte kunstfaglige vurderinger bør ligge i sentrale organer
- De nye ordningene foreslås derfor forvaltet av en sentral, statlig aktør, slik som Norsk kulturråd, i armlengdes avstand fra departementet
- Utvalget mener at interesseorganisasjonene er best i stand til å fordele tilskudd til amatører, vekstlag og fordele tilskudd som skal stimulere til bredde innenfor feltet
- Utvalget foreslår derfor at det fastsettes at en viss andel av midlene innenfor de tre støtteordningene skal kanaliseres til interesseorganisasjonene for å brukes til mindre prosjekter
- Utvalget peker i den sammenheng på Norsk musikkråd som en mulig forvalter for de «nære og raske» midlene

- Inngangskriteriene i nye sammenslåtte ordninger bør bygge på en klarere avgrensning enn i dag, slik at treffsikkerheten økes
- Tildelings- og utmålingskriteriene bør tilgjengjeld innrettes slik at det er mulig for den enkelte søker å få et større støttebeløp enn i dag
- For en del større ordninger bør det vurderes innført krav om at tildeling forutsetter annen finansiering/ressursinnsats
- Utvalget foreslår å legge til rette for forenklede søknadsprosesser, bl.a. ved bruk av elektroniske løsninger
- Utvalget mener at det bør vurderes å redusere antall søkerunder innenfor de store ordningene, bl.a. ved flerårsstøtte
- Utvalget mener at departementet bør vurdere hvordan forvaltningen av Frifondmidlene fordeles mellom LNU, Norsk musikkråd og Norsk teaterråd
- Utvalget anbefaler at departementet ser på tildelingskriteriene i de tre organisasjonene som fordeler Frifondmidlene
- Utvalget mener det er behov for en samordning av eksisterende tilskuddsordninger på det internasjonale feltet og en styrking av den statlige innsatsen
- Utvalget støtter konklusjonen i St.meld. nr. 22 (2004–2005) Kultur og næring om at arbeidet med å fremme norsk musikk i utlandet bør styrkes, og utvalget foreslår at aktiviteten til Norsk musikkinformasjon (MIC) og Music Export Norway (MEN) bør samordnes bedre
- Utvalget mener at også Utenriksdepartementets tilskudd til internasjonalisering bør samordnes med de andre ordningene på feltet
- Utvalget mener at Kultur- og kirkedepartementet bør komme fram til en mer enhetlig finansieringsmodell for regionale kompetansesentre før det eventuelt opprettes en permanent støtteordning for slike sentra. For å motta statlig støtte må kompetansesenteret også motta regional og lokal støtte.
- Det må foretas en egen vurdering av Rikskonsertene dersom Kultur- og kirkedepartementet ønsker mer informasjon om Rikskonsertenes virke på det rytmiske feltet.»

5.4.1 Høring

Kultur- og kirkedepartementet mottok utvalgets delutredning om det rytmiske musikkfeltet den 5. februar 2008.

I brev av 7. februar 2008 inviterte departementet et bredt utvalg av organisasjoner til en høring 20. februar 2008 i Oslo basert på utvalgets delutredning. En åpen invitasjon ble lagt ut på internett for aktører som ønsket å delta på høringen. Høringsmøtet ble gjennomført med om lag 100 deltagere.

Departementet har i invitasjonen og på møtet oppfordret til skriftlige innspill til departementet på bakgrunn av delutredningens vurderinger og forslag, samt andre innspill til departementets arbeid med stortingsmeldingen om det rytmiske musikkfeltet.

Departementet har mottatt høringsuttalelser fra følgende 26 organisasjoner:

Norsk jazzforum (Samstemt!)
 Norgesnett (Samstemt!)
 Norsk Folkemusikk- og Danselag / Landslaget for Spelemenn (Samstemt!)
 Tradtak (Samstemt!)
 Norsk Rockforbund (Samstemt!)
 FONO (Samstemt!)
 Midtnorsk jazzsenter
 Ole Bull-akademiet
 BRAK/Vestnorsk Jazzsenter
 Stavanger Rock
 Norsk Visearkiv
 Øyafestivalen
 Riksscenen – scene for nasjonal og internasjonal folkemusikk, joik og folkedans
 Music Export Norway AS
 MIC Norsk musikkinformasjon
 GramArt
 Kristiansand Rock City
 Vestnorsk jazzsenter
 Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner
 Senterungdommen
 Unge Høyre
 KrFU
 AUF
 Unge Venstre
 Sosialistisk Ungdom.

Høringsuttalelsene omhandler 1) faglig innretning av statlige tilskudd til rytmisk musikk, 2) organisering av folkemusikk og folkedansfeltet og 3) omtale av administrasjonskostnader i enkelte til-

tak. Uttalelser under pkt. 3 behandles ikke i denne meldingen.

Høringsuttalelsene inngår som trykt vedlegg til denne meldingen.

Figur 6.1 Perkusjonsgruppa Sisu.

Foto: Morten Eckersberg

6 Framtidige støtteordninger

6.1 Innledning

I dette kapitlet redegjøres det for forslagene fra Løkenutvalget når det gjelder statlige tilskuddsordninger for rytmisk musikk og fordelingsmekanismer for slike ordninger, høringsuttalelsene til departementet fra berørte parter og for departementets vurderinger og forslag. Meldingen drøfter hovedinnretningen for ny tilskuddsstruktur for rytmisk musikk. Det legges stor vekt på å skape dynamiske ordninger med rom for fortløpende tildeling. Departementet vil komme tilbake til detaljering og endelig utforming. Berørte miljøer vil bli trukket inn i dette arbeidet.

Delutredningen om det rytmiske musikkområdet inngår i Løkenutvalgets større utredning som også omfatter andre deler av kunstfeltet, og som har frist 1. juni 2008.

Utvalget peker på at forslagene i delutredningen

«... kan legge føringer også for andre deler av musikk- og kulturfeltet. Utvalget har imidlertid ikke kunnet vurdere helheten og konsekvensene i denne omgang, men må komme tilbake til dette i sin endelige utredning» (s. 45 i utvalgets delutredning).

Utvalget har også funnet det nødvendig å komme tilbake til en vurdering av forhold i mandattet som verdier og prinsipper for statlige tilskuddsordninger, ansvars- og arbeidsdeling mellom tilskuddsforvaltere, arbeidsorganisering og arbeidsformer og gjengangere blant aktører (s. 5 i utvalgets delutredning).

Departementet har vurdert de enkelte forslagene også på bakgrunn av disse generelle forholdene som utvalget tar, og vil når det synes hensiktsmessig, avvente utvalgets endelig rapport før oppfølging av utvalgets delutredning utformes endelig. En rekke av forslagene har også budsjettmessige konsekvenser, og det er naturlig å utforme disse nærmere i budsjettmessig sammenheng.

6.2 Færre og større sjangeruavhengige ordninger

6.2.1 Utvalgets forslag

Utvalget foreslår å opprette tre sjangeruavhengige støtteordninger for det rytmiske musikkfeltet. Forslaget lyder slik:

«... Utvalget har derfor måttet konsentrere seg om å finne en innretning på støtteordningene på feltet som er hensiktsmessig for det rytmiske musikkområdet. Utvalget går på denne bakgrunn inn for å slå sammen et antall eksisterende støtteordninger i tre sentrale sjangeruavhengige støtteordninger: Fonogramordningen, arrangørordningen og musikerordningen. Utvalget ser at tre slike brede, sjangeruavhengige støtteordninger for rytmisk musikk, kan legge føringer også for andre deler av musikk- og kulturfeltet. Utvalget har imidlertid ikke kunnet vurdere helheten og konsekvensene i denne omgang, men må komme tilbake til dette i sin endelige utredning.

Utvalget nøyer seg derfor i denne omgang med å foreslå at det opprettes tre nye sentrale støtteordninger. Ordningene får i hovedsak sine tilskuddsmidler fra det som er 55-poster og som skal gå til nyskapende og tidsavgrensede prosjekter. Noen nåværende ordninger av mindre og mellomstor størrelse som ikke hører inn under post 55, er også foreslått samordnet her. Tilskudd som går til grunnstøtte til utøvere og arrangører på det rytmiske feltet vil utvalget komme tilbake til som del av drøftingen i sin endelige utredning» (s. 45 i utvalgets delutredning).

6.2.2 Høringsuttalelser

Nedenfor gjengis utdrag fra høringsuttalelser til utvalgets delutredning av februar 2008, jf. vedlegg.

Samstemt, 4. mars 2008:

«Nye STORE tilskuddsordninger for musikkområdet

Organisatoriske strukturer:

Kategori 1 A: Nye «sakte & grundig»-ordninger via nye Norsk kulturråd

Hovedprinsippet i Løkenutvalgets forslag er at de store tilskuddsbeløpene skal gå via nye Norsk kulturråd på en overordnet og grundig måte. Med fagutvalg som har sjangerkyndige medlemmer og en administrasjon som arbeider effektivt og målrettet.

Kategori 1 B: Nye «raskt og nært»-ordninger via nye Norsk musikkråd

Det etableres en «Hovedpostkasse» hos nye Norsk musikkråd for mottak av de raske og nære midlene.

Samstemt! støtter et slikt forslag om en «hovedpostkasse» for fordeling av tilskuddsmidler for «nært & raskt»-området. Sjangerorganisasjonene står for fordelingen etter Mvo-prinsippet. Det er kunnskapen om den enkelte sjanger som skal sikre nærheten og den nødvendige spisskompetansen i dette arbeidet. I tråd med hvordan det i dag fungerer på Fri-fondområdet.»

Samstemt!, 21. februar 2008:

«... støtter konklusjonene i Løkenutvalgets rapport «For full musikk! – om tilskuddsordningene for det rytmiske musikkområdet.». Forslagene er i tråd med Samstemt! sine egne tanker om framtidens tilskuddsordninger til rytmisk musikk.»

NorgesNettet støtter også forslaget og ser «... behov for å sammenstille ulike ordninger som i dag overlapper hverandre.»

Norsk Rockforbund støtter også forslaget, men presiserer viktigheten av at «... sammenlåing av støtteordninger ikke gjøres for å «spare penger», men for å få mer musikk ut av hver krone.»

Tradtak (Landslaget for Spelemenn, Noregs Ungdomslag, Norsk Folkemusikk- og danselag, Rådet for folkemusikk og folkedans) mener forslaget om tre ordninger for det rytmiske feltet... famnar i liten grad om danseformer knytt til den rytmiske musikken. Folkedansen høyrer nært saman med folkemusikken og har i praksis falle inn under det rytmiske musikkfeltet, utan eigentleg å kome til syne der. Ordningane dekkar likevel i liten grad dei tyngste behova på dansefeltet, spesielt for folkedansen. Det bør difor vurderast prinsipielt om dei tre sjangerovergripande ordningane skal vera opne mot danseformer som knytter seg til det såkalla rytmiske feltet. Dersom det ikkje blir eksplisitt sagt, vil dansen lett bli stengt ute.»

Norsk Viseforum:

«... ser positivt på utvalgets konklusjoner om tre brede sjangeruavhengige støtteordninger. Før dagens ordninger omorganiseres mener vi at det bør legges føringer som sikrer at den delen av kulturen som vi arbeider under igjen kan komme i betraktning ved tildelinger, og kan gis handlingsrom for å legge til rette for tradering, nyskaping og formidling av norsk vise-sang.»

Øyafestivalen:

«... støtter Løkenutvalgets konklusjon om å etablere færre og større støtteordninger for å forenkle arbeidet både for søkere og bevilgende instanser. Det vil være veldig viktig å sørge for at det utpekes kompetente medlemmer fra aktuelle sjangere, og vi tenker selvfølgelig spesielt på rocksjangeren. Oppdaterte folk som jobber tett på miljøet må inn, gjerne noen fra rockfestivalene eller andre arrangører.»

Vestnorsk jazzsenter:

«Ei så underfinansiert kunstform som jazz har i liten grad institusjonar eller stabile administrative strukturar. Institusjonane innan jazzen avgrensar seg til dei større festivalane, dei regionale jazzsentra og den nasjonale jazzscenen. Desse institusjonane er kjenneteikna av særst høgt aktivitetsnivå og kostnadseffektiv drift. VNJS har forventningar til at institusjonane på jazzområdet skal få større ansvar og fridom. Dette inneber m.a. ressurstilgangen må aukast monaleg.

Problemet er ikkje at det er for mange støtteordningar, men at det er for lite pengar. Som Norsk jazzforum peikar på er deira støtteordningar svært kostnadseffektivt administrert. Dette gjeld i særleg grad dei to største ordningane – ad hoc- og klubbstøtten ...»

6.2.3 Departementets vurdering

De ulike tilskuddsordningene har vokst fram over tid og har fanget opp skiftende behov. I dag framstår denne tilskuddstrukturen på mange måter som mindre hensiktsmessig, og det er en viktig oppgave å utvikle en struktur som ivaretar dagens behov og utfordringer.

Utvalgets forslag om tre sjangeruavhengige ordninger, for fonogram, arrangører og musikere for det rytmiske musikkfeltet, får bred tilslutning fra berørte aktører innenfor dette feltet.

Departementet støtter tanken om en ny struktur med færre og større tilskuddsordninger for profesjonell virksomhet som skal fordeles på bakgrunn av kunstfaglig skjønn og i armlengdes avstand til departementet. Et begrenset antall større og sjangeruavhengige ordninger kan gi en mer konsentrert og målrettet innsats for det rytmiske feltet. For brukerne vil en slik struktur være enklere å orientere seg i. Departementet mener likevel at det bør være en egen ordning for utstyr.

Departementet går på denne bakgrunn inn for en ny struktur med fire hovedinnretninger; fonogram-, arrangør-, musiker- og utstyrsordning.

De ulike ordningene blir nærmere omtalt nedenfor.

I utformingen av ordningene vil det bli lagt vekt på enkelte overordnede trekk:

- Ordningene innrettes slik at de kan fange opp nye initiativer, og slik at fordelingen av midler mellom ulike formål innenfor den enkelte ordning blir dynamisk og kan møte endringene i sektorens behov.
- Politiske føringer og særskilte prioriteringer må også kunne håndteres innenfor et justert system.
- Norsk kulturråd vil fortsatt få en sentral posisjon i forvaltning og fordeling av tilskuddsmidlene. Fordelingen av tilskudd fra ny ordning for utstyr vil bli lagt til et eget organ.
- For å styrke forutsigbarhet med hensyn til drift og aktivitet skal dagens praksis i Norsk kulturråd med mulighet for tilsagn om tilskudd for flere år videreføres.
- Statlig tilskudd til samme formål skal som hovedregel bevilges fra én kilde, og virksomheter som mottar årlig tilskudd av et visst omfang, skal ikke søke tilskudd fra andre statlig finansierte ordninger.
- Tilskudd til frivillig aktivitet gjennom Frifond tildeles som i dag av organisasjonene på feltet. Fordeling av tilskudd fra Frifond musikk skal videreføres i Norsk musikkråd.
- Tilskudd til landsomfattende musikkorganisasjoner samles i Norsk musikkråd. Statlige midler til Norsk musikkråd skal nyttes til videre utvikling av det frivillige musikklivet.

Organisasjonene for folkemusikk og folkedans mener folkedansen hører nært sammen med folke-musikken, og foreslår at de nye sjangerovergripende ordningene for rytmisk musikk også må være åpne for folkedansen. Departementet vil foreta en endelig avklaring av spørsmålet om fordeling av tilskudd til folkedans i samråd med sjan-

gerorganisasjonene. Midler som organisasjonene for folkemusikk og folkedans selv fordeler, skal inngå i denne vurderingen.

Overgangen mellom amatører og profesjonelle er glidende. Mellom de to ytterpunktene amatør og profesjonell befinner det seg et vekstlag med grenseflater mot det profesjonelle feltet. Denne virksomheten representerer et tilfang av arrangører og utøvere som må utnyttes og videreutvikles. Det må finnes rom for slik virksomhet også innenfor en ny tilskuddsstruktur.

For å bidra til forenkling og mulighet for bedre innsyn for brukerne vil departementet opprette en felles internettportal for tilskudd fra ulike kilder som blant annet Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde og Fond for utøvende kunstnere. En slik fellesløsning kan gi mulighet for å samordne søknadsbehandlingen slik at søknader i størst mulig grad blir adressert til det fondet, og behandlet under den avsetningen der de mest naturlig hører hjemme. En slik fellesløsning vil også kunne gi søkeren større innsyn i saksbehandlingen. Departementet vil også arbeide videre med en nærmere samordning av forvaltningen av de tre instansenes ordninger, jf. pkt. 6.3.4 nedenfor.

Løkenutvalget peker på at forslaget til ny struktur for det rytmiske musikkfeltet kan gi føringer for det øvrige musikk- og kulturfeltet. Utvalget vil derfor komme tilbake til dette i sin endelige rapport.

6.3 Tilskudd til musikkinnkjøp, innspilling og produksjon

6.3.1 Løkenutvalgets forslag

Utvalget går inn for en «Fonogramordningen/Produksjonsordningen» hvor disse støtteordningene inngår:

«Innkjøpsordningen for nye norske fonogrammer/Fonograminnspilling Norsk kulturråd

Utvalget har også vurdert om fonogramstøtteordningene i Fond for lyd og bilde og Fond for utøvende kunstnere bør inngå i eller samordnes med denne nye fonogramordningen, slik bl.a. Samstemt! foreslår. Utvalget har på nåværende tidspunkt ikke oversikt over hvilke konsekvenser dette vil medføre for de nevnte fondene, og må derfor komme tilbake til en vurdering av ovennevnte fond og deres støtteordninger i sin endelige innstilling. Utvalget vil imidlertid ikke unnlate å nevne at sett fra det rytmiske feltet kan en slik samordning fortone seg hensiktsmessig» (s. 45 i utvalgets delutredning).

6.3.2 Høringsuttalelser

Høringsuttalelser

Nedenfor gjengis utdrag fra høringsuttalelser til utvalgets delutredning februar 2008, jf. vedlegg.

Samstemt!-organisasjonene:

«FONO og Samstemt! ønsker å utdype noen forslag vi har kommet med i et eget dokument til Løkenutvalget (vedlagt), med bakgrunn i denne konsensus fra konferansen.

En samordning/makeskifte av FFUK og FFLBs midler

Fond for lyd og bilde endret høsten 2006 sine rutiner ved å slå sammen to fagutvalg som begge hadde tildelinger til ny norsk fonogramproduksjon som formål: «Fonogram kunstnere» og «Fonogram produsenter». Dette var en prøveordning, men blir trolig permanent, ettersom erfaringene med dette grepet er svært gode:

- Bevilgningsbeløpene har økt, i tråd med intensjonen for endringen. Dette gir mulighet for økning av kvalitet i produksjonen, og er også i tråd med ønskene til Løkenutvalget for slike «langsiktige og grundige» ordninger
- Innvilgede søknader er blitt færre, som et resultat av punktet over, og bare en mindre økning av bevilgningene. Hvis resultatet likevel er «færre, men bedre» plater, er resultatet positivt
- Administrasjonskostnadene er redusert med bortimot 50 %

Dette grepet i FFLB er helt i tråd med flere av målsettingene for en bedre norsk fonogramproduksjon: Mer effektive og treffsikre tilskuddsordninger og «mer kultur for pengene» – ved mindre administrasjonskostnader.»

6.3.3 Departementets vurdering

Løkenutvalget mener det er hensiktsmessig med en fonogramordning som samordner dagens innkjøpsordning for fonogram under Norsk kulturråd og den støtte til produksjon som i dag gis fra ulike statlige fond.

Departementet mener tilskudd til innkjøp og støtte til innspilling og produksjon av musikk er så vidt forskjellige både med hensyn til formål, krav til vurdering og fordeling av tilskudd, at det er hensiktsmessig å opprettholde selvstendige saksbe-

handlingsopplegg for støtte til innspilling og produksjon.

Dagens innkjøpsordning for fonogram omfatter hele musikkfeltet. Det er for 2008 avsatt 13,4 mill. kroner til innkjøp av nye norske fonogram under kap. 323 Musikkformål, post 55 Norsk kulturfond. Dagens innkjøpsordning for fonogram er i sin innretning å sammenligne med de selektive innkjøpsordningene for litteraturområdet. I denne forbindelse vises det til forslag fra Samstemt! om en innkjøpsordning for musikk tilsvarende innkjøpsordningen for litteratur.

Litteraturfeltet har fem innkjøpsordninger, hvorav ordningene for norsk skjønnlitteratur for voksne og for barn/unge er automatiske ordninger, mens ordningene for sakprosa for voksne, sakprosa barn/unge og ordningen for oversatt skjønnlitteratur er selektive. For de automatiske ordningene vil innkjøpet gjelde de titler som forlagene melder på ordningen, og innkjøpte titler blir automatisk sendt til mottakerne som i hovedsak er folkebibliotekene. Innkjøpte titler blir gitt en kvalitetsvurdering i etterhånd, og erfaringstall viser at for om lag 15–20 pst. av titlene blir innkjøpet annullert («nullet»), som betyr at forlagene likevel ikke får utbetalt sin del av innkjøpsbeløpet. Forfatterens del av innkjøpsbeløpet blir imidlertid opprettholdt og bøkene blir distribuert til bibliotekene. Forholdet mellom innkjøp og «nulling» i ordningen er ca. 80/20.

De selektive innkjøpsordningene for litteratur er basert på en forhåndsvurdering tilsvarende dagens innkjøpsordning for fonogram. Innkjøpsandelen ligger her på mellom 20 og 50 pst. Litteraturordningen omfatter bare norskspråklige utgivelser. Det er både sjanger- og kvalitetsmessige kriterier som legges til grunn for vurderingen av hvilke bøker som kan kjøpes inn.

Departementet mener dagens innkjøpsordning for fonogram bør videreføres som selvstendig og selektiv ordning og omfatte fonogrammer innen alle musikksjangre og som en ordning for musikkfeltet som helhet. Det er behov for å styrke ordningen for å øke innkjøpsprosenten så vel som antallet eksemplarer som kjøpes inn. Ordningen skal også omfatte innkjøp og distribusjon av digitalisert musikk. Departementet vil vurdere dette i budsjettssammenheng.

Distribusjon av digitalisert musikk, herunder prosjekter som Låtlån/Phonofile, vil også bli vurdert i en egen melding til Stortinget om digitalisering. Departementet vil i den sammenheng også omtale MIC Norsk musikkinformasjon samt arkivene innen jazz, viser og folkedans.

Innkjøpsordningen for fonogram har en innretning tilsvarende innkjøpsordningene på litteraturområdet, og bør hete Innkjøpsordningen for musikk. Ordningen skal forvaltes av Norsk kulturråd. Departementet vil styrke og utvide ordningen.

Når det gjelder statlig støtte til produksjon av fonogram gis dette i dag fra Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde og Fond for utøvende kunstnere. Utvalget peker på en mulig samordning mellom avsetningene under Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde og Fond for utøvende kunstnere.

Avsetningen til innspilling/produksjon i 2007 går fram av tabell 6.1.

De tre fondene har noe ulik begrunnelse og formål.

Norsk kulturråd har som hovedmål å stimulere det profesjonelle kunstlivet, styrke kulturvernet og gjøre kunst- og kulturverdier tilgjengelige for så mange som mulig. Kulturrådet forvalter Norsk kulturfond. Norsk kulturråds virksomhet og bruken av Norsk kulturfond er regulert ved særskilte forskrifter. Kulturrådets tilskudd til fonogramproduksjon er i hovedsak rettet inn mot fonogramprosjekter som i et kulturhistorisk perspektiv vil være viktige som dokumentasjon av norsk komposisjonsmusikk eller utøvertradisjoner i Norge, samt tilskudd til innspillingsprosjekter for barn og unge.

Fond for lyd og bilde er opprettet for å gi rimelig godtgjørelse til rettighetshavere for den lovlige kopiering til privat bruk som skjer fra videogrammer og fonogrammer, og for å fremme produksjon og formidling av innspillinger i lyd og/eller bilde. Midlene til fondet blir bevilget over statsbudsjettet, jf. kap. 320 Allmenne kulturformål, post 51 Fond for lyd og bilde. I 2007 gikk om 6,6 mill. kroner av fondets avsetning til fonogramproduksjon, hvorav ca. 4,5 mill. kroner eller 68 pst. til det rytmiske musikkfeltet.

Fond for utøvende kunstnere er en vederlagsordning regulert i lov om avgift på offentlig framfø-

ring av utøvende kunstners prestasjoner mv. Utvalgets forslag vil kreve lovendring. I 2007 gikk 10 mill. kroner av fondets avsetning til fonogramproduksjon, hvorav tilnærmet 6 mill. kroner eller 60 pst. til det rytmiske musikkfeltet. Departementet mener at det er naturlig å se avsetningene til fonogramproduksjon i Fond for lyd og bilde og Fond for utøvende kunstnere i sammenheng.

Departementet mener det ut fra et brukerperspektiv er behov for bedre samordning av søkerprosessene for tilskudd til innspilling/produksjon, og viser til tidligere omtale av en felles søkerportal for slik støtte forankret i Norsk kulturråd. Departementet går videre inn for administrativ integrering for de tre fondsavsetningene Norsk kulturfond, Fond for lyd og bilde og Fond for utøvende kunstnere. Støtte til innspillinger og produksjon skal i hovedsak vurderes under Fond for lyd og bilde og Fond for utøvende kunstnere. De innspillingsformål Norsk kulturråd har gitt tilskudd til, vil bli videreført. Det vil bli arbeidet videre med en nærmere samordning av fondene, samtidig som man ivaretar de grunnleggende prinsippene bak de ulike fondene.

Det ble i Ot.prp. nr 46 (2004–2005) *Om endringer i åndsverksloven* varslet at departementet vil vurdere nødvendige endringer i Forskrift for fond for lyd og bilde for å inkludere rettighetshavere til tekst, fotografi og billedkunst. Et utkast til ny forskrift for Fond for lyd og bilde, som inkluderer rettighetshavere til tekst, fotografi og billedkunst, ble sendt på høring høsten 2007, jf. departementets uttalelse om dette i St.prp. nr 1 (2007–2008). Høringsfristen var 15. januar 2008.

I høringsutkastet vedrørende ny forskrift om tilskudd fra Fond for lyd og bilde har departementet foreslått å inkludere rettighetshavere til tekst, foto og billedkunst i fondet. Høringsinstansene er også bedt om å uttale seg om hvorvidt det såkalte vederlagshensynet, dvs. i hvilken grad den enkelte søker rent faktisk er utsatt for lovlig kopiering til privat bruk, bør tas ut av tildelingskriteriene. Blant andre GramArt har uttalt seg mot dette. Departementet har på bakgrunn av en nærmere vurdering kommet til at vederlagshensynet bør videreføres som ett av tildelingskriteriene i ny forskrift om tilskudd fra Fond for lyd og bilde.

6.4 Tilskuddsordning for arrangører

6.4.1 Utvalgets forslag

Utvalget foreslår en arrangørordning som omfatter tilskudd til festivaler, arrangører og til utstyr.

Tabell 6.1 Tilskudd til innspilling og produksjon av fonogram 2007 (i 1000 kroner).

Fond for lyd og bilde – produksjon rytmisk musikk	4 521
Fond for utøvende kunstnere – produksjon rytmisk musikk	5 985
Norsk kulturråd – innspillinger musikk generelt	3 860
Totalt 2007	14 366

Kilde: Fond for lyd og bilde, Fond for utøvende kunstnere, Norsk kulturråd.

«Arrangørordning hvor disse ordningene inngår:

TARP
Norsk Rockforbunds klubbstøtte
Norsk jazzforums klubbstøtte
Den norske folkemusikkscena
Formidlingsstøtten i Rff
Bestillingsverksordningen
Andre Musikktiltak – prosjektstøtte
Norgesnett
Musikkverkstedsordningen

Utvalget foreslår å opprette en egen arrangørordning, hvor alle elementene i ordningen er ment å styrke arrangørene og derigjennom utøverne. Det foreslås å samle en del mindre ordninger som forvaltes av de ulike interesseorganisasjonene i dag. Disse ordningene danner i fellesskap en spillested-støtteordning innenfor arrangørordningen og er ment å styrke satsingen på helårsarrangørene.

Innenfor arrangørordningen foreslås også innlemmet Norgesnett og Musikkverkstedsordningen som sørger for at godt utstyr står tilgjengelig for helårsarrangører og utøvere. Utvalget mener at de to sistnevnte ordningene skal samordnes innenfor arrangørordningen. I arrangørordningen foreslås også innlemmet festivalstøtten. Arrangørordningen får dermed tre hovedelementer; festivaler, arrangører og utstyr. Utvalget har ikke innlemmet tilskudd fra Fond for utøvende kunstnere i ordningen fordi utvalget på det nåværende tidspunkt ikke har tilstrekkelig informasjon om hvilke konsekvenser dette vil få for fondet som helhet» (s. 45 i utvalgets delutredning).

6.4.2 Høringsuttalelser

Nedenfor gjengis utdrag fra høringsuttalelser til utvalgets delutredning februar 2008, jf. vedlegg.

Samstemt!, 21. februar:

Norgesnett viser til utredningen «Spillestedstøtten – en rytmepolitisk støtteordning i takt med tiden» og støtter forslaget om tre hovedområder innenfor Arrangørordningen, festivaler, arrangører og utstyr. *Norgesnett* mener den nye støtteordningen for helårsarrangører og spillesteder må være på nivå med Festivalstøtteordningen. Vi viser også til erfaringene gjort med den danske spillestedslovgivningen, som vi omtaler i utredningen «Spillestedstøtten». Innenfor støtteordninger til teknisk utstyr viser vi både til vårt vedlegg, som forklarer *Norgesnett*s regnskapsrutiner og økonomiforvaltning, og til *Samstemt*s tidligere innspill. Det

er fortsatt et overordnet mål å ivareta de tekniske fasilitetene på spillesteder over hele landet. Faren ved å nedprioritere dette feltet ser man klart i Danmark, og det er viktig at departementet tar lærdom av feilene som ble begått ved nedleggelsen av den danske utstysrordningen. Gjennom *Norgesnett* skaper man sikkerhet og stabilitet for arrangørene gjennom at de tekniske fasilitetene holdes på et høyt nivå til en overkommelig pris. Når det gjelder samordning av utstysrordningene i *Norgesnett* og *Musikkverkstedordningen* viser vi til tidligere innspill, og dialogen mellom organisasjonene er i gang. Vi vil likevel påpeke at det for oss er naturlig at en fremtidig samorganisering av disse ordningene skjer i en ny enhet/organisasjon. Og at fokuset må være på å videreføre begge ordningenes intensjoner og virkemidler.»

Norsk Rockforbund:

De uttaler «... at en slik arrangørordning bør romme midler til både infrastruktur (utstyr, spillested, scene) og til programmering. Nivået bør ligge på størrelse med festivalstøtteordningen, altså ca. 30 millioner kroner. *Norsk Rockforbund* registrerer også med glede at artistorganisasjonene i sine innspill til *Løken*-utvalget, trekker frem behovet for en «helårlig klubb- og konsertstøtteordningen». Videre heter det at: «Konsertarrangørene på sin side er en salig mix av profesjonalitet, dugnad og frivillighet, uerfarne studentsteder, små klubber, dårlig publikumsgrunnlag i distriktene og høye transportkostnader. Likevel ligger all økonomisk risiko hos konsertarrangøren – enten de er profesjonelle eller frivillig drevet. (...) *Norsk Rockforbund* og våre medlemmer har de siste årene opplevd at bandhonorarene for store og mellomstore band har økt med opptil to til tre ganger det prisnivået som ble operert med bare for noen få år tilbake. (...) Behovet for en stor arrangørstøtteordning, samt en økning i «raskt og nært-midlene», altså *Klubbstøtteordningen*, er derfor mer nødvendig enn noen gang.»

6.4.3 Departementets vurdering

I 2008 gis det tilskudd til arrangører fra en rekke ordninger: tilskuddsordningen for musikkfestivaler, tilskuddsordningen for turné- og arrangørstøtte for rock og populærmusikk under *Norsk kulturråd*, og fra *Norsk Rockforbund*, *Norsk jazzforum* og *Rådet for folkemusikk og folkedans/Den norske folkemusikkscena*.

Tilskuddsordningen for musikkfestivaler i *Norsk kulturråd* omfatter hele musikkfeltet. Totalt

Tabell 6.2 Tilskudd til festivaler og arrangører i 2007.

Avsetning:		i 1000 kroner
Festivalstøtten – andel til festivaler med rytmisk musikk	Kap. 323, post 55	17 425
Andel av TARP (festivaler/arrangører) 2007	Kap. 323, post 55	3 000
Norsk Rockforbund – forsøk med klubbstøtte	Kap. 320, post 74	1 043
Norsk jazzforum (klubb- og arrangørstøtte)	Kap. 323, post 78	4 035
Rådet for folkemusikk og folkedans /Den norske folkemusikkscena	Kap. 323, post 78	750
Totalt		26 253

er det avsatt 28,2 mill. kroner til dette formålet for 2008. Av dette er om lag 18,5 mill. kroner fordelt til 56 festivaler innen sjangrene jazz, rock/pop, folkemusikk og verdensmusikk.

Departementet går inn for en ny felles tilskuddsordning for arrangører innenfor det rytmiske musikkfeltet som skal omfatte både festivaler, klubber og andre arrangører. Ordningen blir lagt under Norsk kulturråd. Det vil bli nærmere vurdert om hovedfordelingen mellom festivaler og andre arrangører skal foretas i statsbudsjettet.

Den nye tilskuddsordningen for arrangører skal ha som formål å sikre drift og programmering for arrangører, klubber, scener og festivaler innenfor det rytmiske feltet. Ordningen skal baseres på de midlene som i dag fordeles til slike formål gjennom Norsk kulturråd og på midler som sjangerorganisasjonene hittil har viderefordelt til klubber og scener, jf. tabell 6.3 som viser det aktuelle omfanget av slike midler.

Gjennom arrangørstøtten vil de helårige konsertstedene og klubbene få mer forutsigbare økonomiske rammer og et grunnlag for utvikling av konserttilbudet. Departementet anser dette som et særskilt innsatsområde. Det vises også til tidligere omtale av behovet for økonomisk forutsigbarhet og muligheten for å gi tilsagn for flere år. Departementet mener dette også bør komme helårsarrangørene til gode.

I tråd med Løkenutvalgets forslag vil departementet legge til rette for at det innenfor arrangørstøtten også blir rom for fortløpende tildeling av tilskudd. Sjangerorganisasjonene skal trekkes med i den fortløpende fordelingen til klubber og scener på en hensiktsmessig måte.

Drift av de regionale jazzsentrene finansieres med tilskudd fra statlig og regionalt hold. Det forutsettes at det statlige tilskuddet til de regionale jazzsentrene i sin helhet blir nyttet til kompetanseutvikling og drift. Tilskuddet til konsertklubben Blå, som i dag gis gjennom Østnorsk Jazzsenter, vil bli videreført.

6.5 Tilskuddsordning for utstyr

Innenfor dagens tilskuddssystem gis det tilskudd til utstyr gjennom Norgesnett og fra tilskuddsordningen for musikkverksteder.

Løkenutvalget foreslår at tilskuddsordningen for arrangører også skal omfatte tilskudd til utstyr med innlemming av Norgesnett og tilskuddsordningen for musikkverksteder. For høringsuttalelser vises det til punkt 6.4.2 der Norgesnett uttaler generell støtte til forslagene til strukturendring.

Tilskuddet til Norgesnett forvaltes av Norsk kulturråd. Tilskuddet utbetales til Norgesnett som fordeler tilskudd til kjøp og vedlikehold av profesjonelt teknisk utstyr til de 26 scenene for rytmisk musikk, som er medlemmer av nettverket. Tilskuddet til Norgesnett utgjorde i 2007 7,2 mill. kroner.

Tilskudd til musikkverksteder innen jazz, pop/rock, folkemusikk og verdensmusikk forvaltes av Norsk kulturråd, men tilskuddsmidlene utbetales til Norsk musikkråd som administrerer og fordeler midlene i ordningen gjennom fire sjangerutvalg,

Tabell 6.3 Tilskudd til Norgesnett og musikkverksteder 2007.

	(i 1000 kroner)
Norgesnett	7 166
Ikke-personlige instrumenter, MVO	1 445
Opplæring instrument/teknisk mv., MVO	2 829
Øvingslokaler/bygningsmessig tilrettelegging, MVO	5 206
Sanganlegg/teknisk utstyr, MVO	2 385
Framføringsutstyr, MVO	2 592
Totalt	21 623

som er representativt sammensatt. Fra musikkverkstedordningen gis støtte blant annet til utstyr til øvings- og fremføringslokaler, avgrenset opplæring/kortere kurs, bygningsmessig tilrettelegging, opptaksutstyr og ikke-personlige instrumenter. Musikkverkstedsordningen utgjorde i 2007 16,5 mill. kroner, hvorav 14,6 mill. kroner ble fordelt til følgende formål///som vist i tabell 6.3///:

Fra tilskuddsordningen for musikkverksteder gis det i dag også tilskudd til andre formål enn øvelokaler og teknisk utstyr. Tilskudd til disse formålene må sees i sammenheng med Norsk musikkråds fordeling av tilskudd fra Frifond. Avsetningen til tilskuddsordningen for musikkverksteder for 2008 er økt til 19 mill. kroner.

Gode tekniske vilkår er svært viktig for framføring av rytmisk musikk. Departementet går derfor inn for en egen utstyrsordning. Departementet går inn for å slå sammen tilskuddet i Norgesnett og Musikkverkstedsordningen i en stor ordning for øvingslokaler og utstyr til både scener og øvingslokaler for rytmisk musikk, forvaltet av Norsk kulturråd. Den endelige utforming av tilskuddsordningen vil bli utformet i et samarbeid med berørte parter. Departementet legger stor vekt på at eksisterende kompetanse for innkjøp og forvaltning av utstyr til scener og øvingslokaler blir ivaretatt og videreført, og kommer feltet til gode. Norgesnett og Norsk musikkråd, som arbeider med fordelingen av midlene i Musikkverkstedsordningen, har en slik viktig kompetanse. Krav til lokal og eventuell regional egenandel for statlig tilskudd til utstyr og til øvingslokaler vil bli vurdert.

6.6 Tilskuddsordning for musikere

6.6.1 Utvalgets forslag

Løkenutvalget foreslår en tilskuddsordning for musikere. Av utvalgets delrapport framgår følgende om ordningen:

«Musikerordningen hvor disse støtteordningene inngår:

- Ensemblestøtten
- Norsk musikkinformasjons reisestøtte
- Norsk jazzforums Ad hoc-støtte
- TARP (musikerdelen)
- Bestillingsverksordningen
- Andre Musikktiltak – prosjektstøtte

Utvalget foreslår å opprette en stor musikerordning til erstatning for flere mindre støtteordninger rettet mot musikerne på det rytmiske feltet i dag. Forslaget medfører en mer fokusert og samlet tilskuddsordning hvor utøverne vil

kunne søke prosjektmidler. Utvalget har ikke innlemmet tilskudd fra Fond for lyd og bilde, Fond for utøvende kunstnere og Statens kunstnerstipend i ordningen fordi utvalget på det nåværende tidspunkt ikke har tilstrekkelig informasjon om hvilke konsekvenser dette vil få for helheten. Statens kunstnerstipend er også holdt utenfor fordi dette dreier seg om overføringer kunstnere mottar for å kunne arbeide som kunstnere. Støtten avhenger ikke av at kunstneren gjennomfører et på forhånd avtalt prosjekt.

Støtteordninger som innbefatter store beløp, krever skjevfordeling og kvalifiserte skjønnsmessige vurderinger må omfattes av en grundig saksbehandling. Slike støtteordninger må behandles på armlengdes avstand både fra dem som vedtar tilskuddsrammer og fra dem som mottar tilskuddsmidlene. Utvalget mener derfor at de tre store ordningene som er omtalt ovenfor bør forvaltes av en sentral statlig aktør som Kulturrådet i armlengdes avstand fra departementet og interesseorganisasjonene. En slik samling av støtteordninger bør også på sikt bidra til mindre administrasjon og til at en større andel av midlene kommer utøveren til gode» (s. 46 i utvalgets delutredning).

6.6.2 Høringsuttalelser

Nedenfor gjengis utdrag fra høringsuttalelser til utvalgets delutredning, februar 2008, jf. vedlegg.

GramArt:

«1) Støtte må gis til de utøverne som har faktisk aktivitet og med et næringspotensiale – støtte-midlene må brukes for å skape mer aktivitet . (...) GramArts bekymring har bakgrunn i to konkrete forhold:

- Tilbakemeldinger fra våre medlemmer Fra GramArts medlemmer som er såkalt «profesjonelle» (det vil si at de klarer å leve av det de driver med) og mange artister innenfor populærmusikksjangeren, får vi ofte tilbakemelding om at støtteordningene i dag ikke er til for dem. Selv om de søker på ordningene som finnes i dag (ofte gjennom plateselskap, manager etc), opplever de gang på gang at kulturhensyn veier tyngre enn at artistene kan vise til konkret aktivitet og faktiske resultater. Det kan virke som det hersker en feil virkelighetsoppfatning i støtteordningenes tildelingskriterier og styresammensetning om at de profesjonelle artistene og populærartistene i Norge i dag

tjener seg rike, og derfor ikke behøver støttemidler.

- Forskriftsendringer i Fond For Lyd & Bilde Som Løken-utvalget og departementet er kjent med, skal Fond for Lyd og Bilde kollektivt kompensere den private kopieringen som skjer med hjemmel i åndsverkslovens § 12. At artistene som blir mest privatkopiert også skal få mest støtte er det såkalte «vederlagshensynet» nedfelt i Fondets vedtekters § 7. Forskriftene til Fondet er nå foreslått endret. Vi er klar over at Løkenutvalget ikke har vurdert fonogramstøtteordningene under FFLB eller tilskuddene fra FFLB enda, men GramArt ser det likevel som svært bekymringsfullt når Fondets styre selv foreslår at kulturhensynet skal heves som det sentrale kriteriet til forsakelse for vederlagshensynet. (...)

2) Alle musikkjangre må likestilles – det må ikke forekomme noen sjangersjåvinisme, det vil si klassisk, jazz, rock, country, hiphop, metal, blues og pop – musikk må likestilles. Viktigheten av dette har allerede departementet fremhevet under Kulturløftets pkt 6, «større likeverdighet mellom sjangrene».

GramArts medlemmer har i flere sammenhenger gitt tilbakemelding på at de føler seg sjangerdiskriminert. Vi mener at dette har først og fremst med representasjon og gjøre. I utvalgene må det finnes bred kompetanse, først og fremst om alle sjangre, men også med kjennskap/ kunnskap om deler av musikkmiljøet, også på forskjellige nivå og geografi. I dag er ikke kompetansen på populærmusikk god nok i flere utvalg, noe som har resultert i at populærmusikken (pop, rock, country, hiphop, elektronika etc.) ofte taper i kampen om støttekronene. (...)

3) Utøveren i sentrum GramArt vil likevel fremheve viktigheten av at også utøvernes støttepillere, det vil si hele apparatet rundt utøveren, styrkes. Dette fordi artisten er helt avhengig av støttespillere for å kunne leve av musikken og å skape et næringsgrunnlag. Disse aktørene kan være en manager, arrangør, plateselskap, booking mm. Ordningene må derfor bidra til å tilrettelegge på alle felt – og styrke alle ledd i artistens næringskjede. Uten et godt støtteapparat er det ikke lett for en artist å lykkes. ...»

Vestnorsk jazzsenter:

«...VNJS ser det som særs viktig i eit kunstnarleg jamstillingsperspektiv at støtteordninga for store ensemble i Noreg blir kraftig styrka. Det er også trong for eit mindre prosjekt-ensemble med skiftande besetning og kunstnarleg leiing som kan gje kunstnarlege utfordringar til nokre av dei mange kreative frilansmusikarane i regionen. ...».

6.6.3 Departementets vurdering

Departementet slutter seg til Løkenutvalgets forslag om å opprette én stor musikerordning. Ordningen skal innrettes mot profesjonelle utøvere og vil bli lagt til Norsk kulturråd. Formålet er å sikre at utøvere innenfor de rytmiske sjangrene skal få bedre og mer forutsigbare rammer.

Departementet går inn for en musikerordning som i utgangspunktet er basert på avsetningen til turnévirkosomhet innenfor Turné- og arrangørstøtten for rock og populærmusikk. Musikerordningen er en viktig satsing for departementet, og departementet vil styrke ordningen. Formålet med ordningen skal være å legge til rette for turnévirkosomhet og konsertproduksjon. Tilskuddsordningen vil omfatte alle sjangrene innenfor det rytmiske musikkfeltet. Ordningen skal styrke rammevilkårene for musikere og særlig for utøvere innen pop og rock.

I påvente av en samordning av ulike statlige tilskudd for å fremme norsk musikk i utlandet, vil det også bli gitt tilskudd til utenlandsturneer for musikere innenfor pop/rock fra den nye musikerordningen, jf. også kap. 7.2. *Internasjonalisering*. Med etablering av en egen tilskuddsordning for musikere, er det naturlig å vurdere om deler av midlene som Rikskonsertene i dag disponerer til ulik kon-

Tabell 6.4 Tilskudd fra Norsk kulturfond til musikere på det rytmiske musikkområdet 2007.

		i 1000 kroner
Andel av ensemblestøtten	kap. 323, post 55	6 450
TARP – turnévirkosomhet inn- og utland	kap. 323, post 55	5 315
Bestillingsverk	kap. 323, post 55	1 699
Totalt		13 464

sertvirksomhet også kan inngå i en ny musikerordning.

Musikerordningen vil bli innrettet slik at den ivaretar sektorens behov for fortløpende søknadsbehandling og tildeling av midler. Det vil innenfor ordningen også bli lagt vekt på tiltak som kan styrke talentutviklingen på pop- og rockområdet. Slike tiltak er et supplement til talentutviklingen som sjangerorganisasjonene for jazz og folkemusikk driver.

Tilskuddsordningen for musikkensembler under Norsk kulturråd omfatter hele musikkfeltet. Ordningen vil i påvente av Løkenutvalgets endelige rapport bli videreført som i dag også for tilskudd til det rytmiske feltet.

Innenfor den eksisterende tilskuddsordningen for musikkensembler er det blant annet et krav at et ensemble må ha minimum to medlemmer for å kunne søke tilskudd. Fra folkemusikkfeltet har det vært pekt på at utøvere innen folkemusikk faller utenfor på grunn av ordningens avgrensing mot solister. Departementet legger til grunn at en ny ordning bedre tilpasses sjangrenes ulike behov.

6.7 Om innretting av tilskuddsordninger og saksbehandling

6.7.1 Kriterier for utforming av tilskuddsordninger

6.7.1.1 Utvalgets forslag

Utvalgets forslag er:

«Tilskuddsordningene har tre hovedtyper kriterier, jf pkt. 3.3.1:
Inngangskriterier
Tildelingskriterier
Utmålingskriterier

For å redusere administrasjon, frigjøre ressurser til kunstnerisk virksomhet og legge til rette for innsyn vil utvalget se på om det vil være hensiktsmessig å øke bruken av objektive inngangskriterier. Slike kriterier innebærer at alle som oppfyller enkelte objektive kriterier vil få sin søknad behandlet. Disse kriteriene må være utformet slik at de ikke favoriserer en sjanger framfor en annen. Dette gir større forutsigbarhet for søkerne og en enklere behandlingsprosess for forvalterne, som også kan redusere koordineringskostnadene seg imellom.

Ulempen kan være at man uforvarende stenger ute søknader som ut fra selve formålet med ordningen burde vært behandlet (og ev. innfridd).

Når det gjelder tildelingskriteriene, vil disse typisk være skjønnsbaserte. I den grad tildelingskriteriene kan gjøres objektive, kan de integreres med inngangskriteriene og tildelingen kan automatiseres. Dette synes imidlertid lite aktuelt for de aller fleste ordninger. Det er et faglig skjønn som vil måtte være utslagsgivende for å tildele støtte eller ikke. I den forbindelse vil prinsippet om armlengdes avstand være vesentlig.

Når det gjelder utmålingskriteriene, kan også disse søkes gjort mer objektive. Det vil bl.a. kunne innebære at søkere som tilfredsstillende objektive inngangskriterier og som når opp ut fra en faglig skjønnsvurdering, også vil få dekket samme andel av kostnadene ved sine prosjekter, ev. differensiert ut fra ulike grader av inntjeningsmuligheter» (s. 37 i utvalgets delutredning).

Videre heter det i utvalgets forslag under kapittel 6.3.3. *Søkerkostnader*.

«En bekymring er at det er for mange søkere som konkurrerer om for begrensede midler i for mange ordninger. Søkeprosesser er normalt arbeidskrevende, og å skrive søknader er i seg selv ikke-produktiv anvendelse av knappe ressurser. De ressursene som medgår til å søke har en alternativ anvendelse. Den beste alternative anvendelsen av ressursene gir et uttrykk for kostnadene ved søkeaktivitet. I den alternative anvendelsen brukes normalt ressursene til produktive formål (verdiskaping) (...) Etter utvalgets skjønn bør en rekke nåværende ordninger slås sammen. Om ikke andre tiltak innføres samtidig, kan dette sannsynligvis lede til en økning i samlet søkeaktivitet. En sammenføring bør derfor ledsages av komplementære tiltak som er egnet til å begrense søkeaktiviteten og derved de samfunnsøkonomiske kostnadene knyttet til slik aktivitet. Utvalget mener følgende hovedtiltak kan være aktuelle:

- 1) Inngangskriteriene i nye sammenslåtte ordninger bør bygge på en langt klarere avgrensning enn i dag, slik at treffsikkerheten økes og slik at kretsen av søknadsberettigede reduseres.
- 2) For en del større ordninger bør det vurderes innført krav om at tildeling forutsetter annen finansiering/ressursinnsats (sponsing, privat og kommunalt bidrag, egeninnsats mv). Den forutsatte andelen kan differensieres etter søknadsgruppens økonomiske situasjon.
- 3) Søknads- og rapporteringsrutiner og -prosesser bør så langt mulig forenkles (særlig ved at det tilrettelegges for elektronisk søknad og søknadsbehandling).

- 4) En bør vurdere – for gitte bevilgningsrammer – om det er formålstjenlig å redusere antall søkerunder (for eksempel ved å gi flerårsstøtte) innenfor enkelte ordninger for å få tildelinger av noen størrelse» (s. 40 og 43 i utvalgets delutredning.)

6.7.1.2 Høringsuttalelse

Nedenfor gjengis utdrag fra høringsuttalelse til Løkenutvalgets delutredning, februar 2008, jf. vedlegg.

Øyafestivalen:

Øyafestivalen «...er enige i at det bør være veldig tydelige inngangskriterier i de ulike støtteordningene. Når det gjelder innsyn i vurderingskriterier etc, beskrevet i pkt 6.1, er vi usikre på om dette er hensiktsmessig ift målsetningen om å spare administrasjonskostnader totalt sett.

Når det gjelder inngangskriterier / prinsipper rundt støtte mener Øyafestivalen at man må gå bort fra tankegangen om at aktører som driver godt økonomisk ikke skal motta støtte, slik eksempelvis Norsk kulturråds Festivalstøtteordning har fungert. I sammenheng med målsetninger for kulturstøtte tror vi det vil være svært lurt å bidra med prosjektbasert støtte (ikke ren driftsstøtte) til videreutvikling av dyktige arrangementer og aktører.»

6.7.1.3 Departementets vurdering

Utvalget tar til orde for å innføre objektive eller klare inngangskriterier i de nye sammenslåtte ordningene, å vurdere å innføre forutsetninger om annen finansiering/ressursinnsats, forenkling av søknads- og rapporteringsrutiner og reduksjon av antallet søknader ved for eksempel å innføre støtte for flere år.

Departementet slutter seg til at det er ønskelig å forenkle arbeidet med søknader og rapportering både for søkerne og søknadsbehandlerne. Departementet vil derfor ta initiativ til en felles søknadsbase for tilskuddsordninger til kunst- og kulturformål. Det vil være et viktig tiltak for å sikre at søkerne har lik tilgang på informasjon om tilskuddsmulighetene som finnes, rett søkeinstans og de krav som stilles til søknaden. Det vises til omtale under kap. 6.2.3.

Det er også i dag etablert objektive inngangskriterier for enkelte ordninger. For tilskuddsordningen for musikkfestivaler under Norsk kulturfond er det satt krav om at musikkfes-

tivalen arrangeres årlig eller annethvert år med minst to dagers varighet, og at den mottar offentlig tilskudd fra egen region. Tilsvarende er det i St.meld. nr. 10 (2007–2008) *Knutepunkt* lagt opp til objektive kriterier for tilskudd for knutepunktfestivaler ved at det kreves at festivalen blir arrangert hvert år, at den har klar stedsforankring og at det er regional medvirkning.

Departementet anser også at objektive kriterier kan være et virkemiddel for tilskudd til visse typer formål. Slike kriterier kan eventuelt knyttes til typer av kostnader som kan inngå i beregningsgrunnlaget, fratrukk for uttak av utbytte i aksjeselskap, krav til egeninntekter og til annen offentlig støtte. Muligheten for å utvikle objektive inngangskriterier vil variere med ordningenes formål og innretning. Det er viktig at ordningene er best mulig tilpasset sektorens behov, og kriterier for tilskuddssøknader bør derfor utvikles i samråd mellom tilskuddforvalter og sektoren selv. Det må fortsatt legges til rette for nyskaping og forsøksvirksomhet, og det må sikres at avgrensning av målgruppen gjennom objektive inngangskriterier ikke har utilsiktede konsekvenser. Organisasjoner som viderefordeler statlige midler har et spesielt ansvar for å legge til rette for at også ikke-medlemmer kan søke støtte.

Departementet deler utvalgets vurdering av at det ved utmåling av statlig støtte må gis rom for skjønnsutøvelse og prioritering. Departementet avventer en bredere drøfting av disse spørsmålene i Løkenutvalgets endelige rapport som skal foreligge i juni 2008.

De forvaltningsrettslige grunnprinsippene slik de bl.a. kommer til uttrykk i forvaltningsloven, må imidlertid legges til grunn for all søknadsbehandling. Rettsikkerhetshensyn stiller klare krav til saksbehandlingen. Disse kravene går først og fremst ut på at

- saksbehandlingen skal være forsvarlig
- avgjørelsene må treffes av uhildete personer
- sakene skal være godt opplyst
- søkerne skal beskyttes mot vilkårlighet, urimelighet og usaklig forskjellesbehandling
- partene gis innsyn i saksbehandlingen og søkerne gis adgang til å klage.

6.7.2 Bevilgningsstruktur

6.7.2.1 Utvalgets forslag

I utvalgets delutredning pkt. 6.3.1. *Bevilgningsstruktur* heter det:

«Innenfor hver sjanger finnes det meget små ordninger. Gjennomsnittlig beløp pr. ordning

er lite (mellom 1 og 3 millioner kroner), og det er betydelig spredning i ordningenes størrelse. I gjennomsnitt over de fire årene med data har 45 prosent av ordningene innenfor rock mindre enn 1 million kroner i bevilget beløp per år. De tilsvarende tallene er 37 prosent for jazz, 44 prosent for folkemusikk og 36 prosent for rytmisk musikk.

Kontoplanen ser altså ut til å preges av et stort antall små ordninger, og inneholder også et antall meget små ordninger» (s. 38 i utvalgets delutredning).

Videre heter det i utvalgets forslag pkt. 6.3.3.

Søkerkostnader at:

«Etter utvalgets skjønn bør en rekke nåværende ordninger slås sammen. Om ikke andre tiltak innføres samtidig, kan dette sannsynligvis lede til en økning i samlet søkeaktivitet. En sammenslåing bør derfor ledsages av komplementære tiltak som er egnet til å begrense søkeaktiviteten og derved de samfunnsøkonomiske kostnadene knyttet til slik aktivitet» (s. 43 i utvalgets delutredning).

6.7.2.2 *Høringsuttalelser*

Nedenfor gjengis utdrag fra høringsuttalelser til utvalgets delutredning februar 2008, jf. vedlegg.

Vestnorsk jazzsenter:

«...Ein viktig grunn til at det har vakse fram stadig fleire støtteordningar, er at utviklinga på rytmisk sektor har dokumentert behov som ein har sett det kulturpolitisk viktig å stetta. Problemet er, som før sagt, at dimensjoneringa av støtteordningane ikkje står i noko rimeleg forhold til behova. Skal ein utvikla eit treffsikkert sett av stønadsordningar, må ein byggja på historiske røynsler og seriøs forskning. Vidare er det viktig å ha in mente at ei jamstelling av rytmiske feltet betingar at det einskilde kunstuttrykket blir vurdert ut frå eigenart og særskilde historiske føresetnader. Sist men ikkje minst er det naudsynt å erkjenna at den dynamikken som blir skapt ved ei skikkeleg kulturpolitisk satsing på rytmisk sektor, vil krevja satsing på pilotar og sikkeleg evaluering...»

6.7.2.3 *Departementets vurdering*

Utvalget viser til at en rekke tilskuddsordninger er små og bør slås sammen i større ordninger. Departementet er ikke uenig i dette, men vil peke på at det over Kultur- og kirke departementets budsjett

årlig blir bevilget midler til en rekke formål, både enkelttiltak og tilskuddsordninger.

For 2008 gis det bl.a. tilskudd til mer enn 80 ulike enkelttiltak og tilskuddsordninger innenfor frivillighetsformål, allmenne kulturformål og musikkformål. Av disse 80 tilskuddene er 15 ordninger der tilskudd fordeles videre til ulike tiltak og mottakere etter søknad. De øvrige tilskuddene er enkelttilskudd til produksjon og/eller formidling av musikk eller til annet faglig utviklingsarbeid på musikkområdet, ikke ordninger for videre fordeling

Departementet deler likevel utvalgets oppfatning av at antallet tilskuddsordninger er for mange og delvis for små, og at tilskudd til samme formål ikke bør bevilges fra flere kilder. Jf. også omtale under kapittel 6.7.1. *Kriterier for utforming av tilskuddsordninger.*

6.7.3 **Administrasjon**

6.7.3.1 *Utvalgets forslag*

Utvalget har vurdert administrative kostnader for en del ordninger basert på opplysninger for året 2005. Gjennomgangen viser at administrasjonsutgifter regnet som prosent av de midlene som går til utøverne varierer fra 3 pst. til 62 pst.

Utvalget peker på at:

«Det er mange grunner til at administrasjonsutgifter varierer over ulike virksomheter. Blant de viktigste grunnene finner vi egenskaper ved sakene som behandles; balansen mellom rettsikkerhet og prosessuell effektivitet som den enkelte ordning har landet på, behovet for å trekke på ekspertise i skjønnsutøvelse; innslaget av kollegiale saksbehandlingsformer; hvor strikte inngangskriterier som praktiseres; virksomhetens alder (og derved grad av rutine i saksbehandlingen); måten virksomheten samhandler med særinteresser på (og kvaliteten på særinteressene); krav til kontroll og rapportering av virksomheten» (s. 39 i utvalgets delutredning).

Utvalget viser til at departementet for Frifonds midlene har fastsatt en presentsats på 10 pst. for administrasjon av de midlene som fordeles direkte til lokallag. Utvalget ser det på denne bakgrunn som formålstjenlig at departementet gjennomgår de ulike ordningene på feltet med sikte på tilsvarende regler for andre virksomheter.

Utvalget mener videre det er grunnlag for gjennomgang av særskilte tilskudd og ordninger der det er begrunnet tvil om dimensjoneringen av administrasjonen, og der det har vært så betydelige problemer med å framskaffe et adekvat tallma-

teriale at utvalget ikke har noen begrunnet oppfatning av dimensjoneringen.

6.7.3.2 Høringsuttalelser

Flere av høringsuttalelsene omhandler beregning av administrasjonskostnader i egen virksomhet, jf. vedlegg.

6.7.3.3 Departementets vurdering

Det er viktig at statlig kulturtilskudd i størst mulig grad skal gå til den kunstneriske virksomheten. Hva som er rett nivå på administrative kostnader, må sees i forhold til virksomhetenes omfang og oppgaver.

Forslaget om å fastsette administrasjonskostnad som en prosentvis andel av tilskuddet vil bli vurdert når nye ordninger etableres, og vil bli sett i sammenheng med tiltak som økt standardisering og elektronisk søknadsbehandling.

Slike retningslinjer kan vurderes for tilskudd som bevilges til mottakere som rundsumtilskudd for videre fordeling, som for eksempel ordninger som Frifond eller for midler til fortløpende fordeling og eventuelle ordninger med objektive tilmålingskriterier. Satsene må sees i forhold til ordningens størrelse. Bruk av prosentvise satser for administrasjonskostnader kan også vurderes kombinert med fastsettelse av et øvre tak for slike kostnader. Store ordninger, eller en økonomisk styrking av ordninger, tilsier ikke nødvendigvis høyere administrasjonskostnader. Det kan være mindre hensiktsmessig å fastsette prosentvise satser for administrasjon for rammetilskuddet til mindre institusjoner og tiltak generelt, fordi lønnsutgifter i slike virksomheter som regel vil omfatte faglig utviklingsarbeid og liten grad av administrasjon av ordninger.

Departementet stiller seg positiv til å foreta en gjennomgang av ulike tilskudd med tanke på forenkling og utvikling av større ordninger. Økt bruk av objektive inngangs- og utmålingskriterier vil bli nærmere vurdert.

Departementet vil vurdere muligheter for administrativ forenkling og derved reduserte administrative kostnader, blant annet ved omstrukturering av tilskuddsordninger, elektronisk søkemulighet og saksbehandling samt standardisering av de ulike ledd i søknadsbehandlingen.

Nye tilskuddsordninger må fange opp nye strømninger og utviklingstendenser. Ordningene må ha en ressurseffektiv forvaltning slik at midlene i størst mulig grad kan rettes mot kunstproduksjon og formidling.

Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere og Fond for lyd og bilde har i dag felles sekretariat med Norsk kulturråd. Departementet vil vurdere å legge opp til tilsvarende ordning for Fond for utøvende kunstnere. Formålet er å legge til rette for økt samhandling og samordning mellom fondsmidler med like formål. En slik ordning vil gi administrative samordningsgevinster. Samtidig må de ulike instansenes egenart ivaretas.

6.8 Fortløpende tilskuddstildeling – organisasjonenes rolle

Løkenutvalget foreslår at det settes av midler innenfor de store tilskuddsordningene som kan forvaltes av interesseorganisasjonene etter prinsippet «raskt og nært», jf. delrapporten, kapittel 6.4.3. *Organisasjonene er viktige i forvaltningen av mindre ordninger:*

«Utvalget ser imidlertid at det er behov for ordninger hvor utøvere og arrangører kan motta mindre tilskudd raskt. Slike midler er blant annet viktig for å kunne ivareta små, gode prosjekter som løpende oppstår, samt mer generelt for å stimulere til bredde innenfor det rytmiske feltet. Utvalget foreslår derfor at det settes av midler innenfor de tre ordningene som forvaltes etter prinsippet «raskt og nært».

For at denne formen for tilskudd skal bli vellykket og stimulere til bredde, kreves det en nærhet til de miljøene som skal være mottakere av disse tilskuddene. Utvalget mener at interesseorganisasjonene er best i stand til å forvalte ordninger som krever nærhet til aktuelle miljøer. Utvalget foreslår derfor at denne formen for støtteordning legges til interesseorganisasjonene. Utvalget mener at objektive kriterier bør stå sentralt i denne formen for ordninger, at administrasjonskostnadene må holdes innenfor stramme rammer, og at ordningene også her må være mest mulig sjangerbrede.

Utvalget vil peke på Norsk musikkråd som en mulig forvalter av midlene som behandles etter prinsippet «raskt og nært». Norsk musikkråd er en nettverksorganisasjon som omfatter de aller fleste relevante organisasjoner. Norsk musikkråd skal ikke bruke tilskuddsmidler til egen aktivitet, men formidle dem videre til de ulike interesseorganisasjonene på musikkområdet. Ulike interesseorganisasjoner har i innspillene til utvalget selv pekt på Norsk musikkråd for en slik rolle. Selve ordningen for de små og raske pengene bør etter utvalgets oppfatning forvaltes slik Norsk musikkråd forvalter Musikkverkstedsordningen i dag» (s. 47 i utvalgets delutredning).

6.8.1 Høringsuttalelser.

Samstemt! 4. mars, jf. kapittel 7.2.1.

«Kategori 1 B: Nye «raskt og nært»-ordninger via nye Norsk musikkråd

Det etableres en «Hovedpostkasse» hos nye Norsk musikkråd for mottak av de raske og nære midlene.

Samstemt! støtter et slikt forslag om en «hovedpostkasse» for fordeling av tilskuddsmidler for «nært & raskt»-området. Sjangerorganisasjonene står for fordelingen etter MVO-prinsippet. Det er kunnskapen om den enkelte sjanger som skal sikre nærheten og den nødvendige spisskompetansen i dette arbeidet. I tråd med hvordan det i dag fungerer på Fri-fondområdet.»

Samstemt! 21. februar, jf. kapittel 7.2.2.:

«NMR er en paraplyorganisasjon som representerer det frivillige, brede musikklivet i Norge. Samstemt! foreslår derfor at NMR kan fordele «raskt og nært» midlene til de frivillige og mindre organisasjonene på musikkfeltet, midler som den tidligere LOK-ordningen var ment å dekke. Her er det i dag et stort og udekket behov. Samtidig ønsker Samstemt! å påpeke at organisasjonene i Samstemt! beveger seg i grenselandet frivillighet/profesjonalitet og vi ser det derfor som naturlig at «raskt og nært» midlene innenfor pop, rock, jazz og folke-musikk, blir forvaltet av Samstemt-organisasjonene og ikke NMR.

Samstemt-organisasjonene har allerede slike ordninger i dag, som Klubbstøtteordningen, Ad hoc-støtte og ordninger som Den norske folkemusikkscena formidler. Samstemt! påpeker videre at vi anser NMR for å være den beste forvalter av driftsmidlene til interesseorganisasjonene. Norsk kulturråd som forvalter av «sakte og grundig» midlene, og med kunstnerisk skjønn som grunnkriteriet, vil således skille seg ut fra NMR som representerer det frivillige/amatør-delen av norsk musikkliv. Slik sett blir skille mellom NMR og Norsk kulturråd tydelig, for å si det veldig forenklet: NMR fordele midler til det frivillige, brede musikkliv, mens Norsk kulturråd og sjangerorganisasjonene representerer mer det kunstneriske og profesjonelle i norsk musikkliv.»

Norsk jazzforum:

«Løken-utvalget har lagt fram forslag om en tydeligere deling av de sentrale støttebidlene etter prinsippet om «sakte og grundig», og de lokale og regionale etter tankegangen «raskt

og nært». Den sentrale delen av støttebidlene er i stor grad tenkt å legges til Norsk kulturråd, med den nødvendige faglig kompetanse og sakskyndighet gjennom komiteer og utvalg. Det er i Løken-utvalgets delutredning ikke tatt stilling til hvor de regionale og / eller lokale ordningene bør ligge. Det er pekt på at sjangerorganisasjonene direkte eller sjangerorganisasjonene indirekte via Norsk musikkråd er to mulige veier. Norsk jazzforum og de regionale jazzsentrene ser fordeler i at Norsk kulturråd tar de større ordningene, som for eksempel den nye store klubb- og arrangør-støtteordningen og den store musikerordningen. Norsk jazzforum og de regionale jazzsentrene er klare for å ta på seg nye oppgaver på støtteområdet, selv om de regionale jazzsentrene i dag fungerer mer som produsenter enn som forvaltere. Spørsmålet er om de raske og nære ordningene skal kunne legges til de regionale kompetanse-sentrene eller om det sentrale organisasjonsleddet skal defineres som «faglig nært» og fortsatt legges her. Jfr. Ad hoc-ordninger for den profesjonelle delen.»

GramArt:

«...GramArt som forvalter av midler Løken-utvalget foreslår Norsk Musikkråd (NMR) som mulig forvalter av «korte og raske midler». GramArt støtter Samstemts inndeling av slike midler, men ønsker nok en gang å presisere at GramArt ønsker å bli vurdert som en mulig forvalter av slike midler på vegne av våre medlemmer.

NMR er en paraplyorganisasjon for det brede musikklivet. Det finnes likevel en del sterke organisasjoner som selv har mange medlemmer, og som når disse direkte. GramArt mener derfor at det vil være mest korrekt at disse organisasjonene forvalter «korte og raske midler» til sine medlemmer. Bakgrunn for dette er at NMR ikke har mulighet til å ha inngående kjennskap om disse organisasjoners medlemmer, og vil ved en eventuell forvaltning kunne skape ekstra mye administrasjon. For GramArts del betyr dette konkret at GramArt kjenner våre medlemmer langt bedre og har en helt annen nærhet til dem enn det NMR har, og derfor vil GramArt være en naturlig tildeler av slike midler...»

Vestnorsk jazzsenter:

«...FFM [For full musikk.] drøftar ikkje kor skikka sjangerorganisasjonane er til å forvalta støtteordningar ut frå historiske røymsler.

All strategisk utvikling innan jazzfeltet har sitt opphav i Norsk jazzforum og dei regionale jazzsentra, der særleg VNJS har vore i fremste rekke som premissleivråd. Denne store og tunge sakkunnskapen blir altfor lite vektlagt i FFM's drøftingar.

Det er også ein betydeleg veikskap med FFM at den i så liten grad drøftar tilskot og tilskotsordningar langs aksen amatørmusikklivet og den profesjonelle kunsten. Hovudtyngda av det VNJS og for den del NJF arbeider med er tiltak for å formidla kunst med profesjonelle kunstnarar til eit nasjonalt og internasjonalt publikum. I den grad ein arbeider med «amatørmusikklivet» så er det blandt unge musikarar som er i ferd med å ta steget opp i dei profesjonelles rekkjer.

Mest overraskande er det at Norsk musikkråd blir tiltenkt ein rolle som postadresse for tilskot innan det rytmiske feltet. Etter at Norsk musikkorps forbund og Norsk korforbund forlet organisasjonen har Norsk musikkråd hatt som hovudoppgåve å overleva. Det fylkekommunale leddet er berre delvis inntakt, og jamt over har dei verken fagkompetanse eller organisatorisk ryggrad til å spela den rollen dei er tiltenkt. Om forvaltninga av støtteordningar på rytmisk side inngår som ein overlevingsstrategi for Norsk musikkråd, har ein verkeleg snudd saka på hovudet.

Ein viktig grunn til at det har vakse fram stadig fleire støtteordningar, er at utviklinga på rytmisk sektor har dokumentert behov som ein har sett det kulturpolitiske viktige å stetta. Problemet er, som før sagt, at dimensjoneringa av støtteordningane ikkje står i noko rimeleg forhold til behova. Skal ein utvikla eit treffsikkert sett av stønadsordningar, må ein byggja på historiske røymsler og seriøs forskning. Vidare er det viktig å ha in mente at ei jamstilling av det rytmiske feltet betingar at det einskilde kunstuttrykket blir vurdert ut frå eigenart og særskilde historiske føresetnader. Sist men ikkje minst er det naudsynt å erkjenne at den dynamikken som blir skapt ved ei skikkeleg kulturpolitisk satsing på rytmisk sektor, vil krevja satsing på pilotar og skikkeleg evaluering. VNJS vil invitera departementet til ein dialog og ei målretta satsing på ein institusjonstype og ein verksemdsplan som har synt seg å fungera både kunstnarleg og organisatorisk nyskapande og svært kostnadseffektiv i drift.»

6.8.2 Departementets vurdering

Tilgangen til midler som fordeles fortløpende til profesjonell virksomhet varierer mellom de rytmiske sjangrene. Pop og rock har i noen grad tilgang på slike midler gjennom Turné- og arrangør-

støtten (TARP) som fordeles av Norsk kulturråd fire ganger per år som blant annet transport- og reisestøtte. Jazzfeltet har etablert egne ordninger i Norsk jazzforum og i de regionale jazzsentrene. Rådet for folkemusikk og folkedans fordeler tilskudd til formidlingstiltak m.v. til ulike aktører innen folkemusikk og folkedans. Midler til amatørfeltet fordeles av Norsk musikkråd gjennom Frifondmidlene.

Departementet slutter seg til at det vil være hensiktsmessig å legge til rette for fortløpende fordelinger til profesjonelle musikere gjennom den nye tilskuddsordningen for musikere under Norsk kulturråd, jf. kapittel 6.6 *Tilskuddsordning for musikere*. Det er viktig at tildelingssystemet ivaretar dette behovet.

Innenfor den nye tilskuddsstrukturen legges det opp til at alle statlige tilskuddsmidler til arrangører samles i en tilskuddsordning for arrangører under Norsk kulturråd, jf. kap. 6.4. *Tilskuddsordning for arrangører*. Det skal også tildeles midler fortløpende fra denne ordningen og det er viktig at tildelingssystemet ivaretar behovet for rask tildeling. Sjangerorganisasjonene vil bli trukket inn i arbeidet med den fortløpende fordelingen av arrangørmidler til scener og klubber. Sjangerorganisasjonene innenfor jazz og folkemusikk vil fortsatt kunne støtte utøvere som i dag.

Kultur- og kirke departementet vil sammen med Utenriksdepartementet se på muligheter for å samordne ulike ordninger til fremme av norsk musikk i utlandet. Målet er å samordne ordninger for norske musikere slik at det gir grunnlag for aktivitet både i Norge og i utlandet. Pop/rockmusikere skal inntil videre fortsatt kunne søke midler til aktivitet/turneer i utlandet innenfor midler som er hentet fra dagens TARP-ordning.

6.9 Frifond

6.9.1 Om Frifond

Frifond-ordningen ble etablert i 2000. Bakgrunnen var St.meld. nr. 27 (1996–97) *Om statens forhold til frivillige organisasjoner* og St.meld. nr. 44 (1997–98) *Tilleggs melding om statens forhold til frivillige organisasjoner*, Styrking av aktivitet i lokale frivillige organisasjoner og Stortingets behandling av meldingene. Gjennom behandlingen av St.prp.nr. 61 (1999–2000) *Om omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 2000* ble det bevilget 20 mill. kroner til en ny tilskuddsordning for frivillige organisasjoner.

Tabell 6.5 Fordeling av Frifond 2008.

	Prosent av tilskudd	Tilskudd i 1000 kroner
Norsk musikkråd	26,0	40 300
Norsk teaterråd	6,5	10 075
Landsrådet for barne- og ungdomsorganisasjoner	67,5	104 625
Sum		155 000

Kilde: Norsk musikkråd, Norsk teaterråd, Landsrådet for barne- og ungdomsorganisasjoner

I Kultur- og kirkedepartementets brev av 15.3.2007 «Tilskudd 2007 til Frifond – statstilskudd og spillemidler» heter det:

«Formålet med tilskuddet er å bedre rammebetingelsene for frivillige organisasjoner og gruppers medlemsbaserte virke på lokalt nivå. Intensjonen er videre at tilskuddet skal nå ut til et bredt spekter av organisasjoner og grupper med ulike formål og aktivitetsgrunnlag.»

Det stilles således ikke krav om kulturaktivitet.

Fordeling av midler mellom de tre paraplyorganisasjonene

Fra og med 2006 fordeles midlene mellom de tre paraplyorganisasjonene etter forslag fra paraplyene i lys av erfaringstall fra foregående år. Paraplyene har i samarbeid kommet frem til følgende forslag til fordeling for 2008, se tabell 6.5.

6.9.2 Utvalgets forslag

Utvalgets forslag er, jf. pkt. 6.4.5 *Kulturaktivitet bør ligge til grunn for å motta tilskudd*:

«En stor andel av tilskudd til kulturaktivitet blant barn og unge kommer fra spillemidlene. Spillemidlene er av Stortinget besluttet å gå til idrett og kultur etter en fastsatt fordelingsnøkkel. LNU, NMR og Norsk teaterråd er satt til å forvalte midler som skal gå til kulturaktivitet blant barn og unge. Utvalget mener det da er uheldig at midlene som er ment til å gå til kulturaktivitet fordeles til LNU, NMR og Norsk teaterråd med bakgrunn i antall lokale lag, og ikke på grunnlag av hvor det drives reelle kulturaktiviteter. Utvalget vil vise til retningslinjene for Frifond der det framgår at for å motta tilskudd må virksomheten ha kulturaktivitet som del av sin virksomhet. Utvalget er kjent

med at en del av tilskuddene fra Frifondmidlene ikke går til reelle kulturformål.

Utvalget anbefaler at departementet ser på tildelingskriteriene i de tre organisasjonene som fordeler Frifondmidlene. Utvalget mener at bare de som driver reell kulturaktivitet skal motta tilskudd over denne ordningen. Spillemidlene som går til idrett fordeles av andre organisasjoner. Utvalget mener også at departementet bør vurdere hvordan forvaltningen av Frifondmidlene fordeles mellom de tre organisasjonene, gitt at søknadsmengden relativt sett er klart størst hos NMR og Norsk teaterråd som tildeler midler til reell kulturaktivitet.

Utvalget er kjent med Stortingets vedtak om å endre fordelingsnøkkelen fra 1.1. 2009 slik at også samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner skal få tilgang til spillemidlene. Dette endrer imidlertid ikke utvalgets syn på Frifond som en støtteordning for barn- og unges kulturaktiviteter.

Utvalget er av den oppfatning at midler til barn og unges aktivitet er viktig uansett formål. Men midler som går til generell aktivitet blant barn og unge bør bevilges over Barne- og likestillingsdepartementets budsjett eller komme fra andre ordninger. Midler fra Frifond bør gå til kulturaktivitet slik det også understrekes i retningslinjene» (s. 49 i utvalgets delutredning).

6.9.3 Høringsuttalelser

Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner uttaler at:

«...LNU vil at Frifond skal fortsette å være en støtteordning for et stort mangfold av organisasjoner. ...Løkenutvalget skriver i sin delutredning:

«Utvalget er kjent med at en del av tilskuddene fra Frifondmidlene ikke går til reelle kulturformål. (...) Utvalget mener at bare de som driver reell kulturaktivitet skal motta tilskudd over denne ordningen.» LNU er overrasket over at Løkenutvalget ønsker å frata store deler av norske barne- og ungdomsorganisasjoner disse midlene. Gjennom Frifond-ordningen deles årlig over 150 millioner kroner ut til lokal aktivitet for og med barn og unge i Norge. Det er en ubyråkratisk ordning sørger for mye aktivitet i forskjellige ungdomskulturer over hele landet. Den sørger for at alle barn og unge i Norge har de samme mulighetene til å skape egne aktiviteter og ta grep om egen hverdag, uavhengig av kulturell og sosial bakgrunn. For barne- og ungdomsorganisasjonene er det viktig å få anerkjennelse for verdien denne ungdomskultur har for demokratibyggning, sam-

funnsansvar og styrkingen av lokale nettverk. LNU oppfordrer derfor Kultur- og kirkedepartementet til å bevare og styrke Frifond som en bred og inkluderende ordning som lar barn og unge utfolde kreativiteten og engasjementet sitt på de arenaene de selv ønsker. Kultur skapes der barn og unge møtes, en kultur som bør få gode vilkår og som bidrar til å skape bedre og mer levende lokalsamfunn.»

Senterungdommen, Unge Høyre, KrFU, AUF, Unge Venstre og Sosialistisk Ungdom uttaler at:

«...Frifond bygger på et bredt og inkluderende kulturbegrep, med fokus på ungdomskultur, i tråd med Stortingets intensjon med ordningen. Det foregår verdifull ungdomskultur i alle barne og ungdomsorganisasjoner og lag på lokalplan, også de partipolitiske.

Vi ønsker at Frifondordningen skal videreføres som en ordning som også omfatter de organisasjonene som ikke driver med kultur i snever forstand. Frifond er en ubyråkratisk og

effektiv måte å skape lokal organisasjonsaktivitet blant barn og ungdom og er en ordning mange barn og unge har glede av. Vi vil med dette brevet si oss uenige i konklusjonen fra Løkenutvalget og oppfordrer Kultur- og Kirkedepartementet til å bevare og styrke Frifond som en bred og inkluderende ordning som lar barn og unge utfolde kreativiteten sin der de selv ønsker.»

6.9.4 Departementets vurdering

I St.prp. nr. 1 (2007–2008) kap. 315, post 72 Tilskudd til frivillig virksomhet heter det at foreslått bevilgning skal gå til barn og unges kulturaktivitet på lokalt nivå. I St. meld. nr. 39 (2006–2007) *Frivillighet for alle* heter det at Regjeringen vil gjennomføre en evaluering av Frifond-ordningen for å vurdere om det er behov for å målrette ordningen ytterligere. Det vil derfor ikke bli foreslått noen endring i Frifond-ordningen nå.

Figur 7.1 Akershus musikkråds første musikkbinge løftes på plass ved Romerike folkehøgskole i 2002.
Foto: Jon G. Olsen, Akershus musikkråd

7 Kompetanse og nettverk

7.1 Modeller for kompetansenettverk/sentra for rytmisk musikk

7.1.1 Utvalgets forslag

Utvalget foreslår, jf. kapittel 6.4.7. *Mer helhetlig modell for regionale kompetansesentra:*

«Utvalget mener at dersom staten også skal gi tilskudd til regionale kompetansesentre, ev. opprette en driftsordning for dette, må det først utvikles en enhetlig finansieringsmodell for slike sentra.

Kompetansesentrene bør på lik linje med tilskuddsordningene være sjangerbreie. Begrepet bør innbefatte – i tråd med innspillet fra Samstemt! – både regionale kompetansesentre for rytmisk musikk, de fem regionale jazzsentrene og sentre for folkemusikk. Regionale kompetansesentre bør vokse fram nedenfra og ikke opprettes der det ikke et grunnlag for denne typen sentra. Det er derfor ikke sikkert at alle regionale kompetansesentre må være like sterke innenfor hver sjanger i og med at det vil være ulike sjangere innenfor det rytmiske feltet som utøves i ulike geografiske områder. Selve infrastrukturtiltaket regionale kompetansesentre bør imidlertid være enhetlig på landsbasis. Det bør ikke finnes flere regionale kompetansesentre i hver region som konkurrerer med hverandre, eller nødvendigvis et regionalt kompetansesenter i hver region. Der det er hensiktsmessig bør kompetansesentrene samhandle med de allerede eksisterende 18 fylkesmusikkrådene.

Utvalget mener derfor at departementet må komme fram til en mer enhetlig finansieringsmodell for regionale kompetansesentre før det eventuelt opprettes en permanent støtteordning for slike sentra. På samme måte som for knutepunktinstitusjonene må det være en forutsetning for statlig støtte at kompetansesenteret også mottar regional og lokal støtte. En slik finansieringsmodell bidrar til å sikre at behovet for et kompetansesenter kommer nedenfra og fra lokalt hold. En slik statlig støtteordning kan legges til en sentral aktør som Norsk kulturråd eller KKD. Støtten vil ha karakter av å gå til grunnstøtte eller drift og bør slik sett vurderes

lagt til post 74 eller til en egen post på KKD's budsjett slik som for knutepunktinstitusjonene» (s. 52 i utvalgets delutredning).

7.1.2 Høringsuttalelser

Samstemt!

«Samstemt! ønsker å presisere følgende ang regionale kompetansesentre og fylkesmusikkrådene: Samstemt! ser en klar rollefordeling mellom regionale kompetansesentre og fylkesmusikkråd – som beveger seg langs samme akse som i fordelingen av «raskt og nært midler»: Fylkesmusikkrådene representerer det brede og frivillige musikkliv lokalt, fra munnspill, klassisk musikk, kor og orkester. De regionale kompetansesentrene innenfor pop, rock, jazz og folkemusikk jobber for hele næringskjeden innenfor musikk, med fokus på både frivillige, profesjonalitet og ikke minst kultur og næring.»

Norsk jazzforum:

«Den videre finansieringen av de regionale jazzsentrene må skje parallelt med at en etablerer regionale kompetansenettverk. I Bodø er det allerede etablert et slikt nettverk som er ment å dekke hele Nord-Norge. Liknende etableringer er allerede i gang mange steder. I Bergen for eksempel har organisasjonene Vestnorsk jazzsenter, Bergen Jazzforum, Nattjazz, BRAK, AKKS, Avgarde og Hole in the sky gått sammen om et regionalt kompetansenettverk med utspring i kulturhuset USF Verftet. Disse kompetansenettverkene er tenkt som en paraply over organisasjonene innenfor rytmisk musikk, hvor det i økende grad fokuseres på den operative delen av arbeidet. Kompetansenettverkene skal gjennom økt kontakt og møteplasser, bidra til økt kommunikasjon, samt utnyttelse av kompetanse på tvers av sjangere. Dette arbeidet er helt i tråd med Samstemt! sine tanker rundt regionale kompetansenettverk og bør kunne danne mønster for andre regioner.»

Riksscenen:

«...Riksscenen også må tas med i betraktning som kompetent nasjonal aktør i forhold til utvikling av regionale kompetansesentra – da særlig i forhold til nasjonal og internasjonal folkemusikk, joik og folkedans. Både i forhold til utbygging av støttesystemer og infrastruktur tilknyttet turnenettverk og regionale sentra ser Riksscenen det som viktig at det finnes frem til gode, rasjonelle og sjangertilpassede ordninger.»

Norsk Viseforum:

«Vi har behov for en turnestøtteordning i størrelsesorden 1 million for å kunne legge til rette for utøvere og for å kunne gi et bedre tilbud til viseklubbene og visescenene. På denne måten kan vi legge til rette for bedre arbeidsvilkår for våre utøvere og komme i gang med en bedre utvikling av kunstarten viser. Dette ønsker vi å kanalisere gjennom å opprette et eget senter for viser i Nordnorge og ett som omfatter Østlandet. Disse to regionale sentrene ønsker vi å få opprettet så snart som mulig. Deretter vil vi arbeide for Midtnorge og Vest/Sørlandet. Vi har lange tradisjoner og mange artister som mangler et apparat som kan legge til rette for så vel tradisjonsbæring og nyskaping. Disse to sentra skal være formidlingsinstitusjoner og kompetansesenter med 50 % administrasjonsressurs i tillegg til å forvalte turnestøtte, stipend og kursaktiviteter.»

Stavanger Rock (STAR):

STAR foreslår kriterier som kan brukes som like krav til et regionalt kompetansesenter:

- «lokalt /regionalt klare å koordinere arbeidsoppgaver sjangrer imellom; både sjangerovergripende og sjangerspesifikke.
- sikre at de allerede eksisterende gode nettverkene mellom kompetansesentraene vedlikeholdes og videreutvikles
- sørge for at forholdet til de nasjonale organisasjonene er så tett som mulig, og at kompetanse og nettverk derfra forutsettes at blir formidlet og distribuert så godt som mulig, at man f.eks. lager årlige oppdateringsmøter.
- stille seg bak Samstemt 5 visjonspunkter; om talentutvikling, om forbedret musikk-distribusjon, om å spre levende musikk til alle, om å øke kompetanse og å utnytte næringspotensialet i musikkbransjen.
- innretter fremtidig organisering / justere seg mot å kunne fordele raske og nære

midler til alle ledd i verdikjeden, og sjangerspesifikke midler etter samordning med nasjonale sjangerorganisasjoner

- operere som regionale kontaktpunkt for Music Export Norway
- orientere sitt sjangerspesifikke arbeid i forhold til relevante knutepunktsinstitusjoner
- være lyttepost mot og ressurs for forsknings- og utviklingsmiljøer på regionale universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner som fokuserer kultur næringer
- at man samarbeider seg til fylkesmusikkrådene der det er naturlig
- at man samarbeider med Norgesnett-scenene der det er naturlig
- at man støtter opp om og bidrar til kvalitets-sikring av storby-kommunenes egne initiativer i forhold til det rytmiske feltet
- at man bidrar med nettverk og kompetanse i forhold til utvikling av større øvingsfelleskap i regionene
- lokalt klare å avtale fordeling av midler, sikre samordning hvis fellestilsagn
- det ikke er en menneskerett å få statsstøtte; mulig kriterium; hatt kommunalt støtte 100 % stilling i ett år for å gjøre krav på en andel av statlig rammetildeling til regionen, basert på initiativ kommer nedenfra med medlemsmasse fra miljøet.»

Videre heter det:

«1) at miljøene selv må avklare hva som er de naturlige operative regionale og 2) at man tar hensyn til historiske prosesser fram til nå»

BRÅK/Vestnorsk jazzsenter:

«På bakgrunn av arbeidet i Løken-utvalet slike det kjem fram i delinnstillinga «For full musikk» ønskjer dei rytmiske miljøa i Vestlandsregionen å spela inn ein samarbeidsmodell som gjer at det allereie velfungerande samarbeidet mellom organisasjonane kan videreutviklast.

I dag kan arbeidsområda illustrerast som vist under. Dette er eit noko forenkla bilete, men illustrerer ulikskapen m.o.t. fokus og spesialisering.

Tverrsjangerlege oppgåver:

- Service/rådgjeving/hjelp til å manøvrere i musikkbransjen
- Kompetanseheving (kurs/seminar)
- Bindeledd mellom ulike bransjeaktørar og mellom bransje, styresmakter, akademia og næringsliv.
- Støttespelar og talerøyr for bransjen som heilskap

- Synleggjering av musikkregionen som heilskap
- Etablera scenar, øvingslokale og anna infrastruktur
- Iverksetting av andre prosjekt/tiltak for å videreutvikla bransjen og komplettera verdikjeden i regionen.

Sjangerspesifikke oppgåver

- Pleia regionalt, nasjonalt og internasjonalt nettverk innan sjanger
- Sjangerspesifikke formidlingsprosjekt (turnear, konsertar og festivalar)
- Sjangerspesifikke kompetansehevingsprosjekt (t.d. kurs/føredrag med musikalsk innhald)
- Synleggjering av aktørar innan sjanger i relevante kanalar
- Drift av regionale scenar innan sjanger
- Fordeling av støtte innan sjanger

Mål for samarbeidsmodellen

Å skapa meirverdi gjennom å gjera nettverksdeltakarane sine sterke sider tilgjengelege for andre medlemmer i nettverket.

Gjennom grunnleggjande respekt for eigenart hjå nettverksdeltakarane å skapa eit mangfaldig kompetansemessig kraftsentrum for byen og regionen.

Å utvikla og tilretteleggja arenaen USF Verftet slik at denne kan fungera optimalt for å nå måla til nettverket.

Verkeområde - funksjonar

Ein samarbeidsstruktur som skal fungera maksimalt føreset instansar som dekkjer dei sjangerspesifikke behova gjennom spesialkompetanse samstundes som den skal opna for auka kontakt og samhandling for å dekkja fellesbehova på beste vis.

Derfor skal nettverket fungera som eit distribuert nettverk. Det er eit mål at alle delene av nettverket skal kunna ha kontakt og utvikla samarbeid.

Arbeidet i nettverket skal byggja på det hensiktsmessige og ha minst moglege byråkratiske barrierar.

Samordning og synergjar skal utviklast gjennom samråd og konsultasjonar der ei arbeidsgruppe med roterande deltaking legg til rette og førebur samråda.

Aktivitetar

Bransjeutvikling vil vera eit nøkkelomgrep for fellesaktivitetane i nettverket. Gjennom kurs, seminar, prosjekt og informasjonsopplegg vil

ein fokusera på kompetanseutvikling og spreing på ei rad område:

Artist: Artist-in-residence/eksport.

Jus (opphavs – og kontraktsrett etc.)

Turnear og arenautvikling.

Øvingslokale.

Arrangør:

Teknikk, PR, økonomi, tryggleik osv.

Turnear og arenautvikling.

Næringsaktørene (t.d. plateselskap, booking, management, publishing, distribusjon osv):

Bedriftskompetanse

Jus

Markedskompetanse

Nettverksbygging

Kompetansesenteret skal også kunna fungera som fagleg rådgjevar og samtalepartner for kommunale kulturskular, musikklinjer på videregående skular og fylka og kommunane sine aktivitetar vedrørende «den kulturelle skulessekken» og «den kulturelle spaserstokken».

Kristiansand Rock City:

«...Først og fremst mener vi at initiativ som er en del av ABM-/opplevelsesesenter prosessen ikke bør blandes inn her, slik det til dels gjøres i Løken-utvalgets rapport. De regionale kompetansesentrene (sentrene etter BRAK modellen) har ingen felles agenda, arbeidsområder eller målsetninger med ABM-sentrenene.

Dernest mener vi at allerede eksisterende, velfungerende regionale kompetansesentre bør innvilges statlig støtte fra 2009, forutsatt at de kan vise til en solid miljømessig og økonomisk lokal forankring. De regionale kompetansesentrene med sin nåværende organisasjonsform fungerer serdeles bra og spiller en nøkkelrolle i den pågående utviklingen av musikklivet i regionene. Statlig støtte direkte til de regionale kompetansesentrene vil sikre at denne positive utviklingen opprettholdes og styrkes.

Vi konstaterer at Løken-utvalget skriver at begrepet kompetansesenter bør inneholde «både regionale kompetansesentre for rytmisk musikk, de fem regionale jazzsentrene og sentre for folkemusikk». Vi er skeptiske til en løsning som innebærer at de ulike sentrene blir tvunget til å opprette og inngå i nye kunstige sammenslutninger for å motta midler, uten at det ligger et reelt miljømessig behov/ønske til grunn. Vi frykter slike strukturer vil medføre fokus på omorganisering, organisasjon og administrasjon fremfor dagens fokus på musikkbransje og musikkmiljø. (...) Vi vil i denne sammenheng understreke at:

- de regionale kompetansesentrene (BRAK-modellen) er tverrsjangerlige og dermed også arbeider for aktører innen jazz og folkemusikk
- å støtte regionale kompetansesentre og samtidig støtte jazz- og folkemusikkssentrene ikke er å støtte parallelle strukturer da sentrene har svært ulikt fokus: Tvert i mot er dette snakk om ulike kompetanseorganisasjoner som utfyller hverandre, både sjangermessig og virksomhetsmessig...»

7.1.3 Departementets vurdering

Over Kultur- og kirkedepartementets budsjett gis det for 2008 tilskudd til drift av regionale jazzsenter i Oslo, Arendal, Bergen, Trondheim og Bodø. Videre gis det tilskudd til et kompetansesenter for rock i Bergen (BRAK). Departementet er kjent med at tilsvarende tiltak for rockområdet er i virksomhet i Kristiansand, Tromsø, Stavanger og Drammen.

Departementet deler utvalgets vurdering av at regionale kompetansesentre bør vokse fram nedinfra og at sentrene kan ha ulik vektning av sjangre innenfor en felles struktur. Samarbeid ut over det rytmiske musikkfeltet kan være ønskelig, ikke minst med tanke på å kunne tilby et støtteapparat for utøvere i etableringsfasen uavhengig av musikkuttrykk. Departementet slutter seg til Løkenutvalgets innstilling der det heter: «.. Det bør ikke finnes flere regionale kompetansesentre i hver region som konkurrerer med hverandre, eller nødvendigvis et regionalt kompetansesenter i hver region.» Det forutsettes at de regionale kompetansesentrene samhandler med andre aktører innenfor det rytmiske musikkfeltet i regionen og med fylkesmusikkrådet på områder der dette er naturlig.

Departementet vil støtte drift av eksisterende kompetansesenter for rytmisk musikk. Tilskuddet til de regionale jazzsentrene vil bli videreført. Det forutsettes at jazzsentrene inngår i en helhetlig regional struktur for det rytmiske feltet som helhet.

Formålet er å bidra til et landsdekkende og kostnadseffektivt nettverk av kompetansesenter på det rytmiske området. Den kompetansen som finnes i den enkelte region må styrkes, samordnes og stilles til rådighet for de ulike regionale aktørene og på det rytmiske feltet. Det statlige tilskuddet til kompetansesenter skal nyttes til kompetanseutviklende tiltak.

I Namsos skal Rock City være et ressurscenter for profesjonell musikk. Ved behandlingen av

St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005–2006) sluttet Stortinget seg til at Trøndelagsalternativet ble lagt til grunn for utviklingen av det nasjonale opplevelses-senteret for pop- og rockhistorie. I dette alternativet inngår også Rock City Namsos, som vil bli sikret driftsmidler til sitt ressurscenter.

Departementet anser 60/40-fordeling av tilskuddet som en mulig modell for offentlig støtte til slike framtidige regionale sentra for rytmisk musikk. Støtten vil være driftstøtte.

For å utvikle realiserbare modeller vil departementet gå inn for at det stilles til rådighet midler til videre utvikling av kompetansesenter for rytmisk musikk basert på allerede eksisterende sentra innen jazz, rock og folkemusikk. Ved tildeling av midler vil departementet legge vekt på følgende kriterier:

- Senteret må være etablert og kunne vise til drift innenfor ett av områdene jazz, rock eller folkemusikk.
- Senteret må dokumentere behov og målgrupper for tilbudet.
- Forpliktende regional økonomisk medvirkning tilsvarende 40 pst. av samlet offentlig tilskudd.
- Egeninntekter.
- Formålet med virksomheten skal rette seg mot det profesjonelle musikkfeltet/og overgangen til dette feltet.
- Konkrete samarbeidsavtaler med eventuelle andre regionale aktører med tanke på å kunne tilby kompetanseutviklende tiltak tilpasset hele det rytmiske feltet i regionen.
- En omforent modell for administrativ forankring og samhandling mellom de regionale aktørene.
- Tilbudet skal inneholde tiltak innenfor bransjerelatert virksomhet som management, managervirksomhet, promotion, lov og avtaleverk, arrangørkompetanse.
- Samarbeid på tvers av og ut over det rytmiske musikkfeltet vil bli vektlagt.

7.2 Internasjonalisering

7.2.1 Utvalgets forslag

Når det gjelder tiltak for å fremme norsk musikk i utlandet foreslår Løkenutvalget, jf. delrapportens punkt 6.4.6 *Internasjonalisering og bransjestimulering*:

«For å nå fram internasjonalt er det nødvendig med kompetanse og langsiktig innsats, i tillegg til at det er meget ressurskrevende. Det offentliges bruk av midler er begrenset når det gjel-

der tilrettelegging for internasjonal utveksling og eksport. Den offentlige finansierte infrastrukturen er spredt og gjennomgående dårlig koordinert. I tillegg mangler det koordinering mellom bransjeaktører og interesseorganisasjoner. Utvalget mener det er behov for en samordning av eksisterende tilskuddsordninger på feltet (jfr. pkt 6.4.2) og en styrking av den statlige innsatsen.

Trenden innenfor de fleste markeder i dag går i retning av å bli stadig mer internasjonal, – et trekk som gjelder ikke minst innenfor musikk- og platebransjen. Utvalget er av den oppfatning at norsk musikkbransje står svakt i internasjonal sammenheng og at internasjonal satsing innenfor musikkfeltet er lite utviklet i Norge. For å kunne møte den internasjonale konkurransen burde bransjen derfor samordnes bedre. Utvalget vil i denne sammenheng vise til St.meld. nr. 22 (2004–2005) Kultur og næring og til den handlingsplanen (med samme overskrift) som ble utarbeidet på bakgrunn av meldingen. Utvalget støtter konklusjonen i meldingen om at arbeidet med å fremme interessen for norsk musikk i utlandet bør styrkes. Dersom tilskuddene til det rytmiske feltet styrkes, mener utvalget at man på sikt bør øke reise- og prosjektstøtten innenfor den store musikerordningen for å styrke norsk musikk i utlandet.

Music Export Norway A/S (MEN) ble opprettet i 2000 og er et selskap som blant annet skal legge til rette for internasjonale eksportfremstøt, bistå med å tilrettelegge forholdene for eksport av norske innspillinger, sikre norsk deltakelse på internasjonale messer mv. Utvalget viser til at i den nevnte handlingsplanen ble det signalisert styrket samarbeid med Music Export Norway A/S og at arbeidet for å styrke interessen for norsk musikk i utlandet på kommersiell basis bør videreføres.

I denne sammenheng vil utvalget påpeke at en bedre samordning av Musikkinformasjonssenteret (MIC) og MEN vil kunne bidra til en styrking av den internasjonale satsingen på norsk musikk. Utvalget mener derfor at Regjeringens handlingsplan for kultur og næring må følges opp og at ansvars- og arbeidsdelingen mellom MIC og MEN bør samordnes bedre med basis i planen.

I tillegg til tilskudd over Kultur- og kirkedepartementets budsjett til internasjonalisering bevilger Utenriksdepartementet blant annet tilskudd til reisestøtte som forvaltes av MIC. Utvalget mener at UD's tilskudd til internasjonalisering bør samordnes med de andre ordningene på feltet for å bidra til en helhetlig norsk politikk for fremme av norsk musikk i utlandet.

Utvalget mener videre at det er ønskelig å legge til rette for et nordisk samarbeid på feltet både for å utvikle Norden som marked og for å samarbeide om en felles nordisk innsats i land utenfor Norden.

Som et ledd i å styrke norske aktører internasjonalt ville et mulig tiltak være at det offentlige bidrar med såkalte bransjestimulerende tiltak. I Norge i dag er det stort sett bare de multinasjonale selskapene som har investeringskapital, fag- og forretningskompetanse og markedsføringsressurser. De norske småselskapene genererer først og fremst produksjon og lite salg. Dagens ordninger som innkjøpsordningen for fonogrammer, ulike produksjonsstøtteordninger for fonogrammer og prosjektstøtte fra Innovasjon Norge stimulerer systematisk småselskapsstrukturer og produksjon, men ikke distribusjon, eksport og salg.

Utvalget ser at det er behov for en sterkere bransje i Norge. Utvalget ser at det kan stilles spørsmål ved hvorvidt det er en offentlig oppgave å sørge for dette, selv om en sterkere bransje også på sikt vil kunne generere inntekter til den norske stat. Dersom støtten til det rytmiske feltet skal styrkes, mener utvalget at det ville være naturlig å se på om det er visse bransjestimulerende tiltak som det offentlige bør bygge opp.

Utvalget mener at spørsmål om internasjonalisering, kultur og næring er viktige og vil komme tilbake til dette i utvalgets sluttrapport» (s. 50 i utvalgets delutredning).

7.2.2 Høringsuttalelser

Music Export Norway (MEN) peker på behov for følgende tiltak:

1. Kunnskap, kompetanse og nettverksbygging» Profesjonalitet er avgjørende for å få gjennomslag på den internasjonale musikkarenaen. MEN mener at skolering av norske aktører bør prioriteres, gjennom tilførsel av kunnskap og kompetanse, samt bygging av gode nettverk.(...) MEN foreslår at det utvikles en plan for kompetanseutvikling av aktører i næringen. MEN har lenge ønsket å utvikle en slik plan, og ser også muligheter for å forestå gjennomføringen

2. Tilrettelegging for godt og effektivt samarbeid i musikkbransjen

MEN er av den klare oppfatning at artister og opphavsmenn får best uttelling for sine internasjonale ambisjoner og satsinger gjennom godt og effektivt samarbeid mellom de ulike bransjeaktørene (...) sier seg enig med Løken-utvalget i at oppgavefordelingen med hensyn til eksportarbeid bør tydeliggjøres. Til-

delingen av midlene til MEN og MIC bør gjennomgås for å få en mest mulig effektiv utnyttelse av midlene og for å sikre at den strategiske og operative spisskompetansen på musikksektorfeltet videreutvikles, også i et langsiktig perspektiv.

3. Felles koordinert satsing på sentrale internasjonale arenaer og bransjearrangementer

I løpet av de siste sju årene har bransjen opptrådt samlet på noen av verdens viktigste arenaer for presentasjon av musikk (...) Tilgjengelighet av norsk musikk gjennom digitale salgskanaler internasjonalt er styrket de siste årene. Dette gir fordeler, men også utfordringer når det gjelder markedsføring, og norsk musikk trenger fortsatt styrket markedsføring for å få oppmerksomhet. Dette kan man oppnå ved økte bidrag til showcaser, lanseringsturneer og supportturneer. Midler til andre markedsførings- og informasjonstiltak må også styrkes.

MEN mener at det bør være en målsetting å kanalisere midler til eksporttiltak for musikk på samme nivå som litteratur (Norla), om lag 10 millioner per år.»

MIC Norsk musikkinformasjon

«Bedre samordning av nasjonal og internasjonal informasjon og promotering. Den musikken som publiseres på noter/tekster og på fonogrammer (cd-er, videoer og musikkfiler) av aktørene i norsk musikkliv, er avhengig av aktiv og målrettet informasjon og promotering. Det samme gjelder utøverbiljøenes tilgang til konsertarenaene og -markedene. Den teknologiske utviklingen gjør at det nå er enkelt og relativt billig å produsere og distribuere både noter og fonogrammer. (...) I Norge, som i de fleste andre land, er det av kulturpolitiske grunner bygget opp en infrastruktur for å ta seg av dette. Music Export Norway og MIC mottar driftsmidler fra KKD for å løse sjangerbrede oppgaver rettet mot nasjonal (MIC) og internasjonal kulturutveksling og eksport. I tillegg gis det statlige midler til sjangerorganisasjonene som benyttes til å drive tilsvarende informasjons- og promoteringsarbeid innenfor sine områder (for eksempel i Norsk jazzforum, Norsk folkemusikkformidling m.fl.). Selv om det er etablert en arbeidsdeling og et fra-sak-til-sak-samarbeid mellom disse institusjonene og organisasjonene, er det åpenbart for oss som er til stede på de norske og utenlandske arenaene, at det er behov for å samordne ressursinnsatsen bedre (...) Både stortingsmeldingen om kultur og næring og Løkenutvalgets utredning har anbefalt at en bør se på en samordning mel-

lom MEN og MIC. MIC har ved flere anledninger foreslått samlokalisering, sammenslåing og/eller andre former for samordning av de to virksomhetene.»

Vestnorsk jazzsenter:

«...VNJS – arbeidet med norsk jazz i utlandet – Gjennom sju års arbeid på dette feltet, har ein røynt at denne satsinga har gjeve norsk jazz drahjelp på den internasjonale arenaen i langt større omfang enn først trudd. Gjennom utgreiinga «Norsk jazz i utlandet – med blick på levande musikk» (Mossefinn/ Torske 2007) har ein fått dokumentert gjennomslaget for dei versemidsområda VNJS har engasjert seg i når det gjeld norsk jazz i utlandet. (...) Likevel er det viktig å peika på at ein av dei mest eintydige konklusjonane ein kan dra av granskingsarbeidet som ligg bak denne utgreiinga er trongen for ein instans som kan dokumentera og analysa dei løpande utviklingstrekk. I dag finst det ikkje tilgjengelege data om noko så enkelt og basalt – kor mange konsertar gjer norske musikarar i utlandet pr. år. Langt mindre har ein kunnskap om økonomien i desse konsertane eller kor dei fordeler seg geografisk.. Kunnskap på dette området er viktig for å harmonisera målsetjing og verkemiddelbruk i den sentrale og regionale kulturpolitikken. Slik kunnskap vil også vera viktig for VNJS i sitt løpande arbeid på feltet slik at dette kan gjerast så kostnadseffektivt rom råd. Minst like viktig er det at denne kunnskapen er kontinuerleg oppdatert slik at musikarar, management, agentar og andre aktørar kan bruka datagrunnlaget i sitt arbeid for å skapa kontakt, avtalar om spelejobbar osv. Samstundes må denne informasjonen også vera tilgjengeleg for internasjonale konsert- og festivalarrangørar. (...) Fleire jazzorganisasjonar på kontinentet arbeider internasjonalt gjennom fleirårige samarbeids- og prosjektavtalar som sikrar utveksling. Desse avtalane er både bi- og multilaterale. Særleg den franske festivalorganisasjonen AFJMA og Dutch jazz Connection er føregangsorganisasjonar. Det vil vera eit relevant svar på dei kulturpolitiske måla norske styresmakter har formulert på feltet å etablere ei finansieringsordning som kan ta vare på og utvikla denne typen bilaterale avtalar...»

7.2.3 Departementets vurdering

Norske musikere, band og ensembler har en omfattende og internasjonal konsert- og turnévirkosomhet. Virksomheten stimuleres av støtteordninger som Turné- og arrangørstøtte for rock og populær-

musikk, ad hoc-midler fra sjangerorganisasjoner, Utenriksdepartementets reisestøtte og formidling av norsk musikk og norske musikere som ledd i den internasjonale norgesprofileringen.

I St.meld. nr 22 (2005–2005) *Kultur og næring* pekes det på viktigheten av å styrke internasjonaliiseringsarbeidet og samtidig se til at bredden i norsk musikk er tilgjengelig og synlig på hjemmemarkedet. For promoteringsarbeidet internasjonalt heter det at det er «...grunn for til å vurdere tilhøvet mellom Music Export Norway og Norsk Musikkinformasjons verksemd på dette feltet, med sikte på å finne fram til best moglege framtidige ordningar.»

Løkenutvalget mener at Utenriksdepartementets tilskudd til internasjonalisering bør samordnes med de andre ordningene på feltet, for å bidra til en helhetlig norsk politikk for fremme av norsk musikk i utlandet.

Departementet slutter seg til at det er ønskelig med en fornyet og samordnet innsats for å stimulere interessen for norsk musikk i utlandet gjennom en prioritering av midler til kompetanse- og nettverksbygging, stimulering av samarbeid innenfor bransjen og ved samordnet statlig innsats.

Kultur- og kirkedepartementet vil i samarbeid med Utenriksdepartementet som sentral aktør vurdere muligheter for å samordne ulike tilskudd for å fremme norsk musikk i utlandet, blant annet hvordan utenlandsprofileringen av norsk musikk kan samordnes, basert på blant annet utenlandsvirksomhet i Rikskonsertene, MIC Norsk musikkinformasjon, Music Export Norway, Utenriksdepartementet og elementer av tilskudd som i dag forvaltes av Norsk kulturråd. Målet er å samordne og styrke den internasjonale satsingen på musikkområdet basert på kompetanse og ordninger som finnes i ulike virksomheter på nasjonalt og regionalt nivå.

- Hovedformålet er å sikre en høyt kompetent, strategisk og resursmessig effektiv infrastruktur som kan styrke den kulturelle utvekslingen og den næringsmessige omsetningen av musikk fra opphavsmenn/kvinner, utøvermiljøer, institusjoner og bransjeaktører i Norge innenfor et internasjonalt musikkfelt preget av endringer. Hovedoppgavene til en slik organisasjon bør være:
- Promotering av musikk fra Norge nasjonalt og internasjonalt gjennom tilrettelegging for både næringsmessig eksport og internasjonal kulturutveksling. Det er vesentlig at alle deler av virksomheten inkluderer og omfatter alle sjangre. Finansieringen bør skje ved hjelp av stat-

lige tilskudd med bidrag fra musikkbransjen og egeninntekter.

- Informasjon og kunnskapsformidling om norsk musikk internasjonalt.

Departementet viser til litteraturområdet med NORLA som en mulig modell. Det forutsettes en organisatorisk prosess som sikrer berørte parter reell innflytelse over en framtidig modell, som kan videreutvikle et best mulig støtteapparat for eksport av norsk musikk i nordisk så vel som i internasjonal sammenheng.

Det er også ønskelig å legge til rette for et styrket nordisk samarbeid, både for å utvikle Norden som marked og for å samarbeide om en felles nordisk innsats i land utenfor Norden. Både MIC Norsk musikkinformasjon og Music Export Norway deltar i nordisk samarbeid. The New Union er et nordisk forum for svensk og norsk musikkbransje der målet er at musikkbransjen i de to landene skal møtes for å knytte kontakter med tanke på å utvikle samarbeidsmuligheter til beste for begge land. Departementet ser svært positivt på et slikt samarbeid.

Sverige har etablert en årlig musikk eksportpris for usedvanlig innsats for svensk musikk eksport. Departementet vil vurdere en tilsvarende pris innen norsk musikk eksport.

Tilskudd fra Kultur- og kirkedepartementet er kulturpolitisk begrunnet. Styrket innsats og økt målretting vil imidlertid også øke næringspotensialet innenfor det rytmiske musikkfeltet. Tilsvarende vil styrking av innkjøp av norsk musikk, nye ordninger for arrangører og musikere og en bedre koordinering av den statlige satsingen styrke sjangrenes næringspotensial.

Når det gjelder MIC Norsk musikkinformasjon, vil gjennomgangen også omfatte de andre virksomhetsområdene som blir finansiert med tilskudd fra Kultur- og kirkedepartementet. Formålet er å vurdere hvilke oppgaver MIC bør utføre med statlige midler. Departementet vil komme tilbake til dette.

7.3 Landsomfattende musikkorganisasjoner

Tilskuddet til de landsomfattende organisasjonene på musikkområdet forvaltes av Norsk kulturråd, jf. kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd. For 2008 er det bevilget 18,1 mill. kroner til dette formålet. Formålet med tilskuddet er å sikre organisasjonenes drift.

Midlene er for 2008 fordelt til 28 organisasjoner innenfor de tre hovedgruppene utøverorganisasjoner, arrangørorganisasjoner og pedagogiske organisasjoner, jfr. tabell 7.1. På det rytmiske musikkfeltet omfatter utøverorganisasjonene Landslaget for Spelemenn, Norsk kvedarforbund og Norsk Country Musikk Forbund, arrangørorganisasjonene Norsk Rockforbund, Norsk Jazzforum og Norsk Viseforum og de pedagogiske organisasjonene AKKS Norge og Rytmisk musikkforum.

Det vises til omtale av disse organisasjonene under kapittel 2.10.10 *Sentrale organisasjoner*.

I tillegg er det for 2008 gitt prosjektstøtte til Norsk munnharpeforbund med kr 40 000.

Departementet er kjent med at Norsk Folke-musikk- og Danselag og Landslaget for Spelemenn har gått sammen om å vurdere hvordan organisasjonene på kort sikt kan samarbeide mer og på lengre sikt kan skape en helhetlig struktur for hele folke-musikkfeltet.

Departementet ser positivt på dette initiativet og mener det bør bidra til en styrking av feltet. Tilskudd til sammenslåingsprosessen i organisasjonene Norsk Folke-musikk- og Danselag og til Landslaget for Spelemenn vil bli vurdert allerede i inne-værende år.

De landsomfattende musikkorganisasjonene er viktige for å sikre et levende musikkliv nasjonalt og lokalt. Departementet vil peke på at det er nødvendig med et bredt samarbeid om faglige og administrative oppgaver. For å bidra til det vil departementet samle statstilskuddet til landsomfattende musikkorganisasjoner til fordeling av Norsk musikkråd. Norsk musikkråd må lage en god fordelingsordning, for eksempel gjennom et fordelingsutvalg. Tilskudd skal fordeles uavhengig av medlemskap i Norsk musikkråd. Departementet

Tabell 7.1 Tilskudd til landsomfattende musikkorganisasjoner 2008 i kroner.

Organisasjon	Tilskudd 2008
Landslaget for Spelemenn	2 030 000
Norsk kvedarforbund	40 000
Norsk Rockforbund	3 480 000
Norsk Viseforum	628 000
Norsk jazzforum	2 518 000
Rytmisk musikkforum	100 000
AKKS Norge	1 000 000
Norsk Country Musikk Forbund	150 000

Kilde: Norsk kulturråd

legger opp til en styrking av de landsomfattende musikkorganisasjonene.

7.4 Knutepunkt og nettverk

Molde International Jazz Festival, Notodden Blues Festival og Førde Internasjonale Folkemusikkfestival har status som knutepunkt. Verdensmusikken og det flerkulturelle feltet dekkes med knutepunktstatus for Førde Internasjonale Folkemusikkfestival og Stiftelsen Horisont/Mela. Øyafestivalen har fått tilbud om knutepunktoppdrag på rockområdet.

Det er blant annet gjort rede for kriterier som festivaler med status som knutepunkt skal oppfylle, og et nytt opplegg for vurdering av oppnådde resultater i St. meld. nr. 10 (2007–2008) *Knutepunkt*. Festivaler med knutepunktstatus skal ha en ledende kunstnerisk posisjon, men er også pålagt et oppdrag ut over egen virksomhet. Festivalene skal bidra aktivt til videreutvikling innenfor egen sjanger og har et særlig ansvar for koordinering og samarbeid mellom festivaler for å bidra til økt profesjonalisering innenfor alle deler av driften. Det kan eksempelvis dreie seg om å samarbeide med bransjeorganisasjoner, ta ansvar for opplæringstiltak eller delta i faglige nettverk nasjonalt eller internasjonalt.

Departementet har mottatt flere henvendelser om knutepunktstatus, og departementet vil vurdere dette som ledd i det alminnelige budsjettarbeidet.

by:Larm er en viktig arena for arrangører og talenter innen pop/rock. Arrangementet er både en festival og et viktig møtested der norske musikere kan treffe representanter for norsk og utenlandsk musikkbransje. by:Larm har vært arrangert på et nytt sted hvert år, noe som har bidratt til kompetanseutvikling over hele landet. Kompetanseutvikling er et viktig innslag i by:Larm, og departementet vil inngå et samarbeid med by:Larm, særlig med sikte å videreføre og styrke talentutvikling.

Storåsfestivalen har over tid bygd opp en institusjon som er blitt langt større enn en festivalhelg, og en solid organisasjon som tar del i langt mer enn eget virke. Festivalen er unik og skaper og deler kompetanse innenfor arrangørvirksomhet og stedsutvikling i hele Trøndelag. I tillegg til å være en rockfestival er festivalen også å anse som et bygdeutviklingsprosjekt og en næringsutvikler. Festivalen driver i skjæringspunktet mellom kultur, næring og stedsutvikling. Departementet vil legge til rette for at erfaringene fra Storås kan komme andre lignende festivaler til gode.

Norsk nettverk for Teknologi, Akustikk og Musikk (NOTAM) ble etablert i 1993 og skal etter vedtektene være en dynamisk premissleverandør for bruk av moderne teknologi i norsk musikkliv, i komposisjon, produksjon, pedagogisk virksomhet og formidling av lyd og musikk. NOTAM skal stimulere til forskning og utvikling, samt øke oppmerksomheten om fagområdet gjennom å tilrettelegge og viderebringe kunnskap og informasjon, nasjonalt og internasjonalt. NOTAM tilbyr utstyr og kompetanse til komponister og andre kunstnere, har ca 400 brukere og er det eneste sentret av sitt slag i Norge.

NOTAM som mottar fast årlig statstilskudd som for 2008 er fastsatt til 2,7 mill. kroner, har søkt om økt tilskudd for å kunne videreutvikle NOTAM til et nasjonalt senter for musikkteknologi. NOTAM har bedt Kulturrådet om en uavhengig evaluering som grunn for videre drift og utvikling.

Departementet vil ta initiativ til en gjennomgang av NOTAM med tanke på styrking av den faglige virksomheten og økt samordning med Bergen Senter for elektronisk kunst (BEK) og Atelier Nord innenfor Produksjonsnettverk for Elektronisk Kunst (PNEK).

7.5 Kunnskap om lokaler

Statlig tilskudd til musikklokaler innen rock, jazz, folkemusikk og verdensmusikk forvaltes av Norsk kulturråd under Tilskudd til musikkverksteder, kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd. Ordningen administreres av Norsk musikkråd.

Bevilgningene over Kultur- og kirkedepartementets budsjett til Musikkverkstedsordningen har økt fra 12 mill. kroner i 2005 til 19 mill. kroner i 2008. De siste årene har øvingslokaler for rytmisk musikk vært et særskilt innsatsområde.

Norsk musikkråd har gjennom ulike informasjonstiltak bidradd til økt bevissthet om bygningsmessige krav til øvings- og framføringslokaler for musikk. Det er videre utarbeidet en egen rapport om øvingslokaler for rytmisk musikk, «*Rommet er stort og lyst og har sånn fin brusautomat utenfor*» (Åse Vigdis Fostervoll, 2007). I følge rapporten finnes det lite systematisert kunnskap på feltet, og det anbefales utvikling av et kompetansemiljø i Norsk musikkråd. Det foreslås i rapporten at dette miljøet, i nært samarbeid med Kultur- og kirkedepartementet, utvikler forpliktende nasjonale kravspesifikasjoner for lokaler til musikk, der hovedfokus i første omgang rettes mot behov innen det rytmiske området. Rapporten foreslår også å sette

ned en nasjonal arbeidsgruppe for å konkretisere arbeidet med etablering av gode lokaler til musikk.

Behov for bygningsteknisk kunnskap om musikklokaler må også sees i sammenheng med desentraliseringen av forvaltningen av spillemidler til kulturbygg. I Innst. S. nr. 166 (2006–2007) *Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Regionale fortrinn – regional framtid*, uttalte komitéflertallet:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at både stat, fylkeskommuner og kommunene har et ansvar for å sikre et bredt spekter av kulturvirksomhet, slik at alle innbyggerne kan få anledning til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk. Flertallet legger vekt på at kommunene og regionene får et større ansvar for kulturutformingen gjennom de foreslåtte endringene.

Flertallet viser til at spillemidler til idrettsformål i dag fordeles av Kongen. Fylkeskommunene har myndighet til å foreta detaljfordelingen av de spillemidler som hvert år stilles til disposisjon til bygging av idrettsanlegg i kommunene. Flertallet mener regionene bør få det fulle ansvaret for å forvalte spillemidlene til kulturbygg og til lokale og regionale idrettsanlegg. Andelen av tippemidlene som går til regionene må fastsettes etter en fordelingsnøkkel. Regionene skal ha full frihet til å bestemme hvilke investeringsprosjekter som skal gjennomføres og hvor stort støttebeløp hvert enkelt prosjekt skal få. Flertallet forutsetter at anleggsmidlene fortsatt skal tildeles etter søknader fra den frivillige medlemsbaserte breddeidretten og kommunene, og at tildelingsordningene utformes i nært samarbeid med idretten.

Flertallet mener at alle midler til regionale og lokale bygg og anlegg som fordeles av Kultur- og kirkedepartementet må overføres til regionene.»

Forvaltningen av ordningen med tilskudd til kulturhus, som i mange tilfeller brukes til musikkformål, skal desentraliseres til fylkeskommunene fra 2010. I retningslinjene for forvaltning av ordningen er det understreket at fylkeskommunene må medvirke til at byggene blir hensiktsmessige ut fra formålet. Fylkeskommunene skal kvalitetssikre funksjonaliteten i planene og innhente uttalelse fra Norsk musikkråd dersom fylkeskommunen ikke har nødvendig kompetanse om musikklokaler. Også fra spillemidlene som i dag forvaltes av Kultur- og kirkedepartementet, blir det gitt tilskudd til lokaler som skal benyttes til musikkformål. Det stilles krav til søkere om å sende inn planer og

beskrivelser som viser at lokalene blir funksjonelle for aktiviteten som er planlagt. Det er prosjekteierens ansvar å avklare hva lokalene skal benyttes til, hvilke akustiske ambisjonsnivå som skal legges til grunn for aktivitetene, spesifisere krav i samsvar med ambisjonene og planlegge og bygge i samsvar med kravene. Akustiske og andre tekniske spesifikasjoner vil variere ut fra aktiviteten og ambisjonsnivået. Prosjekteiere vil derfor måtte knytte til seg akustisk ekspertise tidlig i planleggingen.

Departementet vil bidra til at tilgjengelig kompetanse i blant annet Norsk musikkråd kommer regionene til gode.

7.6 Forskning om tendenser og utvikling

Utredninger utgjør en viktig del av Norsk kulturråds virksomhet. Formålet med virksomheten er å bidra til forskningsbasert kunnskap for Norsk kulturråd og for kunst- og kulturfeltet i vid forstand. Norsk kulturråd har initiert og bidratt til utredninger også innenfor det rytmiske feltet.

Departementet ser det som viktig å følge de tendenser og utviklingstrekk som gjør seg gjeldende på det rytmiske feltet og har blant annet bidratt til kartlegging av norsk musikk eksport. Det vil bli gitt tilskudd til lignende tiltak også i framtiden.

Figur 8.1 Øyafestivalen.

Foto: Sara Johannessen / Scanpix

8 Miljø og sikkerhet

8.1 Generelt

Den gode konsertopplevelsen er avhengig av mange elementer i tillegg til god musikk. Rammene rundt konserten er også med på å bestemme kvaliteten, og viktige elementer i denne sammenheng er knyttet til sikkerhet og miljø. Utfordringene på disse områdene vil variere etter typen arrangement, avhengig av om det er tale om klubbkonsert, festivalkonsert, liten jazzkonsert eller stor rockkonsert, om konserten arrangeres innendørs eller utendørs, i egne eller leide lokaler osv. Uansett er det konsertarrangørens ansvar å ivareta medarbeidernes og publikums sikkerhet og å ta vare på arrangementets omgivelser i form av natur, kultur og lokalsamfunn.

Festivaler og andre arrangementer vil normalt sysselsette personell og bestå av arbeidsplasser. De må på samme måte som andre virksomheter sikre sine medarbeidere et godt og sikkert arbeidsmiljø i tillegg til å sørge for publikums sikkerhet.

I denne sammenheng er det viktig å kjenne de lover og regler som gjelder for virksomheten. Hvis virksomheten sysselsetter arbeidstakere, vil arbeidsmiljøloven komme til anvendelse. Loven stiller krav til systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid, jf. arbeidsmiljøloven kapittel 3. Konsertvirksomhet er i imidlertid ofte i stor grad drevet av frivillige. Ifølge arbeidsmiljøloven § 2–2 har virksomheten også et ansvar for å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø for andre enn egne arbeidstakere når de utfører arbeidsoppgaver i tilknytning til virksomheten.

Internkontrollforskriften vil dessuten få anvendelse på virksomheter det her er tale om, jf. forskrift 6. desember 1996 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter. Forskriften har som formål å fremme forbedringsarbeid innen arbeidsmiljø og sikkerhet, forebygging av helseskade og miljøforstyrrelser, vern av miljøet mot forurensning og en bedre behandling av avfall, jf. § 1. Forskriften knesetter en plikt for den som er ansvarlig for virksomheten, om å sørge for at det innføres internkontroll som innebærer krav til systematiske tiltak, som skal sikre at virksomheten utføres i samsvar med krav fastsatt i eller i med-

hold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen, jf. §§ 3 og 4. Ifølge forskriften § 5 innebærer internkontroll bl.a. at virksomheten skal

- sørge for at de lover og forskrifter i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen som gjelder for virksomheten, er tilgjengelig, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten
- fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet
- kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene
- iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Internkontrollsystemet skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse.

Det er et vilkår for statlig tilskudd at lover og forskrifter vedrørende arbeidsmiljø og sikkerhet skal følges.

8.2 Sikkerhet

Sikkerhet ved konserter er en grunnleggende del av et vellykket arrangement. Konsertarrangøren har et stort ansvar når det gjelder å sørge for trygg konsertavvikling og for å ivareta sikkerheten til artister, medarbeidere og publikum.

Eksempler fra andre land viser hvordan ulykker på dette området kan få de alvorligste følger. Den tragiske Roskilde-ulykken i 2000 førte til ni dødsfall som direkte følge av trengsel foran scenen. Ulykken førte til at det i Danmark ble utarbeidet en rapport av en regjeringsoppnevnt arbeidsgruppe, med en rekke anbefalinger med formål å høyne sikkerheten ved musikkfestivaler. Delvis som følge av denne ulykken er det også her i landet de siste årene arbeidet med å profesjonalisere sikkerheten for konserter og festivaler. Norsk Rockforbund har utviklet kurs for konsertarrangører. De har spesielt sett behovet for å øke kompetansen innen sikkerhet og har bl.a. utgitt heftet «Sikker-

hetshåndboken» som er et godt redskap i sikkerhetsarbeidet.

Utviklingen av den moderne festivalkulturen med store menneskemengder i bevegelse, sterke kollektive krefter på små områder, med midlertidige konstruksjoner av rigger, alkoholkonsum osv., gir særlig utfordringer for sikkerhetsarbeidet. Men også når det gjelder mindre konserter, vil sikkerhetsarbeidet kreve omfattende planlegging og tilrettelegging.

8.2.1 Risikoanalyse

Ifølge arbeidsmiljøloven § 3–1 og internkontrollforskriften § 5 skal det foretas risikoanalyse av virksomheten/arrangementet. Ifølge Norsk Standard (NS 5814) er begrepet risiko definert som: «Uttrykk for den fare som uønskede hendelser representerer for mennesker, miljø eller materielle verdier. Risikoen uttrykkes ved sannsynligheten for og konsekvensene av de uønskede hendelsene». Risikoanalysen brukes for å få svar på tre fundamentale spørsmål: Hva kan gå galt? Hva er sannsynligheten for at det går galt? Hva blir konsekvensene hvis det går galt?

Risikoanalyse/risikohåndtering er en systematisk gjennomgang av virksomheten for å identifisere de ulike risikoene som virksomheten kan bli utsatt for og etablere nødvendige tiltak. Mulige farer og problemer kartlegges og det utarbeides planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. En slik risikohåndtering innebærer å redusere så vel sjansen for at risikoen inntreffer, som skadeomfanget dersom den likevel skulle inntreffe. Ved konsertarrangementer er det mange områder som er naturlig gjenstand for risikoanalyse. Det kan nevnes organisering av lokalet, plassering av installasjoner, brannsikkerhet, rømningsveier, transportveier, rigger, artistenes og publikums forventede oppførsel, vakthold osv. En slik risikoanalyse er et viktig verktøy for å gjøre konserten og arbeidsplassen sikrere, og er anvendelig for så vel store som små konserter.

NS 5814 *Krav til risikoanalyser* er en generell standard for risikoanalyse som ble vedtatt i 1991. Dette er en standard som er generell for alle typer virksomheter hvor det ikke finnes egne standarder. Standarden inneholder en metode for risikoanalyse som består av ulike faser: Beskrivelse av analyseobjektet, Identifisering og beskrivelse av uønskede hendelser, Årsaksanalyse, Konsekvensanalyse, Presentasjon av risiko. NS 5814 er for tiden under revisjon.

Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap har utarbeidet et skjema for risikoanalyse.

Norsk Rockforbund har på sin hjemmeside på internett lagt ut et skjema for risikoanalyse som er tilpasset konsertarrangementer.

8.2.2 Meldinger og søknader

En viktig del av planleggingen av et arrangement er å søke om nødvendige tillatelser. Avhengig av hvor et arrangement skal foregå, arrangementets omfang, innhold og eventuell servering, skal det meldes til eller søkes om tillatelse hos en eller flere myndighetsorganer. Arrangøren må selv, på grunnlag av arrangementets karakter og omfang, vurdere hvilke myndigheter det må søkes tillatelse hos. Dette arbeidet må ikke sees på som en påtvunget, byråkratisk øvelse, men som en viktig og ofte avgjørende del av arbeidet bak et vellykket og sikkert arrangement.

For arrangementer som skal foregå utendørs i parker, torg eller på annen kommunal grunn, må det innhentes skriftlig tillatelse fra kommunen, jf. for eksempel politivedtektene for Oslo § 7–3.

Om det skal gis melding til politiet eller om det må søkes om særskilt tillatelse avhenger av arrangementets karakter, omfang og hvor det skal finne sted. Alle arrangementer på offentlig sted skal meldes til politiet, jf. politiloven § 11 første ledd. Med hjemmel samme sted er det gitt kommunale politivedtekter om søknadsplikt for visse arrangementer på offentlig sted og meldeplikt for arrangementer som for øvrig er allment tilgjengelige.

Justisdepartementet har utarbeidet normalpolitivedtekter som tjener som mønster og som de aller fleste kommunene bygger sine vedtekter på. Normalpolitivedtekten § 26 «Søknadsplikt for arrangementer på offentlig sted» lyder:

«Den som på offentlig sted vil holde arrangement som overveiende er av underholdningsmessig, kunstnerisk, selskaperlig eller kommersiell art, og som har et omfang som åpenbart vil medføre behov for betydelig ferdselsreguleringer eller vakthold, må innen en frist som politiet setter søke om dette. Politilovens § 11 får tilsvarende anvendelse.»

Normalpolitivedtekten § 27 «Meldeplikt for allment tilgjengelig arrangement utenfor offentlig sted m.m.» lyder:

«Den som vil holde et arrangement som er allment tilgjengelig, må sende melding i god tid til politiet selv om arrangementet ikke skjer på offentlig sted, når dets art eller størrelse gjør det sannsynlig at politioppsyn blir nødvendig av hensyn til ro og orden eller avvikling av trafik-

ken. (...) Politilovens § 11 får tilsvarende anvendelse.»

Melding/søknad rettes til det lokale politidistrikt i god tid på forhånd og skal inneholde opplysninger om arrangementets formål, omfang, ansvarlig arrangør, tidspunkt, avviklingssted og de ordenstiltak arrangøren vil sette i verk, for eksempel etablering av ordensvern, jf. politiloven § 11 annet ledd. Politiet kan stanse eller oppløse arrangementer når de avvikles i strid med nedlagt forbud eller fastsatte vilkår eller forårsaker alvorlige forstyrrelser av den offentlige ro og orden eller den lovlige ferdsel, jf. politiloven § 11 sjette ledd.

Den som er ansvarlig for store arrangementer, skal i god tid før arrangementet sende melding til brannvesenet i kommunen dersom arrangementet skal avholdes i et byggverk eller på et område som normalt ikke benyttes til denne type arrangementer, jf. brann og eksplosjonsvernloven § 7. Med meldingen må det foreligge dokumentasjon og opplysninger om bl.a. tidspunkt og tema for arrangementet, størrelse, stedsangivelse, risikoanalyse, bygningens utforming med tilhørende branninstallasjoner, rømningsveier, prosedyrer for evakuering osv.

8.2.3 Brannsikkerhetsarbeid

Brannsikkerhet er svært viktig når det skal avvikles konserter. Slike arrangementer øker risikoen for brann, og konsekvensene av en brannulykke kan være svært alvorlige når mange mennesker er samlet på et lite sted. Gøteborg-brannen i 1998 førte til 63 dødsfall i et musikklokale som følge av at en av rømningsveiene var blokkert. Det er derfor svært viktig at bygning og utstyr er vedlikeholdt og kontrollert, og at rutiner er godt innarbeidet for å forebygge og redusere skadeomfang.

En avgjørende del av brannsikkerhetsarbeidet er å foreta en risikoanalyse som innebærer kartlegging, analyse og forebygging av brannfaren i forbindelse med arrangementet.

Ansvar i forbindelse med brannsikkerhet avhenger av om lokalet eies eller leies. Hvis arrangøren selv eier lokalene, har han fullt ansvar for både forebyggende og utøvende brannsikkerhetsarbeid. Hvis arrangøren leier lokalet, har han det utøvende ansvaret under arrangementet. Under et arrangement må arrangøren alltid ha en ansvarlig for brannsikkerheten (brannansvarlig). Forskrift 26. juni 2002 om brannforebyggende tiltak og tilsyn regulerer alminnelig plikter til å forebygge brann og eksplosjon. Den stiller brannforebyg-

gende minstekrav til eier og bruker av en bygning og til virksomhet det her er tale om.

8.2.4 Mat- og alkoholserving

Ved arrangement hvor det skal foregå salg, servering eller tilberedning av mat, skal melding sendes til Mattilsynet, jf. forskrift 8. juli 1983 generell forskrift for produksjon og omsetning mv. av næringsmidler.

Ved arrangementer hvor det skal serveres alkohol, skal det søkes kommunen om skjenkebevilling, jf. alkoholloven §§ 1–4a, 1–7. Det er nå innført krav til internkontrollsystem for alle innehavere av salgs- og skjenkebevilling, jf. forskrift 8. juni 2005 om omsetning av alkoholholdig drikke m.m. Internkontrollsystem i denne sammenheng innebærer etablering av systematiske tiltak for å sikre at virksomhetens aktiviteter planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i bevillingen og alkoholloven.

Alkoholloven § 1–5 bestemmer at det ikke skal serveres alkohol til personer under 18 år. Hvis konsertarrangøren gir adgang til personer under 18 år på arrangementer med alkoholserving, har han ansvaret for at alkoholloven overholdes. Han må bl.a. påse at ingen under 18 år drikker alkohol som andre har kjøpt.

Arrangørene benytter seg av ulike metoder for å håndheve loven og sikre kontroll over publikum. Den enkleste og vanligste metoden er å ha 18 års aldersgrense for hele arrangementet. Arrangørene har selv rett til å bestemme aldersgrensen. Det hele er løst ved å kontrollere legitimasjon når publikum ankommer arrangementet. Men på denne måten utelukkes ungdommen i mange tilfelle fra å ha gode konsertopplevelser. For å imøtekomme ungdommen arrangeres enkelte konserter uten alkoholserving. På Rockefeller i Oslo er det for eksempel de siste årene blitt arrangert konserter med fri aldersgrense og uten alkoholserving.

Ved klubbkonserter er det lite utbredt med fri aldersgrense og skjenking. Ved festivalkonserter derimot skal man ha god erfaring med slike ordninger, og man benytter ulike metoder for å håndheve alkoholloven. Mange arrangører benytter seg av avgrensede områder med alkoholserving. Quartfestivalen har delt publikumsområdet sitt i to med alderskontroll inn til skjenkeområdet. Mens for eksempel Øyafestivalen, som har skjenkebevilling som gjelder hele festivalområdet, utstyrrer publikum under 18 år med spesialfargede armbånd slik at ansvarlig personell skal kunne se hvem som ikke har lov til å nyte alkohol. Mange arrangører

gir ungdommer anledning til å slippe inn dersom de har med seg verge. Ifølge heftet «Teenage kicks!» utarbeidet av Norsk Rockforbund krever da gjerne arrangøren en vergekontrakt utfyllt i forkant av arrangementet. En verge/foresatt tar da på seg ansvaret for den under 18 år, og begge skriver under på at de ikke skal nyte alkohol.

8.2.5 Vakt og medisinsk beredskap

En hendelse kan føre til en ulykke selv om det er nedlagt mye arbeid i å redusere risikoen. Virksomheten må være beredt på å håndtere slike situasjoner, og det gjøres ved å legge beredskapsplaner. Beredskapsplanene skal beskrive hvem som skal gjøre hva i en ulykkessituasjon og inneholde prosedyrer for å håndtere ulike situasjoner.

Krav til vakt og medisinsk beredskap vil variere etter arrangementets karakter og størrelse. Ved større arrangementer er det viktig at det i samarbeid med politi, brann- og helsevesen utarbeides sikkerhetsplaner, evakueringsplaner, sanitets- og beredskapsplaner og varslingsrutiner. Det er viktig at vaktmannskapet har gjennomgått nødvendig opplæring, og at det foreligger klare retningslinjer når det gjelder ansvarsforhold, kommandolinjer og når for eksempel politiet skal varsles. Medisinsk beredskap tilpasses publikumstill og andre forhold. Førstehjelpsutstyr må alltid være tilgjengelig. Ved større arrangementer kan det være aktuelt med utdannede førstehjelpere fra Røde Kors eller andre organisasjoner. Det må foreligge planer for varsling ved personskader og ulykker.

Departementet vil støtte kompetansehevede tiltak i regi av organisasjonene som kan bidra til at det ved større konserter og arrangementer foreligger planer for varsling ved personskader og ulykker.

8.2.6 Lydnivå

Konserter med kraftig musikk og avansert teknisk utstyr gir høyt lydnivå som kan være til sjenanse, ikke bare for naboer og omgivelser, men også for medarbeidere og publikum. Kraftig støyeksponering kan også føre til hørselskader. Øresus etter en kraftig lydopplevelse er klart signal om overbelastning. Stadig flere blir rammet av problemer med hørselen i form av øresus (tinnitus) på grunn av høy musikk. Problemet er størst på de mindre rockklubbene.

EU har i lengre tid arbeidet med lyd og støy på arbeidsplassen. EU-direktiv 2003/10/EF fastsetter

regler om støybelastning for arbeidstakere. Direktivet er gjennomført i norsk rett ved en ny støyforskrift: forskrift 26. april 2006 om vern mot støy på arbeidsplassen. Etter forskriften skal arbeidsgiveren foreta en risikovurdering ved å kartlegge og dokumentere i hvilken utstrekning arbeidstakerne utsettes for støy og vurdere risiko for deres helse og sikkerhet forbundet med støy. Forskriften angir grenseverdier og tiltaksverdier. Grenseverdiene angir hva som er høyeste tillatte eksponering, og tiltaksverdiene angir verdier for når arbeidsgiveren har plikt til å gjennomføre nærmere spesifiserte tiltak etter forskriften.

I Sverige er det i tillegg til reglene i arbeidsmiljølovgivningen innført regler hvor det kan stilles krav til grenseverdier med hjemmel i Miljöbalken som er en samordnet miljølovgivning som kan anvendes generelt, også overfor et musikkpublikum. Dette har møtt motstand fra musikkbransjen i Sverige, og for tiden verserer det en sak for retten hvor rockklubben Debaser krever at et pålagt egenkontrollprogram med lydnivågrenser fra Miljö- och hälsoskyddsämnden må oppheves. Debaser argumenterer med at avtalefriheten begrenses. Publikum har betalt for å ta del i en konsert og lydopplevelse. Debasers ansvar er begrenset til å informere om lydnivå og mulig fare for hørselskader og tilby gratis ørepropper.

Norsk Rockforbund ønsker i utgangspunktet ikke generelle grenseverdier i form av forbud. De mener at holdningsskapende arbeid er en bedre vei å gå, og jobber med å få publikum til selv å ta ansvar i form av bruk av ørepropper og annet vern.

Når det gjelder forholdet til publikum, er det her i landet ikke gitt sentrale forskrifter for utendørs underholdning. Men politivedtektene på det enkelte sted kan ha krav om særskilt tillatelse for bruk av høytaleranlegg. Støy fra konserter og enkeltarrangementer kan reguleres gjennom bruk av kommunehelsetjenesteloven. For eksempel har helsetjenesten i Oslo kommune gitt retningslinjer for sin behandling av utendørs konserter med anbefalte grenseverdier for støy.

Nasjonalt folkehelseinstitutt har gitt allmenn miljøhygienisk standard for støy for innendørs og utendørs konserter. Dette er en anbefalt høyeste grense for støybelastning som kan aksepteres uten at det oppstår fare for helseskade. Grenseverdiene er tilpasset en typisk konsertsituasjon.

Departementet vil støtte tiltak i regi av organisasjonene som gjør det mulig å håndheve de allmenne miljøhygieniske standarder for støy, fastsatt av Nasjonalt folkehelseinstitutt for innendørs og utendørs konserter.

8.3 Miljø

Med et stadig større fokus på miljø og forurensning i samfunnet generelt, har miljøarbeidet fått en mer sentral plass også ved festivaler og andre store musikkarrangementer. Arrangørene ser i økende grad sitt ansvar når det gjelder å ta vare på omgivelsene og velge miljøvennlige alternativer. Særlig de store musikkfestivalene produserer store mengder søppel og avfall og kan innebære stor miljøbelastning. Arrangørene må ta ansvaret og redusere dette så godt det lar seg gjøre. Det økende miljøengasjementet strekker seg imidlertid lengre enn til å håndtere avfall. Stadig flere arrangører ønsker å gi arrangementet en generell grønn profil ved for eksempel å velge miljøvennlige, miljømerkede og resirkulerbare produkter og i det hele tatt ved å stille miljøkrav til leverandører.

Øyafestivalen har vært en pådriver som miljøvennlig festivalarrangør her i landet. I samarbeid med GRIP, en stiftelse opprettet av Miljøverndepartementet, har Øyafestivalen gitt ut «Miljøhåndbok for festivaler og utearrangementer». Håndboka bygger på erfaringer fra Øyafestivalen og andre lignende arrangementer og viser hvordan festivaler påvirker miljøet og hva som kan gjøres for å redusere miljøbelastningen. Den viser hvordan miljøarbeidet kan organiseres ved å sette mål for arbeidet og opprette arbeidsgrupper, ved at miljøbelastningen kartlegges, tiltak gjennomføres og dokumenteres. Håndboka som nå er revidert og også tilgjengelig via internett, gir råd om alt fra innkjøp og avfallshåndtering til oversikt over leverandører av miljøvennlige produkter og tjenester.

Kartlegging og måling av miljøbelastningen, gir utgangspunkt for det videre miljøarbeidet. Gjenstand for kartleggingen kan være energiforbruk, avfall, vannforbruk, transport osv. Først når ressursbruk og utslipps- og avfallsmengder er kartlagt, vet man hva som belaster miljøet mest og hvor tiltakene bør settes inn. På grunnlag av kartleggingen utarbeides handlingsplaner.

Øyafestivalen ble i 2005 tildelt den nasjonale miljøprisen Glassbjørnen i kategorien kildesortering. Prisen er en anerkjennelse for spesielt gode miljøtiltak. Øyafestivalen gir gode eksempler på hvordan avfallet kan resirkuleres; mat går til kompostering, plastglassene leveres inn mot pant og gjenvinnes, papir sendes til resirkulering og alt trykt reklamemateriell er i resirkulert papir.

Det finnes ordninger for å få miljøgodkjent arrangementer. FEE Norway (en internasjonalt tilknyttet stiftelse) og Miljøfyrtårn (etablert av norske organisasjoner og kommuner) er begge ordninger som har fastsatt kriterier for miljøgodkjen-

nelse som er en utmerkelse for arrangører som aktivt vil jobbe for å redusere miljøbelastningen. Arrangøren må oppfylle bestemte kriterier på flere områder for å få utmerkelsen. Kriteriene omfatter blant annet internt miljøarbeid, bruk av miljøvennlige produkter og avfallshåndtering.

Miljøfyrtårn har for eksempel krav om at virksomheten skal ha formulerte mål for miljøarbeidet, både for arbeidsmiljø og ytre miljø, at virksomheten skal ha et godt system for HMS-arbeidet hvor Miljøfyrtårnets rutiner innen avfall, energi, transport osv. er innarbeidet, at de ansatte skal delta i miljøarbeidet, at det skal skrives miljørapporter osv. Videre stilles det krav til det interne arbeidsmiljøet, innkjøp og materialbruk, energibruk, transport og avfallshåndtering.

Departementet vil oppfordre konsertarrangørene til å kartlegge miljøbelastningene som følger av sin virksomhet og gjennomføre tiltak for å redusere belastningen.

Departementet vil støtte tiltak i regi av konsertarrangører for å kartlegge miljøbelastningene som følger av virksomheten.

8.4 Universell utforming

Universell utforming innebærer at produkter, byggverk og uteområder som er i alminnelig bruk, skal utformes slik at alle mennesker skal kunne bruke dem på en likestilt måte så langt det er mulig uten spesielle tilpasninger. I tråd med dagens syn om at alle skal kunne delta også i kulturelle aktiviteter, må det tas hensyn til variasjoner i funksjonsevne.

Plan- og bygningsloven med tilhørende forskrifter har i dag regler som skal sikre tilgjengelighet og bruk av bygninger for personer med nedsatt funksjonsevne. I det pågående arbeidet med å revidere plan- og bygningsloven tas det sikte på å skjerpe kravene til universell utforming av bygninger, anlegg og uteområder som er rettet mot allmennheten.

I arbeidsmiljøloven § 13–5 er det regler om tilrettelegging for arbeidstakere med funksjonshemming.

Når det gjelder musikkarrangementer, vil universell utforming i all hovedsak innebære å gjøre konsertene tilgjengelige for funksjonshemmede. For at personer med nedsatt funksjonsevne skal kunne delta på slike arrangementer, må forholdene legges til rette med hensyn til parkering, atkomstveier, heis/ramper, toaletter og utsikt til scenen. Hensynet til brannsikkerhet innebærer også at utsatte grupper sikres trygge evakuerings-

muligheter, jf. forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn § 2–3.

En av kulturpolitikkenes viktigste oppgaver er å legge til rette for at alle kan delta i og oppleve et mangfold av kulturtilbud. For å bidra til gode fysiske rammebetingelser gir departementet tilskudd til bygging og ombygging av lokaler og bygninger for kunst og kultur. I tillegg overfører departementet tilskuddsmidler til kulturhus til fylkeskommunene. Søknader om tilskudd til lokaler og bygninger for produksjon, utøvelse og formidling av kunst og kultur skal inneholde planer og beskrivelser som viser at lokalene blir funksjonelle for aktiviteten som er planlagt. Det må fremgå at kulturlokalene kan brukes av alle og at regelverk som setter krav til universell utforming, er fulgt.

Norge har undertegnet FN-konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter, som fastslår at de alminnelige menneskerettighetene som sivile, politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter også gjelder for personer med nedsatt funksjonsevne. Staten har forpliktet seg til å arbeide for å gjennomføre disse rettighetene, og Regjeringen arbeider aktivt for å sikre at mennesker med funksjonshemming blir inkludert og kan delta i kulturelle aktiviteter på linje med alle andre.

Departementet setter som forutsetning for tilskudd til musikkarrangementer at alle innehavere av ledsagerbevis for funksjonshemmede som kjøper billett til ordinær pris til et arrangement, gis rett til gratis billett for sin ledsager, eller at det tilbys rabattordninger som gjør at billettprisene for den funksjonshemmede og ledsager samlet ikke overstiger prisen for en ordinær billett.

Departementet oppfordrer alle arrangører til å tenke universell utforming utover lovens krav i planleggingen og gjennomføringen av arrangementet. For øvrig vil departementet videreføre samarbeidet med interesseorganisasjonene for funksjonshemmede for å sikre kultur for alle.

8.5 Svartebørshandel med billetter

1. juli 2007 trådte *lov om forbud mot prispåslag ved videresalg av billetter til kultur- og idrettsarrange-*

menter i kraft. Loven forbyr videresalg av billetter til høyere pris enn det som er påført billetten.

Målsettingen med loven er å demme opp for den økende tendens til økonomisk motivert videresalg av billetter til overpris, spesielt via internett. Slikt organisert videresalg forutsatte store oppkjøp under førstehåndssalget og vanskeliggjorde dermed konsertarrangørens mulighet til å få oversikt over den reelle etterspørselen. Dette har bl.a. medført at det er blitt satt opp ekstrakonsserter som det ikke har vært marked for.

Men den største innvendingen mot slik annenhåndsomsetning var at det undergravet målsettingen om å kunne tilby kulturarrangementer til en overkommelig pris også når det er flere som ønsker tilgang enn det er plasser. Fordelingsprinsippet «først i tid, best rett» ble erstattet med at de med best økonomi fikk best tilgang til de mest populære arrangementene. Dette bryter med et grunnleggende prinsipp i kulturpolitikken om at kulturarrangementer skal være tilgjengelig for alle, ikke bare for dem som kan betale mest.

Med svartebørshandel menes ulovlig omsetning av varer eller tjenester. Annenhåndsomsetningen som fant sted før loven trådte i kraft, var i utgangspunktet lovlig. Med forbudet om videresalg til høyere pris enn pålydende er slik aktivitet blitt svartebørshandel.

Etter lovens § 2 kan kjøperen kreve tilbake fra selgeren den del av billettprisen som overstiger pålydende. I tillegg vil Forbrukerombudet kunne stoppe markedsføring av billetter til pris over pålydende når det skjer i næringsvirksomhet.

Departementets siktemål er at forbudet mot prispåslag blir gjort kjent blant forbrukerne i så stor grad at grunnlaget for organisert annenhåndssalg av billetter faller bort. Departementet har så langt inntrykk av at forbudet er positivt mottatt både blant arrangører og billettkjøpere, og at forbudet allerede har hatt en effekt på billettomsetningen i Norge. Dette skyldes i stor grad aktiv og god formidling av informasjon fra Forbrukerombudet. Departementet ser positivt på en videre dialog om erfaringene med lovforbudet. Hvis erfaringene skulle tilsi det, kan behovet for en straffesanksjonering vurderes på nytt når forbudet har virket en tid.

Figur 9.1 Gambisk kulturuke i Oslo.

Foto: Arash A. Nejad / Scanpix

9 Økonomiske og administrative konsekvenser

I meldingen foreslår departementet en omlegging av eksisterende tilskuddsstruktur for det rytmiske musikkområdet til fire store ordninger for rytmisk musikk: musikkinnkjøp, arrangører, utstyr og musikere. De nye ordningene baseres i hovedsak på økonomien i eksisterende ordninger. Videre foreslås en styrking og samordning av tilskudd til internasjonalisering for å fremme norsk musikk i utlandet, samt styrking av enkelte andre tiltak og innsatsområder.

Oppfølgingen av de mål og virkemidler som er foreslått i meldingen, vil skje i de ordinære budsjettproposisjonene. Bevilgningsforslag knyttet til

enkeltiltak og innfasing av de nye ordningene vil departementet komme tilbake til i kommende budsjettframlegg og innenfor Kultur- og kirkedepartementets til enhver tid eksisterende budsjetttrammer.

Kultur- og kirkedepartementet

t i l r å r :

Tilråding fra Kultur- og kirkedepartementet av 25. april 2008 om samspill blir sendt Stortinget.

Vedlegg 1**Høringsuttalelser til departementet****1 Samstemt! 4. mars 2007**

Samstemt! omfatter organisasjonene FONO, Norsk Rockforbund, Norgesnett, Landslaget for Spelemenn, Norsk Folkemusikk- og danselag.

«Nye STORE tilskuddsordninger for musikkområdet

Organisatoriske strukturer:

Kategori 1 A: Nye «sakte & grundig»-ordninger via nye Norsk kulturråd

Hovedprinsippet i Løken-utvalgets forslag er at de store tilskuddsbeløpene skal gå via nye Norsk kulturråd på en overordnet og grundig måte. Med fagutvalg som har sjangerkyndige medlemmer og en administrasjon som arbeider effektivt og målrettet.

Kategori 1 B: Nye «raskt og nært»-ordninger via nye Norsk musikkråd

Det etableres en «Hovedpostkasse» hos nye Norsk musikkråd for mottak av de raske og nære midlene.

Samstemt! støtter et slikt forslag om en «hovedpostkasse» for fordeling av tilskuddsmidler for «nært & raskt»-området. Sjangerorganisasjonene står for fordelingen etter Mvo-prinsippet. Det er kunnskapen om den enkelte sjanger som skal sikre nærheten og den nødvendige spisskompetansen i dette arbeidet. I tråd med hvordan det i dag fungerer på Frifondområdet.

I tillegg kommer:

Kategori 2: «Driftstilskudd»

Fast driftsstøtte, – og mer omfattende prosjektordninger

Det er også nødvendig å kategorisere de andre mer nøytrale, store faste fordelingsoppgavene:

Det gjelder den viktige Frifonds-ordningen for yngre aktører. Løken-utvalget vil at disse skal få større fokus på kultur knyttet til musikk- og kulturfeltet. Fordelingen bør ligge i nye Norsk musikkråd. Det gjelder også fordelingen av driftsstøtte til de sentrale musikk-organisasjonene, som bør kunne kanaliseres gjennom nye Norsk musikkråd.

Kategori 3: «Institusjoner»Utvikling av institusjoner også på musikkområdet

Også på musikkfeltet har det over tid utviklet seg organisasjoner som det snart vil være naturlig å definere som reelle «institusjoner» i formell og økonomisk forstand.

De har forskjellig organisasjonsform, men kjennetegnes av å være autonome organisasjoner. I de fleste tilfeller har de i dag fast støtte fra KKD eller fra KKD via Norsk kulturråd. De får i prinsippet ikke annen prosjektbasert støtte fra staten men har ofte regional finansiering i tillegg. Eksempler på dette er:

Nasjonale scener. De etter hvert omfattende Knutepunktinstitusjonene Regionale kompetansesentrene som er under utvikling. Det kan også gjelde større musikk-ensembler som har/får fast plass på KKD's budsjetter. Og ikke minst kan det «nye Eksport Norway/mic» passe fint inn i et slikt mønster.

I tillegg ville det være naturlig med en tettere samordning av Mvo-ordningen og Norgesnett. Disse vil kunne utvikles til å bli en ny «institusjon» med tyngde. Eventuelt sammen med organisering av et nettverk av øvingslokaler som vil bli bygget opp over hele landet.

De nye rockmuseene skal kunne komme i kategorien «Institusjoner» sammen med de andre sjangerarkivene. De sistnevnte trenger åpenbart også et økonomisk løft som vil gi mulighet til mer handlekraft.

Et felles søkested: «www.kulturtilskudd.no»

Det er nå viktig at søknadsprosessen blir forenklet og gjort tydeligere. Mye må i framtiden være webbasert hvor søkeren kan følge behandlingsprosess underveis.»

2 Samstemt! 21. februar 2008

Samstemt! omfatter organisasjonene FONO, Norsk Rockforbund, Norgesnett, Landslaget for Spelemenn, Norsk Folkemusikk- og danselag. Det

foreligger en felles høringsuttalelse i tillegg til uttalelser fra hver enkelt organisasjon.

2.1 Felles uttalelse

«I dette innspillet har vi behov for å presisere noen viktige punkt og rette opp noe vi ser på som åpenbare feil i rapporten. For å lette oversikten vedlegger vi innspillene fra enkeltorganisasjonene, men kommenterer noen felles punkt innledningsvis.

Ang interesseorganisasjonenes rolle Samstemt! støtter forslaget fra Løkenutvalget i følgende (s. 48):

«Utvalget mener interesseorganisasjonene er best i stand til å forvalte ordninger som krever nærhet til aktuelle miljøer. Utvalget foreslår derfor at denne formen for støtteordninger legges til interesseorganisasjonene».

Videre foreslår Løkenutvalget at Norsk Musikkråd er en mulig forvalter av midlene som behandles etter prinsippet raskt og nært. Samstemt støtter også dette forslaget men ønsker å presisere følgende:

NMR er en paraplyorganisasjon som representerer det frivillige, brede musikklivet i Norge. Samstemt! foreslår derfor at NMR kan fordele «raskt og nært» midlene til de frivillige og mindre organisasjonene på musikkfeltet, midler som den tidligere LOK-ordningen var ment å dekke. Her er det i dag et stort og udekket behov. Samtidig ønsker Samstemt! å påpeke at organisasjonene i Samstemt! beveger seg i grenselandet frivillighet/profesjonalitet og vi ser det derfor som naturlig at «raskt og nært» midlene innenfor pop, rock, jazz og folkemusikk, blir forvaltet av Samstemt-organisasjonene og ikke NMR.

Samstemt-organisasjonene har allerede slike ordninger i dag, som Klubbstøtteordningen, Ad hoc-støtte og ordninger som den norske folkemusikkscena formidler.

Samstemt! påpeker videre at vi anser NMR for å være den beste forvalter av driftsmidlene til interesseorganisasjonene. Norsk kulturråd som forvalter av «sakte og grundig» midlene, og med kunstnerisk skjønn som grunnkriteriet, vil således skille seg ut fra NMR som representerer det frivillige/amatør-delen av norsk musikkliv. Slik sett blir skille mellom NMR og Norsk kulturråd tydelig, for å si det veldig forenklet: NMR fordeler midler til det frivillige, brede musikkliv, mens Norsk kulturråd og sjangerorganisasjonene representerer mer det kunstneriske og profesjonelle i norsk musikkliv.

Regionale kompetansesenter Samstemt! viser til Utvalgets diskusjon om de regionale kompetansesentrene (s 52). Samstemt! ønsker å presisere følgende ang regionale kompetansesentre og fylkesmusikkrådene: Samstemt! ser en klar rollefordeling mellom regionale kompetansentre og fylkesmusikkråd – som beveger seg langs samme akse som i fordelingen av «raskt og nært midler»: Fylkesmusikkrådene representerer det brede og frivillige musikkliv lokalt, fra munnspill, klassisk musikk, kor og orkester. De regionale kompetansesentrene innenfor pop, rock, jazz og folkemusikk jobber for hele næringskjeden innenfor musikk, med fokus på både frivillige, profesjonalitet og ikke minst kultur og næring.

Fonogram Mange områder er nevnt, men Samstemt! etterspør en klarere holdning fra utvalgets side angående en ny stor innkjøpsordning for fonogram. Dette er svært viktig og er nevnt i rapporten som innspill fra Samstemt, og også Mfo og GramArt. Utvalget har ikke sagt noe om det er nødvendig å øke innkjøpsordningen betraktelig og gjøre dette til det viktigste virkemiddelet for norsk platebransje.

Som en integrert del av en ny innkjøpsordning ønsker Samstemt! at det avsettes vederlagsmidler for å etablere digitale distribusjonsløsninger av norsk musikk til bibliotek og skoleverk. Slike løsninger er allerede ferdig utviklet gjennom Phonofile, men det finnes i dag ikke vederlagsmidler til rettighetshaverne for å kunne implementere løsningene. Samstemt! viser til Fonos utredning om ei ny innkjøpsordning.

Arrangørordning og regionale kompetansesentre Samstemt! er glad for det vi kan kalle et gjennombrudd for ei stor arrangørordning og synes utvalget treffer godt i forhold til de regionale kompetansesentrene og behovet for at disse forankres regionalt og får utvikle seg ut fra lokale forhold.»

2.2 Norsk Rockforbund

«Norsk Rockforbund er først og fremst fornøyd med de grepene som Løken-utvalget tar og viser til felles innspill fra Samstemt. Norsk Rockforbund ønsker videre å berømme Kulturdepartementet for å sette fokus på rytmisk musikk, både via delutredningen og den kommende stortingsmeldingen. Norsk Rockforbund ser frem mot konkrete tiltak for bedre støtteordninger på hele musikkfeltet og for økte bevilgninger til norsk musikk.

Norsk Rockforbund gjennom Samstemt ønsker å presisere at vårt forslag til Løkenutvalget, om sammenslåing av støtteordninger ikke gjøres for å «spare penger», men for å få mer musikk ut av hver

krone. Ved å oppfylle Kulturløftet ser vi det som et overordnet mål å styrke hele næringskjeden i norsk musikk, fra øvingslokaler til musikk eksport.

Vi forstår at pengene vil komme over tid, – men en stor andel og et skikkelig løft må komme allerede nå, altså i 2009-budsjettet.

Prioriterte behov fremover:

Norsk Rockforbund ønsker å presisere og utdype behovet på følgende to områder: Den store Arrangørordningen // Klubbstøtteordningen. Behov for økt driftsstøtte for organisasjonen. Norsk Rockforbund er glad for det vi kan kalle et endelig og etterlengtet gjennombrudd for ei stor arrangørordning. Viser til Løken-utvalgets delutredning, side 33: » Slik sett hevdes det at det er hos arrangørene og ikke hos utøverne skoen trykker mest. (..) Med dette som utgangspunkt anbefales det å innføre en tyngre støtteordning overfor arrangørene, som utføres over samme lest som festivalstøtten».

Norsk Rockforbund ønsker å påpeke at en slik arrangørordning bør romme midler til både infrastruktur (utstyr, spillested, scene) og til programmering. Nivået bør ligge på nivå med festivalstøtteordningen, altså ca 30 millioner kroner.

Norsk Rockforbund registrerer også med glede at artist-organisasjonene i sine innspill til Løken-utvalget, trekker frem behovet for en «helårlig klubb- og konsertstøtteordningen».

Her er det naturlig å trekke frem at musikkbransjen er i endring om dagen, siden platesalget stuper. Vi ønsker ikke her å ta for oss debatten rundt gratis nedlastning av musikk fra nett, men det er en kjensgjerning at så lenge artistene og apparatet rundt ikke lenger tjener særlig penger på platesalg, blir konsertvirksomhet stadig viktigere som inntekstkilde og at dette har store konsekvenser for norske arrangører:

Men konsertarrangørene på sin side er en salig mix av profesjonalitet, dugnad og frivillighet, uerfarne studentsteder, små klubber, dårlig publikumsgrunnlag i distriktene og høye transportkostnader. Likevel ligger all økonomisk risiko hos konsertarrangøren – enten de er profesjonelle eller frivillig drevet. Kravet til profesjonalitet hos konsertarrangøren fra resten av bransjen, i og med at 'pengene' ligger der, samt at arrangøren tar risikoen økonomisk – fordrer stadig økt kompetanse hos arrangøren. Dette er et ansvar Norsk Rockforbund tar i dag, men vi klarer ikke ta det alene.

Norsk Rockforbund og våre medlemmer har de siste årene opplevd at bandhonorarene for store og mellomstore band har økt med opptil to til tre ganger det prisnivået som ble operert med bare for

noen få år tilbake. Dette kan til en viss grad forsvares og forklares i og med at artistene må tjene penger andre steder enn av platesalg. Videre kan prisveksten til en viss grad forklares med økt konkurransen mellom festivalene, som har gjort at agenter og artister utnytter situasjonen og forlanger unaturlig høye honorarer. Bandhonorarene til norske artister er nå blitt så unaturlig høye at mange av klubbene ikke har sjans til å betale dem.

Behovet for en stor arrangørstøtteordning, samt en økning i «raskt og nært-midlene», altså Klubbstøtteordningen, er derfor mer nødvendig enn noen gang.

Klubbstøtteordningen:

Norsk Rockforbund ønsker å bruke anledningen til å påpeke at behovet for raske og nære midler, til helårsarrangører innenfor pop og rock, er stort. Klubbstøtteordningen har i dag 1 million kroner til fordeling.

I 2007 søkte 87 klubber på Klubbstøtteordningen og 52 klubber fra 18 fylker mottok støtte. Gjennomsnittlig søknadssum var på kr 43 024 kroner. Gjennomsnittlig tildelt sum er på kun 17 017 kroner.

Innen søknadsfristen i 2008 er det kommet inn 135 søknader. 1 million kroner fordelt på disse vil i gjennomsnitt gi kun 7400 kr pr klubb – et alt for lavt beløp.

Et realistisk nivå for Klubbstøtteordningen i Norsk Rockforbund vil i 2009 være på fem millioner kroner.

Driftsstøtte:

Norsk Rockforbund har levd på et eksistensminimum i flere år og ligger langt etter våre søsterorganisasjoner ifht utstyr, lønninger og generell drift. Vi er avhengige av et solid løft i vårt driftsstøtte-tilskudd for å kunne møte utfordringene anno 2008–2009:

Antall henvendelser til Norsk Rockforbund fra medlemmer, media, bransje, politikere, utdanningsinstitusjoner, etc øker stadig, blant annet som følge av at konsertarrangørene er blitt stadig viktigere for norske artister, nå som platesalget synker. Vi merker økte krav til profesjonalitet og effektivitet både i egen organisasjon og blant medlemmene. Størsteparten av konsertarrangørene driver fortsatt på frivillige basis og trenger derfor mer enn noen gang vår ekspertise og hjelp.

Under ser dere nøkkeltall fra Norsk Rockforbund, som viser noe av den imponerende aktivite-

ten som gjøres innenfor vår organisasjon av norske konsertarrangører over hele landet – hele året!»

2.3 Norsk jazzforum

«Norsk jazzforum er fornøyd med de grepene som Løken-utvalget tar, og ser verdien i at det blir en sterkere koordinering av støtteordningene. Forslagene om en ny stor klubb- og arrangørordning, en styrking av eksportområdet, videreutvikling av fonogram-området, og tydeliggjøring av musikerens stipend- og støttemuligheter er viktige.

Et par nødvendige rettelser

Norsk jazzforum synes alltid det er fint å bli brukt som eksempel. Men, det forutsetter at eksempelet er korrekt og sammenligningsgrunnlaget er reelt. Norsk jazzforum påpeker her enkelte faktiske feil i Løken-utvalgets delutredning om tilskuddsordningene for det rytmiske musikkområdet. Vi kommenterer også enkelte områder som framstår uklare, eller hvor en mener forslagene i delutredningen kan justeres.

Korrigerings:

Eksempel på støtteordning med for mye demokrati / tabell med forskjellig utgangspunkt.

På side 48 i Løken-utvalgets delutredning er det gjennom en tabell ment å vise forskjeller i de ulike organisasjoners utgifter til administrasjon av støtteordningene. I tabellen gis det et inntrykk av at Norsk jazzforum bruker 36 % av støttemidlene til administrasjon av sine fire støtteordninger. Dette er langt fra sannheten. Årsaken til at utvalget er kommet fram til hele 36 % er sannsynligvis på bakgrunn av tabellen på side 10–13 i Løken-utvalgets delutredning. Her har en åpenbart sammenlignet ulike ting i samme skjema. Dette gjør at lesemuligheten blir redusert, – for ikke å si er umulig. For de fleste organisasjonene som er nevnt i tabellen har en basert informasjonen på tilskuddsordningene den enkelte organisasjon administrerer. For Norsk jazzforum har en blandet den totale driften av organisasjonen inn i dette. Det blir som om man skulle si at Mic sine utgifter til saksbehandling av UDs eksportstøtteordning, er lik de ressursene som går til administrasjon av hele arbeidsfeltet til Mic.

Her er en oversikt over Norsk jazzforums administrasjonsutgifter i forbindelse med organisasjonens støtteordninger:

Norsk jazzforums beregninger viser at ca 55 % av en 100 % stilling går med til administrering av støtteordningene. Det er 6 ansatte i administrasjonen og lønn til disse utgjør 23 % av Norsk jazzforums totale budsjett.

Til sammen brukes altså ca 2.1 % av det totale budsjettet til administreringen av støtteordninger.

20.9 % går med til administrasjon av organisasjonens andre oppgaver.

Sammenlignet med støtteordningenes økonomiske rammer ser kostnadene for hver enkelt ordning slik ut:

Ad hoc-musiker, -storband og –arrangør

Kr. 2.5 mill. Behandles hver uke hele året.

Administrasjon av ordningen utgjør ca 6,2 % av rammen for ordningen.

Klubbstøtte

Kr. 2 mill. Behandles 2 ganger pr. år basert på rapporter fra klubbene.

Administrasjon av ordningen utgjør ca 1,5 % av rammen for ordningen.

Klubbstøtten tildeles i samråd med de regionale jazzsentrene. Tildelingen av arrangørstøtte fra de regionale jazzsentrene bygger på konklusjonene i dette møtet.

Løken-utvalgets delutredning gir inntrykk av at dette er tungvint og byråkratisk. Norsk jazzforum ønsker å presisere at dette tvert imot er effektivt og at det ikke medfører større administrative kostnader. Behandlingsformen har også en rekke positive effekter i forhold til demokratisk innsyn og informasjonsflyten mellom Norsk jazzforum og jazzsentrene. Behandlingsformen er også en prøveordning som skal evalueres etter tildelingen i 2008.

Stipender

Kr 225 000. Deles ut en gang i året på bakgrunn av søknader.

Administrasjon av ordningen utgjør ca 16 % av rammen for ordningen.

Frifond

Frifond behandles sammen med Ad hoc-søknadene og inngår administrativt i behandlingen av

disse. I 2006 og 2007 gikk ingen av Frifondmidlene til administrasjon, men i sin helhet til bevilgninger.

Ytterligere bakgrunn for Norsk jazzforums totale arbeidsfelt

Som interesse- og serviceorganisasjon for jazz i Norge har Norsk jazzforum en rekke oppgaver. En del av dette er administrasjon av støtteordninger. Men den langt overveiende delen av arbeidet går med til kontinuerlig service, prosjekter og aktivitet, rådgiving, opplæring og tjenesteyting overfor de titusen medlemmene Norsk jazzforum har. I tillegg kommer kulturpolitisk arbeid overfor og sammen med andre organisasjoner i musikklivet, – og ikke minst i forhold til offentlige myndigheter og politiske organer.

De fire støtteordningene Norsk jazzforum har, er blitt betegnet som noen av de mest målrettede og effektive vi har i musikklivet. Spesielt ad hoc-ordningen for musikere har vært lovpriset og har dannet mønster for andre.

Det hører også med til historien at Norsk jazzforum har bestrebet seg på ekstra hurtig saksbehandling og raskt svar til mottaker. Ved å legge denne om til webbasert løsning og er den helt nede i tre dagers saksbehandling. Noe som også i stor grad har forenklet administrasjonen av ordningen.

Korrigerings:

Overlappende formål og målgrupper (kap 4, delutredningen)

Delutredningen mangler noen presiseringer, samt inneholder enkelte feil vedrørende Norsk jazzforums støtteordninger. Disse gir et skjevt bilde av organisasjonen, og bidrar til feil totalinntrykk:

– side 18 står det skrevet: «Norsk jazzforum har også en stipendordning for prosjekter i utlandet». Dette er ikke helt korrekt. Norsk jazzforum har ingen egen stipendordning for prosjekter i utlandet, men organisasjonens musiker- og bandstipend inkluderer også utenlandsprosjekter

– side 20 vedr. tilskudd til fonogrammer står det: «Støtteordningene innenfor Norsk jazzforum () støtter også samme formål, men tilskuddene er jevnt over lavere.» Dette er feil. Norsk jazzforum støtter ikke fonogramproduksjon. Dette er spesifisert i retningslinjene for Norsk jazzforums ad hoc-støtte. Det har ved noen tilfeller vært gitt støtte til innspillinger gjennom Frifond, men dette er ikke Norsk jazzforums egen støtteordning.

– side 21 om tilskudd til musikkfestivaler står det: «Norsk jazzforum gir støtte til festivaler under ordningen ad hoc-arrangør» Vi ønsker å presisere at dette kun gjelder festivaler uten statstøtte.

Vurderinger og forslag til Løken-utvalgets delutredning fra Norsk jazzforum og de regionale jazzsentrene

Administrering av støtteordningene gjennom sjangerorganisasjonene eller via Norsk musikkråd

Norsk jazzforum og de regionale jazzsentrene støtter Løken-utvalgets forslag om at midler «sakte og grundig» legges hos Norsk kulturråd. Det er viktig at det også gis muligheter for flerårig støtte på de store ordningene.

Men Løken-utvalget er uklar på området som omhandler administrasjon av støtte på det lokale og regionale området. Det foreslås at støtteordningene under «raskt og nært» skal legges til sjangerorganisasjonene. Deretter kommer det et avsnitt som tilsynelatende endrer det til å være Norsk musikkråd. Det er derfor et spørsmål om Norsk musikkråd skal representere alle sjangerne inn i et felles system. Dette bringer opp spørsmålet om det skal være Norsk musikkråd sentralt, eller om det skal være de regionale musikkrådene, – eller disse eventuelt i ett nytt og utvidet samarbeide med fylkeskommunenes kulturetater. Dette berører også spørsmålet rundt amatører og de profesjonelle.

Norsk musikkråd har alltid representert de frivillige og amatørerne i norsk musikkliv, og Samstemt! anser Norsk musikkråd som interesseorganisasjonen for det frivillige musikkfeltet. Det anses derfor som naturlig at midlene for det frivillige feltet fortsatt ligger der. Men sjangerorganisasjoner, som Norsk jazzforum, representerer primært de profesjonelle. Som beskrevet tidligere i dette høringssvaret, har Norsk jazzforum og de regionale jazzsentrene et effektivt system for støtteordninger under «raskt og nært». Norsk jazzforums ad hoc-støtteordning er kostnadseffektivt, lite byråkratisk og har nærhet til brukerne. Ad hoc-støtteordningen har av mange andre sjangerorganisasjoner blitt trukket fram som et godt eksempel på en effektiv ordning for de profesjonelle aktørene, og har dannet mønster for andre organisasjoner. Det anbefales at midlene under «raskt og nært» fortsatt administreres på en effektiv måte av sjangerorganisasjonene, i nær kontakt med de regionale nettverkene.

Regionale kompetansesentre / kompetansenettverk

Fem regionale jazzsentre er blitt bygget opp over de siste ti årene. De har vært forbilde for en sjangerrelatert organisering på musikkområdet i regionene.

På samme måte som Norsk jazzforum har de regionale jazzsentrene tatt ansvar for turnévirk-

somhet, drift av scener, storband og orkestre i mangel av andre ordninger som tar ansvar for dette. Det er viktig å påpeke at de regionale jazzsentrene aktivitet har generert betydelige lokale og regionale midler. De siste tiårenes utvikling viser at regionene har mer enn nok faglig kompetanse til å forvalte og ivareta feltets interesser.

Samtlige sentre ble grundig undersøkt og vurdert i 2006 av Norsk kulturråd ved den store Post 74 evalueringen. Hovedinntrykket fra denne rapporten er at sentrene fungerer i henhold til intensjoner. De er målrettet i sitt arbeid og rasjonelle i sin drift. Samtidig pekes det på at de ennå ikke er fullt ut finansiert i henhold til planene. De regionale sentrene er klare for å utvikle seg videre i takt med behovene, både på sitt sjangerområde og eventuelt i nettverk med andre nærstående sjangere. Det som er viktig nå, er at den videre finansieringen av de regionale jazzsentrene ikke stopper opp. Eller rettere sagt, – kommer i gang. Det er også viktig at arbeidet med å videreutvikle de regionale hovedscenene fortsetter, og gis en finansiering på linje med Nasjonal jazzscene i Oslo.

Den videre finansieringen av de regionale jazzsentrene må skje parallelt med at en etablerer regionale kompetansenettverk. I Bodø er det allerede etablert et slikt nettverk som er ment å dekke hele Nord-Norge. Liknende etableringer er allerede i gang mange steder. I Bergen for eksempel har organisasjonene Vestnorsk jazzsenter, Bergen Jazzforum, Nattjazz, BRAK, AKKS, Avgarde og Hole in the sky gått sammen om et regionalt kompetansenettverk med utspring i kulturhuset USF Verftet. Disse kompetansenettverkene er tenkt som en paraply over organisasjonene innenfor rytmisk musikk, hvor det i økende grad fokuseres på den operative delen av arbeidet. Kompetansenettverkene skal gjennom økt kontakt og møteplasser, bidra til økt kommunikasjon, samt utnyttelse av kompetanse på tvers av sjangere. Dette arbeidet er helt i tråd med Samstemt! sine tanker rundt regionale kompetansenettverk og bør kunne danne mønster for andre regioner.

Lokal og regional administrering

Løken-utvalget har lagt fram forslag om en tydeligere deling av de sentrale støttemidlene etter prinsippet om «sakte og grundig», og de lokale og regionale etter tankegangen «raskt og nært». Den sentrale delen av forslaget er i stor grad tenkt å legges til Norsk kulturråd, med den nødvendige faglig kompetanse og sakkyndighet gjennom komiteer og utvalg. Det er i Løken-utvalgets delutredning ikke tatt stilling til hvor de regionale og / eller

lokale ordningene bør ligge. Det er pekt på at sjangerorganisasjonene direkte eller sjangerorganisasjonene indirekte via Norsk musikkråd er to mulige veier.

Norsk jazzforum og de regionale jazzsentrene ser fordeler i at Norsk kulturråd tar de større ordningene, som for eksempel den nye store klubb- og arrangør-støtteordningen og den store musikerordningen. Norsk jazzforum og de regionale jazzsentrene er klare for å ta på seg nye oppgaver på støtteområdet, selv om de regionale jazzsentrene i dag fungerer mer som produsenter enn som forvaltere. Spørsmålet er om de raske og nære ordningene skal kunne legges til de regionale kompetanse-sentrene eller om det sentrale organisasjonsleddet skal defineres som «faglig nært» og fortsatt legges her. Jfr. Adhoc-ordninger for den profesjonelle delen.

Med dette som bakgrunn foreslår Norsk jazzforum og de regionale jazzsentrene at «raskt og nært»-ordningene som skal dekke amatørfeltet, i hovedsak skal kunne håndteres av Norsk musikkråd med de regionale musikkrådene, – eventuelt i samarbeide med fylkeskommunenes kulturetater.

Det anbefales at midlene på det profesjonelle området under «raskt og nært» fortsatt administreres på en effektiv måte av sjangerorganisasjonene, i nær kontakt med de regionale nettverkene.

Eksportområdet

En er glad for at Løken-utvalget ser viktigheten av økt satsing på eksport av musikk. Det er fornuftig å se på de forskjellige ordningene som finnes og sikre økt koordinering på området. Samtidig er det viktig at også den regionale spisskompetansen som finnes på enkelte steder også blir benyttet i framtida.

3 % til kultur av kommune-budsjetteneHva gjøres for å sikre at kommunenes følger opp Kulturløftets intensjoner lokalt? Er tiden allerede inne til å la den nye Kulturloven følges av et krav om at kulturområdet skal få minimum 3 %, 4 % eller 5 % av kommunebudsjettene, – for eksempel har ordningen om 1 % av statsbudsjettet til kultur vist seg å være svært vellykket.

Vi ber om at de feilene og skeivhetene som er kommet med i Løken-utvalgets første delutredning (pr.01.02.08) blir korrigert i den kommende stortingsmeldingen for det rytmisk musikkområdet. Helst at noe av det justeres i delutredning II. Vi ber også om at Løken-utvalget behandler og vurderer de øvrige forslag og kommentarer.

I forbindelse med den kommende stortingsmeldingen om rytmisk musikk, ber Kultur- og kir-

kedepartementets om synspunkter på hvilke oppgaver og innsatsområder som det er kulturpolitisk viktig å prioritere de nærmeste årene.

Ønskede prioriteringer de nærmeste årene

Ny stor klubb- og arrangørstøtte Utvidet satsing på eksport Videreutvikling av det regionale kompetansenettverket, og satsing på regionale hovedscener Oppgradering av de musikerrettede stipender og støtteordninger, samt fokus på stillingsressurser for profesjonelle musikere innenfor rytmisk sjanger»

2.4 Landslaget for Spelemenn og Norsk Folkemusikk- og Danselag

«LFS og NFD har ytra sine synspunkt gjennom Samstemt og synest Løkenutvalet har fanga opp mange av innspela som går på formidling av folkemusikk – arrangørar, utøvande musikarar og fonogram. Våre behov er i stor grad ivaretek i innspela som er sendt.

Viktigaste prioriteringar for formidling av folkemusikk:

Faste helårsarrangørar over heile landet. Riksscenen er etablert, den norske folkemusikkscena har snart 25 lokale arrangørar. Arrangørane treng rammevilkår som gjer at dei kan presentere folkemusikk av høg kvalitet heile året gjennom.

Eksporttiltak – for både bransje og musikarar.

Turnéverksemda i utlandet aukar i stor fart for folkemusikarane – både eksperimentelle grupper og det tradisjonelle uttrykke. Mange arrangørar ute dekkjer ikkje reise. Ei auke i reisestøtte til musikarane vil syne stor etterspørsel og vere eit målretta verkemiddel. Økonomske rammer til ein meir profesjonalisert bransje på den internasjonale arenaen er heilt naudsynt for å følgje opp den aukande turnéverksemda.

Fleire stipend og støtteordningar for musikarar og dansarar

Dei fleste folkemusikarane er freelancemusikarar. Vi treng fleire stipendordningar og produksjonsmidlar som gjer at musikarane kan tenkje langsiktig og produsere gode konsertar til eit aukande tal publikum og arrangørar.

Ei vidareutvikling av det regionale kompetansenettverket for rytmisk musikk som inkluderer

sterke regionale aktørar også innan folkemusikkfeltet.

Folkedans og kulturvern

TradTak – eit felles innspel frå Landslaget for Spelemenn LfS), Noregs Ungdomslag (NU), Norsk Folkemusikk- og Danselag (NFD) og Rådet for folkemusikk og folkedans (RFF) følgjer som vedlegg der. Der kommenterer vi to viktige område som ikkje er fanga opp i Løkenutvalet sin rapport, men som er svært viktig for folkemusikkfeltet: folkedansen som ein naturleg del av folkemusikken og kulturvernaspektet og fagleg arbeid innanfor folkemusikk og folkedans.»

2.5 TRADTAK

Innspill fra Landslaget for Spelemenn, Noregs Ungdomslag, Norsk Folkemusikk- og Danselag, Rådet for folkemusikk og folkedans.

«Dansen i det rytmiske musikkfeltet

Løkenutvalet kjem med framlegg om tre store sjangerovergripande ordningar for det rytmiske musikkfeltet, men ordningane famnar i liten grad om danseformer knytt til den rytmiske musikken. Folkedansen høyrer nært saman med folkemusikken og har i praksis falle inn under det rytmiske musikkfeltet, utan eigentleg å kome til syne der. Ordningane dekkjar likevel i liten grad dei tyngste behova på dansefeltet, spesielt for folkedansen. Det bør difor vurderast prinsipielt om dei tre sjangerovergripande ordningane skal vera opne mot danseformer som knyter seg til det såkalla rytmiske feltet. Dersom det ikkje blir eksplisitt sagt, vil dansen lett bli stengt ute.

Ein sentral verdi ved folkemusikk og folkedans er at han i utgangspunkt og eigenart er ein grasrotkultur. Kulturkomiteen på Stortinget har peika på, at desse ytringane har ein særleg verdi i det, at dei ikkje bør bli eit «kuriosum til scenebruk». Dei profesjonelle utøvarane har i stor monn røtene, legitimiteten og kjeldene sine i den lokale grasrotkulturen. Difor er midlar til opplæring, talentutvikling og fagleg arbeid på grunnplan viktig for å sikre dansen gode rammer.

Kulturvernaspektet og fagleg ansvar i folkemusikk og folkedans Folkemusikk og folkedans er bygd på lokale tradisjonar og ideal, og det ligg eit kulturvernaspekt og eit fagleg ansvar i botnen. Dette skil folkemusikk og folkedans frå andre rytmiske musikksgangrar som i større grad er bygd på felles vestlege ideal. For folkemusikk og folkedans

ligg det klare og sentrale støttebehov knytte til kulturvernaspektet og dei lokale dimensjonane, og desse særbehova synest ikkje godt dekkja gjennom dei tre støtteordningane.

Rådet for folkemusikk og folkedans har ei støtteordning (Tiltaksmidlane) som dekkar nett slike særbehov. Støtteordninga har svært små ressursar. Vi meiner at støtteordningar til fagleg arbeid; innsamling, tradering («læring på gamlemåten») og kunnskapsformidling, slike tiltak som RFF støttar, bør få eit godt løft til dekking på felt som dei tre nye sjangerovergripande ordningane ikkje dekker.

Oppgåver og innsatsområde som er viktigast å prioritera dei næraste åraVi viser igjen til Løkenutvalet sin rapport og Samstemt sine innspel når det gjeld formidling; både internasjonalt og nasjonalt og den oppryddinga i tilskotsstrukturen dei viser til.

Vi vil peike på at folkemusikk- og folkedanssektoren ikkje har fått tunge løft i stil med kulturløftet generelt, og særleg ikkje på felt som gjeld dans og kulturvernaspekt. Desse felta er ein føresetnad for at t.d. den nyetablerte Riksscenen skal ha noko å presentera og for at vi skal ha ein kontinuerleg tilgang på profesjonelle utøvarar.»

2.6 Norgesnett

«Generelt

Norgesnett støtter forslagene til endringer i struktur på de ulike ordningene. Vi ser at det er behov for å sammenstille ulike ordninger som i dag overlapper hverandre. Norgesnett ønsker å gi støtte til tanken om endringer innenfor kultursektoren generelt og det rytmiske musikkfeltet spesielt. Norgesnett er også selv endringsvillig og ønsker i den forbindelse å se på hvordan vi kan gjøre vår organisasjon og vår forvaltning av statstilskuddet bedre for publikum, artister og den rytmiske kulturen. Først og fremst ønsker vi å gjøre dette innenfor rammene av vår egen organisasjon, men ser også helt klart behovet for en samstilling av støtteordninger/tiltak som tangerer vårt formål. Dette gjelder spesielt Musikkverkstedordningen som i dag ligger under Norsk Musikkråd. Norgesnett imøteser derfor en gjennomgang av disse to ordningene, med tanke på senere samordning.

Arrangørordningen

Norgesnett viser til vår utredning «Spillestedstøtten – en rytmepolitisk støtteordning i takt med tiden», og er fornøyd med at hovedlinjene i vårt for-

slag er videreført i Løken-utvalgets innstilling. Vi mener de neste årene vil være svært avgjørende for om vi klarer å bygge opp et større nettverk av profesjonelle helårsarrangører over hele landet. Norgesnett kjenner denne delen av musikklivet veldig godt, og mener en støtteordning, forvaltet gjennom Norsk kulturråd etter modell av festivalstøtteordningen er nødvendig for å nå vårt felles mål om å få mer musikk og kultur ut til folk over hele landet.

Norgesnett støtter forslaget om tre hovedområder innenfor Arrangørordningen; festivaler, arrangører og utstyr. Norgesnett mener den nye støtteordningen for helårsarrangører og spillesteder må være på nivå med Festivalstøtteordningen. Vi viser også til erfaringene gjort med den danske spillestedslovgivningen, som vi omtaler i utredningen «Spillestedstøtten».

Innenfor støtteordninger til teknisk utstyr viser vil både til vårt vedlegg, som forklarer Norgesnetts regnskapsrutiner og økonomiforvaltning, og til Samstemts tidligere innspill. Det er fortsatt et overordnet mål å ivareta de tekniske fasilitetene på spillesteder over hele landet. Faren ved å nedprioritere dette feltet ser man klart i Danmark, og det er viktig at departementet tar lærdom av feilene som ble begått ved nedleggelsen av den danske utstyrsordningen. Gjennom Norgesnett skaper man sikkerhet og stabilitet for arrangørene gjennom at de tekniske fasilitetene holdes på et høyt nivå til en overkommelig pris.

Når det gjelder samordning av utstyrsordningene i Norgesnett og Musikkverkstedordningen viser vi til tidligere innspill, og dialogen mellom organisasjonene er i gang. Vi vil likevel påpeke at det for oss er naturlig at en fremtidig samorganisering av disse ordningene skjer i en ny enhet/organisasjon. Og at fokuset må være på å videreføre begge ordningenes intensjoner og virkemidler.

Konklusjon

Norgesnett stiller seg positive til endringene som er foreslått i Løken-utvalgets innstilling. Norgesnetter er også åpne for en ny og tettere gjennomgang av vår egen ordning, både for seg selv og i lys av en fremtidig samordning med MVO.

Forklaring på Norgesnetts økonomiforvaltning og regnskapsrutiner.

Norgesnett ønsker, med bakgrunn i misforståelser og uklarheter knyttet til måten vi fører våre regnskap på, å komme med noen oppklarende merknader.

Regnskapsprinsipp

Norgesnettet fører sitt regnskap i henhold til regnskapsprinsippet i regnskapsloven. Eiendomsretten til alt teknisk utstyr som blir innkjøpt gjennom Norgesnettet ligger i organisasjonen. Eiendelene føres som anleggsmidler i årsregnskapets balanse. Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlets økonomiske levetid. Varige driftsmidler nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som forventes ikke å være forbigående. Nedskrivningen reverseres når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Tekniske investeringer/Anleggsmidler

Norgesnettet har i 2008 budsjettert med investeringer på totalt 5,5 millioner kroner. I tillegg har vi utsatt investeringer i 2007 for ca 800 000, som vi er i gang med nå i 2008. Dette ble på forhånd avklart med vår forvalter – Norsk kulturråd, som ikke så noen problemer med dette. Dersom dere ønsker en redegjørelse for bakgrunnen for utsettelsen kan denne fås av undertegnede.

Alle investeringer over 25 000 kroner blir regnskapsført i balansen og påvirker derfor ikke årsresultatet. I praksis vil det si at når vi kjøper en PA til 1 million kroner så flytter vi verdier i vårt balanseregnskap fra omløpsmidler (penger i banken) til anleggsmidler (penger i form av eiendeler). For enkelhets skyld kan vi si at den dagen vi utbetaler 1 million kroner for utstyret har vi i forhold til vårt resultatregnskap ikke brukt en krone. Dette er en regnskapsteknisk måte å se det på som er i overensstemmelse med regnskapsloven. Det er også rapportert til kulturrådet om vår praksis hvert eneste år. Departementet og offentlige myndigheter er også informert om dette.

Årsaken til at Norgesnettet fører regnskapen på denne måten, og ikke etter kontantprinsippet, er todelt. For det første ble Norgesnettet pålagt å sitte med eiendomsretten til vårt utstyr. Dette pålegget kom i forbindelse med konkursen på Sentrum Scene i 1997, da man så at verdier innkjøpt for statlige midler gikk inn i konkursboet. For det andre er det etter vårt syn hensiktsmessig å følge regnskapslovens bestemmelser om å synliggjøre de reelle verdiene i virksomheten. I og med pålegget om å ha eiendomsretten til alt teknisk utstyr er det nødvendig at verdien synliggjøres hos oss og ikke spillestedene. Vi mener at det følger som en logisk konsekvens av eierforholdet at vi fører regnskapet etter regnskapsprinsippet.

De driftskostnadene som føres i resultatregnskapet er avskrivninger av anleggsmidler, og følger en linær avskrivningstid på 5–7 år, – samt mindre investeringer med samlet verdi på under 25 000 kroner. Dette betyr at dersom utbetalingene gjort til investeringer er høyere enn avskrivningen for det samme året, vil dette vise seg som et positivt årsresultat.

Leieinntekter

I forbindelse med stiftelsen av organisasjonen Norgesnettet, og det tidligere nevnte pålegget om at Norgesnettet skulle sitte med eiendomsretten til alt teknisk utstyr, ble det i 1999 gjort en frivillig eiendomsoverdragelse fra spillestedene til organisasjonen. Noe senere (i 2002) ble det også besluttet å innføre en driverkontrakt mellom organisasjonen og hvert enkelt spillested. Frem til 2002 var det spillestedenes eget ansvar å vedlikeholde utstyrsparken gjennom å avsette et fast beløp for hvert arrangement. Dette systemet fungerte dårlig og medførte et stort vedlikeholdsetterslep.

I driverkontraktene som ble inngått med spillestedene i 2002 er det slått fast at Norgesnettet skal stå for vedlikehold og oppgraderinger av utstyrsporteføljen vi utplasserer. Som motytelse skal spillestedene betale en leie. Leien baserer seg på en kalkyle som tar utgangspunkt i anskaffelseskostnaden, teknisk levetid og vedlikeholdsbehov. Vi trekker også fra en restverdi, fordi vi vanskelig kan «tvinge» spillestedene til å bruke utstyret til ingenting fungerer lenger før vi bytter ut komponenter.

Leien som innbetales går til løpende vedlikehold og oppgraderinger på det enkelte spillested, samt at vi avsetter deler av leien til å finansiere fremtidige reinvesteringer. Leieinnbetalingene føres også i et eget kontantregnskap hos oss. Vi har et eget regnskap for hvert spillested. På denne måten holder vi oversikt over kostnader til vedlikehold, oppgraderinger, samt hvor mye som er satt av til fremtidige reinvesteringer på hvert enkelt spillested.

Administrasjonskostnader

Norgesnettet har i dag tre ansatte i fast stilling. Vi har nøkterne og gode kontorfasiliteter, som vi leier av Norsk Musikkråd i Kirkegaten 20. Vi leier også egne lagerlokaler på samme adresse. Kostnader knyttet til regnskap, revisjon og kontorrekvisita er holdt på et lavt nivå. I Løkenutvalgets delinnstilling fremkommer det at Norgesnettet har en administrasjonsandel på 34 %. Det fremkommer ikke i innstillingen hvor dette tallet kommer fra. Gjennom å

lese Even Fallans pengestrømsanalyse viser det seg at tallet er hentet fra Mie Berg Simonsens evaluering av tiltak under post 74, som utkom i 2005.

Norgesnettets hadde i henhold til arbeidsbudsjett 2007 en administrasjonsandel på 18,2 %. Inkludert i dette er lønn, kontor- og lagerleie, regnskap og revisjon, kontorkostnader (telefon, porto, rekvisita og kontorutstyr) og drift av data og internettløsninger. Nedenfor ser dere tabellen som viser hva Norgesnettets midler går til.

I og med at Norgesnettets har ansvar for vedlikehold og oppgraderinger av alt utstyr som eies av organisasjonen, er det helt nødvendig for oss å ha en fast ansatt teknisk ansvarlig. Vi vil argumentere for at denne stillingen ikke inngår i administrasjonskostnader, slik disse vanligvis oppfattes i andre støtteordninger. Dersom ansvaret for vedlikehold og tekniske oppgraderinger lå til det enkelte spillested ville behovet for en slik stilling i vår administrasjon ikke lenger være tilstede. Som tidligere vist var dette situasjonen tidligere, og vi anbefaler ikke at man går tilbake til denne ordningen.»

2.7 FONO

«Innledning

Konferansen / høringen den 20. februar viste stor grad av enighet om viktigheten av noen hovedsaker i feltet:

Utøverne må være i sentrum for de tiltak og endringer som foreslås

Det er derfor nødvendig å styrke apparatene rundt utøverne – uten kompetente medspillere har selv den mest talentfulle utøver små sjanser for å lykkes

Dette er ikke minst viktig i forhold til eksportmulighetene for norsk musikk: Det er nødvendig å profesjonalisere produksjonen av norsk musikk, og det er nødvendig å samordne og styrke arbeidet for eksport

Det er generelt nødvendig å skille mellom «raske og nære» og «langsomme og grundige» tiltak: Det første for å fremme talentutvikling og vekst, det andre for å øke profesjonalitet og kvalitet

Fonogramdelen av utvalgets innstilling er uferdig, og her det nødvendig å foreslå konkrete tiltak (fondene og innkjøpsordningen)

FONO og Samstemt! ønsker å utdype noen forslag vi har kommet med i et eget dokument til Løken-utvalget (vedlagt), med bakgrunn i denne konsensus fra konferansen.

En samordning/makeskifte av FFUK og FFLBs midler
Fond for lyd og bilde endret høsten 2006 sine rutiner ved å slå sammen to fagutvalg som begge hadde tildelinger til ny norsk fonogramproduksjon som formål: «Fonogram kunstnere» og «Fonogram produsenter». Dette var en prøveordning, men blir trolig permanent, ettersom erfaringene med dette grepet er svært gode:

Bevilgningsbeløpene har økt, i tråd med intensjonene for endringen. Dette gir mulighet for økning av kvalitet i produksjonen, og er også i tråd med ønskene til Løken-utvalget for slike «langsiktige og grundige» ordninger

Innvilgede søknader er blitt færre, som et resultat av punktet over, og bare en mindre økning av bevilgningene. Hvis resultatet likevel er «færre, men bedre» plater, er resultatet positivt

Administrasjonskostnadene er redusert med bortimot 50 %

Dette grepet i FFLB er dermed helt i tråd med flere av målsettingene for en bedre norsk fonogramproduksjon: Mer effektive og treffsikre tilskuddsordninger og «mer kultur for pengene» – ved mindre administrasjonskostnader.

Andelen til produsenter av totalt bevilgede midler ligger mellom 60–70 %. Vi mener det er et klart bidrag til profesjonalisering av fonogramproduksjonen at en størst mulig andel av tilskuddene tildeles profesjonelle aktører på området, dvs. profesjonelle plateprodusenter. Disse er fortsatt en svært viktig samarbeidspartner for utøverne (jfr. punkt 1 og 2 i innledningen), og best rustet til å forstå kvalitetsinnspillinger av norsk musikk.

Kan vi nå igjen Sverige?

En sammenligning av norsk og svensk musikkbransje er ikke flatterende sett med norske øyne: Det svenske produksjonsmiljøet er langt større og også langt mer profesjonalisert enn det norske. Dette er hovedgrunnen til at svensk musikk eksport er 20 ganger større enn den norske: Forutsetningen for eksport er at man har mye god musikk å eksportere, helst innen alle sjangere. Mange er derfor enige om at det er helt nødvendig med en profesjonalisering av det norske produksjonsmiljøet. I tillegg kreves det profesjonalisering av forlags-, management- og bookingbransjen. «360 graders» profesjonell assistanse er en forutsetning for en artists utvikling og suksess.

Dette er et viktig fokus for hvordan statlige tilskuddsordninger organiseres. Vårt innspill i forhold til FFUK og FFLB er bygget på pkt. 4 i innledningen, hvor vi ønsker at FFLB gjøres til et fond

som støtter profesjonelle utgivelser (langsiktig og profesjonelt), mens FFUK omdannes til å bli et «utviklingsfond» (kjapt og nært). Uten et slikt makeskifte er det vanskelig å se hvilke endringer i tilskuddsordningene som vil fremme profesjonalisering i fonogramproduksjonen, med unntak av en utbygget innkjøpsordning (se nedenfor).

Vi er åpne for en alternativ løsning for organisering av fondene, som en sammenslåing av disse. Forutsetningen må i så fall være at en overveiende del av de samlede midler reserveres for profesjonell produksjon.

Å bygge på eksisterende profesjonelle miljøer

De selskaper som utvikler nye norske talenter, er i stor grad en kjerne av små og mellomstore norske plateselskaper i alle sjangere. Disse besitter en stor base av nisje-spesifikk kompetanse, som er helt unik og dessuten helt nødvendig for å sikre en kvalitetsmessig produksjon. Vi nevner navn som Rune Grammofon, Smalltown Supersound, Simax Classics, Aurora, Racing Junior og Lindberg Lyd. Det som er felles for slike selskaper er imidlertid en anstrengt økonomi. En fremtidsrettet politikk for styrking og sikring av norsk fonogramproduksjon må derfor bygge på den kunnskap og profesjonalitet som disse selskapene besitter, og utvikle disse produksjonsmiljøene videre. Slike selskaper bør ha ett sted å søke produksjonsstøtte, og potten til disposisjon for slike produsenter må være større enn den er i dag.

Det er vel og bra med artistrettet innspillingsstøtte, noe som pr. i dag ytes fra både FFUK og FFLB, men man må være oppmerksom på at dette ofte er det eneste finansieringsgrunnlag søkeren har for en utgivelse – noe som dessverre litt for ofte ender opp i utgivelser som ikke holder kvalitetsmessige mål. Vi foreslår derfor at artiststøtte i sammenheng med fonogram i større grad innrettes som en «demo»/utviklingsstøtte – altså til forprosjektering av endelige og profesjonelle innspillinger. Dette vil norsk fonogramproduksjon profitere på i det lange løp.

Innkjøpsordningen – det store løftet

(Se også vedlagte foiler brukt ved konferanse om innkjøpsordningen og digital distribusjon, Parkteatret 4. mai 2007.)

Vi er fortsatt av den oppfatning at en robust innkjøpsordning er det beste virkemidlet for å sikre en bred og god produksjon av fonogrammer i framtida. Denne må imidlertid suppleres av en produksjonsstøtteordning som beskrevet foran.

Innkjøpsordning for fonogram har en rekke fortrinn, under forutsetning av at ordningen har et «kritisk volum»: Dette innebærer at gjennomsnittlig prosent innkjøp må være så stort at seriøse produsenter «tar sjansen på» å sende ut alle sine nyutgivelser direkte til ordningens mottakere: I bokbransjen kjøpes 80–90 % av alle utgivelsene inn, og forlagene kan dermed som hovedregel regne med innkjøp. At 10–20 % «nuller» av innkjøpskomiteen er til å leve med, og en kalkulert risiko. Dette er slik bokbransjens ordninger er bygget opp, og det er dit vi ønsker å komme også for fonogramordningen.

I innkjøpsordningen for fonogram kjøpes det inn rundt 25 % av alle utgivelser som sendes inn til vurdering. Selv etter en korreksjon for at det sendes inn en del innspillinger som ikke holder kvalitetsmessige mål (antatt rundt ¼), ligger innkjøpsprosenten ikke høyere enn rundt 33 %. På dette nivået kan man ikke be produsentene sende platen direkte, i håp om innkjøp. Dette må endres – ettersom «automatisk innkjøp» av kvalitetsplater forutsetter at profesjonelle produsenter må ha en viss sikkerhet for at de fleste av deres utgivelser blir kjøpt inn.

Det kjøpes dessuten inn mindre enn halvparten så mange plater pr. produksjon (5–600 mot bokinnkjøpenes 1050/1550). Dette gjør verdien av fonogramordningen vesentlig mindre for rettighetshaverne enn bokordningene – og dette må det også gjøres noe med. Vi foreslår at det kjøpes inn 1000 plater pr. utgivelse i en ny innkjøpsordning.

«Automatisk innkjøp» er svært kostnadseffektivt ved at omkostningene ved utsendelse bæres av selskapene. Dette sørger også for at mottakerne mottar nye og aktuelle fonogrammer kort tid etter utgivelse, noe som ikke har vært tilfelle så lenge man baserte seg på halvårlige innkjøpsrunder. Endelig gir en slik ordning sikkerhet for at innkjøpsmidlene brukes på kvalitetsproduksjoner – man vurderer ferdige produkter, og ikke prosjektplaner. Dette er i seg selv et virkemiddel for profesjonalisering: Bare kvalitetsproduksjoner blir kjøpt inn – dette favoriserer seriøse utgivere.

Som et tilleggselement ønsker vi at en ny ordning gir mulighet for små selskaper til å sende innplater til vurdering av komiteen som før, uten at de må ta risikoen ved utsendelse av 1000 plater med alle kostnader.

Digital utnyttelse av norsk musikk

Endelig bør en ny innkjøpsordning også innbefatte innkjøp og distribusjon av digitalisert norsk musikk. Phonofiles database, som inneholder ca.

100.000 digitaliserte norske innspillinger fra nesten 300 norske utgivere, inneholder også en mengde informasjon om artistene og verkene. Dette er et kraftig verktøy til bruk i undervisning i skoler og høyskoler, og kan uten tekniske eller rettighetsmessige vanskeligheter tas i bruk av skoleverket umiddelbart. Det eneste gjenstående problem er vederlag til rettighetshaverne – som kan løses ved at en del av midlene til innkjøpsordningen avsettes til vederlag for slik digital utnyttelse. I bibliotekene kan Phonofile-basen gjøres tilgjengelig for brukerne via lyttetjenester – vi henviser her til det allerede gjennomførte pilotprosjektet «Låt-Lån» (2004), som ikke er fulgt opp pga. manglende vederlagsmidler. (Det kan nevnes at ideene som lå til grunn for dette prosjektet forlengst er plukket opp av Sverige og Danmark, som begge er i full drift med løsninger basert på dette konseptet.)

Det har vært klart uttalt fra politikere både i Kulturmeldingen og Kulturløftet at mulighetene knyttet til digitalisering av musikk er store – og at Norge bør være i front av utviklingen. Tiden er overmoden for å gjøre noe på dette området. Norske aktører har allerede utviklet verktøy og systemer som fungerer utmerket – nå gjelder det å etablere tilskuddsordninger til rettighetshaverne som gjør nye og spennende digitale løsninger tilgjengelig for publikum.

Samstemt! og FONONO

står bak dette innspillet. I tillegg har en samlet norsk bransje underskrevet vedlagte opprop «Musikk til folket!» om en ny innkjøpsordning. Vi håper begge dokumenter kan være av verdi både for Løken-utvalgets videre arbeid og departementets arbeid med stortingsmeldingen for det rytmiske feltet. Fonogramproduksjon er og vil fortsatt være en viktig del av norsk musikkbransje. Vi mener de tiltak vi her har foreslått vil utgjøre en vesentlig styrking av produksjonsmiljøet, og at dette er helt nødvendig for at Norge skal henge med – for å sikre det norske kulturuttrykket, øke muligheten for eksport og sørge for at vi tar i bruk ny teknologi på området.»

3 Ole Bull Akademiet

«Vårt arbeidsområde er norsk folkemusikk og folkedans. Når det gjeld synspunkt på dei oppgaver og innsatsområde som det kulturpolitisk er viktigast å prioritere dei komande åra, vil vi understreke at ei sterk satsing på opplæring, forskning og formidling i dette feltet er svært viktig. Dette må

skje både innanfor dei etablerte institusjonane, dei frivillige organisasjonane og dei frie gruppene/utøvarane.

Vi meiner at innanfor feltet formidling og frivillige organisasjonar er det for mange aktørar som (delvis) driv parallelt, og at det her vil vere ein fordel med færre organisasjonar. Dette vil gje meir midlar direkte til musikken og dansen, og mindre til administrasjon. Dette vil også på sikt verke samlande på miljøet, og samstundes gje meir kultur og aktivitet for dei midlane som blir løyvde over statsbudsjettet.

Ole Bull Akademiet er ikkje handsama spesielt i Løken-utvalets delutgreiing (februar 2008). Vi vil likevel peike på det som står på side 43 (6.4.1), og gje vår støtte til det som blir sagt her. Det blir her vist til Mie Berg Simonsens rapport Historien om en budsjettpost (Norsk Kulturråd 2005).

Ole Bull Akademiet er ein fast etablert nasjonal institusjon som er over 30 år gammal. Det er difor rimeleg at tilskotet vårt blir flytta frå post 74 (kap. 320) til kap. 323, post 78. Vår grunngjeving og mening om dette finn ein i Ole Bull Akademiet (OBA). Mie Berg Simonsen: Notat i evalueringen av statsbudsjettets kap. 320, post 74. Januar 2005 (s. 10–11):

«OBA selv mener at både UFD og KKD bør være finansieringskilder, fordi Akademiets virksomhet omfatter både folkemusikkundervisning og kulturformidling. I den grad deler av det statlige driftstilskuddet til OBA fortsatt skal gå over Kultur- og kirke departementets budsjett, bør det vurderes å flytte denne delen av tilskuddet fra post 74 i Norsk Kulturråd og til kap. 323, post 78 på KKD's budsjett, der for eksempel tilskuddet til Rådet for folkemusikk og folkedans befinner seg. Akademiet vil så kunne søke Norsk kulturråd, post 50, om midler til særskilte prosjekter.»

4 Music Export Norway

«PRIORITERINGER FOR FREMME AV NORSK MUSIKK I UTLANDET

Vi viser til invitasjon om synspunkter på hvilke oppgaver og innsatsområder det er kulturpolitisk viktigst å prioritere de nærmeste årene. I den anledning ser Music Export Norway (MEN) det som sin oppgave å komme med betraktninger om hvilke områder som bør vektlegges for å fremme norsk musikk i utlandet i tråd med konklusjonen i Regjeringens Handlingsplan for Kultur og Næring av 2007.

Handlingsplanens tiltak 15: STIMULERE INTERESSEN FOR MUSIKK I UTLANDET

-Det legges opp til styrket samarbeid med Music Export Norway AS og deres innsats på dette området.

Arbeidet for å styrke interessen for norsk musikk i utlandet på kommersiell basis bør videreføres. Music Export Norway AS er et selskap som skal legge til rette for internasjonale eksportfremstøt, bistå med å tilretteleggef forholdene for eksport av norske innspillinger, sikre norsk deltakelse på internasjonale messer mv. Det er behov for å styrke Music Export Norways innsats på dette området. Det er videre ønskelig å legge til rette for et nordisk samarbeid både for å utvikle Norden som marked og for å samarbeide om en felles nordisk innsats i land utenfor Norden.

MEN eies av bransjeorganisasjonene FONO, IFPI, GramArt, MFO og NOPA. Som samlende og sentral aktør for musikkbransjens eksportsatsing, har MEN erfart at hovedområder som bør prioriteres er:

1. Kunnskap, kompetanse og nettverksbygging
2. Tilrettelegging for godt og effektivt samarbeid i musikkbransjen
3. Felles koordinert promotering og informasjonssatsing på sentrale internasjonale arenaer og bransje arrangement

Bakgrunnen for at MEN mener at dette bør være de fremtidige satsingsområdene for å fremme norsk musikk i utlandet de neste årene, er her kort utdypet:

1. Kunnskap, kompetanse og nettverksbygging

Profesjonalitet er avgjørende for å få gjennomslag på den internasjonale musikkarenaen. MEN mener at skolering av norske aktører bør prioriteres, gjennom tilførsel av kunnskap og kompetanse, samt bygging av gode nettverk. Virkemidler kan være kurs, seminarer, evalueringer, coaching og etablering av uformelle og formelle møteplasser.

Musikkbransjen er i særdeleshet en bransje der aktørene er avhengige av gode nettverk for å lykkes med sine agendaer, og en målbevisst og planmessig utvikling av internasjonale nettverk er av stor betydning.

MEN foreslår at det utvikles en plan for kompetanseutvikling av aktører i næringen. MEN har lenge ønsket å utvikle en slik plan, og ser også muligheter for å forestå gjennomføringen

2. Tilrettelegging for godt og effektivt samarbeid i musikkbransjen

MEN er av den klare oppfatning at artister og opphavsmenn får best uttelling for sine internasjonale ambisjoner og satsinger gjennom godt og effektivt samarbeid mellom de ulike bransjeaktørene. Det samarbeides i stadig større utstrekning på tvers av sjangere og særinteresser, men MEN opplever likevel at samarbeidet med og mellom sentrale aktører kan styrkes, slik at det i enda større grad samhandles.

MEN har etablert strukturer for samarbeid med flere sjangerorganisasjoner og festivaler, og mener denne strukturen bør videreutvikles, både med tanke på kvalitet og antall organisasjoner og festivaler. MEN ser det som sin oppgave å inkludere og stimulere i ethvert samarbeid med bransjens aktører, og i tillegg ha en tydelig koordinerende rolle.

MEN er av den oppfatning at man gjennom klarere definerte eksportoppgaver og mandater for de ulike aktørene som mottar offentlige midler til eksport, vil oppnå større grad av planmessighet og langsiktighet i satsingene og samarbeidet. Gjennom en tydeligere rollefordeling og mandat, vil MEN kunne effektivisere samarbeidet om en sterkere posisjon for norsk musikk i utlandet.

MEN er positive til mandat som ble definert i handlingsplanen for Kultur og Næring og sier seg enig med Løken-utvalget i at oppgavefordelingen med hensyn til eksportarbeid bør tydeliggjøres. Tildelingen av midlene til MEN og MIC bør gjennomgå for å få en mest mulig effektiv utnyttelse av midlene og for å sikre at den strategiske og operative spisskompetansen på musikk eksportfeltet videreutvikles, også i et langsiktig perspektiv.

3. Felles koordinert satsing på sentrale internasjonale arenaer og bransje arrangementer

I løpet av de siste sju årene har bransjen opptrådt samlet på noen av verdens viktigste arenaer for presentasjon av musikk. Blant bransje arrangementene hvor MEN presenterer norsk musikk er de mest sentrale MIDEM, POPKOM, SXSW, Womex, Eurosonic, GoNorth, The Great Escape, CMJ, APAP, Jazzahead og MUSEXPO. Gjennom koordinering, bistand til forberedelser, tilbud om introduksjonskurs og kostnadseffektivitet har flere aktører i bransjen fått mulighet til å synliggjøre sin musikk. MEN bidrar også til innsalg og tilrettelegging for norske artisters showcaser, og gir også noe reisestøtte til dette. Konserter blir stadig vikti-

gere og dette feltet bør derfor prioriteres. Lokale PR-byrå blir ofte engasjert til å øke synligheten.

Tilgjengelighet av norsk musikk gjennom digitale salgskanaler internasjonalt er styrket de siste årene. Dette gir fordeler, men også utfordringer når det gjelder markedsføring, og norsk musikk trenger fortsatt styrket markedsføring for å få oppmerksomhet. Dette kan man oppnå ved økte bidrag til showcaser, lanseringsturneer og supportturneer. Midler til andre markedsførings- og informasjonstiltak må også styrkes.

Avsluttende kommentar

MEN er bransjens egen satsing, og organisasjonen har vært preget av høye ambisjoner, mange prosjekter og små ressurser. MEN mottar i dag 50 prosent av midlene til gjennomføring av eksporttiltak og prosjekter fra det offentlige. Det resterende dekkes hovedsaklig av bransjen selv. De siste årene har økonomien vært noe mer forutsigbar enn tidligere, med støtte fra KKD, Innovasjon Norge og UD, men fortsatt er budsjettene for små til å dekke behovet. Dette har gjort at MEN i mindre grad enn ønsket, har kunnet operere med et overordnet strategisk og langsiktig perspektiv. Imidlertid har MEN blitt en dyktig rådgiver, organisator og koordinator, og organisasjonen har tilegnet seg spisskompetanse på musikk eksport uavhengig av sjangere, organisasjoner og personlige preferanser.

MEN ser det som sin oppgave å styrke mulighetene for en levedyktig næring, basert på en kreativ og mangfoldig musikkutvikling i Norge. Ved å styrke posisjonen og øke markedsandelene internasjonalt, økes inntjeningen, og dette stimulerer utviklingen av en sterkere musikknæring i Norge.

MEN mener at det bør være en målsetting å kanalisere midler til eksporttiltak for musikk på samme nivå som litteratur (Norla), om lag 10 millioner per år.»

5 Norsk Viseforum

«Norsk Viseforum organiserer enkeltmedlemmer, viseklubber, band, arrangørscener, festivaler og institusjoner. Blant enkeltmedlemmene finnes profesjonelle utøvarer, forfattere, komponister og amatører. Blant klubbene finnes to slag. Det ene slaget er de rene amatørklubbene som øver inn sine repertoar og underholder i lokalmiljøet. Disse driver et utstrakt frivillig arbeid i sine nærmiljøer ved besøk på institusjoner og delaktighet i lokale kulturarrangementer. En liten klubb på 10–15

aktive medlemmer med en utadrettet aktivitet gjennom hele året har like stor verdi som en klubb med et par hundre støttemedlemmer som utelukkende arrangerer konserter. Det andre slaget er klubber som har aktive utøvarer i sin midte, men som har konsertarrangement/formidling som hovedaktivitet. Motivet i disse klubbene er en genuin interesse for å legge til rette for at lokalmiljøet skal få oppleve gode formidlere av norsk vise-tradisjon. Av nyetableringer er det gjerne arrangørklubben som dominerer.

Svært mange arrangørklubber ble nedlagt tidlig på 1990-tallet etter at tilskuddsordningene ble endret på en måte som gjorde at viseklubber mistet et viktig økonomisk fundament for å kunne fortsette som arrangør. Den gangen var tilskuddsbeløpene svært små, men viktig grunnlag for delfinansiering av konserter.

Viser er et bredt og vanskelig definerbart begrep som gjerne faller mellom flere stoler. En av våre artister sier at «i viseklubben kan du syngeså vel jazz og rock som folkemusikk og såkalte klassiske viser, det kan du ikke i samme grad i de smale foreningene». Denne sjangerovergripende formen har vanskelig for å få plass i smalere sjangre.

En del av våre arrangørklubber peker også på den viktige rollen de har i forhold til å etablere en arena som er tilgjengelig for ungdom som leter etter sin form og sjanger. Derfor er ofte viseklubbene åpne scener befolket av både rockere, punkere og popinteresserte talenter. Terskelen for å slippe til er at fokus er på teksten og formidlingen, noe som også er et viktig læringsaspekt for de unge søkende.

Visesangeren er gjerne komponist og tekstforfatter i tillegg til å være performanceartist. Visa har et scenisk uttrykk som står mellom teater, historiefortelling og musikk.

Behov for utvikling i Norsk Viseforum

Vi har behov for å utvide vår administrasjon til minimum 150 % stilling, samt mulighet for økt reisevirksomhet i vår organisasjonsbygging.

Vi har en daglig leder i 60 % stilling og en webredaktør i 20 % stilling. I tillegg kjøper vi tjenester hos musikkrådet i Trøndelag, Troms, Buskerud og Aust-Agder. Når de administrative driftsutgiftene er betalt er det ikke penger igjen til å drive organisasjonsutvikling og utvikling av medlemstilbud. Takket være genuin interesse fra tillitsvalgte og ansatte får vi gjort mer enn vi har ressurser til.

Vi har behov for en turnestøtteordning i størrelsesorden 1 million for å kunne legge til rette for utøvere og for å kunne gi et bedre tilbud til vise-

klubbene og visescenene. På denne måten kan vi legge til rette for bedre arbeidsvilkår for våre utøvarar og komme i gang med en bedre utvikling av kunstarten viser. Dette ønsker vi å kanalisere gjennom å opprette et eget senter for viser i Nordnorge og ett som omfatter Østlandet. Disse to regionale sentrene ønsker vi å få opprettet så snart som mulig. Deretter vil vi arbeide for Midtnorge og Vest/Sørlandet. Vi har lange tradisjoner og mange artister som mangler et apparat som kan legge til rette for så vel tradisjonsbæring og nyskaping. Disse to sentra skal være formidlingsinstitusjoner og kompetansesenter med 50 % administrasjonsressurs i tillegg til å forvalte turnestøtte, stipend og kursaktiviteter.

I tillegg til regionale setra vil vi fremheve det arbeidet som på frivillig basis utføres ved Josefine Visescene i Oslo. Denne visescenen fungerer i praksis som en nasjonal visescene, men har ikke økonomisk rygggrad til å tenke langsiktig. Prosjekter som «veteran møter nykomling» i samarbeid med Rikskonsertene har vært en suksess og et godt eksempel på nyskappende arbeid i organisasjonen.

Vi har også flere henvendelser fra medlemmer og andre som etterlyser et opplæringstilbud tilsvarende det som finnes ved den nordiske folkehøyskolen i Kungälv i Sverige – visskolan. Der hadde de ved siste opptak 100 søkere til 21 plasser. Vi arbeider derfor med å opprette et lignende tilbud ved en folkehøyskole i Norge.

Våre festivaler, Egersund Visefestival, Mandal Visedager, Viser ved Kanalen, Prøysenfestivalen og andre gjør et stort arbeid for å formidle norsk visesang med fokus på norskspråklige tekster. Disse festivalene ytrer behov for ytterligere støtte. I tillegg har vi fått henvendelser fra flere steder som ønsker å etablere festival med sterkt fokus på norsk og nordisk visetradisjon. Signaler om anerkjennelse for sjangerovergripende kunstformer er derfor gledelig for oss.

Til utvalgets konklusjoner Vi ser positivt på utvalgets konklusjoner om tre brede sjangeruavhengige støtteordninger. Før dagens ordninger omorganiseres mener vi at det bør legges føringer som sikrer at den delen av kulturen som vi arbeider under igjen kan komme i betraktning ved tildelinger, og kan gis handlingsrom for å legge til rette for tradering, nyskaping og formidling av norsk visesang.»

6 MIC Norsk Musikkinformasjon

«MIC – Norsk musikkinformasjon vil i sakens anledning kort peke på følgende utfordringer:

Publisering av verk innenfor rytmiske sjangere

MIC har publisert norsk samtidsmusikk som ikke er utgitt på forlag de siste 29 årene. Dette dreier seg om den alt overveiende del av den musikken som skrives av norske kunstmusikk-komponister. I 2007 begynte vi i tillegg å publisere notert jazz. Samtidig igangsatte vi et arbeid med å utvikle en tjeneste for mottak, katalogisering, digitalisering og publisering av populærmusikalske verk. Det er etablert et samarbeid med Phonofile AS om publisering av noter og tekster til rytmisk musikk på selskapets nettbutikker «www.musikkonline.no» der både de kommersielle forlagene og MIC kan legge ut verk for (lovlig) nedlasting på nett.

At noter og tekster innenfor rytmisk musikk gjøres tilgjengelig for både profesjonelle musikere og amatører, representerer en vesentlig mulighet for økt bruk av populærkomponistenes og tekstforfatterens arbeider. Slik publisering representerer også et potensial for nye inntekter for kunstnerne. I likhet med hva som er tilfellet innenfor kunstmusikken, er bare en svært begrenset del av det norske repertoaret utgitt på forlag. Dette henger sammen med at den kommersielle verdien av noter og tekster er begrenset. MICs tjeneste vil derfor være den mest realistiske vei til publisering for store deler av den musikken som skrives. I den elektroniske katalogen som skal bygges opp over utgitte verk innenfor jazz, folkemusikk og pop/rock vil vi registrere både det vi selv utgir og det som utgis av norske og internasjonale forlag. Dette betyr at det bygges opp en nettbasert søkemulighet for norske musikkverk i alle sjangere, med referanser til det eller de steder musikken kan bestilles.

Utviklingen internasjonalt viser at publisering i tiltakende grad blir en kulturpolitisk oppgave etter som forlagene ikke tjener penger på noter og derfor fjerner dem fra sine kataloger. Det er av både kulturell og – for kunstnerne – økonomisk betydning at det i årene som kommer settes av ressurser til arbeidet med en ikke-kommersiell publisering av rytmisk musikk på samme måte som en gjennom flere tiår har gjort for kunstmusikken.

Bedre samordning av nasjonal og internasjonal informasjon og promotering

Den musikken som publiseres på noter/tekster og på fonogrammer (cd-er, videoer og musikkfiler) av aktørene i norsk musikkliv, er avhengig av aktiv og målrettet informasjon og promotering. Det samme gjelder utøvermiljøenes tilgang til konsertarenaene og -markedene. Den teknologiske utviklingen gjør at det nå er enkelt og relativt billig å produsere og distribuere både noter og fonogrammer. På det norske og det internasjonale musikkfeltet/musikkmarkedet representerer dette en forskyvning av konkurransen nærmere sluttbrukeren. At all musikk i prinsippet kan være tilgjengelig overalt, gjør at ressursbehovene flyttes fra produksjons- og distribusjonsleddene og over til informasjon, promotering og markedsføring.

I Norge, som i de fleste andre land, er det av kulturpolitiske grunner bygget opp en infrastruktur for å ta seg av dette. Music Export Norway og MIC mottar driftsmidler fra KKD for å løse sjangerbrede oppgaver rettet mot nasjonal (MIC) og internasjonal kulturutveksling og eksport. I tillegg gis det statlige midler til sjangerorganisasjonene som benyttes til å drive tilsvarende informasjons- og promoteringsarbeid innenfor sine områder (for eksempel i Norsk jazzforum, Norsk folkemusikkformidling m.fl.). Selv om det er etablert en arbeidsdeling og et fra-sak-til-sak-samarbeid mellom disse institusjonene og organisasjonene, er det åpenbart for oss som er til stede på de norske og utenlandske arenaene, at det er behov for å samordne ressursinnsatsen bedre.

Både stortingsmeldingen om kultur og næring og Løkenutvalgets utredning har anbefalt at en bør se på en samordning mellom MEN og MIC. MIC har ved flere anledninger foreslått samlokalisering, sammenslåing og/eller andre former for samordning av de to virksomhetene. Dette har imidlertid ikke vært ønskelig sett fra MENs side. Dette er forståelig ettersom Music Export Norway har vært i en oppbyggingsfase og har hatt behov for å utvikle en egen identitet og profil. Eierne av MEN og stifterne av MIC er, som kjent, organisasjonene i det profesjonelle musikklivet. De har generelt en sterk preferanse for småskalaløsninger og spredning av makt og ressurser og har derfor ikke stilt seg i spissen for en mer rasjonell utnyttelse av ressursene.

Det er betydelig vekst i aktivitet og antall aktører i norsk musikk. Det gjelder i alle sjangere. Parallelt med denne veksten finner det sted en negativ utvikling i den markedsøkonomiske verdien av norsk musikk om en ser inntektsstrøm-

me fra internasjonal deltakelse under ett (note- og fonogramsalg, rettigheter og konserter). For at norske komponister, tekstforfattere, artister, band og ensembler skal bli brukt og få økte inntekter av sitt kunstneriske arbeid, vil det være gunstig at den samlede, offentlig finansierte infrastrukturen underlegges et samlet politisk og strategisk grep og at de samlede ressursene ses og brukes i sammenheng.

Internasjonaliseringen av musikklivet bidrar til at informasjons- og promoteringsarbeid både er mer nødvendig, mer arbeidskrevende og mer kostbart. Det er med andre ord viktig at dette området organiseres rasjonelt og styrkes økonomisk og kompetansemessig i årene som kommer.

Tiltak rettet mot strukturutvikling i musikkbransjen

Norsk musikkbransje er preget av mange små aktører i konkurranse med noen få multinasjonale selskaper hvor norsk-avdelingene for tiden er betydelig svekket. Denne strukturen preger hele bransjen – ikke bare plateselskapene.

De kulturpolitiske virkemidlene som direkte eller indirekte har effekter for bransjeaktørene (bedriftene) har det til felles at de har som bivirkning at de stimulerer etablering av svært små småselskaper, først og fremst enkeltmannsforetak. Disse har som fellestrekk at de mangler kapital og merkantil kompetanse. En slik småskalastruktur kan ha gode sider når det gjelder produksjon, bl.a. fordi den vil kunne sikre mangfold i det som produseres. Men ulempen er at småselskapene ikke har muskler til å omsette produksjonen til salg. Siden bransjeorganisasjonene representerer de selskapene som til enhver tid eksisterer, vil de ha en tendens til å fremme forslag om tiltak som er tilpasset de små virksomhetene og deres interesser.

I dag er musikknæringen på mange måter det svake leddet i musikkfeltet. Og dette bidrar til at bruk og salg av norske kunstners arbeider – særlig i de rytmiske sjangrene – ikke utvikler seg på en tilfredsstillende måte. Skal en utvikle næringsaktørene, er det viktig at det settes inn offentlige virkemidler som stimulerer til restrukturering henimot færre og større enheter.

MIC Innovasjon AS er etablert for å bistå musikklivet med å utvikle gode næringsprosjekter i en mer effektiv bedriftsstruktur. Selskapets erfaring er så langt at de eksisterende bransjemessige virkemidlene i for stor grad er rettet mot semiprofesjonelle miljøer og små prosjekter. Siden musikkbransjen ikke tiltrekker seg private investorer uten at det samtidig er en risikoavlastning gjennom offentlig ordninger, er det svært vanskelig å få

igangsatt næringsaktivitet med kommersielt potensial av noe format. Etter vår oppfatning vil offentlig deltakelse i investeringsfond og kompetansetiltak øremerket for musikkbransjen være en forutsetning for at en skal få varige effekter av bestrebelsene som skjer i musikkbransjen i forhold til å øke inntektene på salg av verk, innspillinger og konserter.»

7 Norsk Jazzarkiv

«Norsk jazzarkiv viser til den betydelige oppbyggingen av dokumentasjons- og kunnskapsformidlingsområdet innen populærmusikkfeltet slik vi ser bl.a. ved den nylige styrkingen av bemanningen på dette området i Nasjonalbiblioteket, ved etablering av det nasjonale opplevelsessenteret for pop og rock i Trondheim (Rockheim), flere regionale pop/rock-sentre samt strykingen av Norsk visearkiv for noen år siden.

Vi stiller oss positivt til at dette området inne populærmusikken nå far en kraftig styrking. Norsk jazzarkiv vil peke på behovet for at også jazzens historie far økte ressurser. Til nå er det ikke gitt tilsvarende, tilstrekkelig og nødvendige økning i resurstilgangen til denne sjangeren.

Norsk jazzarkiv registrerer en sterkt økende oppmerksomheten rundt jazz og norske jazzutøvere. Det er ikke tvil om at jazzsjangeren står sterkt i Norge og at norske jazzutøvere høster stor anerkjennelse både her i landet og ikke minst internasjonalt. Samtidig ser eiere av store samlinger, jazzinstitusjoner og andre jazzinteresserte betydningen av at jazzhistorisk materiale tas vare på og blir tilgjengelig for ettertiden. I økende grad henvender disse seg til arkivet med ønske om overføring av, ofte unikt, materiale. I en slik situasjon er det viktig at den underliggende, historiske kunnskap om sjangeren og tilrettelegging for forskning og formidling av denne utvikles bedre.

Vi mener derfor at den offentlige satsingen på dokumentasjons – og formidlingsarbeidet innenfor det rytmiske musikkfeltet også må inkludere jazzsjangeren og at dette best kan gjøres ved å styrke Norsk jazzarkiv, som den sentrale dokumentasjons- og formidlingsinstitusjon for norsk jazzhistorie.»

8 BRAK/Vestnorsk jazzsenter

«På bakgrunn av arbeidet i Løken-utvalet slike det kjem fram i delinnstillinga «For full musikk» ønskjer dei rytmiske miljøa i Vestlandsregionen å

spela inn ein samarbeidsmodell som gjer at det allereie velfungerande samarbeidet mellom organisasjonane kan vidareutviklast.

I dag kan arbeidsområda illustrerast som vist under. Dette er et noko forenkla bilete, men illustrerer ulikskapen m.o.t. fokus og spesialisering

Tverrsjangerlege oppgåver:

- Service/rådgeving/hjelp til å manøvrera i musikkbransjen
- Kompetanseheving (kurs/seminar)
- Bindeledd mellom ulike bransjeaktørar og mellom bransje, styresmakter, akademia og næringsliv.
- Støttespelar og talerøyr for bransjen som heilskap
- Synleggjering av musikkregionen som heilskap
- Etablera scenar, øvingslokale og anna infrastruktur
- Iverksetting av andre prosjekt/tiltak for å vidareutvikla bransjen og komplettera verdikjeden i regionen.

Sjangerspesifikke oppgåver

- Pleia regionalt, nasjonalt og internasjonalt nettverk innen sjanger
- Sjangerspesifikke formidlingsprosjekt (turnear, konsertar og festivalar)
- Sjangerspesifikke kompetansehevingsprosjekt (t.d. kurs/føredrag med musikalsk innhald)
- Synleggjering av aktørar innen sjanger i relevante kanalar
- Drift av regionale scenar innan sjanger
- Fordeling av støtte innan sjanger

MÅL FOR SAMARBEIDSMODELLEN

Å skapa meirverdi gjennom å gjera nettverksdeltakarane sine sterke sider tilgjengelege for andre medlemmer i nettverket.

- Gjennom grunnleggjande respekt for eigenart hjå nettverksdeltakarane å skapa eit mangfaldig kompetansemessig kraftsentrum for byen og regionen.
- Å utvikla og tilretteleggja arenaen USF Verftet slik at denne kan fungera optimalt for å nå måla til nettverket.

VERKEOMRÅDE – FUNKSJONAR

Ein samarbeidsstruktur som skal fungera maksimalt føreset instansar som dekkjer dei sjangerspesifikke behova gjennom spesialkompetanse samstundes som den skal opna for auka kontakt og samhandling for å dekkja fellesbehova på beste vis.

Derfor skal nettverket fungera som eit distribuert nettverk. Det er eit mål at alle delene avnettverket skal kunna ha kontakt og utvikla samarbeid.

Arbeidet i nettverket skal byggja på det hensiktsmessige og ha minst moglege byråkratiske barrierar.

Samordning og synergjar skal utviklast gjennom samråd og konsultasjonar der ei arbeidsgruppe med roterande deltaking legg til rette og førebur samråda.

Aktivitetar

Bransjeutvikling vil vera eit nøkkelomgrep for fellesaktivitetane i nettverket. Gjennom kurs, seminar, prosjekt og informasjonsopplegg vil ein fokusera på kompetanseutvikling og spreing på ei rad område:

Artist:

- Artist-in-residence / eksport.
- Jus (opphavs – og kontraktsrett etc.)
- Turnear og arenautvikling.
- Øvingslokale.

Arrangør:

- Teknikk, PR, økonomi, tryggleik osv
- Turnear og arenautvikling.

Næringsaktørene (t.d. plateselskap, booking, management, publishing, distribusjon osv):

- Bedriftskompetanse
- Jus
- Markedskompetanse
- Nettverksbygging

Kompetansesenteret skal også kunna fungera som fagleg rådgjevar og samtalepartnar forkommunale kulturskular, musikklinjer på vidaregåande skular og fylka og kommunane sineaktivitetar vedrørende «den kulturelle skulesekken» og «den kulturelle spaserstokken».

Arenautvikling

Ein viktig føresetnad for utviklinga av eit rytmisk kompetansenettverk med USF Verftet som base er at denne basen har dei kvalitetar nettverket har behov for.

Gjennom 20 års drift har USF Verftet synt seg å ha det potensialet ein er på jakt etter, men ressursane til å utvikla arenaen har mangla. Vidare er dei

ei utfordring å finna dei optimale løysingane innanfor ramma av eksisterande bygningsmasse.

No ligg det føre planar som vil realisera det potensiale USF Verftet har som ein komplett arena for rytmisk musikk i Bergen. I tillegg vil ein kunna utvikla pre-/produksjonsfasilitetar som set det rytmiske nettverket i stand å spela ein initierende rolle.

Den tyngste investeringa vil vera nytt lokale (sjå vedlegg) til erstatning for «Røykeriet». Dette lokale, som skal ligga på parkeringsplassen like ved 'Røykeriet', vil bli ein optimal formidlingsarena for PA-basert musikk som har behov for ein publikumskapasitet mellom 1000 og 2000. Bergen har pt. ikkje eit slikt lokale å tilby.

Dei bygningsmessige kostnadene med dette lokalet pluss garderobe og foajer i eksisterande bygg vil koma på 40–45 mill. I tillegg vil ein ha utgifter til innreiing og utstyr på 15–20 mill.

«Sardinen» har behov for bygningsmessige justeringar for å bli eit betre konsertlokale.

Også nytt PA og ljosanlegg er påkrevd. Kostnadene vil vera omlag 5 mill.

Nye pre-/produksjonslokale samt oppgradeing av eksisterande vil koma på omlag 5 mill.

Totalt vil USF Verftet ha behov for investeringar i bygningsmasse, innreiing og utstyr på til saman 65–75 mill.»

9 Øyafestivalen

«Synspunkter på hvilke oppgaver og innsatsområder som Øyafestivalen mener det er kulturpolitisk viktigst å prioritere de nærmeste årene

- Regionale kompetansesenter, etter BRAK-modellen. Et regionalt kompetansesenter må ikke bli et nytt byråkrati, det skal bistå aktører med informasjon, tilrettelegging og hjelp.
- Øvingslokaler er det fortsatt skrikende behov for.
- Internasjonalisering. Jobbe målrettet med mange innfallsvinkler. Opprettholde og videreutvikle møteplasser av typen Øya International og by:Larm. Som bransjetreff er by:Larm unikt i Norge, og bør få særskilt støtte fra staten.
- Festivaler. Midler til etablering av spennende arrangementer, samt prosjektbasert støtte til videreutvikling av etablerte festivaler.
- Prosjektstøtte til dyktige klubbarrangører, også til de som driver kommersiell drift ved siden av kulturarrangementene.

Merknader til Løken-utvalgets delutredning
Hovedkonklusjoner, kapittel 1

Tabell 1.1 Regionalt kompetansenettverk – Bergensmodellen

ØKONOMI – DRIFT organisasjonar USF	2008	2014
Stiftelsen USF		
Omsetning	6 500 000	15 000 000
Finansiering region	2 600 000	5 000 000
Finansiering stat	–	5 000 000
BRAK		
Omsetning	2 300 000	4 100 000
Finansiering region	1 061 000	2 000 000
Finansiering stat	735 000	
AKKS Bergen		
Omsetning	1 640 000	4 000 000
Finansiering region	280 000	2 300 000
Finansiering stat	115 000	1 000 000
Vestnorsk jazzsenter		
Omsetning	7 500 000	11 500 000
Finansiering region	2 030 000	4 600 000
Finansiering stat	2 175 000	6 900 000
Nattjazz		
Omsetning	8 800 000	12 000 000
Finansiering region	1 000 000	2 200 000
Finansiering stat	1 100 000	3 000 000
Bergen jazzforum (inkl reg.jazzscene 2014)		*
Omsetning	1 000 000	7 000 000
Finansiering region	100 000	2 500 000
Finansiering stat	80 000	3 500 000
Avgarde		
Omsetning	750 000	2 000 000
Finansiering region	180 000	600 000
Finansiering stat (prosjektmidler)	320 000	1 300 000
Hole in the sky		
Omsetning	1 200 000	5 000 000
Finansiering region	100 000	600 000
Finansiering stat	300 000	700 000
Regionalt kompetansenettverk		
Samarbeidsmidlar eks.org. drift	–	3 500 000
Total omsetning	29 690 000	64 100 000
Total finansiering region	7 351 000	19 800 000
Total finansiering stat	4 825 000	27 000 000
Auka støttebehov stat 2014		22 175 000
Investeringsbehov USF 2008–2009		
Nybygg Domino 1/nytt Røkeri		45 000 000
Innredning/utstyr Domino 1		20 000 000
Utbedring eksisterande bygg		5 000 000
Teknisk utstyr eksisterande bygg		5 000 000
Totalt investeringsbehov		75 000 000

Øyafestivalen støtter Løken-utvalgets konklusjon om å etablere færre og større støtteordninger for å forenkle arbeidet både for søkere og bevilgende instanser.

Det vil være veldig viktig å sørge for at det utpekes kompetente medlemmene fra aktuelle sjangere, og vi tenker selvfølgelig spesielt på rocksjangeren. Oppdaterte folk som jobber tett på miljøet må inn, gjerne noen fra rockfestivalene eller andre arrangører.

Vi er også enige i at det kan være hensiktsmessig å åpne for flerårig støtte innenfor de store ordningene.

Det høres fornuftig ut å opprettholde noen mindre støtteordninger administrert av interesseorganisasjonene.

Vi støtter også tanken om samordning av støtte til internasjonalisering (MIC, MEN og UD).

Litt uklart i utredningen hva som skjer ift Rikskonsertene. Selv synes vi systemet virker noe lukket. Hvordan velges artister til turneer? Hvordan kan man bli tatt med i betraktningen?

Annet

Øyafestivalen er enige i at det bør være veldig tydelig inngangskriterier i de ulike støtteordningene. Når det gjelder innsyn i vurderingskriteriene etc., beskrevet i pkt. 6.1, er vi usikre på om dette er hensiktsmessig ift målsettingen om å spare administrasjonskostnader totalt sett.

Når det gjelder inngangskriterier/prinsipper rundt støtte mener Øyafestivalen at man må gå bort fra tankegangen om at aktører som driver godt økonomisk ikke skal motta støtte, slik eksempelvis Norsk kulturråds Festivalstøtteordninger har fungert. I sammenheng med målsetninger for kulturstøtte tror vi det vil være svært lurt å bidra med prosjektbasert støtte (ikke ren driftsstøtte) til videreutvikling av dyktige arrangementer og aktører.

Dersom søkerens økonomi kan være relevant i prosessen mener vi det må sørges for at alle søkere avklarer i søknadspapirene hvem som har ulike kommersielle rettigheter på deres arrangement. Dette for å sikre en total oversikt over økonomien rundt arrangementet, uavhengig av hvilken organisasjonsform søkeren har valgt.»

10 Riksscene – scene for nasjonal og internasjonal folkemusikk, joik og folkedans

«Da Stortinget 1. april 2004 behandlet siste kulturmelding, Kulturpolitikk fram mot 2014, (St.meld. nr. 48–2002–2003), framkom enstemmig støtte til

etablering av en nasjonal scene for folkemusikk og folkedans. I kulturkomiteens innstilling til saken (Innst.S.nr.155 (2003–2004) sier komiteen:

Komiteen støtter initiativet for å få i gang en nasjonal scene for folkemusikk og folkedans. Dette må være en arena der det gis rom for profesjonelle utøvere på feltet, og bør sees i nær sammenheng med det arbeidet Den norske folkemusikkscena» og «Norsk Folkemusikkformidling» driver. Komiteen mener en slik institusjon også kan målbær folkekulturelle uttrykk fra minoriteter i Norge, og uttrykk fra andre land og kulturer. Komiteen mener denne institusjonen også vil være et naturlig arnested for kunstnerisk samarbeid på tvers av genre og kunstarter, eksempelvis i virkefeltet mellom dans og scenekunst. Komiteen registrerer at de store organisasjonene på feltet ønsker at denne institusjonen skal ligge i Oslo-området. Komiteen vil understreke hvor viktig det er at en nasjonal scene i Oslo-området blir knyttet opp mot de levende folkekulturelle miljøene rundt om i landet, og at institusjonen blir koblet opp mot både nye og eksisterende regionale sentra for folkemusikk og folkedans.

Denne innstillingen har vært retningsgivende for utviklingen av organisasjonen for denne nye nasjonale scenen, Riksscenen (Riksscene for nasjonal og internasjonal folkemusikk og folkedans), og god kontakt og foranking i de ulike fagmiljøene som finnes på området er sikret både gjennom stifterne og Riksscenerådet, som pr i dag består av 28 ulike institusjoner og virksomheter fra hele landet.

I forhold til de områdene som vi forstår kan bli berørt av den bebudede stortingsmeldingen, ønsker Riksscenen å påpeke følgende:

Nåværende turnenettverk for folkemusikkområdet organisert gjennom Den norske Folkemusikkscena (prosjekt i regi av Landslaget for Spel menn i samarbeid med Norsk Folkemusikk- og Danselag) og konsertserien Multi Kulti (i regi av Samspill International Music Network og ulike samarbeidspartnere) ligger tett opp til det vi oppfatter også er gitt som oppgave til Riksscenen, jfr. komitemerknaden ovenfor. På denne bakgrunn har vi nylig satt i gang en dialog med disse to organisasjonene for å se på konkrete samarbeidsmuligheter gjennom felles turneplanlegging og samordning av tilbudet til de ulike arrangørene som søker til de to nåværende ordningene.

På samme måte vil vi peke på at Riksscenen også tas med i betraktning som kompetent nasjonal aktør i forhold til utvikling av regionale kompetansesentra – da særlig i forhold til nasjonal og internasjonal folkemusikk, joik og folkedans.

Både i forhold til utbygging av støttesystemer og infrastruktur tilknyttet turnenettverk og regionale sentra ser Riksscenen det som viktig at det finnes frem til god, rasjonelle og sjangertilpassede ordninger.»

11 Norsk visearkiv

«Vi på Norsk visearkiv er engstelege for at dette merkelege begrepet «Det rytmiske musikkfeltet» skal bli etablert som eit avgrensa område.

I innleiinga si på høyringsmøtet 20. februar sa Trond Giske at han ikkje var så interessert i genre, men når vi kom til presentasjonen av delutredninga, vart det klårt at det dreier seg om fire «generar»: rock, pop, jazz og folkemusikk. Det vart til og med presisert at visesong ikkje var med.

Det er ingen musikkfaglege grunnar til å dra ei klår grenseline mellom vokal folkemusikk og visesong. Norsk visearkiv finn det naturleg å arbeide breitt med norsk songtradisjon. Dette omfattar alt frå den litterære visetradisjonen til revyviser, barnesongar, skillingsviser og eldre slagermateriale. Vi samarbeider også tett med folkemusikkarkiva som eit kompetansesenter på folkeviser.

Det vil vere svært uheldig om visesong og andre t.d. hiphop, country og blues blir ståande utanfor dette løftet.»

12 Stavanger Rock

«I rapporten føler vi at utfordringene rundt regionale kompetansesentra er gjort unødvendig vanskelig, og vi ønsker å utfordre oss selv sammen med resten av musikkbransjen om å få dette inn på et operasjoniserbart spor. Vi mener det ikke er særlig behov for å avvente utviklingen av de regionale kompetansesentraene. Vi hadde håpet at de innspillene som er kommet kunne ryddet i dette, hvilket vi langt på vei mener var mulig. Vi mener altså at både tenkningen og praksisen er kommet langt, og at grunnlaget er lagt for å utvikle helhetlig finansieringsmodell også for dette, hvilket da Løken-utvalget sier at de ikke vil anbefale blir gjort nå.

Regionale kompetansesentra er en unik modell, også internasjonalt, så vi kan må forvente at noe skal bli til mens vi går. Spørsmålet er om vi på vegne av norsk musikkbransje skal tørre å være offensiv.

Første en ryddeoppgave: Splitte mellom kompetansesentra og museal orientert tenkning. Dette

er to forskjellige prosesser og intensjoner. Vi sier ikke mer om museums – og formidlingsinstitusjonene, utover å oppfordre disse til å fortsette prosessen for å samkjøre hverandre, i tråd med de instruksjoner KKD har for dette.

For kompetansesentra derimot, som f.eks. STAR, Brak og de regionale jazzsentra; er det overproblematiserte krav om enhetlighet / like oppgaver sett i forhold til dynamiske tilpasninger. Har med meg 14 punkt som er egnet for å se på som byggesteiner og kan brukes som like krav til et regionalt kompetansesenter, og 2 som handler om dynamiske tilpasning. Her er det altså rom for å få til noe!

Byggesteiner er oppgaver de regionale aktørene må forventes å kunne gjennomføre; og dette er krav og indikatorer som KKD godt kan bruke ift. å utvikle permanente løsninger.

- lokalt /regionalt klare å koordinere arbeidsoppgaver sjangrer imellom; både sjangerovergripende og sjangerspesifikke.
- sikre at de allerede eksisterende gode nettverkene mellom kompetansesentraene vedlikeholdes og videreutvikles
- sørge for at forholdet til de nasjonale organisasjonene er så tett som mulig, og at kompetanse og nettverk derfra forutsettes at blir formidlet og distribuert så godt som mulig, at man f.eks. lager årlige oppdateringsmøter.
- stille seg bak Samstemt 5 visjonspunkter; om talentutvikling, om forbedret musikkdistribusjon, om å spre levende musikk til alle, om å øke kompetanse og å utnytte næringspotensialet i musikkbransjen.
- innretter fremtidig organisering / justere seg mot å kunne fordele raske og nære midler til alle ledd i verdikjeden, og sjangerspesifikke midler etter samordning med nasjonale sjangerorganisasjoner
- operere som regionale kontaktpunkt for Music Export Norway
- orientere sitt sjangerspesifikke arbeid i forhold til relevante knutepunktsinstitusjoner
- være lyttepost mot og ressurs for forsknings- og utviklingsmiljøer på regionale universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner som fokuserer kulturnæringer
- at man samarbeider seg til fylkesmusikkrådene der det er naturlig
- at man samarbeider med Norgesnett-scenene der det er naturlig
- at man støtter opp om og bidrar til kvalitetssikring av storby-kommunenes egne initiativer i forhold til det rytmiske feltet

- at man bidrar med nettverk og kompetanse i forhold til utvikling av større øvingsfelleskap i regionene
- lokalt klare å avtale fordeling av midler, sikre samordning hvis fellestilsagn
- det ikke er en menneskerett å få statsstøtte; mulig kriterium; hatt kommunalt støtte 100 % stilling i ett år for å gjøre krav på en andel av statlig rammetildeling til regionen, basert på initiativ kommer nedenfra med medlemsmasse fra miljøet.

Det er med andre ord nok av lim allerede mellom aktørene, og det er mange positivt utprøvde erfaringer ute i vår virkelighet.

Og så til de dynamiske punktene:

1. at miljøene selv avklarer hva som er de naturlige operative regionene; Her vil vi finne hybrider som må sorteres; bl.a.

- Schous-gjengen sorterer seg i begge retninger, med parallelle argumenter og vurderinger
- Nord-Norge; at Rocke-Tromsø og Jazza-Bodø finner ut av ting
- Stavanger Rock legges ikke under en Vestlands jazzregion
- sikkert flere; dette er langt fra umulig, i hvert fall med gulrot

2. at man tar hensyn til historiske prosesser fram til nå, og sikrer at vi står igjen uten tapere i framdriften.

Så har det ikke blitt sagt noe om midler, men minner om at statlige rammetildelinger til kompetansesentraene på rockområdet foreløpig beløper seg til 700.000 årlige kroner, som velfortjent går til BRAKs konto.

Dette notatet kan ses på som STAR sitt innspill for å sortere fellestrekk mellom regionale kompetansesentra.»

13 Midtnorsk Jazzsenter

«Vi er overrasket, og litt bekymret, over at Løken-utvalget anfører at de regionale jazzsentrene «bør gjennomgås» med hensyn til andelen administrative kostnader (tabell s 42): «I kategorien «bør gjennomgås» faller for det første ordninger der begrunnet tvil kan knyttes til dimensjoneringen av administrasjonen.»

Når utvalget bruker så vidt sterke karakteristikk som «begrunnet tvil,» føler vi at det er viktig å spille inn dokumentasjon so kan fjerne denne tvilen.

Vi mener at virksomheten kan dokumentere solide resultater både kunstnerisk og økonomisk gjennom de siste 10 åra og mener at regionsenteret er en viktig utviklingsaktør i det regionale musikk-liv.

Regionsenteret er preget av egenproduksjon, utviklingsarbeid og prosjekter som indikeres ved en omsetning som har økt fra 2 til ca. 7 mill. kr. Denne aktiviteten kunne ikke oppstått uten å ansette mennesker med entusiasme, faglig tyngde og evne til å se muligheter i et felt som har vært preget av mangel på økonomiske ressurser.

Midtnorsk Jazzsenter har eksempelvis realisert følgende:

- En profesjonell Hovedscene for jazz og beslektede uttrykksformer lokalisert i Dokkhuset i Trondheim – med nytt flygel og lydanlegg finansiert av NTNU.
- Et profesjonelt Trondheim Jazzorkester på høyt internasjonalt nivå.
- Et profesjonelt kvinnelig solistensemble: Trondheim Voices med stort utviklingspotensiale.
- En talentutviklingsarena: Midtnorsk Ungdomsstorband
- Styrking av økonomi og kompetanse i de 8 regionale jazzklubbene i Midt-Norge.
- Mnj records (plateselskap) med utgivelser av egne produksjoner.
- Internasjonale prosjekter
- Samarbeid med: Chick Corea, Pat Metheny, New York Voices, Joshua Redman
- Samarbeid med svenske jazzarrangører I EU-prosjektet «Jazz på tvers»
- Samarbeid med NTNU om et eksporttiltak for norske jazzartister»

14 GramArt

«InnledningGramArt er positive til Løken-utvalgets konklusjoner i delutredningen «For Full Musikk!» og støtter hovedlinjene i Løken-utvalgets utredning. Vi synes delutredningen gir et godt bilde av dagens musikkmiljø og dets utfordringer, noe som er gledelig kanskje spesielt med tanke på utvalgets korte tidsfrist. GramArt støtter hovedlinjene i rapporten, og synes den foreslåtte tredelingen er positiv, under forutsetning av at tildelingsbeløpene og de økonomiske rammene økes generelt. GramArt har god kontakt med andre organisasjoner rundt dette arbeidet, og det er en generell glede for at et slikt struktureringsarbeid er i gang.

GramArt er likevel bekymret over en del uklarheter i Løken-utvalgets delutredning.

Statsråden fremhevet under høringsmøtet som et hovedpoeng at det er utøveren som bør stå i fokus. GramArts hovedbekymring er nettopp dette: utøveren må ikke glemmes. I delutredningen er det uklart hvem de foreslåtte ordningene skal være for og hvordan man på en best mulig måte sikrer god representasjon, slik at de «nye» støtteordningene oppnår det ønskede formålet.

GramArt ønsker derfor å komme med 3 konkrete innspill og «hjertesaker» som vil bidra til å nå målet om bedre støtteordninger:

1) Støtte må gis til de utøverne som har faktisk aktivitet og med et næringspotensiale – støttemidlene må brukes for å skape mer aktivitet

GramArts målsetting er at flest mulig av våre medlemmer i størst mulig grad skal kunne leve av musikken de skaper. Bare da kan vi få en levedyktig og konkurransedyktig norsk musikkbransje med gode omsetningstall både nasjonalt og internasjonalt, og at artisten når ut med musikken til et stort publikum. Dette fokuset kan vi ikke se Løkenutvalget har tatt med i sin delutredning. Vi håper at utvalget i den videre prosessen tar konkret hensyn til dette svært viktige argumentet, slik at ordningene tilpasses dagens miljø ved at de offentlige støttemidlene bidrar til å styrke de artistene i bransjen som skaper aktivitet. Med å skape aktivitet mener vi artister som når ut med sin musikk til et bredt publikum (enten ved fysisk/digitalt salg eller ved livespilling) at de skaper arbeidsplasser og har et næringsgrunnlag for sin kunstneriske virksomhet.

GramArts bekymring har bakgrunn i to konkrete forhold:

- Tilbakemeldinger fra våre medlemmer Fra GramArts medlemmer som er såkalt «profesjonelle» (det vil si at de klarer å leve av det de driver med) og mange artister innenfor populærmusikksjangeren, får vi ofte tilbakemelding om at støtteordningene i dag ikke er til for dem. Selv om de søker på ordningene som finnes idag (ofte gjennom plateselskap, manager etc), opplever de gang at kulturhensyn veier tyngre enn at artistene kan vise til konkret aktivitet og faktiske resultater. Det kan virke som det hersker en feil virkelighetsoppfatning i støtteordningenes tildelingskriterier og styresammensetning om at de profesjonelle artistene og populæartistene i Norge i dag tjener seg rike, og derfor ikke behøver støttemidler.

- Forskriftsendringer i Fond For Lyd & Bilde

Som Løken-utvalget og departementet er kjent med, skal Fond for Lyd og Bilde kollektivt

kompensere den private kopieringen som skjer med hjemmel i åndsverkslovens § 12. At artistene som blir mest privatkopiert også skal få mest støtte er det såkalte «vederlagshensynet» nedfelt i Fondets vedtekters § 7.

Forskriftene til Fondet er nå foreslått endret. Vi er klar over at Løkenutvalget ikke har vurdert fonogramstøtteordningene under FFLB eller tilskuddene fra FFLB enda, men GramArt ser det likevel som svært bekymringsfullt når Fondets styre selv foreslår at kulturhensynet skal heves som det sentrale kriteriet til forsakelse for vederlagshensynet. GramArt har mottatt mange klager på nettopp dette i forbindelse med FFLB. Det at Fondets styret selv ønsker at FFLB skal bli et rent kulturfond (tross helt klare formål og EØS-rettslig forpliktelser om det motsatte), understreker GramArts berettigede bekymring om at kulturhensynet er så gjennomsyret i dagens støtteordninger at det er viktig at departementet tar ansvar for at støtteordningene også skal nå ut til de som faktisk viser til konkret aktivitet i dagens musikknorge.

Etter vår mening er det altså avgjørende for en vellykket omstrukturering at midlene når ut til populære musikerne og de profesjonelle utøverne, for å styrke et initiativ og aktivitet som ligger der fra utøvernes side. Ordningene bør være åpne for alle, noe som i dag dessverre ikke er virkeligheten. Gode støtteordninger må derfor ikke ensidig være begrunnet i kulturhensyn. For å sikre at midlene kommer det aktive musikkmiljøet til gode i større grad, mener GramArt at vurderingskriteriene tydeliggjøres og representasjonen bedres.

Det er svært viktig at departementet tar dette hensynet med i betraktningen i sitt videre arbeid frem mot Stortingsmeldingene, både om støtteordningene spesielt og om det rytmiske feltet generelt. Departementet må sørge for at dette blir nedfelt både i søkekriteriene og i representasjonen (se mer om dette under pkt 2).

Se også GramArts analyse av antall profesjonelle utøvere på det rytmiske feltet og en analyse over sjanger-representasjon, som et innspill til Stortingsmeldingen om rytmisk musikk send Departementet 11.mars 2008 (vedlagt). Dette notatet viser at det finnes et ikke-ubetydelig antall av profesjonelle artister i Norge i dag.

2) Alle musikksgjanger må likestille – det må ikke forekomme noen sjangersjåvinisme, det vil si klassisk, jazz, rock, country, hiphop, metal, blues og pop – musikk må likestilles. Viktigheten av dette har allerede departementet fremhevet under Kul-

turløftets pkt 6, «større likeverdighet mellom sjangrene».

GramArts medlemmer har i flere sammenhenger gitt tilbakemelding på at de føler seg sjangerdiskriminert. Vi mener at dette har først og fremst med representasjon og gjøre. I utvalgene må det finnes bred kompetanse, først og fremst om alle sjangre, men også med kjennskap/ kunnskap om deler av musikkmiljøet, også på forskjellige nivå og geografi. I dag er ikke kompetansen på populærmusikk god nok i flere utvalg, noe som har resultert i at populærmusikken (pop, rock, country, hip-hop, elektronika etc.) ofte taper i kampen om støttekronene.

Tall fra Gramo (hva som blir spilt på radio) og GGF (hva som blir solgt) viser at en helt klar majoritet av all musikk som selges i landet og som spilles på radio er i sjangeren pop & rock, se mer om dette i GramArts notat til KKD av 11.mars 2008 (vedlagt). Derfor må det være et minstekrav for at sjangrene skal likestilles at populærmusikken får sine representanter i relevante tildelingsutvalg.

Det er dessverre ikke tilfelle i dag.

3) Utøveren i sentrum

Statsråd Giske presiserte på høringsmøtet den 20.februar 2008 at utøveren skal være i fokus. Som landets største utøverorganisasjon med over 3000 medlemmer, er vi selvfølgelig enig i det. Med nye, gode støtteordninger som når ut til ALLE utøvere innenfor alle sjangre (også populærmusikk) og innenfor alle nivåer har vi god tro på at det endelig vil rettes det nødvendige fokuset mot utøveren.

GramArt vil likevel fremheve viktigheten av at også utøvernes støttespillere, det vil si hele apparatet rundt utøveren, styrkes. Dette fordi artisten er helt avhengig av støttespillere for å kunne leve av musikken og å skape et næringsgrunnlag. Disse aktørene kan være en manager, arrangør, plateselskap, booking mm. Ordningene må derfor bidra til å tilrettelegge på alle felt – og styrke alle ledd i artistens næringskjede. Uten et godt støtteapparat er det ikke lett for en artist og lykkes.

Dessuten (som også statsråden fremhevet) er live-inntektene en mer og mer sentral inntektskilde for artisten, og det er derfor viktigere enn noen gang at det legges til rette for at norske artister kan turnere i større grad. Helt konkret betyr det mer støttemidler til markedsføring, turnéstøtten må økes betraktelig, samt støtte til arrangørene og spillestedene må økes slik at forholdene blir lagt til rette for et aktivt norsk live-marked.

Avslutningsvis ønsker vi å rette et par innspill til Løken-utvalgets kommentarer på musikkorganisasjonene som mulig tildeler av midler, om bransjehevende tiltak, og noen generelle kommentarer:

GramArt som forvalter av midler

Løken-utvalget foreslår Norsk Musikkråd (NMR) som mulig forvalter av «korte og raske midler». GramArt støtter Samstemts inndeling av slike midler, men ønsker nok en gang å presisere at GramArt ønsker å bli vurdert som en mulig forvalter av slike midler på vegne av våre medlemmer.

NMR er en paraplyorganisasjon for det brede musikklivet. Det finnes likevel en del sterke organisasjoner som selv har mange medlemmer, og som når disse direkte. GramArt mener derfor at det vil være mest korrekt at disse organisasjonene forvalter «korte og raske midler» til sine medlemmer. Bakgrunn for dette er at NMR ikke har mulighet til å ha inngående kjennskap om disse organisasjoners medlemmer, og vil ved en eventuell forvaltning kunne skape ekstra mye administrasjon. For GramArts del betyr dette konkret at GramArt kjenner våre medlemmer langt bedre og har en helt annen nærhet til dem enn det NMR har, og derfor vil GramArt være en naturlig tildeler av slike midler.

Bransjehevende tiltak

Statsråden påpekte på høringsmøtet den 20.februar 2008 at bransjen er i nedgang økonomisk på grunn av nedgang i fysisk platesalg. Dette kan ha sammenheng med at bransjen ikke er spesielt god på å følge med i den nye teknologiske hverdagen, og denne utviklingen understreker at bransjen trenger mer kompetanse og faglig input. Nye støtteordninger som er øremerket kompetansehevende tiltak i bransjen kan løse dette problemet og ha store og positive synergieffekter som vil styrke musikkbransjen som en helhet.

I tillegg må KKD's satsinger på kulturfeltet samkjøres både med Nærings- og Handelsdepartementet (NHD) for å best tilrettelegge for «kultur som næring», og en samkjøring med Finansdepartementet om moms-problematikken på kulturfeltet (slik at man ikke kommer i en situasjon hvor KKD øker støttebevilgningene, men hvor en innføring av moms på kultur vil svekke bransjen).»

15 Landsrådet for folkemusikk og folkedans/Norsk Folkemusikk og Danselag

«UTFORDRINGAR

Bakgrunnen for dette innspelet frå LfS og NFD er at ein ser at organisasjonane saman kan gjere meir

for folkemusikkfeltet enn vi får gjort kvar for oss i dag.

Det er mange aktørar på folkemusikkfeltet (sjå eit oversyn i vedlegg 1), og ei hovudutfordring er knytt til strukturane på feltet. Organisasjonane har utvikla seg mykje, men dei har til ein viss grad utvikla parallelle strukturar. I møte med omverda erfarer vi at feltet framstår uryddig, der ein undrar seg over kva mandat dei ulike organisasjonane har, og kven dei arbeider for. Dagens struktur hindrar i fleire tilfelle fagleg samarbeid og god ressursutnytting. Ein ser døme på flaskehalsar – behov og fagfelt som fell utanfor organisasjonane sitt arbeidsfelt, og som slik ikkje vert dekt – som til dømes innanfor folkedansen, det aktive lokale fleirgenerasjonsmiljø og det faglege arbeidet i arkiv- og forskingsmiljøa. Fleire aktørar utfører same oppgåver, noko som fører til dobbeltarbeid på mange områder.

Informasjon

Det blir brukt store ressursar på eigne nettsider, medlemsinformasjon og utadretta verksemd i begge organisasjonane. Døme på dette er: Spelemannsbladet, Kvinten, Årbok for folkemusikk og nettstadene: folkemusikk.no, nfd.no, folkogdans.no, folkemusikkscena.no, landskappleiken.no, landsfestivalen.no, folkelarm.no, eigne heimesider for lokale lag, arrangørar og festivalar mv. Aktørane er mange og det er vanskeleg å navigere seg i dette utvalet av portalar. Heile folkemusikkfeltet kan verke uoversikteleg. Ei utfordring er å framstå meir heilskapleg for både medlemmer, media og andre aktuelle, slik at feltet framstår som oversikteleg og ryddig for alle – internt og eksternt.

Tenester for profesjonelle aktørar

Både NFD og LfS arbeider for at dei profesjonelle muskarane, dansarane og konsertarrangørane skal få best moglege arbeidsvilkår, infrastruktur og mediamerksemd. Dette skjer m.a. gjennom drift av: Norsk folkemusikkformidling – NFD, Folkelarm – LfS, Den norske folkemusikkscena – samarbeid, drifta av LfS, Norsk folkemusikkatalog – samarbeid, drifta av NFD, INTRO-folk – (i samarbeid med Rikskonsertene), og faglege seminar for utøvarar – NFD og LfS. Fleire av desse prosjekta er samarbeidsprosjekt og har i tillegg eigne styringsgrupper. Ein ser i dag at det kunne vere formålsteneleg med eit tettare band mellom desse prosjekta. Organisasjonane arbeider også med opphavsrettsprosjekt, TONO-klassifisering, rådgjeving m.v for utøvarar og arrangørar.

Ein må kome i hug at folkemusikkmiljøet er eit lite miljø samanlikna med andre sjangrar, og det er viktig å dra nytte av den kompetansen som er på feltet i dag. Det sit mykje kompetanse innan kvart prosjekt, men han vert i liten grad nytta på tvers av prosjekta. Ein ser eit klårt behov for ei samorganisering av prosjekta knytt til formidling. Dette vil kunne lette utøvarar og arrangørar sin kvardag, med færre aktørar å orientere seg mot, og det vil gje ein sterkare og tydelegare organisasjon. Ein strammare styringsstruktur vil effektivisere og målrette arbeidet.

Fagleg og fagpolitisk arbeid mot næringssektoren og det offentlegeAktørane på feltet er jamnleg i møte med politiske styresmakter og driv politisk påverknad på vegne av folkemusikksjangeren. Det skjer ei samordning av innspela, m.a. gjennom Samstemt! – organisasjonane innanfor rytmisk sektor og Tradtak – eit felles dokument frå LfS, NFD, NU og RFF. Organisasjonsfloraen gir utfordringar i forhold til naudsynte prioriteringar. Samstundes blir det nytta unødig mykje ressursar i dette samarbeidet, sidan både LfS og NFD har representantar i Samstemt.

Folkemusikken har i liten grad arbeidd samla mot andre store aktørar i næringsliv og privat sektor. Det er nokre enkeltaktørar og festivalar som har hatt ressursar til å søkje samarbeid her. Når ein ikkje klarer å stå samla blir ein små og lite interessante samarbeidspartnarar. Gjennom ei sterkare samordning kan vi snu dette og gjere oss meir interessante.

Andre behov

I tillegg til desse døma på parallelt arbeid ser ein at det er fleire behov og fagfelt ein ikkje får gjort grundig nok arbeid på. Dette er mellom anna intern organisasjonsbygging: hovudsakleg styrke og motivere det frivillige lokale arbeidet innanfor musikk og dans. Ein er også avhengig av eit tett og godt samarbeid med arkiv-, utdanning- og forskingsmiljøa mellom anna å bidra til at det blir løyvd tilstrekkelege ressursar til desse felta. Dette gjeld både drift og utvikling. Det er også store behov innan dansefeltet; alt frå den sosiale til den profesjonelle dansen må styrkast.

TILTAK

Strukturendringar på kort sikt

LfS og NFD ynskjer å slå saman kreftene på to område: Informasjonsfeltet og formidlingsverksemd for og med den profesjonelle bransjen.

Informasjonsfeltet:

Organisasjonane ynskjer at det lagast ei felles informasjonsavdeling som får desse arbeidsfelta:

Informasjonsarbeid, felles nettportal, og felles folkemusikkmagasin.

Informasjonsarbeidet vil bestå i arbeid mot media og folk flest for synleggjering av heile folkemusikkfeltet. Eit sentralt verkemiddel i dette vil vere ein felles nettportal, www.folkemusikk.no, som presenterer norsk folkemusikk og dans for omverda, og på sikt vera ein felles inngangsportal for det meste av aktiviteten på folkemusikkfeltet. NFD og LfS startar med felles inngangsportal, men her ønskjer vi også andre aktørar med; t.d. folkemusikkkfestivalane, Riksscenen, Rff, arkiv, andre særorganisasjonar.

Vi vil etablere eitt felles folkemusikkmagasin. Her samlar Spelemannsbladet, (LfS), Kvinten (NFD) og Årboka (NFD) sine ressursar til eitt slagkraftig folkemusikkmagasin og ei felles årbok. Folkemusikkmagasinet skal vere frittstående og ha ein redaktør med fullt ansvar for innhaldet.

Formidling – verksemd for og med den profesjonelle bransjen:

Eigne tal viser at det er ei stor auke i talet profesjonelle utøvande folkemusikarar og –dansarar. I dag meir enn 100 årsverk, av desse er om lag 25 pedagogar og 75 utøvarar. Ein ser óg auka interesse for folkemusikk frå både internasjonale og nasjonale aktørar og talet konsertar internasjonalt har auka markant dei seinare åra. Norsk folkemusikkformidling og Folkelarm har allereie erfaring med samarbeid, og dette har vore både nyttig og naudsynt. Ein ser det difor som viktig å arbeide heilskapleg med oppbygging av ein profesjonell bransje for folkemusikken – der formidlingsarbeid nasjonalt og internasjonalt, utvikling av bookingverksemd og profilering står sentralt. Prosjekt som må inkluderast og samkøyrast er Norsk folkemusikkformidling, Folkelarm og Norsk folkemusikkatalog.

Betre samordning på informasjons- og formidlingssida gjer at eksisterande ressursar kan dekke eit større arbeidsfelt og ein kan arbeide meir med felta ein ikkje får dekt i dag. Gjennom ei slik strukturendring vil ein få eit sterkare apparat som kan stå godt rusta til å handtere den aukande interessen for folkemusikken.

Strukturendringar på lang sikt

Organisasjonane ønskjer å arbeide for ein heilskapleg struktur for heile folkemusikkfeltet. Det er mange aktørar involvert og det må gjerast ein grundig jobb for å finne dei gode organisatoriske løysingane, på eit administrativt og demokratisk nivå. Ei mogleg løysing kan vere å etablere fagavdelingar med spisskompetanse på kvart felt, som samla kan vere del av ein av større organisasjon og nytte kompetanse på tvers.

Fagområde for lokallag/særlag/ med vekt på tradisjon, miljø- og rekrutteringsarbeid.

Fagområde for profesjonelle utøvarar: rådgjeving, profilering og booking.

Fagområde for arrangørar: bransjetreff, arrangørnettverk og kompetanseutvikling.

Ei overbygning over desse fagområda kan ha ansvar for det overordna politiske arbeidet, felles ressursforvaltning og –fordeling, der også økonomi og kontorstøttefunksjonar innan rekneskap og medlemshandtering er med. Informasjon- og marknadsføring med overordna ansvar for nettsider, fagtidsskrift, årbok og PR-arbeid vil og vere ein del av denne overbygginga. Denne strukturen vil i stor grad minne om organiseringa i Norsk jazzforum, men vi ser førebels for oss ei tydeligare deling i demokratiske strukturar innan kvart fagområde. Her vert det viktig å utarbeide ein god demokratisk styringsstruktur som gjev ei balanse mellom dei ulike aktørane.

Ei slik strukturendring vil i stor grad demme opp for dei utfordringane som tidlegare har vore trekt opp. På folkemusikkfeltet er det viktig å komme i hug at det er ulike behov på ulike nivå. Ein må ha med seg både amatøraktiviteten og den profesjonelle aktiviteten. Det er eit samspel mellom aktiviteten i dei lokale spelemannslaga og dei profesjonelle utøvarane der det eine ikkje er viktigare enn det andre, men eit heilt naudsynt fellesskap. Gjennom ei strukturendring vil ein i større grad kunne arbeide meir grundig med kvar av desse aktivitetane. Dessutan vil overgangen frå amatør til profesjonell muskar verte styrkt, og ein vil få eit godt fundament til å bygge fleirgenerasjonsmiljø der erfaring og kunnskap på ein god måte vert formidla på tvers av alder og posisjon. Med ei slik strukturendring vil ein kunne sjå folkemusikkfeltet meir som ein heilskap, og gjennom dette sjå til at alle interesser og behov vert dekt. Mogleg vil ein samlande organisasjonsstruktur føre med seg eit styrkt eigarforhold til sjangeren og organisasjonane knytt til den. Ein får samla aktivitetar og funksjonar. Noko som gjer det enklare

for alle aktører på alle nivå, internt og eksternt, å navigere seg.

Ein slik organisasjon vil også vere godt egna for å tildele tilskotsmidlar til utøvarar og arrangørar, ved ei eventuell endring av dagens tilskotsordningar innan det rytmiske.»

16 Kristiansand Rock city

«Løken-utvalget bekrefter i sin rapport behovet for regionale kompetansesentre, men skriver at departementet må komme frem til en mer enhetlig finansieringsmodell for slike sentra før det eventuelt opprettes en permanent støtteordning. I denne sammenheng har vi følgende kommentarer:

Først og fremst mener vi at initiativ som er en del av ABM-/opplevelsesessenter prosessen ikke bør blandes inn her, slik det til dels gjøres i Løken-utvalgets rapport. De regionale kompetansesentrene (sentrene etter BRAK modellen) har ingen felles agenda, arbeidsområder eller målsetninger med ABM-sentrenene.

Dernest mener vi at allerede eksisterende, vel-fungerende regionale kompetansesentre bør innvilges statlig støtte fra 2009, forutsatt at de kan vise til en solid miljømessig og økonomisk lokal forankring. De regionale kompetansesentrene med sin nåværende organisasjonsform fungerer serdeles bra og spiller en nøkkelrolle i den pågående utviklingen av musikklivet i regionene. Statlig støtte direkte til de regionale kompetansesentrene vil sikre at denne positive utviklingen opprettholdes og styrkes.

Vi konstaterer at Løken-utvalget skriver at begrepet kompetansesenter bør inneholde «både regionale kompetansesentre for rytmisk musikk, de fem regionale jazzsentrene og sentre for folke-musikk». Vi er skeptiske til en løsning som innebærer at de ulike sentrene blir tvunget til å opprette og inngå i nye kunstige sammenslutninger for å motta midler, uten at det ligger et reelt miljømessig behov/ønske til grunn. Vi frykter slike strukturer vil medføre fokus på omorganisering, organisasjon og administrasjon fremfor dagens fokus på musikkbransje og musikkmiljø.

Vi mener den beste løsningen er å avsette egne midler for regionale kompetansesentre (sentre etter BRAK-modellen). I tillegg, som en «gulrot» for samarbeid, bør det også avsettes midler til samarbeidstiltak mellom kompetansesentrene og sentrene for jazz og folkemusikk. Slik kan samarbeidet vokse frem på en naturlig måte der samarbeid er hensiktsmessig.

Vi vil i denne sammenheng å understreke at:

- de regionale kompetansesentrene (BRAK-modellen) er tverrsjangerlige og dermed også arbeider for aktører innen jazz og folkemusikk
- å støtte regionale kompetansesentre og samtidig støtte jazz- og folkemusikksentrene ikke er å støtte parallelle strukturer da sentrene har svært ulikt fokus: Tvert i mot er dette snakk om ulike kompetanseorganisasjoner som utfyller hverandre, både sjangermessig og virksomhetsmessig

Vi vil for ordens skyld nevne at vi også er åpne for andre løsninger. Men så langt har vi ikke sett noen konkret alternativ løsning som vil fungere i praksis, i allefall ikke som en modell for alle regionene, til det er regionene for forskjellige både mht. utvikling og eksisterende struktur.

For å styrke og opprettholde den positive utviklingen av bransje og miljø i regionene, og samtidig ivareta regionenes ulike behov, anmoder vi med dette om at det avsettes egne midler til regionale kompetansesentre (etter BRAK-modellen) fra og med 2009.»

17 Vestnorsk jazzsenter

««FOR FULL MUSIKK» – eit høyringsnotat frå Vestnorsk jazzsenter

Vestnorsk jazzsenter (VNJS) har saman med Bergens rockaktØre (rBRAK) allereie spelt inn ein modell for rytmisk kompetansesenter. I denne uttalen ynskjer ein å kommentera ein del av dei meir sjangerspesifikke utfordringane som ligg i kjølvatnet av Løken-utvalets delinnstilling «For full musikk» og som grunnlag for ei stortingsmelding om rytmisk musikk.

Kulturminister Trond Giske uttalte på høyringskonferansen til Løken-utvalet si delinnstilling «For full musikk» i Oslo 20. februar då. at utgangspunktet for den påtenkte stortingsmeldinga om rytmisk musikk er å gje rytmisk musikk likeverdige vilkår jamført med den institusjonsbaserte musikken. Dette er eit djervt mål som representerer det viktigaste kulturelle paradigmeskifte sidan introduksjonen av det utvida kulturomgrep . Slik sett har dette initiativet kimen i seg til å bli det største og viktigaste kulturpolitiske nybrottsarbeidet på eir enr, 30 år.

Allereie for 16–17 år sidan slo dåverande kulturminister Åse Kleveland fast: «Departementet ser ingen grunn til at denne avanserte og etablerte musikkform [les: jazz] skal behandles så forskjellig fra andre musikkformer på høyt nivå som tilfelle er idag ,...» (St. m. 61 Kultur i tiden -1991–92)

Diverre har ikkje denne erkjenninga frå «Kultur i tiden» fått dei naudsynte budsjettmessige følgjer. Løyvingane til jazz har auka i denne perioden, men ikkje i næleiken av det som trengs om ein skal få til den jamstillinga «Kultur i tiden» tek til ordet for.

Skal ein realisera ei slik jamstilling vil jazz-feltet ha trong for ein stad mellom 110 og 130 millionar 2008-kroner. Kulturbudsjettet har dei to siste år tilsaman auka med over ein milliard kroner. Ei jamstilling for jazzen er såleis økonomisk mogleg om det blir prioritert rett.

Ei økonomisk jamstilling for jazzen må byggja på følgjande føresetnader:

- a) Ei anerkjenning av kunstforma jazz sin eigenart og estetiske særmerke.
- b) Ei anerkjenning av dei historiske føresetnadene for utviklinga av kunstforma jazz.
- c) Ei anerkjenning av det potensialet for midling av jazzmusikk har sett i høve til det overordna kulturpolitiske målet om å nå ut med kunst på høgt nivå der folk bur.
- d) Ei anerkjenning av at norsk jazz er på eit topp internasjonalt nivå først og fremst grunna store mengder gratisarbeid.
- e) Ei anerkjenning av at kunstfeltet jazz må utviklast på basis av planar – ikkje ein serie rundsumsløyvingar.

For VNJS er det i tillegg viktig å poengtera ein nasjonal politikk på jazzområde må vera ein reell nasjonal politikk og ikkje ein sentralistisk Oslo-politikk.

VNJS har bak seg 11 års drift, og ein har realisert oppgåvene skissert i planen for senteret i takt med nivået på dei offentlege løyvingane. Ein har bygd finansieringa av senteret på ein tilskotsnøkkel på 60 % stat og 40 % region. Diverre har dei statlege løyvingane heilt sidan 2001 hatt ei betydeleg etterslep.

I fjor tok styret for VNJS initiativet til ein revisjon av planen for senteret. Denne planen var då meir enn 10 år gamal. Det har vore eit ynskje om å innarbeida det regionale initiativet «Den musikalske stamvegen» og aktivitetane på utanlandsområdet. Samstundes ser ein trong for å få utgreidd framtidig drift av Bergen Big Band og eit mindre prosjektorkester. Ettersom departementet har motteke planen frå 1997 samt vedtektene, ser ein det som viktig at departementet er oppdatert i høve til drift og planar for VNJS. I utkast til revidert plan for VNJS ynskjer ein å konsentrera verksemda om følgjande område:

- a) Scenedrift – Verftet
- b) «Den musikalske stamvegen»

- c) Utanlandsarbeidet I Info og innsal II JazzNorway in A Nutshell III EJN
- d) BBB og anna prosjektverksemd
- e) Plateselskapet/ forlaget «Wild West Recording»
- f) Muskar- og arr.service
- g) Pedagogisk verksemd
- h) Musikkpolitisk arbeid
- i) Tilhøve VNJS – NJF

Dei tyngste aktivitetssområda vil vera a – d.

Hovudscene

Drifta av hovudscenen på USF Verftet har vore eit prioritert område for VNJS. Bergen jazzforum har i alle år vore teknisk arrangør for VNJS, og klubben blei i 2007 kåra til «Årets jazzklubb» av styret i Norsk jazzforum. Det er viktig at den scenen får ei finansiering på linje med Den nasjonale jazzscene i Oslo. Den tilsvarande scenedrifta i Stavanger må også gjevast tilsvarande arbeidsvilkår.

I innspelet om rytmisk kompetansesenter er utviklinga av USF Verftet som rytmisk produksjons- og formidlingsarena gjort greie for. Det er viktig at staten går tungt inn med investeringsmidlar. I ein jamstillingspolitikk for jazzen er ikkje minst arenautvikling eit viktig aspekt. Eit tilsvarande statleg engasjement rundt arenautvikling for jazzen i Stavanger er også påkrevd.

Den musikalske stamvegen

I den opprinnelege planen for VNJS heiter det: «Vestnorsk jazzsenter skal kunna ivareta regionsfunksjonar for Den Norske Jazzscenen, det sentrale produksjonsleddet for jazzmusikk, ved å leggja opp turnear i regionen. Særleg skal senteret hjelpe musikarar i regionen med å koma utp.å V tNuJrnS seka dg vera ei adresse for dei som ynskjer å få tak i profesjonelle musikarar og instruktørar. Vestnorsk jazzsenter skal arbeida fram samarbeidskonsertar inntil 20 i året, i eigen regi eller i samarbeid med andre arrangørar i regionen. Døme på lokale samarbeidspartar er kor, korps, spelemannslag, dansegrupper o.s.b.»

Samfunnsutviklinga har vist at det ikkje lenger er tilstrekkeleg for små og mellomstore kommunar å by innbyggjarane sine basisintitusjonar som skule, barnehage, sjukehus m.v. For å sikra vekst og utvikling i disse kommunetypane er det naudsynt med eit blømande kulturliv. Jazzen, med sine mange mindre ensemble av høg klasse, kan turnerast på mindre stader, og såleis gje mindre lokal samfunn viktige kulturelle impulsar.

Ideen med «Den musikalske stamvegen» er å etablere eit nettverk av arrangørar/ spillestader som kan vera mottakarar av 5–7 turneer på årsbasis. (Talet kan variera frå år til år alt etter turnelengd og talet på musikarar i den einskilde turne) Et sentralt element i nettverksbygginga er at nettverket skal fungera fleksibelt. Dvs. at turneane kan reiserute nord – sør og omvendt. Vidare er det realistisk at dei sterkaste arrangørmiljøa er med på alle turneane, medan mindre arrangørmiljø skifter om å inngå i turnerutene. Ut fra sonderingar som er gjort, ser det ut til at mellom 10 og 15 arrangørar kan inngå i eit slikt fleksibelt nettverk.

Valg av musikere/ ensembler som skal turnere på nettverket blir bestemt i et samråd mellom nettverkets medlemmer. Det blir sjølvstendig viktig å få ut på vegen dei mange dyktige og spanande ensembler vi har i regionen vår, men nettverket vil også opna for turnear av både nasjonale og internasjonale ensembler eller solistar.

Den kulturelle skolesekken har som mål at elevane skal få tilgang til, gjera seg kjende med og få et positivt forhold til kunst- og kulturuttrykk av alle slag. Ordninga har vore verksam i tre år, og no er det opna opp for at også elevar ved vidaregåande skular kan bli inkludert i ordninga. Evalueringen av tiltaket viser positiv effekt, og VNJS ser synergimoglegheiter ved å samkøyra turnear på den musikalske stamvegen med aktivitetar innanfor ramma av den kulturelle skulesekken.

Tilsvarende synergjar kan ein også oppnå med å kopla stamveg-turnear med tilbod innanfor ramma av den kulturelle spaserstokken. Her må ein i utgangspunktet vurdera det kunstneriske uttrykket, før ein avgjer kva koplingar ein bør gjera, men i utgangspunktet ser ein det realistisk å kunna gjera to turnear pr. målgruppe på årsbasis.

Opplegget har alereie blitt testa ut gjennom ein dobbel-turne med Dog Day og The Core. Desse gjesta Eidfjord, Stavanger, Voss, Balestrand og Haugesund. Publikumstalet i Eidfjord var 55. Med eit tilsvarende besøk i Oslo, ville Dog Day og The Core ha fyllt Oslo spektrum 5 gonger! 1. – 4. April er det duka for samarbeid med skulesekken i Sogn og fjordane om artistane Terje Isungset og Arve Henriksen.

VNJS – arbeidet med norsk jazz i utlandet.

Gjennom sju års arbeid på dette feltet, har ein røynt at denne satsinga har gjeve norsk jazz drahjelp på den internasjonale arenaen i langt større omfang enn først trudd. Gjennom utgreiinga «Norsk jazz i utlandet – med blikk på levande musikk» (Mosse-

finn/ Torske 2007) har ein fått dokumentert gjennomslaget for dei versemidsområda VNJS har engasjert seg i når det gjeld norsk jazz i utlandet.

Felles nasjonal instans for dokumentasjon og analyse

Likevel er det viktig å peika på at ein av dei mest eintydige konklusjonane ein kan dra av granskingsarbeidet som ligg bak denne utgreiinga er trongen for ein instans som kan dokumentera og analysere dei løpande utviklingstrekka. I dag finst det ikkje tilgjengelege data om noko så enkelt og basalt – kor mange konsertar gjer norske musikarar i utlandet pr. år. Langt mindre har ein kunnskap om økonomien i desse konsertane eller kor dei fordeler seg geografisk.

Kunnskap på dette området er viktig for å harmonisera målsetjing og verkemiddelbruk i den sentrale og regionale kulturpolitikken. Slik kunnskap vil også vera viktig for VNJS i sitt løpande arbeid på feltet slik at dette kan gjerast så kostnadseffektivt rom råd.

Minst like viktig er det at denne kunnskapen er kontinuerleg oppdatert slik at musikarar, management, agentar og andre aktørar kan bruka datagrunnlaget i sitt arbeid for å skapa kontakt, avtalar om spelejobbar osv. Samstundes må denne informasjonen også vera tilgjengeleg for internasjonale konsert- og festivalarrangørar.

VNJS må m.a. o. utvikla ein velfungerande nettstad der all relevant informasjon ligg lett og oversiktleg tilgjengeleg. 'Nettet' er oftast del av svaret på ei kvar informasjons- og kommunikasjonsutfordring, men det avgjerande i denne samanhengen er kvaliteten på informasjonen. Skal VNJS fylla rollen sin på dette området, må kontakten med det norske musikarmiljøet vera tett. Tilsvarende tett må kontakten med våre samarbeidspartar i utlandet vera.

Nettstaden skal ideelt sett vera ein tilstrekkeleg reiskap som skal bringa kontakt mellom aktørar som har eit interessefelleskap. Slik vil det i praksis ikkje vera. VNJS må difor sjå det som si oppgåve å stimulera kontakt og dialog gjennom utstrekt personleg kontakt med dei ulike aktørane, utan at VNJS tippar over i rollen som agent, turneleggjar e.l.

Rolle som produsent og turneleggjar skal berre skje dersom dette er nedfelt i strategiske planar. Aktørane VNJS samarbeider med og arbeider for skal ha full tillit til at i størst mogleg grad arbeider upartisk.

Nasjonal instans som følgjer opp bi- og multilateralt samarbeid

Fleire jazzorganisasjonar på kontinentet arbeider internasjonalt gjennom fleirårige samarbeids- og prosjektavtalar som sikrar utveksling. Desse avtalane er både bi- og multilaterale. Særleg den franske festivalorganisasjonen AFIJMA og Dutch jazz Connection er føregangsorganisasjonar.

Det vil vera eit relevant svar på dei kulturpolitiske måla norske styresmakter har formulert på feltet å etablera ei finansieringsordning som kan ta vare på og utvikla denne typen bilaterale avtalar. (Allereie i dag har ein ein løpande avtale med AFIJMA (French – Norwegian jazz Transit). Vidare vil det vera naudsynt å sikra nasjonal medfinansiering av multilaterale prosjekt. Her vil EU/ EØS-støtta prosjekt som ikkje i utgangspunktet er forankra i ein finansiell solid norsk partner vera døme på prosjekt som VNJS bør ha finansiell evne til å følgja opp. I høve til slike kulturprogram bør VNJS også fungera som initiativtakar og søkja samarbeid med nasjonale og internasjonale aktørar når det gjeld den praktiske gjennomføringa.

JazzNorway in a nutshell – det perfekte utstillingsvindauge I rundspørjinga blandt EJM-medlemmene står JazzNorway in a nutshell i ei særstode når det gjeld utstillingsvindauge for norsk jazz. Miksen av norsk natur, mattradisjon og det beste norsk jazz har å by på er ein vinnarkombinasjon. Utfordringa ligg i å gjera møteplassane mellom norske jazzmusikarar og utanlandske promotørar/ journalistar så optimale som råd.

VNJS har i slike samanhengar arbeidd ut frå føresetnaden at mottakar/ kjøpar skal ha full fri-dom til å velja. Dvs. vår oppgåve er eigentleg å presentera ein så stor del av paletten som mogleg. I neste instans gjer promotøren sine val. Vedkommande kjenner sitt publikum og har ansvaret for at engasjementet er fornuftig økonomisk fundert.

VNJS må samstundes jobba i forhold til heile det norske festivalfeltet. Gjennom ein utstrekt internasjonal kontakt vil ein kunna fanga opp ynskje frå utanlandske promotørar eller journalistar som rettar seg mot ein eller fleire bestemte festivalar eller musikarar. Her kan VNJS fungera som ein råd-gjevar andsynest festivalane og utanriksstasjonane.

Norwegian Jazz Launch Europe

Denne ordninga er no inne i sin andre 3-årsperiode. Her samarbeider VNJS med Norsk jazzforum og Rikskonsertane om å promotera ei mindre gruppe musikarar som karrierefase der det er stor

sjanse for internasjonalt gjennomslag. Utanriksdepartementet har gjeve i årleg løyving til prosjektet med 300.000,- kr. Både Norsk musikkinformasjonssenter og VNJS si utanlandsutgreiing har konkludert med at føste prosjektperiode 2004–2006 var vellukka ut frå føresetnadene og målsetjinga.

VNJS – sekretariat for Europe jazz Network (EJN)

Det er strategisk viktig at VNJS har vore med å finansiera sekretariatsfunksjonen i EJN. På denne måten har senteret kunna følgja tett dei kulturpolitiske straumdrag innan EU som gjev opning for at nettverket kan søkja finansiering av drifta av organisasjonen gjennom EU. Pt. er det klart at sekretariatsfunksjonen kan liggja i Noreg, men like fullt motta EU-støtte. 2007 er såleis eit merkeår for EJN. Då fekk organisasjonen for første gong tilskot frå EU gjennom dreira kulturprogram.

Økonomien til VNJS og EJN er allereie fråskilt, men VNJS bør ha som mål at Sekretariatet til EJN får si eiga finansiering fullt ut gjennom EU-kjelder. Samlokalisering av EJN-sekretariatet og utanlandsdivisjonen til VNJS vil ha ein betydeleg overrullingseffekt for VNJS. Spesielt EJN stadig tettare band til EU og deira kultur-program vil vera av stor betydning.

Vestlandsensembla

Bergen Big Band (BBB) er eit av Noregs leiande storband som består av landsdelens leiande orkester- og frilansmusikarar. Vestnorsk jazzsenter fungerer som administrasjon, og Olav Dale er BBBs kunstnarlege leiar. BBB har gjennom fem år mottoke ensemblestøtte frå Norsk kulturråd og har gjennom åra gjennomført ei rekkje prosjekt med leiande komponistar og arrangørar frå innog utland som: Phil Woods, Ioe Henderson, Paquito D'Rivera, Maria Schneider, Martial Solal, Erlend Skomsvoll, Jens Wendelboe, Lars Erik Gudim, Håkon Storm Mathiesen, Knut Kristiansen Mathias Ruegg og Gianluigi Trovesi, Karin Krog og John Surman. CDen «Seagull» der BBB spelar saman med Karin Krog var Spellemannsnominert i 2006, og live-opptaket frå Nattjazz med The Core «Meditations on Coltrane, arrangert av Vidar Johansen, blei innkjøpt av Norsk kulturråd i første runde i 2008.

VNJS ser det som særskilt viktig i eit kunstnarleg jamstillingsperspektiv at støtteordninga for store ensemble i Noreg blir kraftig styrka.

Det er også trong for eit mindre prosjektensemble med skiftande besetning og kunstnarleg

leing som kan gje kunstnarlege utfordringar til nokre av dei mange kreative frilansmusikarane i regionen.

VNJS vil under vignetten Vestlandsensembla greia ut drifta av både BBB og det mindre prosjektensemblet. Tanken er at desse to initiativa skal ha ei samla finansiering med same tilskotsnøkkel som senteret elles.

Stimulering av jazz på Vestlandet

I regionen vår har det i dei siste par åra vore 15–17 jazzkonsertarrangørar utanom festivalane. 11 av desse er pt. medlemmer i Norsk jazzforum. Talet på konsertar hjå desse ligg årleg på omlag 300. Den ordinære jazzklubbdrifta i vår region er sterkt underfinansiert. Slik sett skil ikkje Vestlandsregionen seg frå landet elles. Responen på Den musikalske stamvegen gjev grunn til å tru at talet på arrangørar og antalet konsertar kunne vore monaleg høgare. Nøktarne kalkylar skulle tilseia at kvar jazzkonsert i gjennomsnitt burde vore subsidiert med 30.000,- kr. Dette ville ha gjeve musikarane eit akseptabelt honorar, og arrangørane ville fått endane til å møtast. Med eit gjennomsnittsbetj. pr. konsert på 90 ville subsidiane pr. sete koma opp i 333,- kr. I eit jamstillingsperspektiv er dette nivået moderat.

Vestlandet er festivalregionen framføre nokon her til lands. Tunge festivalar som Nattjazz, Vossa jazz, Maijazz, Sildajazz og Balejazz er alle lokaliserte i vår region. I 2007 gjekk 40 % av kulturrådets jazzfestival-pott til desse festivalane. Finansieringa er likevel langt frå god nok. Nivået på tilskota bør aukast monaleg, og det må gjevast tilsegn om tilskot for 3–4 år for desse festivalane. Dersom det offentleg gjev meir i tilskot til heilårsarrangørar, må festivalane utvikla profilen sin for å vera like attraktive som før. Særleg rollen som nyskapar, må festivalane bli sett i stand til å fylla. Det må i denne samanhengen seiast at fleire av festivalane på Vestlandet har særleg føresetnader for å fylla ein slik rolle.

Knappe 20 % av norske jazzmusikarar som også er medlem i Norsk jazzforum bur i regionen vår. Likevel er det rett å seia at regionen vår rekruterer ein større del – særleg blandt dei kunstnarleg leiande. For regionen er det viktig at desse ikkje kjenner seg økonomisk pressa til å flytta til Oslo

Ein kunstpolitikk som har som mål å jamstella jazz med den institusjonbaserte kunsten, må gjera det mogleg for jazzmusikarar å leva av å spela musikken sin. Med nokre få unntak er så ikkje tilfelle idag. Det er ikkje likegyldig om ein frilans jazzmusikar tener pengane sine på å spela jazz eller

sitta i ei eller anna orkestergrav. Departementet må syta for at levekårsgranskninga som no er sett i gang, fangar opp denne problemstillinga.

Det bør vurderast å etablera prosjektstillingar innan jazzfeltet som har både ein pedagogisk og ein formidlingsdel. VNJS stiller seg til disposisjon for å drøfta, utvikla å prøva ut ulike modellar på dette feltet.

I innspelet om det rytmiske kompetansenettverket har ein gjort greie for trongen for investeringar i arenaen USF Verftet. Regionen elles har behov for tilsvarende investeringar. Spesielt gjeld dette Stavanger. Det må bli slutt på at Stavanger jazzforum/ Maijazz skal gå på legd hjå ein del restauratørar eller Stavanger konserthus. Ingen av dei lokala som Stavanger jazzforum/ Maijazz nyttar pr. idag er fullgode med omsyn til enten akustikk, instrument (flygel) og/eller teknisk utstyr.

Skulle det vera lokal vilje til det, bør Vossa jazz eller Festival-Voss ta over Fraktgodsen att. Drifta av huset er redusert til eit minimum etter at huset er tekne over av private. Dersom dei lokale kulturkreftene kan koma på banen att, bør staten trø støtande til både på investerings- og driftssida.

Ei tilsvarende arenautvikling er det også trong for på Høvleriet i Haugesund. Tilsvarende utfordringar i Sogn og fjordane er også tilstades fleire stader.

Merknader til «For full musikk» (FFM)

Ei så underfinansert kunstform som jazz har i liten grad institusjonar eller stabile administrative strukturar. Institusjonane innan jazzen avgrensar seg til dei større festivalane, dei regionale jazzsentera og den nasjonale jazzscenen. Desse institusjonane er kjenneteikna av særleg høgt aktivitetsnivå og kostnadseffektiv drift. VNJS har forventningar til at institusjonane på jazzområdet skal få større ansvar og fridom. Dette inneber m.a. ressurstilgangen må aukast monaleg.

Problemet er ikkje at det er for mange støtteordningar, men at det er for lite pengar. Som Norsk jazzforum peikar på er deira støtteordningar svært kostnadseffektivt administrerte. Dette gjeld i særleg grad dei to største ordningane – ad hoc- og klubbstøtten.

Det er urovekkjande at FFM så fundamentalt feiltolkar Fallan-rapporten. Støtteordningane innan og av jazzen er dei mest kostnadseffektivt administrerte. Det faglege skjønnet i jazzorganisasjonane er også sterkare enn hjå andre tilskotsforvaltarar – når det gjeld jazz.

FFM drøftar ikkje særleg inngåande mandatdelen – «desentralisere og spre beslutningar og

skjønnsutøvelse» VNJS ser det som heilt naudsynt å bryta myten Oslo = nasjonal = kvalitet. Det er diverre mykje kunstnarleg langhalm som, dekkjer seg bak ei Oslo-adresse. Ved å satsa på dei regionale kompetansesentra kan ein oppnå fleire ting – styrkja distrikta gjennom å styrkja regionsentra. Bryta den monolittiske Oslo-dominansen i norsk kunstpolitikk.

FEM drøftar i liten grad omgrepa «interesseorganisasjon» og «armlengds avstand». Norsk jazzforum er ein organisasjon som inkluderer heile jazz-Noreg – både profesjonelle musikarar, tilskiparar, jazzsentra og amatør-storband. Dette er ikkje ein interesseorganisasjon som t.d MFO eller Norsk komponistforening.

«Armlengds avstand» er eit omgrep som bør reserverast for dei sentrale styresmakter. Storting eller departement skal ikkje bestemma eller ha direkte innverknad på det konkrete kunstuttrykket.

FFM drøftar ikkje kor skikka sjangerorganisasjonane er til å forvalta støtteordningar ut frå historiske røymsler.

All strategisk utvikling innan jazzfeltet har sitt opphav i Norsk jazzforum og deiregionale jazzsentra, der særleg VNJS har vore i fremste rekke som premisslevrander. Denne store og tunge sakkunnskapen blir altfor lite vektlagt i FFM's drøftingar.

Det er også ein betydeleg veikskap med FFM at den i så liten grad drøftar tilskot og tilskotsordningar langs aksa amatørmusikklivet og den profesjonelle kunsten. Hovudtyngda av det VNJS og for den del NJF arbeider med er tiltak for å formidla kunst med profesjonelle kunstnarar til eit nasjonalt og internasjonalt publikum. I den grad ein arbeider med «amatørmusikklivet» så er det blandt unge musikarar som er i ferd med å ta steget opp i dei profesjonelles rekkjer.

Mest overraskande er det at Norsk musikkråd blir tiltenkt ein rolle som postadresse for tilskot innan det rytmiske feltet. Etter at Norsk musikkorps forbund og Norsk korforbund forlet organisasjonen har Norsk musikkråd hatt som hovudoppgåve å overleva. Det fylkekommunale leddet er berre delvis inntakt, og jamt over har dei verken fagkompetanse eller organisatorisk ryggrad til å spela den rollen dei er tiltenkt. Om forvaltninga av støtteordningar på rytmisk side inngår som ein overlevingsstrategi for Norsk musikkråd, har ein verkeleg snudd saka på hovudet.

Ein viktig grunn til at det har vakse fram stadig fleire støtteordningar, er at utviklinga på rytmisk sektor har dokumentert behov som ein har sett det kulturpolitisk viktig å stetta. Problemet er, som før sagt, at dimensjoneringa av støtteordningane ikkje

står i noko rimeleg forhold til behova. Skal ein utvikla eit treffsikkert sett av stønadsordningar, må ein byggja på historiske røymsler og seriøs forskning. Vidare er det viktig å ha in mente at ei jamstelling av rytmiske feltet betingar at det einskilde kunstuttrykket blir vurdert ut frå eigenart og særskilde historiske føresetnader. Sist men ikkje minst er det naudsynt å erkjenne at den dynamikken som blir skapt ved ei skikkeleg kulturpolitisk satsing på rytmisk sektor, vil krevja satsing på pilotar og sikkeleg evaluering. VNJS vil invitera departementet til ein dialog og ei målretta satsing på ein institusjonstype og ein verksemdsplan som har synt seg å fungera både kunstnarleg og organisatorisk nyskapande og svært kostnadseffektiv i drift.»

18 Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner:

«Frifond for alle!

LNU vil at Frifond skal fortsette å være en støtteordning for et stort mangfold av organisasjoner.

Løkenutvalget leverte 5. februar en utredning om tilskuddsordningene for det rytmiske musikkområdet. LNU er overrasket over at utvalget presenterer meninger om hele Frifond-ordningen i en utredning om tilskuddsordninger for rytmisk musikk.

Kulturminister Trond Giske definerer i Frivillighetsmeldingen hva Frifond-ordningen er:

«Ordningen er innrettet mot barn og unge, og formålet er å stimulere til aktivitet og deltagelse i frivillige organisasjoners lokalt baserte arbeid. Da ordningen ble opprettet, ble det understreket at den skulle nå ut til det store mangfold av organisasjoner som arbeider for og med barn og unge, og det ikke var ønskelig å etablere et entydig innhold for aktivitetsbegrepet.» (St. Meld. Nr 39 – Frivillighet for alle (2007) s 179)

Løken-utvalget skriver i sin delutredning: » Utvalget er kjent med at en del av tilskuddene fra Frifondmidlene ikke går til reelle kulturformål. (...) Utvalget mener at bare de som driver reell kulturaktivitet skal motta tilskudd over denne ordningen.» LNU er overrasket over at Løken-utvalget ønsker å frata store deler av norske barne- og ungdomsorganisasjoner disse midlene.

Gjennom Frifond-ordningen deles årlig over 150 millioner kroner ut til lokal aktivitet for og med barn og unge i Norge. Det er en ubyråkratisk ordning sørger for mye aktivitet i forskjellige ungdomskulturer over hele landet. Den sørger for at alle barn og unge i Norge har de samme mulighetene til å skape egne aktiviteter og ta grep om egen

hverdag, uavhengig av kulturell og sosial bakgrunn. For barne- og ungdomsorganisasjonene er det viktig å få anerkjennelse for verdien denne ungdomskultur har for demokratibyggning, samfunnsansvar og styrkingen av lokale nettverk.

LNU oppfordrer derfor Kultur- og kirkedepartementet til å bevare og styrke Frifond som en bred og inkluderende ordning som lar barn og unge utfolde kreativiteten og engasjementet sitt på de arenaene de selv ønsker. Kultur skapes der barn og unge møtes, en kultur som bør få gode vilkår og som bidrar til å skape bedre og mer levende lokalsamfunn.»

19 Senterungdommen, Unge Høyre, KrFU, AUF, Unge Venstre, Sosialistisk Ungdom

---

«De partipolitiske ungdomsorganisasjonene har blitt oppmerksomme på Løkenutvalgets delutredning, hvor en av konklusjonene er at Frifond skal endres, fordi, som det sies i utredningen, «Utvalget er kjent med at en del av tilskuddene fra Frifondmidlene ikke går til reelle kulturformål. (...) Utval-

get mener at bare de som driver reell kulturaktivitet skal motta tilskudd over denne ordningen.» Vi er overrasket over at utvalget kommer med meninger om hele Frifondordningen når dette er en utredning som i følge departementets hjemmesider omhandler 'tilskuddsordninger for det rytmiske musikkområdet'.

Frifond bygger på et bredt og inkluderende kulturbegrep, med fokus på ungdomskultur, i tråd med Stortingets intensjon med ordningen. Det foregår verdifull ungdomskultur i alle barne og ungdomsorganisasjoner og lag på lokalplan, også de partipolitiske.

Vi ønsker at Frifondordningen skal videreføres som en ordning som også omfatter de organisasjonene som ikke driver med kultur i snever forstand. Frifond er en ubyråkratisk og effektiv måte å skape lokal organisasjonsaktivitet blant barn og ungdom og er en ordning mange barn og unge har glede av. Vi vil med dette brevet si oss uenige i konklusjonen fra Løkenutvalget og oppfordrer Kultur- og Kirkedepartementet til å bevare og styrke Frifond som en bred og inkluderende ordning som lar barn og unge utfolde kreativiteten sin der de selv ønsker.»

Offentlige etater kan bestille flere eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Post og distribusjon
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefaks: 22 24 27 86

Abonnement, løssalg og pris fåes ved henvendelse til:
Akademika AS
Avdeling for offentlige publikasjoner
Postboks 84 Blindern
0314 OSLO
E-post: offpubl@akademika.no
Telefon: 22 18 81 00
Telefaks: 22 18 81 01
Grønt nummer: 800 80 960

Publikasjonen finnes på Internett:
www.regjeringen.no

Forsidebilde: Dum Dum Boys
Foto: Per Ole Hagen

Trykk: 07 Gruppen AS - 05/2008

241 379
Trykksak